

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 25.6.2025
COM(2025) 335 final

2025/0335 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**betreffende de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten in de
Unie**

{SEC(2025) 335 final} - {SWD(2025) 335 final} - {SWD(2025) 336 final}

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

• Motivering en doel van het voorstel

De ruimteactiviteiten breiden zich wereldwijd snel uit, gestimuleerd door een toenemende vraag naar ruimtegegevens en ruimtediensten en door de dalende kosten van de productie en lancering van satellieten. Ook trekt de ruimte-economie nieuwe spelers aan tot de markt.

Ter flankering van deze uitbreiding van de ruimteactiviteiten en de toenemende betrokkenheid van nieuwe commerciële actoren bij grensoverschrijdende ruimteactiviteiten hebben 13 lidstaten nationale ruimtevaartwetgeving aangenomen. Dit is de weerslag van volkenrechtelijke verbintenissen die toezicht op ruimteactiviteiten voorschrijven. De resulterende lappendeken van benaderingen in de regelgeving leidt tot een gefragmenteerde interne markt. Waarschijnlijk zal die fragmentatie nog verder toenemen doordat lidstaten plannen maken om wettelijke kaders voor ruimteactiviteiten te creëren.

Verschillen in nationale benaderingen ter bescherming van de veiligheid, veerkracht en ecologische duurzaamheid van de ruimte-infrastructuur kunnen negatieve effecten hebben op het aanbod van ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie. Dit heeft uiteindelijk gevolgen voor de concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie in de Unie en het functioneren van grensoverschrijdende waardeketens. De algemene doelstelling van dit initiatief is het ondersteunen van de ontwikkeling en werking van de interne markt voor de ruimtevaartsector. In het bijzonder heeft het initiatief tot doel:

- het vaststellen van een EU-rechtskader voor het aanbieden van ruimtegegevens en ruimtediensten door ruimtevaartexploitanten in de Unie ter bevordering van innovatie en voor het vormen van een stabiel, voorspelbaar en concurrerend ondernemingsklimaat;
- het waarborgen van de traceerbaarheid van ruimteobjecten en het terugdringen van het ontstaan van ruimteschroot, waardoor de veiligheid van ruimteactiviteiten wordt verbeterd;
- het opzetten van een risicobeoordelingskader dat is toegesneden op de specifieke cyberbeveiligingsvereisten van de ruimte-infrastructuur, ter versterking van de veerkracht van ruimteactiviteiten;
- het ontwikkelen van een gemeenschappelijke methode ter berekening van de milieueffecten van ruimteactiviteiten in de Unie, ter verbetering van de duurzaamheid van ruimteactiviteiten.

Naar verwachting zal het initiatief de rechtszekerheid bieden die ruimtevaartexploitanten in de Unie nodig hebben om ruimteactiviteiten te kunnen verrichten en om de concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie te bevorderen, terwijl tegelijkertijd de risico's worden aangepakt die voortvloeien uit de exponentiële groei van de ruimteactiviteiten en het waarborgen van het gebruik van de ruimte op de lange duur.

De politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2024-2029⁽¹⁾, evenals het verslag van Draghi over de toekomst van het Europese concurrentievermogen, wijzen de ruimte aan als

⁽¹⁾ Politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029, gepresenteerd door Ursula von der Leyen op 18.7.2025; https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_nl.

een strategische sleutelsector voor de Unie⁽²⁾ en doen aanbeveling tot het vaststellen van een gemeenschappelijk EU-rechtskader voor een functionerende interne ruimtevaartmarkt op de korte termijn. De Commissie heeft de voorgestelde EU-ruimtevaartverordening als een kernprioriteit aangewezen in twee recentelijke gezamenlijke mededelingen: de EU-benadering van het ruimteverkeersbeheer en de EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie⁽³⁾. Dit wetgevingsinitiatief weerspiegelt de oproepen van lidstaten tot het creëren van een interne markt voor ruimteactiviteiten door middel van een samenhangend en stabiel regelgevingskader. In recente conclusies van de Raad hebben de lidstaten uitgesproken dat er behoefte is aan het voorkomen van fragmentatie van de interne markt voor ruimtediensten en -producten en het versterken van de wereldwijde concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie van de Unie⁽⁴⁾. Zij erkenden de relevantie van actie van de Unie ter waarborging van de gelijke behandeling van ruimtevaartexploitanten en een gelijk speelveld voor de ruimtevaartindustrie van de Unie⁽⁵⁾. Het belang van het vaststellen van een rechtskader ter waarborging van de duurzaamheid op de lange termijn van de ruimte is tevens erkend door nationale parlementen⁽⁶⁾. De ruimtevaartindustrie, met inbegrip van het midden- en kleinbedrijf (mkb-ondernemingen), heeft tevens haar steun uitgesproken voor een helder en voorspelbaar rechtskader⁽⁷⁾.

- **Verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein**

Het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte (het Ruimteverdrag) is bepalend voor het wereldwijde regelgevingskader voor de ruimte en benadrukt het beginsel van de verantwoordelijkheid van staten. Het schrijft voor dat staten voor hun ruimteactiviteiten vergunningen moeten hanteren, er toezicht op moeten houden en er aansprakelijk voor moeten zijn. Het ontbreken van specifieke bindende technische regels ter uitvoering van de algemene verplichtingen uit hoofde van het Ruimteverdrag heeft echter geleid tot uiteenlopende vergunningseisen, doordat lidstaten verschillende regelgevingsbenaderingen hebben gekozen.

Tot op heden hebben 13 lidstaten nationale ruimtewetgeving vastgesteld. Andere lidstaten zijn bezig met het opstellen van ruimtewetgeving of het actualiseren van bestaande wetten om om te gaan met de opkomst van nieuwe commerciële spelers en hun zich uitbreidende activiteiten. Het gebrek aan coördinatie tussen de verschillende regelgevingsbenaderingen heeft geleid tot een gefragmenteerd regelgevingslandschap, waardoor opkomende hindernissen de werking van de interne markt op het gebied van ruimtediensten en ruimtegegevens in de Unie kunnen belemmeren.

⁽²⁾ De toekomst van het Europese concurrentievermogen: Verslag van Mario Draghi van 9.9.2024.

⁽³⁾ Gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid aan het Europees Parlement en de Raad, JOIN(2022)4final van 15.2.2022 en de gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad inzake ruimtestrategie voor veiligheid en defensie JOIN(2023)9final van 10.3.2023.

⁽⁴⁾ Conclusie van de Raad betreffende de “EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie”, 14512/23 vastgesteld op 13 november 2023; <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14512-2023-INIT/nl/pdf>.

⁽⁵⁾ Conclusies betreffende “Ruimteverkeersbeheer: stand van zaken” 15231/23 vastgesteld op 8 december 2023; <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2023/12/08/space-traffic-management-council-adopts-conclusions-on-the-current-state-of-play>.

⁽⁶⁾ https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/dossiers/loi_europeenne_espace.

⁽⁷⁾ Met name standpuntnota's van Eurospace (vereniging die de standpunten van meer dan 80 ruimtevaartbedrijven vertegenwoordigt, waaronder topbedrijven); SME4Space (vereniging die de standpunten van meer dan 800 bedrijven verdedigt, waaronder 90 start-ups); YEESS (onlangs opgerichte vereniging die de standpunten van 13 nieuwe ruimtevaartbedrijven vertegenwoordigt).

De voorgestelde EU-ruimtevaartverordening leidt tot harmonisatie van het rechtskader door de hele Unie. Hierin worden bij nationale ruimtewetgeving vastgestelde eisen geïntegreerd om overlapping, dubbele regels en conflicten te voorkomen en om de werking van de interne markt te verbeteren.

- **Verenigbaarheid met andere beleidsterreinen van de Unie**

Ten eerste heeft de Unie op het gebied van weerbaarheid wetgeving betreffende cyberbeveiliging (NIS 2-richtlijn) en fysieke weerbaarheid van kritieke entiteiten (CER-richtlijn) vastgesteld die de weerbaarheid van de grondinfrastructuur ter ondersteuning van ruimtediensten versterkt.

NIS2 gaat aan de ene kant in op de exploitanten van het grondsegment en aan de andere kant op de aanbieders van elektronische communicatie, maar noch NIS 2, noch de CER-richtlijn heeft betrekking op activa in eigendom van de Unie die worden geëxploiteerd in het kader van het ruimtevaartprogramma van de Unie. Ze voorzien dus niet in een compleet risicobeheerskader voor alle segmenten van de ruimte-infrastructuur, noch voor alle ruimtevaartexploitanten.

De voorgestelde EU-ruimtevaartverordening vult deze lacune op door specifieke en expliciete cyberbeveiligingsregels vast te stellen die van toepassing zijn op alle ruimtevaartexploitanten en op alle activa van de ruimte-infrastructuur, zodat een op maat gemaakt weerbaarheidsreferentiekader voor de ruimtevaartsector wordt gecreëerd. Belanghebbenden in de openbare en particuliere ruimtevaartsector verkrijgen helderheid over hun wettelijke verplichtingen, wat nodig is om de weerbaarheid van ruimte-infrastructuur en ruimtevaartmissies te waarborgen. Bovendien ontstaat bij het uitvoeren door lidstaten van de omzetting en uitvoering van NIS2 de behoefte aan het afstemmen van deze nieuwe regels op de specifieke eisen voor de ruimtevaartsector. Het voorstel zorgt voor een heldere aansluiting op het algemene cyberbeveiligingskader op het niveau van de Unie. Aangezien de EU-ruimtevaartverordening “*lex specialis*” wordt in verhouding tot de cyberbeveiligingsmaatregelen van ruimtevaartexploitanten in de Unie die in NIS 2 worden aangemerkt als essentiële of belangrijke entiteiten, zullen de betreffende ruimtevaartexploitanten het weerbaarheidshoofdstuk toepassen, zodat het stellen van dubbele eisen wordt voorkomen.

Ten tweede zorgt de voorgestelde EU-ruimtevaartverordening voor wat betreft veiligheidskwesties voor synergie met veiligheidsbeleid en -wetgeving van de Unie. Wanneer ruimteactiviteiten gevolgen hebben voor meerdere lidstaten, wordt de coördinatie met het luchtverkeersbeheer bewerkstelligd via Verordening (EU) nr. 2019/123, ter optimalisatie van de Europese netwerkfuncties. Incidenten op het raakvlak tussen lucht- en ruimtevaartactiviteiten worden systematisch gemeld via de verplichte-meldingsregeling van de Unie die is vastgesteld uit hoofde van Verordening (EU) 376/2014. Vooruitkijkend zullen eventuele toekomstige regels voor activiteiten op grote hoogte mogelijk definities voor draagraketten omvatten, wat zorgt voor uitgebreide regelgevingsdekking voor deze opkomende gebieden.

Ten derde draagt de voorgestelde EU-ruimtevaartverordening, in overeenstemming met de Europese Green Deal⁽⁸⁾ en de duurzaamheidsdoelstellingen van de Unie⁽⁹⁾, bij tot het beperken van de milieuvoetafdruk van ruimteactiviteiten en maakt de verordening het mogelijk om in

⁽⁸⁾ De Europese Green Deal - Europese Commissie (europa.eu).

⁽⁹⁾ Langetermijnstrategie voor 2050 - Europese Commissie (europa.eu).

de toekomst potentiële nieuwe verbintenissen van de Unie uit hoofde van op dit gebied gesloten internationale verdragen na te komen.

De methodologieën ter evaluatie van de effecten van ruimteactiviteiten, bijvoorbeeld de levenscyclusbeoordeling (LCA) of het beleid en de instrumenten van de Unie met betrekking tot het milieu, zoals de milieuvoetafdruk voor producten (PEF)⁽¹⁰⁾, zijn op dit moment duidelijk onderontwikkeld⁽¹¹⁾. Bovendien neemt geen van de algemene kaders met betrekking tot duurzaamheid of milieu, zoals het ecologische, sociale en governancekader (ESG)⁽¹²⁾, de specifieke en bijzonder complexe milieueffecten van ruimteactiviteiten in overweging.

Voortbouwend op de PEF-benadering geeft de voorgestelde EU-ruimtevaartverordening daarom aanzet tot de ontwikkeling en het verplichte gebruik van een specifieke LCA-methodologie voor de ruimte.

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

• Rechtsgrondslag

De rechtsgrondslag van dit voorstel is artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), dat voorziet in de vaststelling van maatregelen om de oprichting en werking van de interne markt te waarborgen.

Hoewel het verdrag specifiek voorziet in een rechtsgrondslag met betrekking tot maatregelen in verband met ruimtevaartbeleid (artikel 189 VWEU), kan die rechtsgrondslag niet worden gebruikt voor dit initiatief. Artikel 189 van de VWEU heeft uitsluitend betrekking op maatregelen ter bevordering van gezamenlijke initiatieven, ter ondersteuning van onderzoek en technologische ontwikkeling of ter coördinatie van inspanningen voor verkenning en exploitatie van de ruimte. Het sluit elke harmonisatie van de wet- en regelgeving van lidstaten uitdrukkelijk uit.

Krachtens vaste rechtspraak kan artikel 114 van de VWEU echter wel worden ingezet als rechtsgrondslag voor het tot stand brengen en functioneren van de interne markt in ruimtediensten en ruimtegegevens⁽¹³⁾. In dit opzicht kunnen de uiteenlopende benaderingen van verschillende lidstaten het voor ruimtevaartexploitanten moeilijker maken om ruimteactiviteiten te verrichten, met name bij het uitvoeren van grensoverschrijdende werkzaamheden waarvoor zij meerdere vergunningen moeten verkrijgen van meerdere lidstaten (bijvoorbeeld een vergunning in de lidstaat waar de activiteiten plaatsvinden en waar het ruimtevaartuig wordt gelanceerd).

De voorgestelde EU-ruimtevaartverordening brengt gerichte harmonisatie tot stand met betrekking tot belangrijke aspecten van veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid die aan bod komen in de vergunningsprocedure voor ruimteactiviteiten. Dit zou zorgen voor het tot stand brengen en de werking van de interne markt in ruimtediensten en ruimtegegevens gegenereerd door het gebruik en de exploitatie van ruimte-infrastructuur. Lidstaten zouden door andere lidstaten afgegeven vergunningen voor ruimteactiviteiten erkennen, voor wat betreft de belangrijkste kwesties waar deze verordening betrekking op

⁽¹⁰⁾ Recommendation on the use of 'environmental footprint' methods - Europese Commissie (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Dit is ontegenzeggelijk het geval voor effecten met betrekking tot bijvoorbeeld het verbranden van raketbrandstof, de verwijdering van rakettrappen, het risico voor het milieu bij terugkeer in de atmosfeer en de effecten van bij ruimtevaartmissies gebruikte kernenergiebronnen.

⁽¹²⁾ Richtlijn (EU) 2022/2464 - richtlijn duurzaamheidsrapportering door ondernemingen - <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

⁽¹³⁾ Affaire C-376/98, RFA c. Parlement et Conseil [2000] Rec. p. I-8419, Affaire C-380/03, RFA c. Parlement et Conseil, Rec. [2006] I-1157.

heeft. Tegelijkertijd zouden ze echter de mogelijkheid behouden om strengere eisen op te leggen wanneer dat objectief noodzakelijk is ter waarborging van de veiligheid, weerbaarheid of ecologische duurzaamheid van de exploitatie of lancering van ruimtevaartuigen op hun grondgebied, voor ruimtevaartmissies die worden uitgevoerd door ruimtevaartexploitanten in de Unie die een vergunning hebben verkregen in een andere lidstaat.

De voorgestelde EU-ruimtevaartverordening zou zorgen voor homogenere en consistentere vergunningseisen overal op de interne markt, wat op zijn beurt zou bijdragen tot een grotere concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie in de Unie. De EU-ruimtevaartverordening zou ruimtevaartexploitanten in de Unie in staat stellen om onbelemmerd activiteiten te verrichten die meerdere rechtsgebieden overspannen en zou de benodigde rechtszekerheid tot stand brengen. Dit zou investering in de sector bevorderen, waardoor nieuwe ruimtebedrijven gemakkelijker zouden kunnen opschalen. Op soortgelijke wijze zouden de nieuwe door de in de wetgeving vastgelegde eisen aangestuurde technologieën (d.w.z. technologie in verband met ISOS, ruimteschroot en tracering, evenals een donker en stil hemelruim) industriële innovatie in de sector stimuleren en bijdragen aan de veiligheid, duurzaamheid en weerbaarheid van ruimteactiviteiten op de lange termijn.

- **Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)**

Lidstaten hebben gekozen voor uiteenlopende benaderingen met betrekking tot de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten. Maatregelen op het niveau van de Unie zijn essentieel voor het tot stand brengen van gerichte harmonisatie van verscheidene essentiële aspecten die op dit moment niet tot op dezelfde hoogte aan bod komen in nationale vergunningseisen.

Het tot stand brengen van een kader op het niveau van de Unie zou het gemeenschappelijke niveau van veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten verhogen, met aanzienlijke toegevoegde waarde, in vergelijking met maatregelen op het niveau van afzonderlijke lidstaten.

In het bijzonder zouden maatregelen op het niveau van de Unie: (1) een gelijk speelveld in de gehele Unie tot stand brengen, door het onderling aanpassen van de vergunningseisen met betrekking tot veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid; (2) de nieuwe regels soepel integreren in de huidige ruimtewetgeving om overlapping, dubbele regels en conflicten te voorkomen, waardoor de werking van de interne markt zou worden verbeterd; (3) ervoor zorgen dat in de ene lidstaat afgegeven vergunningen voor ruimteactiviteiten worden erkend in andere lidstaten; (4) voorzien in betere en homogenere bescherming van alle activa van de ruimte-infrastructuur in de gehele Unie, wat ertoe zou bijdragen dat die infrastructuur op veilige en beveiligde wijze ruimtegegevens en ruimtediensten zou kunnen leveren; en (5) zorgen voor consistentie in de evaluatie van de milieueffecten van ruimteactiviteiten.

Een gemeenschappelijke benadering op het niveau van de Unie zou tegelijkertijd de Unie in een wereldwijd normbepalende positie brengen in een veld dat dringende behoefte heeft aan langetermijnoplossingen.

- **Evenredigheid**

Zoals in de bijbehorende effectbeoordeling wordt omschreven gaat het voorstel niet verder dan wat nodig is om de door dit initiatief nagestreefde doelstellingen te verwezenlijken en brengt het geen onevenredige kosten met zich mee die de concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie van de Unie zouden kunnen schaden.

Communautaire maatregelen zouden een gemeenschappelijk referentiekader tot stand brengen voor de aspecten veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten in de Unie en tegelijkertijd (a) evenredig zijn ten opzichte van de specifieke

risico's van elke omloopbaan, hoogte of specifieke omstandigheden van niet-kritieke ruimtevaartmissies; (b) technologie-neutraal blijven; en (c) de prerogatieven van de lidstaten op het gebied van nationale veiligheid volledig in acht nemen.

Het voorstel beperkt onnodige lasten tot een minimum door het stroomlijnen van constellatievergunningen (bv. één vergunning per constellatie in plaats van per satelliet). Er geldt een minder strenge veiligheidsregeling voor ruimtevaartmissies in zeer lage banen om de aarde, waarbij de snelle terugkeer in de atmosfeer vanzelf de hoeveelheid schroot beperkt, terwijl de weerbaarheidsverplichtingen schaalbaar zijn op basis van de grootte van de ruimtevaartexploitant, hoe kritiek de missie is en het gebruik van voortstuwing.

- **Keuze van het instrument**

Artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie geeft het Europees Parlement en de Raad de bevoegdheid om verordeningen en richtlijnen vast te stellen.

De Commissie heeft besloten een voorstel in te dienen voor een verordening, teneinde een consistente mate van uitvoering in de gehele Unie te waarborgen. Dit zal voorkomen dat verschillen het aanbieden van ruimteactiviteiten en ruimtegegevens binnen de interne markt belemmeren, rechtszekerheid en transparantie waarborgen, zorgen voor een eenvormige bescherming van rechten en verplichtingen voor alle aanbieders van ruimtediensten uit de EU en derde landen op de interne markt en een consistente uitvoering in alle lidstaten mogelijk maken.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **Evaluatie van bestaande wetgeving en controle van de resultaatgerichtheid ervan**

Niet van toepassing

- **Raadpleging van belanghebbenden**

Bij het opstellen van het voorstel heeft de Commissie in overeenstemming met de richtsnoeren voor betere regelgeving alle relevante belanghebbenden uitgebreid geraadpleegd. De commissie heeft een gerichte raadpleging en een openbare raadpleging gehouden, een verzoek om input gedaan, specifieke enquêtes uitgevoerd met betrekking tot de drie hoofdgebieden van het voorstel en vier workshops met belanghebbenden gehouden. De input werd geïntegreerd in de studie ter ondersteuning van de voorbereidende werkzaamheden van de Commissie.

a) Gerichte raadpleging van belanghebbenden

De gerichte raadpleging van belanghebbenden is gehouden van 29 september tot en met 2 november 2023. Deze op de ruimtevaartindustrie gerichte raadpleging had betrekking op entiteiten zoals universiteiten/onderzoeksinstituten, bedrijfsverenigingen, fabrikanten van ruimtevaartuigen, ruimtevaartexploitanten, luchtvaartmaatschappijen of aanbieders van luchtvaartdiensten, consumentenverenigingen, milieuorganisaties, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), overheidsinstanties, vakbonden en het publiek. Er werden bijdragen ingezonden vanuit 27 EU-lidstaten (47 % van de respondenten) en verschillende derde landen zoals Canada, Japan, Noorwegen, Zwitserland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk (5 %). De herkomst van de overige reacties (49 %) werd niet vermeld.

In totaal werden 333 bijdragen ontvangen en werden 65 begeleidende documenten ingediend, waarvan 170 van organisaties, 153 van personen, en voor het overige anonieme bijdragen. Van de organisaties betrof het 62 % micro-, kleine of middelgrote ondernemingen.

Zowel de antwoorden op de enquête als de ontvangen standpuntnota's, met inbegrip van die van brancheorganisaties, gaven blijk van een breed draagvlak voor een EU-ruimtevaartverordening. In het bijzonder bestaat er brede consensus in de Europese ruimtevaartindustrie dat de EU-ruimtevaartverordening een duidelijk en gemeenschappelijk kader zou bieden ter harmonisatie van de verschillende kernregels inzake ruimteactiviteit in de Unie. Dit wordt met name als waardevol gezien doordat het organisaties in staat stelt om gemakkelijk uit te breiden naar het buitenland en hun diensten in meerdere lidstaten aan te bieden. Bovendien wordt het invoeren van een EU-ruimtevaartverordening gezien als een kans voor de Unie om het voortouw te nemen bij het vaststellen van wereldwijde normen om de ruimte veiliger, weerbaarder en duurzamer te maken.

Tegelijkertijd benadrukte de sector dat EU-ruimtevaartverordening gericht zou moeten zijn op het behouden van de concurrentiekracht door bedrijven uit derde landen die producten of diensten op de gemeenschappelijke markt brengen op te nemen in het toepassingsgebied. Branchevertegenwoordigers en -organisaties uitten ook zorgen over de potentiële last en bijkomende kosten die de EU-ruimtevaartverordening met zich mee zou kunnen brengen voor start-ups en het midden- en kleinbedrijf, en vroegen om steunmaatregelen als tegenwicht tegen dat effect.

b) Openbare raadpleging

De openbare raadpleging van belanghebbenden werd gehouden van 4 oktober tot en met 28 november 2023. De enquête bevatte 11 vragen van algemene aard met betrekking tot de veiligheids- en beveiligingsrisico's voor ruimteactiviteiten, naast vragen over mogelijke maatregelen op het niveau van de Unie. In totaal werden 44 bijdragen ontvangen, van individuen, organisaties, universiteiten/onderzoeksinstituten, overheidsinstanties, brancheorganisaties en ngo's.

Uit de enquête bleek een sterk draagvlak onder belanghebbenden voor een EU-ruimtevaartverordening. Respondenten wezen op de ontoereikendheid van de bestaande nationale en internationale ruimtewetgeving en benadrukten de behoefte aan een uitgebreid regelgevingskader. De meeste belanghebbenden spraken zich uit voor een combinatie van bindende en vrijwillige maatregelen ter waarborging van veilige, weerbare en duurzame ruimteactiviteiten, met brede erkenning van het belang van internationale samenwerking.

• Bijeenbrengen en gebruik van expertise

De Commissie zette externe expertise in om het effectbeoordelingsverslag op te stellen:

- Deloitte en Roland Berger ondersteunden het effectbeoordelingsverslag met adviezen;
- Cyberinflight en RHEA Group droegen hun expertise op het gebied van cyberbeveiliging in de ruimte bij;
- de Commissie hield op 16 februari 2023 en 13 november 2023 twee workshops met Europese deskundigen op het gebied van ruimtevaartwetgeving;
- Euroconsult voerde een onderzoek naar de Europese ruimtevaartindustrie en -markt uit;
- de Commissie werkte met verschillende belanghebbenden (bv. het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (EUSPA), andere diensten van de

Commissie, het Europees Ruimteagentschap (ESA) en brancheorganisaties) om uitgebreide gegevens ter ondersteuning van de effectbeoordeling in te zamelen.

- **Effectbeoordeling**

Overeenkomstig haar beleid voor betere regelgeving heeft de Commissie een effectbeoordeling verricht voor dit voorstel. De Raad voor regelgevingstoetsing van de Commissie gaf op 22 februari 2024 een positief advies onder voorbehoud af voor de effectbeoordeling⁽¹⁴⁾. Daarbij werden de volgende beleidsopties in overweging genomen.

- Beleidsoptie 1: de Commissie zou de codificatie van niet-bindende maatregelen tussen sector en lidstaten faciliteren door midden van een co-reguleringsbenadering. Co-regulering is een combinatie van wetgevings- en regelgevingsmaatregelen met maatregelen die door de betrokkenen zelf worden genomen op basis van hun eigen praktijkervaring. Daarnaast wordt hierbij de ontwikkeling van keurmerken door de sector gestimuleerd.
- Beleidsoptie 2: vaststelling van een bindend EU-kader.
- Beleidsoptie 2+: vaststelling van het in optie 2 bedoelde bindende EU-kader in samenhang met niet-bindende en ondersteunende maatregelen.
- Beleidsoptie 2++: beleidsoptie 2 en 2+ met internationale bilaterale overeenkomsten ter bevordering van een wereldwijde aanpak van veiligheid in de ruimte, weerbaarheid en de ecologische effecten van ruimteactiviteiten.

Op grond van de beoordeling en vergelijking van alle opties werd optie 2+, “Vaststelling van het een bindend kader op het niveau van de Unie in samenhang met niet-bindende maatregelen” aangemerkt als de voorkeursoptie. Dit resultaat stemt tevens overeen met de door belanghebbenden (waaronder het midden- en kleinbedrijf) in de gerichte raadpleging gekozen voorkeursoptie.

Overzicht van de economische effecten

De uitvoering van een regelgevingskader voor de ruimtebranche brengt verschillende kosten en voordelen met zich mee voor zowel de publieke als de particuliere sector.

Voor de publieke sector beoordelen lidstaten met een bestaand ruimtevaartprogramma reeds veel van de eisen die worden voorgesteld, conform de verplichtingen uit hoofde van VN-verdragen. Het grootste deel van de Europese ruimtebranche is in deze lidstaten gevestigd en hun regels zouden slechts in geringe mate hoeven te worden aangepast, hetgeen een minimale administratieve last met zich meebrengt (1-2 voltijdequivalenten (vte's)). In contrast hiermee zijn nieuw opkomende ruimteactiviteiten gewoonlijk gevestigd in lidstaten zonder ruimtewetgeving. Ook in dit geval zouden de aanpassingskosten vanwege nieuwe vereisten beperkt zijn (tot 4 vte's).

Met betrekking tot de technische beoordeling conform de vergunningseisen van de Unie kunnen lidstaten ervoor kiezen om af te gaan op de technische beoordeling die wordt geleverd door het ESA en het Agentschap van de Unie voor het ruimtevaartprogramma (EUSPA ofwel “het agentschap”).

Voor de particuliere sector wisselen de kosten per bedrijf. Satellietexploitanten kunnen te maken krijgen met een stijging tot 10 % van de productiekosten voor satellietplatforms, afhankelijk van de vereisten van de ruimtevaartmissie. Aanbieders van lanceerdiensten lopen

⁽¹⁴⁾ Links naar de samenvatting en het positieve advies van de Raad voor regelgevingstoetsing worden bijgevoegd nadat ze zijn gepubliceerd.

extra onkosten op, waarbij grootschalige aanbieders mogelijk tot 1,5 miljoen EUR zullen betalen voor zware draagraketten (Ariane 64-klasse) en het midden- en kleinbedrijf tot 200 000 EUR. Naar schatting zullen de risicobeheerskosten voor bedrijven 10 % van hun IT-begroting omvatten en de vergunningseisen zullen per productlijn ongeveer 100 000 EUR bedragen. Het uitvoeren van de categorieregels voor de milieuvoetafdruk van producten (PEFCR's) gaat 4 000-8 000 kosten.

Ondanks deze kosten zal de vereenvoudiging van de regelgeving naar verwachting aanzienlijke voordelen opleveren. Het vermogen om hetzelfde product in de handel te brengen in 27 lidstaten stroomlijnt de toegang en vermindert de administratieve hindernissen, zodat een kortere time-to-market mogelijk wordt. Alleen al de overgang van vergunningen voor afzonderlijke satellieten naar constellatievergunningen zal satellietexploitanten volgens de projectie de komende tien jaar 68 miljoen EUR besparen. Voorts zal het verlengen van de levenscyclus van satellieten in een lage baan om de aarde van vijf tot zes jaar naar schatting een economische impact van 1,3 miljard EUR per jaar hebben. Bedrijven krijgen een wereldwijd concurrentievoordeel doordat ze profiteren van cyberbeveiligingsnormen die de risico's op cybergebied verminderen, wat fabrikanten een potentiële besparing van 320 miljoen EUR per jaar oplevert. Op de lange termijn zal de voorgestelde EU-ruimtevaartverordening naar verwachting de ruimtevaartindustrie van de Unie in stand houden (volgens de berekeningen 20 % van een verwachte markt van 700 miljard EUR in 2031) en tegelijkertijd de opkomst van nieuwe bedrijfssegmenten stimuleren, zoals actieve schrootverwijdering, onderhoud in de omloopbaan, assemblage en fabricage, en encryptietechnologieën.

Overzicht van de sociale effecten

In vergelijking met de andere opties zou de voorkeursoptie aanzienlijke voordelen met zich meebrengen voor wat betreft verbeterde naleving, gezien de bindende aard van de voorgestelde maatregelen (in combinatie met niet-bindende en ondersteunende maatregelen). Deze optie zou de toegang tot ruimtediensten voor het publiek beschermen, het vertrouwen in en de betrouwbaarheid van ruimtesysteemdiensten en ruimtegegevens versterken en de governance verbeteren door geharmoniseerde vergunningsvoorwaarden. Daarnaast zou deze optie ook bescherming bieden aan astronomen en inheemse gemeenschappen door het terugdringen van de lichtvervuiling, en bijdragen aan innovatie, groei en concurrentiekracht in de ruimtevaartsector.

Overzicht van de milieueffecten

De voorkeursoptie zou een positief effect op het milieu hebben, dankzij de dwingende vereisten met betrekking tot het uit de omloop halen van satellieten en een gemeenschappelijke LCA. Op basis van de PEFCR zou het vergunningsvereiste een overzicht geven van de verschillende milieueffectcategorieën. Ook zou het de toegang tot duurzame financiering voor de ruimtevaartindustrie in de Unie vereenvoudigen.

• Resultaatgerichtheid en vereenvoudiging

Een gemeenschappelijk regelgevingskader zou de concurrentiekracht van de ruimtevaartindustrie van de Unie vergroten door (1) verlaging van de administratieve lasten en kosten voor bedrijven, die niet meer hoeven te voldoen aan verschillende, niet-gecoördineerde eisen op verschillende plaatsen in de Unie; (2) vergroting van de betrouwbaarheid van ruimtevaartbedrijven in de Unie door verbeterde weerbaarheid en veiligheid, waardoor ze wereldwijd concurrentievoordeel zouden behalen.

Verbeterde integratie van de interne markt zou ook de deur naar nieuwe markten openzetten voor het midden- en kleinbedrijf, de omvang van de betreffende markt van de Unie vergroten

en innovatie stimuleren. Dit zou ook meer particuliere investeringen aantrekken, wat zou bijdragen aan de opschaling en groei van de nieuwe ruimtesector in de Unie (merendeels start-ups, scale-ups en kleine en middelgrote bedrijven met behoefte aan meer financiering).

De doelstelling van het voorgestelde initiatief is het creëren van een gemeenschappelijk, gelijk speelveld op het niveau van de Unie, om te zorgen dat ruimtevaartexploitanten in de Unie niet lijden onder vervalsing van de mededinging door ruimtevaartexploitanten die zich buiten de Unie vestigen en daar profiteren van minder strenge normen. De mogelijkheid van wederzijdse erkenning zou het marktaandeel van ruimtevaartexploitanten in de Unie uiteindelijk kunnen vergroten.

De kosten voor de sector, en met name het midden- en kleinbedrijf, zouden voortvloeien uit de noodzaak om aan technische en operationele eisen te voldoen, samen met bijkomende kosten voor administratieve controles en handhaving. Alles tezamen zullen deze wijzigingen de administratieve lasten en kosten in de gehele sector waarschijnlijk verhogen, ook voor het midden- en kleinbedrijf. De productiekosten zouden met 3 % tot 10 % kunnen stijgen. Mogelijk wordt dit effect beperkt door: (i) de uitwerking van de ondersteunende maatregelen en (ii) de in de regels ingebouwde evenredigheid (bijvoorbeeld door rekening te houden met de grootte van bedrijven, hoe kritiek de missie is of de omloopbaan). Het initiatief levert ook operationele voordelen op voor het midden- en kleinbedrijf, namelijk toegenomen inkomsten door een langere levenscyclus van satellieten.

- **Grondrechten**

De verplichtingen eerbiedigen volledig de vrijheid van ondernemerschap (artikel 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie). Een gemeenschappelijk regelgevingskader zou de rechtszekerheid vergroten en bijdragen tot een omgeving die bevorderlijk is voor innovatie en concurrentie in de ruimtevaartsector. De eisen zijn gericht op legitieme doelstellingen van algemeen belang, namelijk het waarborgen van de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten. Voorts beperken ze zich tot wat noodzakelijk en evenredig is, met waarborgen om ervoor te zorgen dat eventuele effecten op de activiteiten van ruimtevaartexploitanten beperkt blijven en consistent zijn met het beginsel van evenredigheid dat is vastgelegd in artikel 52, lid 1, van het Handvest.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Een gedetailleerd overzicht van de gevolgen van het voorstel voor de begroting van de Europese Unie is opgenomen in het “Financieel en digitaal memorandum” dat aan dit voorstel is gekoppeld.

Het voorstel heeft gevolgen voor bevoegde autoriteiten op nationaal niveau (namelijk de autoriteiten die belast zijn met het afgeven van relevante vergunningen voor de verrichting van ruimteactiviteiten). Deze gevolgen worden meer gedetailleerd beschreven in het overzicht van de economische effecten en de effectbeoordeling.

5. OVERIGE ELEMENTEN

- **Uitvoeringsplanning en regelingen betreffende controle, evaluatie en rapportage**

Het behalen van de specifieke doelstellingen van het initiatief zou jaarlijks worden gecontroleerd. Het voorstel zou vijf jaar na de inwerkingtreding worden geëvalueerd ter beoordeling van het effect op en de reactie van de markt, met name het midden- en kleinbedrijf.

- **Artikelsgewijze toelichting**

TITEL I Algemene bepalingen

Titel I (artikel 1-5) stelt de algemene regels met betrekking tot het onderwerp van de verordening vast. Deze regels hebben betrekking op de vergunningverlening voor, de registratie van en het toezicht op ruimteactiviteiten in de Unie, omloopbaan-verkeersbeheer, aspecten op het gebied van governance en handhaving en het instellen van een ruimtekeurmerk van de Unie. Artikel 2 (“Toepassingsgebied”) specificiert de aanbieders van ruimtediensten en de ruimteobjecten waarop de verordening van toepassing is, met inbegrip van exploitanten uit derde landen die ruimtediensten of ruimtegegevens aanbieden in de Unie. Titel I stelt tevens het beginsel van vrij verkeer voor ruimtegegevens en ruimtediensten binnen de Unie vast en bevat een bepaling ter behoud van de bevoegdheid van lidstaten met betrekking tot nationale veiligheid. Ten slotte worden de in de verordening gebruikte kernbegrippen omschreven.

TITEL II Vergunningverlening voor en registratie van ruimteactiviteiten

Hoofdstuk I (artikel 6-10) omschrijft de voorwaarden waar ruimtevaartexploitanten in de Unie aan moeten voldoen om een vergunning te verkrijgen voor het verrichten van ruimteactiviteiten. De nationale bevoegde autoriteiten houden toezicht op het proces voor vergunningverlening aan ruimtevaartexploitanten in de Unie en informeren het agentschap over alle ruimtevaartexploitanten die een vergunning hebben. Het agentschap registreert alle ruimtevaartexploitanten in het Unieregister van ruimteobjecten (URSO), met inbegrip van ruimtevaartexploitanten uit derde landen voor wie door de Commissie een besluit is genomen in de zin van hoofdstuk III. Er wordt een vereenvoudigde procedure voor vergunningverlening en de daarop volgende verlenging of intrekking ingevoerd voor het lanceren van een satellietconstellatie. Er worden lichte regelingen en specifieke uitzonderingen vastgesteld voor bepaalde categorieën ruimtevaartexploitanten in de Unie, in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel.

Hoofdstuk II (artikel 11-13) omschrijft de vergunningsprocedure voor ruimtevaartexploitanten in de Unie die van plan zijn om activa in eigendom van de Unie te exploiteren of lanceren. De Commissie geeft de vergunning af (na een voorstel voor de technische beoordeling van het agentschap), voert doorlopend toezicht uit en schort een vergunning met betrekking tot activa in eigendom van de Unie op of trekt deze in onder de in de verordening vermelde omstandigheden.

Hoofdstuk III (artikel 14-23) omschrijft de regels voor de registratie van exploitanten uit derde landen en internationale organisaties die ruimtediensten verlenen in de Unie. Dit omvat specifieke afwijkingen voor lanceerdiensten verleend door entiteiten uit derde landen en overheidsentiteiten van derde landen, alsmede een bepaling betreffende noodsituaties op de eengemaakte markt. Ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties die ruimtediensten of ruimtegegevens leveren in de Unie worden in het URSO ingeschreven nadat ze hebben aangetoond te voldoen aan de bij de Verordening vastgestelde technische eisen. Het agentschap stelt tevens een aparte lijst met alle primaire aanbieders van ruimtegegevens in de Unie op. Voor ruimtevaartexploitanten die zijn gevestigd in een derde land waarvoor de Commissie een gelijkwaardigheidsbesluit heeft vastgesteld, worden geacht te voldoen aan de eisen van de verordening. Exploitanten uit derde landen wijzen een wettelijke vertegenwoordiger in de Unie aan ter waarborging van een doeltreffende samenwerking met de bevoegde autoriteiten, de Commissie en het agentschap.

Hoofdstuk IV (artikel 24-27) omschrijft regels betreffende de inrichting van het URSO, het e-certificaat en het leveren van ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie. Het agentschap

geeft e-certificaten af ter bevestiging van de conformiteit van door entiteiten uit derde landen en internationale organisaties geleverde ruimtegegevens en ruimtediensten met de eisen van de verordening. Contracten voor de levering van ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie moeten vergezeld gaan van een e-certificaat en primaire aanbieders van ruimtegegevens stellen het agentschap in kennis van alle vermoede onregelmatigheden.

TITEL III Aspecten van governance

Hoofdstuk I (artikel 28-39) omschrijft in afdeling 1 de belangrijkste governancebeginselen voor lidstaten met betrekking tot de vergunningverlening voor en het toezicht op ruimteactiviteiten en het markttoezicht. Elke lidstaat moet een bevoegde autoriteit aanwijzen of oprichten die beschikt over voldoende middelen en bevoegdheden om toezicht te kunnen houden op de conformiteit van ruimtevaartexploitanten in de Unie. Nationale bevoegde autoriteiten moeten bevoegdheden hebben voor het uitvoeren van toezicht en onderzoek en het toepassen van corrigerende maatregelen en sancties.

In afdeling 2 worden procedures vastgelegd voor lidstaten die van plan zijn ter zake van ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties aan te wijzen. De betreffende lidstaten stellen een autoriteit aan die de bevoegde technische instanties beoordeelt, aanwijst en er toezicht op houdt. Dit kan de op nationaal niveau aangewezen nationale accreditatie-instantie zijn, die ermee wordt belast om te controleren of de technische instanties beschikken over de technische competentie die vereist is om de conformiteit met de technische eisen van titel IV van de verordening te beoordelen en of ze deze competentie behouden. De lidstaten informeren de Commissie over hun bevoegde technische instanties. In afdeling 3 wordt de procedure vastgelegd voor de aanvraag om een bevoegde technische instantie te worden met betrekking tot zaken die onder titel IV en de geldende eisen vallen. Lidstaten dragen er zorg voor dat beroep mogelijk is tegen door bevoegde technische instanties genomen besluiten.

Hoofdstuk II (artikel 40-57) omschrijft de governance op het niveau van de Unie, met details betreffende de rollen en verantwoordelijkheden uit afdeling 1. Het agentschap krijgt nieuwe verantwoordelijkheden toegewezen, in het bijzonder het ondersteunen en bijstaan van de Commissie bij de vergunningverlening aan en het toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie van activa in eigendom van de Unie en bij de registratie van ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties die ruimtegegevens en ruimtediensten leveren in de Unie. Het agentschap zet de benodigde databanken (het URSO en de databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang) op en beheert deze, en geeft de e-certificaten af.

Het agentschap zet speciale interne structuren (conformiteitscommissie en kamer van beroep) op om de Commissie te ondersteunen en bij te staan bij de vergunningverlening aan en registratie van ruimtevaartexploitanten en van ruimtevaartexploitanten uit derde landen, alsmede om lidstaten zonder bevoegde technische instanties te ondersteunen door middel van technische-beoordelingsprocessen. Het agentschap zou de Commissie ondersteunen bij de uitoefening van bevoegdheden voor toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie en aanbieders uit derde landen. De kamer van beroep zou de rechten van verweer tegen door het agentschap genomen besluiten waarborgen. De nieuwe verantwoordelijkheden worden gefinancierd door een stelsel van registratievergoedingen. Afdeling 2 omschrijft de bevoegdheden van het agentschap en de Commissie met betrekking tot exploitanten van activa in eigendom van de Unie en met betrekking tot ruimtevaartexploitanten uit derde landen.

TITEL IV Technische eisen

Titel IV bevat de eisen waar de verschillende categorieën van aanbieders van ruimtediensten aan moeten voldoen, hoofdzakelijk met betrekking tot de kwesties van veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid.

Hoofdstuk I (artikel 58-73) omschrijft regels voor veiligheid en duurzaamheid in de ruimte, met betrekking tot draagraketten (afdeling 1) en ruimtevaartuigen (afdeling 2). De veiligheidsregels zijn erop gericht om het risico van botsingen te beperken, om de vorming van schroot in omloop tegen te gaan en om een veilige lancering en terugkeer in atmosfeer te waarborgen, met specifieke procedures en technische eisen voor ruimtevaartexploitanten.

Krachtens afdeling 1 moeten uitvoerders van lanceringen door coördinatie met autoriteiten en aanbieders van verkeersbegeleidingsdiensten het risico van botsingen tijdens de lancering en de terugkeer in de atmosfeer beperken. Zij zijn verplicht om vluchtveiligheidssystemen te installeren en beheersingsmaatregelen voor ruimteschroot te treffen. De Commissie stelt gedetailleerde berekeningsmethoden voor botsingspreventievensters, drempelwaarden voor slachtofferrisico en coördinatieprocedures vast door middel van uitvoeringshandelingen.

Krachtens afdeling 2 moeten exploitanten van ruimtevaartuigen zorgen dat ruimtevaartuigen traceerbaar zijn en zich inschrijven voor diensten ter voorkoming van botsingen. Ze moeten de coördinatie van terugkeer in de atmosfeer beheren en een bepaalde mate van manoeuvreerbaarheid handhaven. Verdere verplichtingen omvatten het vereiste om plannen voor de beperking van ruimteschroot op te stellen, licht- en radiovervuiling te beperken en te voldoen aan aanvullende veiligheids- en schrootbeperkingsnormen voor grote constellaties. Ruimtevaartexploitanten kunnen verlenging van missies aanvragen, mits ze blijven voldoen aan de eisen met betrekking tot het einde van de levenscyclus en ruimteschroot. Ruimtevaartexploitanten moeten er zorg voor dragen dat de fabrikanten van leveranciers voldoen aan de in dit hoofdstuk opgenomen ontwerp- en productie-eisen.

Hoofdstuk II (artikel 74-95) omschrijft algemene beginselen die van toepassing zijn op het risicobeheer voor ruimte-infrastructuur en de eis om risicobeoordelingen uit te voeren, voortbouwend op bestaande wetgeving inzake cyberbeveiliging en de fysieke weerbaarheid van kritieke entiteiten. Ruimtevaartexploitanten worden verplicht om uitgebreide, evenredige en alle risico's omvattende maatregelen te treffen voor het beheer van alle risico's voor de ruimte-infrastructuur. Deze maatregelen gelden gedurende de volledige levenscyclus van een ruimtemissie (van ontwerp en productie tot lancering, exploitatie en verwijdering) en hebben betrekking op zowel digitale als fysieke dreigingen.

Hoewel de ruimtevaartsector deel zou moeten blijven uitmaken van het NIS 2-ecosysteem, moeten op de ruimtevaartsector toegesneden cyberregels, omschreven in dit hoofdstuk, worden toegepast op de ruimtevaartexploitanten in de Unie zoals bedoeld in de punten 8 en 11 van bijlage I bij NIS 2, om dubbele regels te vermijden en de lacunes in de dekking van de ruimtevaartsector op te vullen. Ruimtevaartexploitanten voeren risicobeoordelingen uit, waarbij ze kwetsbaarheden identificeren, herstelmaatregelen uitvoeren en risicoscenario's aanpassen aan de specifieke omstandigheden van elke ruimtemissie. Ruimtevaartexploitanten moeten uitgebreid beleid voor informatiebeveiligingsbeheer instellen en onderhouden, strenge toegangscontrolerechten handhaven en zorgen voor de fysieke bescherming van ruimteactiva. Er worden verdere regels vastgesteld met betrekking tot de opsporing en monitoring van incidenten, de toepassing van cryptografie, back-upprotocollen, het opstellen van uitgebreide beleidsregels voor bedrijfscontinuïteit en respons- en herstelplannen. Ruimtevaartexploitanten die onder de vereenvoudigde risicobeheersregeling vallen, moeten lichtere maatregelen toepassen, waarbij de weerbaarheid van kritieke activa en functies gewaarborgd moet blijven. Ruimtevaartexploitanten in de Unie melden significante incidenten met activa in eigendom van de Unie aan het agentschap. Een netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van

de Unie (EUSRN) faciliteert de samenwerking tussen de Commissie, het agentschap en de nationale bevoegde autoriteiten met betrekking tot het monitoren en afhandelen van significante cyberincidenten en de afstemming van weerbaarheidsmaatregelen met andere cyberbeveiligingskaders van de Unie.

Hoofdstuk III (artikel 96-100) heeft betrekking op ecologische duurzaamheid. Hierin wordt ruimtevaartexploitanten voorgeschreven om de milieuvoetafdruk gedurende de gehele levenscyclus van de ruimtemissie te berekenen, met inbegrip van ontwerp, productie, exploitatie en eindfasen van de levenscyclus, tenzij ze voldoen aan de voorwaarden voor een uitzondering. Ruimtevaartexploitanten moeten een milieuvoetafdrukverklaring indienen als onderdeel van hun vergunningsaanvraag, samen met ondersteunende voetafdrukstudies en -gegevens, geverifieerd door middel van een certificaat dat wordt afgegeven door een bevoegde technische instantie voor ruimteactiviteiten. Ze zijn verplicht om alle relevante gegevens op te vragen bij hun leveranciers, om de Commissie zowel geaggregeerde en niet-geaggregeerde datasets toe te zenden voor opname in de voetafdrukdatabank en om deze actueel te houden.

Hoofdstuk IV (artikel 101) heeft betrekking op eisen voor werkzaamheden en diensten in de ruimte (ISOS). Ruimtevaartuigen moeten zijn voorzien van speciale interfaces die onderhoud in de ruimte mogelijk maken. De Commissie zal de ontwerpbeginsselen voor die interfaces nader omschrijven en kan nadere voorwaarden voor schrootverwijdering stellen voor dreigende objecten.

Hoofdstuk V (artikel 102-103) omschrijft omloopbaanverkeersregels, waaronder regels voor hoe manoeuvres ter voorkoming van botsingen moeten worden uitgevoerd bij waarschuwingen voor een voorval van bijzonder belang. Hierbij wordt een “voorrangsmethode” gehanteerd, ontwikkeld om de afhandeling van botsingen tussen meerdere manoeuvreerbare ruimtevaartuigen mogelijk te maken.

Hoofdstuk VI (artikel 104) geeft de Commissie de bevoegdheid om Europese normalisatieorganisaties te verzoeken om normen op te stellen of om uitvoeringshandelingen vast te stellen ter vaststelling van gemeenschappelijke specificaties voor bepaalde technische eisen.

TITEL V Gelijkwaardigheidsbesluiten, internationale overeenkomsten en regels voor internationale organisaties

Titel V (artikel 105-108) machtigt de Commissie om gelijkwaardigheidsbesluiten te verlenen aan ruimtevaartexploitanten in derde landen en biedt een kader voor de regels die van toepassing zijn op internationale organisaties, afhankelijk van de soort activa. De Unie spant zich naar gepast in, in overeenstemming met artikel 218 VWEU, om overeenkomsten te sluiten met internationale organisaties die activa in eigendom van de Unie exploiteren.

TITEL VI Steunmaatregelen

Hoofdstuk I (artikel 109-111) omschrijft een verzameling steunmaatregelen ter compensatie van een deel van de uitvoeringskosten, met name voor start-ups, scale-ups en het midden- en kleinbedrijf, en ter ondersteuning van de uitvoering van de verordening. De steunmaatregelen omvatten maatregelen ter uitbreiding van de capaciteit (bv. de productie van richtsnoeren), technische bijstand (bv. het samenstellen van een pool van deskundigen die ruimtevaartexploitanten gaan helpen bij het samenstellen van de technische dossiers) en de financiering van een digitale oplossing (namelijk een éénloket-informatieportaal).

Hoofdstuk II (artikel 112-113) betreft de invoering van een “kader voor een ruimtevaartkeurmerk van de Unie” voor het toekennen van een EU-ruimtekeurmerk aan ruimtevaartexploitanten die van plan zijn om vrijwillig te voldoen aan strengere eisen op het

gebied van veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid, als aanvulling op de in de verordening vastgelegde eisen.

TITEL VII Overgangs- en slotbepalingen

Titel VII (artikel 114-120) bevat de bepalingen met betrekking tot de bevoegdheid van de Commissie om gedelegeerde en uitvoeringshandelingen vast te stellen en tot het beroepsgeheim. De titel voorziet tevens in een evaluatieclausule, overgangsperioden en de datum van inwerkingtreding en toepassing.

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten in de Unie

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's⁽²⁾,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Ruimtegegevens en ruimtediensten spelen tegenwoordig een belangrijke rol in de economie van de Unie en het dagelijks leven van haar burgers. Ze worden gebruikt in sectoren die essentieel zijn voor de werking van de interne markt, waaronder de sectoren die vallen onder Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad⁽³⁾ betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁴⁾ betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie.
- (2) Ruimtegegevens en ruimtediensten bieden onschatbare bijdragen aan een immens spectrum aan verschillende domeinen, zoals internetverbindingen, satelliettelevisie, navigatiebeheer en milieumonitoring. Ze maken toepassingen mogelijk voor wetenschappelijke doeleinden en voor veiligheids- en defensieoperaties, zoals opsporings- en reddingsmissies, communicatie ten behoeve van command-and-control en verkenningfuncties. Ruimtegegevens en ruimtediensten worden in toenemende mate ingezet ten behoeve van de uitvoering van overheidsbeleid van lidstaten en voor het bevorderen van de politieke agenda en het traject naar de groene en de digitale transitie van de Unie.

⁽¹⁾ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁽²⁾ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁽³⁾ Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad (CER-richtlijn) (PB L 333 164 van 27.12.2022, blz. 164, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

⁽⁴⁾ Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (NIS 2-richtlijn) (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 80, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

- (3) De ruimtevaartsector van de Unie heeft de afgelopen tien jaar structurele veranderingen ondergaan. Deze vloeiden deels voort uit een toegenomen vraag naar ruimtediensten en het toegankelijker worden van de ruimte als gevolg van technologische vooruitgang en dalende kosten. Ruimteactiviteiten, voorheen geconcentreerd in een klein aantal lidstaten en gedomineerd door grote spelers in de industrie, zijn geleidelijk meer open gaan staan voor nieuwe spelers op de markt. De opkomst in de meest lidstaten van de zogenaamde nieuwe ruimtebedrijven, voor het merendeel particuliere ondernemingen, heeft een uitbreiding van de ruimtemarkt in de Unie mogelijk gemaakt en tegelijkertijd de inherent grensoverschrijdende aard van ruimteactiviteiten sterker aan het licht gebracht.
- (4) Die grensoverschrijdende dimensie van ruimteactiviteiten vindt zijn weerslag in de transnationale aanschaf van activa voor de ruimte-infrastructuur, waarbij producten, onderdelen en systemen van verschillende segmenten van de ruimte-infrastructuur, alsmede de benodigde technologie en deskundigheid, bijeen worden gebracht door, of vanuit, verschillende lidstaten. Tegelijkertijd zijn lidstaten afhankelijk van elkaars capaciteiten bij het lanceren van ruimtevaartuigen. Op soortgelijke wijze brengen de lanceer- en terugkeeroperaties de inherent grensoverschrijdende dimensie aan het licht door de effecten die ruimteactiviteiten hebben op het luchtruim van verschillende lidstaten.
- (5) De structurele veranderingen in de ruimtevaartsector van de Unie, de groei van de ruimteactiviteiten en de toegenomen rol van particuliere actoren bij het uitvoeren van ruimteactiviteiten hebben op hun beurt geleid tot meer interventies door middel van nationale regelgeving. 13 lidstaten hebben al wetgeving vastgesteld voor regulering van de ruimteactiviteiten, terwijl verschillende andere zich aan het voorbereiden zijn om dergelijke wetgeving in te voeren.
- (6) Interventies door middel van nationale regelgeving worden gemotiveerd door de legitieme behoefte van lidstaten om een kader te creëren voor de manier waarop hun ruimteactiviteiten worden uitgevoerd. Lidstaten vervullen hun verantwoordelijkheden die voortvloeien uit artikel VI van het Verdrag van de Verenigde Naties (VN) inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen (het Ruimteverdrag) aangezien ze uit hoofde van dat verdrag een internationale verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid dragen voor alle nationale activiteiten die in de ruimte worden uitgevoerd door overheidsdiensten of niet-gouvernementele entiteiten. Het Ruimteverdrag roept ertoe op dat nationale activiteiten worden uitgevoerd in overeenstemming met de bepalingen van het verdrag en schrijft uitdrukkelijk voor dat voor door niet-gouvernementele entiteiten in de ruimte uitgevoerde activiteiten een vergunning vereist is van en dat deze activiteiten onder doorlopend toezicht staan van de betreffende staat die partij is bij het Ruimteverdrag.
- (7) Noch het Ruimteverdrag, noch een ander verdrag van het VN-regelgevingskader voor de ruimte voorziet echter in specifieke en gedetailleerde regels met betrekking tot de opkomende risico's die samenhangen met de toename van ruimteactiviteiten. De door de VN vastgestelde richtsnoeren inzake langetermijnduurzaamheid bieden een kader van maatregelen voor nationale en regionale entiteiten om de toekomstige bescherming van omloopbanen te verzekeren. Afgezien van deze niet-bindende richtsnoeren vormen de verstopping van omloopbanen, het risico van botsingen, het risico van verstoring van ruimtediensten als gevolg van op de ruimte-infrastructuur uitgevoerde cyberaanvallen alsmede de milieueffecten van ruimteactiviteiten een

groeierende reden tot zorg om de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten, waarvoor op internationaal niveau geen wetgeving bestaat, wat een lacune in de regelgeving inhoudt.

- (8) Bovendien gaan de internationale ruimteverdragen terug op een tijd waarin het ruimterecht nog in de kinderschoenen stond en de grondvesten legde voor een algemeen kader van algemene beginselen en verplichtingen. Bij ontstentenis van geactualiseerde en gedetailleerde technische normen met betrekking tot de opkomende risico's voor veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid hebben lidstaten elk hun eigen benadering van regelgeving en vergunningverlening gevolgd, met verschillende regels voor satellietoperaties, lanceerlocaties en -werkzaamheden, draagraketten en de satellieten aan boord daarvan.
- (9) Deze benaderingen hebben een gemeenschappelijke doelstelling, namelijk het vaststellen van vergunningsvoorwaarden om de hierboven genoemde risico's aan te pakken. Op die manier erkennen lidstaten het belang van het behoud van de veiligheid van omloopbanen en de weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur, rekening houdend met een optimaal en duurzaam gebruik van de ruimte. Die nationale ruimtewetgeving varieert echter voor wat betreft de reikwijdte en diepte van de specifieke eisen met het oog op de risico's voor de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten. In dat opzicht lopen de benaderingen van lidstaten uiteen van minimalistische tot gedetailleerde normatieve regelingen. Verschillen tussen nationale eisen kunnen leiden tot fragmentatie van de interne markt en tasten de rechtszekerheid aan die ruimtevaartexploitanten in de Unie nodig hebben.
- (10) Als gevolg daarvan ontstaan er uiteenlopende gefragmenteerde kaders voor ruimteactiviteiten op verschillende plaatsen in de Unie, veroorzaakt door een diversiteit van normen. Afwijkingen daartussen voor wat betreft de mate van detail leiden tevens tot een gebrek aan coördinatie tussen lidstaten.
- (11) Fragmentatie van de vergunningsvoorwaarden met betrekking tot kernelementen van de ruimte-infrastructuur, zoals ruimtevaartuigen, of tot regels voor cyberrisicobeheer bij het aanbieden van ruimtediensten, of tot de milieueffecten van ruimteactiviteiten, kan ongunstige gevolgen hebben voor de vrijheid om door de ruimte-infrastructuur gegenereerde ruimtegegevens aan te bieden en voor het aanbod en de uitvoering van ruimtediensten in de Unie.
- (12) Het gebruik van centrale activa van de ruimte-infrastructuur, zoals ruimtevaartuigen, die niet voldoen aan de specifieke eisen van een bepaalde wetgeving, kan worden belemmerd op de interne markt voor ruimtediensten. Sommige lidstaten hebben er bijvoorbeeld uit veiligheidsoverwegingen voor gekozen om strengere eisen op te leggen aan het ontwerp van satellieten, met betrekking tot satellieten waarvoor volgens de wetgeving van andere lidstaten een lanceervergunning is afgegeven. Dergelijke afwijkingen kunnen niet alleen de grensoverschrijdende handel bemoeilijken voor een bedrijf dat satellieten levert, maar lidstaten met een streng standpunt met betrekking tot veiligheidsvergunningseisen kunnen besluiten om geen lanceringen vanaf hun grondgebied toe te laten van satellieten met een exploitatievergunning in lidstaten die minder strenge veiligheidseisen opleggen. Op soortgelijke wijze kan wanneer toezicht- en traceringsvereisten vóór en na de lancering van satellieten dan wel specifieke cyberrisicobeheersregels slechts in bepaalde lidstaten worden gehanteerd, het aanbieden van ruimtediensten, zoals exploitatie- en lanceerdiensten, voor de gehele interne markt daar ongunstige gevolgen van ondervinden.

- (13) Uiteindelijk kunnen dergelijke hindernissen ongunstige gevolgen hebben voor de levering van ruimtegegevens en ruimtediensten overal in de Unie. Aangezien ruimtediensten gebruik maken van ruimtegegevens die worden gegenereerd via, en met gebruik van, de activa van de ruimte-infrastructuur, is de levering van ruimtediensten afhankelijk van de mate van veiligheid en weerbaarheid van activa van de ruimte-infrastructuur.
- (14) Vereisten die hogere kosten met zich meebrengen, zoals ontwerpeisen om de verspreiding van ruimteschroot tegen te gaan, of risicobeoordelingen gericht op het waarborgen van de cyberbeveiliging in de verschillende segmenten van de ruimte-infrastructuur, kunnen ertoe leiden dat ruimtevaartexploitanten in de Unie zich gaan vestigen in rechtsgebieden met minder strenge vergunningseisen.
- (15) De grensoverschrijdende aard van ruimteactiviteiten in de Unie zal waarschijnlijk toenemen, gezien het toenemende aantal ruimtevaartexploitanten in de Unie en de stijgende aantallen van bedrijven die draagraketoplossingen ontwikkelen en van lidstaten die van plan zijn lanceercapaciteit te ontwikkelen. Tegen deze achtergrond zullen uiteenlopende voorwaarden van de verschillende nationale vergunningsregelingen waarschijnlijk leiden tot meer hindernissen in de ruimtevaartsector, met gevolg voor de continuïteit van de levering van ruimtegegevens en het aanbod van ruimtediensten, die op hun beurt allerlei activiteitsgebieden op de interne markt ondersteunen, waaronder kritieke sectoren en infrastructuur.
- (16) Daarom zou ter bescherming en verbetering van de werking van de interne markt een reeks eenvormige, doeltreffende en evenredige dwingende regels ter harmonisatie van kernaspecten voor ruimtediensten in het kader van vergunningverlening voor ruimteactiviteiten moeten worden vastgesteld, om een onbelemmerde levering van ruimtegegevens en ruimtediensten overal op de interne markt te waarborgen.
- (17) Door het vaststellen van technologie-neutrale essentiële eisen zou de innovatie moeten worden gestimuleerd doordat de aanbieders van ruimtediensten toegang krijgen tot bestaande en potentiële nieuwe markten, met toegenomen keuze voor de eindgebruikers als gevolg.
- (18) Slechts in beperkte gevallen, rekening houdend met het strategische belang voor de Unie of voor lidstaten van toegang tot bepaalde ruimtediensten, zou de Commissie een afwijking van de eisen van deze verordening voor lanceerdiensten moeten toestaan, wanneer dit wordt gerechtvaardigd door een algemeen belang. Er moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om een afwijking te verlenen aan de betreffende uitvoerder van lanceringen uit een derde land wanneer aan de voorwaarde van een algemeen belang is voldaan.
- (19) Tegelijkertijd kan snel ingrijpen noodzakelijk zijn bij een noodsituatie of crisis, bij uitzondering en tijdelijk, om gebruik te maken van ruimtegegevens of ruimtediensten geleverd door aanbieders van ruimtediensten die niet in de Unie zijn geregistreerd.
- (20) Voor in de Unie gevestigde aanbieders van ruimtediensten moet een vergunningsregeling gelden met betrekking tot essentiële veiligheids- en weerbaarheidsaspecten van gangbare ruimtediensten, bijvoorbeeld in verband met de exploitatie van ruimtevaartuigen, het leveren van lanceerdiensten en de exploitatie en het onderhoud van lanceerlocaties. Exploitanten in de Unie van ruimteactiva in eigendom van de Unie moeten een vergunning aanvragen bij het Agentschap van de

Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (“het agentschap”) dat is opgericht bij Verordening (EU) 2021/696 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁵⁾, terwijl ruimtevaartexploitanten in de Unie die andere activa dan activa in eigendom van de Unie exploiteren een vergunning moeten aanvragen bij hun lidstaat.

- (21) In de Unie gevestigde aanbieders van ruimtediensten die geavanceerde ruimtediensten zoals ruimtediensten ter voorkoming van botsingen (*collision avoidance*; CA) of operaties en diensten in de ruimte (ISOS) leveren, ondersteunen de gangbare ruimtediensten en spelen een rol in de bescherming en duurzaamheid op de lange termijn van activa van de ruimte-infrastructuur. Het is daarom gepast om op deze categorie van opkomende aanbieders van ruimtediensten een beperkte verzameling regels toe te passen. Dit maakt de ontwikkeling van nieuwe toepassingen en markten in de ruimtesector mogelijk (de “economie in de ruimte”).
- (22) Primaire aanbieders van ruimtegegevens spelen een essentiële rol als tussenpersoon tussen de upstream- en de downstreamsector doordat ze ruimtegegevens van ruimtevaartexploitanten in goede banen leiden richting de verschillende verdere toepassingen van ruimtegegevens, ten bate van de gehele economie en alle burgers. Wat dat betreft spelen zij, hoewel de materiële regels die voor ruimtevaartexploitanten gelden niet op hen van toepassing zijn, toch een belangrijke rol in de ruimtevaartsector, doordat zij zich ervan vergewissen dat de ruimtegegevens die zijn doorgegeven in de waardeketen afkomstig zijn van ruimtevaartexploitanten die voldoen aan deze verordening. Daarom moet het agentschap een lijst opstellen met die primaire aanbieders van ruimtegegevens in de Unie. In het licht van hun rol als bemiddelende, primaire aanbieders van ruimtegegevens bevinden zij zich in de beste positie om waarschuwingen of klachten te ontvangen over mogelijke onregelmatigheden in verband met het gebruik in de Unie van ruimtegegevens, om hun leveranciers rechtstreeks te waarschuwen of om het agentschap of de relevante bevoegde autoriteit in de lidstaat waar zij gevestigd zijn in kennis te stellen van eventuele beweringen dat ruimtegegevens mogelijk afkomstig zijn van niet-geregistreerde of niet de regels nalevende ruimtevaartexploitanten en waarvan mogelijk gebruik wordt gemaakt op de interne markt.
- (23) Om gelijke voorwaarden te scheppen voor activiteiten op de interne markt moeten de regels voor alle aanbieders van ruimtediensten binnen het toepassingsgebied van deze verordening, met inbegrip van ruimtevaartexploitanten in de Unie, gelden voor zover als ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie worden geleverd.
- (24) Daarom is het, om te zorgen dat geen enkele ruimtevaartexploitant voordeel ondervindt doordat de regels van deze verordening niet op hem worden toegepast, gepast om te zorgen voor een eenvormige behandeling van alle ruimtevaartexploitanten, met inbegrip van aanbieders van ruimtediensten uit derde landen, zoals exploitanten van ruimtevaartuigen uit derde landen, uitvoerders van lanceringen uit derde landen, aanbieders van ruimtegegevens uit derde landen en primaire aanbieders van ruimtegegevens uit derde landen, als deze ruimtegegevens of ruimtediensten leveren in de Unie.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2021/696 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het ruimtevaartprogramma van de Unie, tot oprichting van het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma en tot intrekking van de Verordeningen (EU) nr. 912/2010, (EU) nr. 1285/2013 en (EU) nr. 377/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU (PB L 170 van 12.5.2021, blz. 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>)

- (25) Derhalve moet deze verordening gelden voor aanbieders van ruimtediensten, ongeacht hun vestigingsplaats, als de ruimtegegevens of ruimtediensten worden geleverd in de Unie, hetgeen een materiële band met de interne markt aantoon, ter voorkoming van het risico van het omzeilen van regels tot nadeel van consumenten en bedrijven in de Unie en ter waarborging van de doelmatigheid van de met deze verordening nagestreefde doelstellingen.
- (26) Alle in een derde land gevestigde aanbieders van ruimtediensten moeten schriftelijk een of meer wettelijke vertegenwoordigers in de Unie aanwijzen, afhankelijk van hun commerciële behoeften en organisatorische vereisten. Deze wettelijke vertegenwoordigers in de Unie moeten alle benodigde bevoegdheden en middelen krijgen om te kunnen samenwerken met de relevante autoriteiten, de Commissie en het agentschap, in alle opzichten die nodig zijn voor het ontvangen van informatie en van besluiten met betrekking tot de naleving en handhaving van deze verordening.
- (27) Bepaalde derde landen houden zich mogelijk aan hoge niveaus van veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten en derhalve eisen voor veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid toepassen die vergelijkbaar zijn met die in deze verordening.
- (28) In dergelijke gevallen voorziet een gelijkwaardigheidsmechanisme in de erkenning van een mate van bescherming die vergelijkbaar is met de eisen uit hoofde van deze verordening. Dientengevolge moet, wanneer de Commissie een beoordeling heeft uitgevoerd met betrekking tot het geldende rechtskader van een derde land en de dwingende wettelijke voorschriften die van toepassing zijn in dat land en deze worden geacht gelijkwaardig te zijn aan de eisen van deze verordening, de conformiteit van de in dat derde land gevestigde aanbieders van ruimtediensten op die basis worden vastgesteld. Dergelijke aanbieders van ruimtediensten moeten in de Unie ruimtegegevens en ruimtediensten kunnen aanbieden op grond van een door de Commissie te nemen gelijkwaardigheidsbesluit.
- (29) Aanbieders van ruimtediensten gevestigd in een derde land waarvoor geen gelijkwaardigheidsbesluit is genomen moeten worden verplicht om controles te ondergaan om conformiteit met de eisen van deze verordening vast te stellen. Ter bevordering van de convergentie van toezichtbenaderingen moet het agentschap de technische beoordelingen uitvoeren die de Commissie nodig heeft voor het vaststellen van conformiteit en waardoor de Commissie in staat wordt gesteld om op grond van technische beoordelingen een besluit te nemen over de registratie van aanbieders van ruimtediensten in de Unie en eventuele toezichtmaatregelen. Hiertoe moet een register worden opgezet op EU-niveau.
- (30) De Unie moet ernaar streven om geleidelijk overeenkomsten inzake wederzijdse erkenning te sluiten met derde landen.
- (31) Voor een complete dekking van alle activa van de ruimte-infrastructuur en om lacunes te voorkomen moet deze verordening tevens van toepassing zijn op activa die worden geëxploiteerd door internationale organisaties die zich bezighouden met ruimteactiviteiten, zoals het Europees Ruimteagentschap (ESA) of de Europese Organisatie voor de Exploitatie van Meteorologische Satellieten (Eumetsat). Dergelijke internationale organisaties zijn gezien hun uitgebreide technische, wetenschappelijke en operationele expertise, evenals hun speciale infrastructuur en capaciteiten in het ruimtedomein, belangrijke partners voor de Commissie, het agentschap en de lidstaten, met name in verband met de uitvoering van onderdelen van

het ruimteprogramma van de Unie, het doen van gezamenlijke aanbestedingen of programma's van lidstaten.

- (32) Om samenhang in de regelgeving te verkrijgen in het kader van de harmonisatie waar deze verordening op gericht is, moet wanneer de betreffende internationale organisaties hun eigen activa exploiteren het recht van de Unie van toepassing zijn, met inachtneming van passende voorwaarden met betrekking tot de middelen voor de toepassing van het recht van de Unie op die organisaties en de handhaving daarvan, die moeten worden vastgesteld bij internationale overeenkomsten die worden gesloten tussen de Unie en elke desbetreffende internationale organisatie. Wanneer dergelijke internationale organisaties activa van lidstaten exploiteren, moet de handhaving van de regels in deze verordening worden gewaarborgd door de bevoegde autoriteiten. Wanneer dergelijke internationale organisaties activa in eigendom van de Unie exploiteren, moet de handhaving worden gewaarborgd in overeenstemming met de bepalingen van de bijdrageovereenkomsten die daartoe worden gesloten door de Commissie.
- (33) Het ESA is een internationale organisatie met uitgebreide deskundigheid op het gebied van ruimtevaart en een belangrijke partner bij de uitvoering van het ruimtevaartprogramma van de Unie. Het ESA ontwikkelt en exploiteert, in overeenstemming met specifieke overeenkomsten, activa van de ruimte-infrastructuur voor het ruimtevaartprogramma van de Unie en het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit. Het ESA ontwikkelt binnen zijn verplichte activiteiten en facultatieve programma's tevens ruimtevaartmissies namens lidstaten en biedt op verzoek van een of meer lidstaten bijstand bij nationale projecten op het gebied van ruimtevaart. Het ESA speelt ook een centrale rol in het aansturen van de ontwikkeling van technische normen voor ruimteactiviteiten. De voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening met betrekking tot het ESA moeten nader worden omschreven in een overeenkomst, rekening houdend met de status en het institutionele kader van het ESA.
- (34) De regels in deze verordening moeten gelden voor zowel activa in eigendom van de Unie, in de zin van Verordening (EU) 2021/696 en Verordening (EU) 2023/588 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁶⁾, als activa van lidstaten, ongeacht of deze eigendom zijn van of worden geëxploiteerd door publieke dan wel commerciële exploitanten, met inbegrip van activa voor tweeërlei gebruikt die onder civiele controle worden geplaatst en wanneer deze worden gebruikt voor civiele doeleinden.
- (35) Voor wat betreft activa in eigendom van de Unie moeten aanbieders van ruimtediensten een vergunning verkrijgen van het agentschap om de betreffende activa in eigendom van de Unie te exploiteren die voldoen aan de eisen met betrekking tot veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid.
- (36) Teneinde de bevoegdheden van de lidstaten niet aan te tasten mag deze verordening niet van toepassing zijn op ruimteobjecten die uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van defensie of nationale veiligheid, ongeacht welke entiteit de betreffende ruimteactiviteiten uitvoert. Ruimteobjecten die slechts gedeeltelijk voor defensiedoeleinden worden gebruikt, moet worden uitgesloten uit het toepassingsgebied van deze verordening wanneer ze onder beheer en controle van een

⁽⁶⁾ Verordening (EU) 2023/588 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2023 tot vaststelling van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027 (PB L 79 van 17.3.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

lidstaat moeten worden gesteld, ten behoeve van defensie, en slechts gedurende de desbetreffende ruimtemissie die door de strijdkrachten wordt uitgevoerd. In dergelijke situaties is het aan elke lidstaat om te bepalen of het betreffende ruimteobject gezien de omstandigheden eventueel onder de bovengenoemde uitsluiting valt.

- (37) Deze verordening mag derhalve geen afbreuk doen aan de bevoegdheden van lidstaten in alle kwesties die betrekking hebben op de nationale veiligheid, hetgeen zich tevens uitstrekt tot situaties waarin lidstaten, ten behoeve van en voor het uitoefenen van een dergelijke bevoegdheid op het gebied van nationale veiligheid, specifieke ruimteoperaties moeten uitvoeren, bijvoorbeeld de controle overnemen over een ruimteobject dat onder hun jurisdictie valt.
- (38) Gezien de bestaande regulering van het radiospectrum uit hoofde van internationale telecommunicatieregels en van nationale en EU-wetgeving die daarmee in overeenstemming is, en met name Beschikking nr. 676/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad⁽⁷⁾, Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁸⁾ en Besluit nr. 243/2012/EU van het Europees Parlement en de Raad⁽⁹⁾, mag deze verordening geen betrekking hebben op aspecten in verband met de toewijzing van en vergunningverlening voor het radiospectrum. Wanneer een entiteit die een aanbieder van een netwerk en diensten voor elektronische communicatie is, slechts optreedt als gebruiker van een faciliteit die wordt aangeboden door een ruimtevaartexploitant, moet die entiteit uit hoofde van deze verordening bovendien slechts worden aangemerkt als een primaire aanbieder van ruimtegegevens. Als een aanbieder van een netwerk en diensten voor elektronische communicatie tevens een satelliet, een draagraket of lanceringsinfrastructuur exploiteert of er de controle over heeft, moet deze uit hoofde van deze verordening worden aangemerkt als een ruimtevaartexploitant.
- (39) Deze verordening laat de mededingingsregels van de Unie, met inbegrip van de regels inzake antitrust, fusies en staatssteun, onverlet.
- (40) De minimale geharmoniseerde kernregels betreffende de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten in deze verordening moeten de door bevoegde autoriteiten afgegeven vergunningen of, indien gepast, de door lidstaten vastgestelde regelingen voor overheidsinstanties die een nationaal ruimtevaartprogramma uitvoeren integreren. De specifieke aard van bepaalde entiteiten moet worden erkend, bijvoorbeeld die van overheidsdiensten voor de ruimte die nationale ruimtevaartprogramma's uitvoeren en voor wie niet noodzakelijkerwijs hetzelfde vergunningsstelsel geldt als voor andere aanbieders van ruimtediensten. Derhalve moeten lidstaten met betrekking tot dergelijke entiteiten zorg dragen voor passend toezicht dat de beginselen van scheiding van rollen en afwezigheid van belangenverstrengeling in acht neemt en toepast.

⁽⁷⁾ Beschikking nr. 676/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een regelgevingskader voor het radiospectrumbeleid in de Europese Gemeenschap (Radiospectrumbeschikking) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj))

⁽⁸⁾ Richtlijn (EU) 2018/1972 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie (PB L 321 van 17.12.2018, blz. 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>)

⁽⁹⁾ Besluit nr. 243/2012/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot vaststelling van een meerjarenprogramma voor het radiospectrumbeleid (PB L 81 van 21.3.2012, blz. 7, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj))

- (41) Met het oog op naadloze vergunningsprocedures overal op de interne markt en het realiseren van gelijke behandeling van alle ruimtevaartexploitanten in de Unie moet de totale duur van vergunningsprocedures twaalf maanden bedragen, met de mogelijkheid om de in de vergunningsprocedure gehanteerde termijnen op te schorten met het oog op de eventuele behoefte aan nadere verheldering en beoordelingen.
- (42) Het moet lidstaten vrij blijven staan om eventueel voorafgaand aan de formele vergunningsprocedures reeds te communiceren met mogelijke aanvragers, in overeenstemming met nationale regels. Dergelijke voorlopige en informele communicatie zou aanvragers in staat stellen tot een beter begrip en een betere naleving van de eisen van deze verordening en van nationale wetgeving, naar van toepassing, waaronder eventuele relevante wetgeving van andere lidstaten, bijvoorbeeld wanneer meerdere vergunningen vereist zijn in verschillende landen van de interne markt, rekening houdend met de nationaliteits- of vestigingscriteria en met de locatie van de operatie en de lancering.
- (43) De bevoegde autoriteiten van een lidstaat moeten de vergunningen afgeven door de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten aanvaarden en erkennen, voor zover deze betrekking hebben op de kwesties die onder deze verordening vallen. Tegelijkertijd moet er worden gezorgd voor volledige transparantie van nationale eisen die eventueel worden gesteld door lidstaten, waaronder strengere eisen die eventueel noodzakelijk zijn ter waarborging van de veiligheid, weerbaarheid of ecologische duurzaamheid van een operatie of lancering die op hun grondgebied wordt uitgevoerd in verband met een ruimtemissie die wordt uitgevoerd door ruimtevaartexploitanten die beschikken over een vergunning in de lidstaat waar ze gevestigd zijn. Dergelijke informatie moet worden verstrekt via een gemeenschappelijk informatieportaal.
- (44) In het licht van de technische complexiteit en de duur van de voorbereidingen voor een ruimtemissie moeten aanvragers voldoende tijd hebben om alle vereiste informatie of verheldering te verstrekken. Hierbij moet tevens worden voorzien in opschorting van de toepasselijke termijnen in de vergunningsprocedures voor de bevoegde autoriteiten.
- (45) De conformiteit van ruimteobjecten met de eisen van deze verordening moet worden verondersteld zowel voor in de Unie gevestigde aanbieders van ruimtediensten, aangezien die conformiteit bij het afgeven van de vergunning is geverifieerd door de nationale bevoegde autoriteiten, als voor aanbieders van ruimtediensten die zijn gevestigd in een derde land waarvoor de Commissie een gelijkwaardigheidsbesluit heeft afgegeven.
- (46) Nadat conformiteit met de eisen van deze verordening is vastgesteld, moet de inschrijving in het Unieregister van ruimteobjecten (URSO) en de afgifte van een elektronisch certificaat (e-certificaat), dat aantoont dat de ruimtegegevens zijn gegenereerd door ruimteobjecten die voldoen aan deze verordening en respectievelijk dat de ruimtediensten zijn gebaseerd op het gebruik en de exploitatie van ruimteobjecten die voldoen aan deze verordening, vrije levering van ruimtegegevens en ruimtediensten overal in de Unie mogelijk maken. Het agentschap moet de individuele e-certificaten afgeven aan geregistreerde aanbieders van ruimtediensten.
- (47) Geconsolideerde lijsten met alle in het URSO ingeschreven aanbieders van ruimtediensten, gevestigd in de Unie en in derde landen, moeten ter beschikking van het publiek worden gesteld, via de URSO-website, wat zorgt voor transparantie met betrekking tot alle in de Unie geregistreerde aanbieders van ruimtediensten. Iedereen kan dan de bron van de ruimtegegevens controleren teneinde op elk gewenst moment

vast te stellen of de in de Unie geleverde ruimtediensten gebruikmaken van gegevens die zijn gegenereerd door ruimteobjecten die voldoen aan de wettelijke eisen van de Unie.

- (48) Er moet een specifieke norm voor het e-certificaat worden opgesteld, op verzoek van de Commissie, die moet zijn vastgesteld vóór de toepassingsdatum van deze verordening. Dit e-certificaat zou een gegeven ruimteobject koppelen aan de ruimtegegevens die door middel van het gebruik van dat object zijn gegenereerd, ter waarborging van de integriteit van de betreffende ruimtegegevens.
- (49) Om de toenemende vraag van klanten naar satellietdiensten te beantwoorden, de vruchten te plukken van technologische ontwikkelingen en de daarmee samenhangende kostenverlagingen en de toegang tot kapitaal te verbeteren moeten de vergunningsprocedures voor satellietconstellaties worden gestroomlijnd. Onder bepaalde omstandigheden en met inachtneming van een reeks veiligheidsmechanismen moet er een vereenvoudigde vergunningsprocedure beschikbaar zijn, met als uitkomst één vergunning die geldig is voor de gehele satellietconstellatie.
- (50) Gezien de specifieke aard en doelen van ruimtevaartuigen voor onderzoek, die nog altijd een essentiële rol spelen bij de ontwikkeling van wetenschappelijke kennis en technologische mogelijkheden, moet deze verordening voorzien in bepaalde uitzonderingen voor dergelijke categorieën met het oog op de specifieke behoeften en kenmerken daarvan, waarbij tegelijkertijd de veiligheid en duurzaamheid van de omloopbanen gewaarborgd moeten blijven.
- (51) Ruimtevaartexploitanten moeten kunnen profiteren van specifieke uitzonderingen op de regels die zijn vastgesteld voor de verschillende gebieden waar deze verordening betrekking op heeft. Bij het uitvoeren van ruimtemissies voor onderzoek moeten ze worden vrijgesteld van bepaalde veiligheidsvoorschriften. Op soortgelijke wijze moeten ruimtevaartexploitanten die worden aangemerkt als kleine ondernemingen of die onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn een vereenvoudigd risicobeheer toepassen dat zich concentreert op kritieke activa en de beheersing van de belangrijkste risico's. Ruimtemissies voor demonstraties en validatie in de omloopbaan moeten ook worden vrijgesteld van de berekening van de milieuvoetafdruk van ruimteactiviteiten.
- (52) Het waarborgen van veilige, weerbare, duurzame en kostenefficiënte toegang tot de ruimte is essentieel voor het verkrijgen van uiteenlopende diensten en het ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek en is tegelijkertijd in lijn met de belangrijkste beginselen en rechten die zijn vastgelegd in het Ruimteverdrag. Tegelijkertijd hebben uitvoerders van lanceringen mogelijk ook tijd nodig om zich aan te passen aan de nieuwe veiligheidsmaatregelen voor lanceringen. Deze verordening moet voorzien in een passend mechanisme om de toegang tot de ruimte te waarborgen terwijl de sector zich aanpast aan het nieuwe referentiekader voor veiligheid dat op het niveau van de Unie wordt ingevoerd.
- (53) De verstopping van bepaalde omloopbanen, die leidt tot een hoger risico van botsingen tussen satellieten en de verspreiding van ruimteschroot, evenals het landschap van geopolitieke dreigingen met een verhoogd risico voor de cyberbeveiliging van de ruimte-infrastructuur, vormen samen met het risico van fysiek contact in de ruimte, zoals nabijheid en storingen, uitdagingen voor de wereld als geheel, waarbij veel ruimtevaartlanden begonnen zijn om die uitdagingen aan te pakken.

- (54) Van microdraagraketten tot zware draagraketten: de markt in draagraketten is in ontwikkeling. Er worden nieuwe mogelijkheden ontwikkeld, zoals de herbruikbaarheid van bijvoorbeeld de eerste trap en stuwraketten van de draagraketten. Meer lidstaten werken aan de ontwikkeling van lanceermogelijkheden, zodat de toegang tot de ruimte intensiever wordt.
- (55) Toegang tot de ruimte is van cruciaal belang voor de strategische autonomie van de EU. Toename van het lanceerverkeer heeft echter ook gevolgen voor de veiligheid bij lancering en terugkeer in de atmosfeer en voor de veiligheid in de lucht en op de grond. De toename van het verkeer voor ruimtelanceringen kan ook ongunstige gevolgen hebben voor de economische, ecologische en efficiëntieprestaties van het gemeenschappelijke Europese luchtruim. Het risico van verstoring van het lucht- en zeeverkeer moet tot een minimum worden beperkt in samenspraak met de relevante autoriteiten en de aanbieders van luchtverkeersdiensten. Coördinatie tussen de relevante autoriteiten en de bevoegde aanbieders van luchtverkeersdiensten op nationaal niveau draagt bij tot het beperken van de effecten van verkeersverstoring en het risico op botsingen. Wanneer ruimtelanceringen gevolgen hebben voor meerdere lidstaten, is tijdige coördinatie tussen ruimtevaartexploitanten en de verantwoordelijke voor het Europese netwerk vereist. Voor deze coördinatie moet een beoordeling worden uitgevoerd van de omvang en duur van de sluiting van het Europese luchtruim en van de vliegroutes die er gevolgen van ondervinden. Pas in een later stadium moeten passende mechanismen voor het delen van de kosten voor het gebruik van het luchtruim worden vastgesteld. Dit zal een veilig en duurzaam gebruik van het luchtruim voor alle gebruikers stimuleren. Voorts kunnen de stadia van lancering en terugkeer een risico op slachtoffers op de grond met zich meebrengen, dat moet worden beperkt door nauwe samenwerking met de getroffen relevante autoriteiten en aanbieders van verkeersdiensten. Het toegenomen risico van botsingen met vliegtuigen tijdens de overgangsfasen van de lancering naar de ruimte en de terugkeer in de atmosfeer kan worden beheerst door beproefde veiligheidsmethodologieën voor de luchtvaartveiligheid en beste praktijken op het gebied van risicobeoordeling.
- (56) Lanceeractiviteiten zijn inherent riskant en kunnen onherstelbare schade veroorzaken als ze niet op de juiste wijze worden beheerd. Er moeten derhalve regels worden vastgesteld om te waarborgen dat draagraketten traceerbaar zijn en een risicobeoordeling ondergaan om meerdere maatregelen vast te stellen en te implementeren om de bijbehorende risico's voor zover mogelijk te beheersen.
- (57) Uit projecties blijkt dat, zelfs zonder nieuwe lanceringen, botsingen tussen ruimteobjecten die zich al in de ruimte bevinden een grote hoeveelheid schroot gaan produceren. Het risico van botsingen tussen ruimteobjecten zou een nu al verstopte lage baan om de aarde uiteindelijk onder druk zetten, wat een gevaar vormt voor de toekomstige toegang tot de ruimte. Wat massa betreft is het meeste ruimteschroot afkomstig van draagraketten (het raketomhulsel). Tegelijkertijd neemt het aantal ruimtevaartuigen in een omloopbaan snel toe als gevolg van de ontwikkeling van satellietconstellaties.
- (58) Ter bescherming van het ruimtemilieu is er behoefte aan om te zorgen dat draagraketten en ruimtevaartuigen zo min mogelijk schroot voortbrengen. Het voorkomen van schroot sluit tevens aan op de preventiebenadering als eerste stadium

van de afvalhiërarchie die is vastgesteld bij de kaderrichtlijn afvalstoffen⁽¹⁰⁾. Dientengevolge moet er worden voorzien in verplichtingen in de ontwerpfase, alsmede tijdens de levenscyclus in de omloopbaan. Deze noodzaak wordt erkend op international niveau, waar verschillende normen zijn vastgesteld door de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO). Daarom moet de vergunning voor het uitvoeren van ruimteactiviteiten worden gekoppeld aan het indienen door ruimtevaartexploitanten van specifieke ruimteschrootplannen die laten zien hoe de draagraketten en ruimtevaartuigen het ontstaan van schroot zouden beperken.

- (59) CA-ruimtediensten voor ruimtevaartuigen schrijven voor dat het ruimtevaartuig zijn positie nauwkeurig moet kunnen uitzenden. Er moeten traceerbaarheidseisen worden ontwikkeld ter versterking van de openbare diensten die worden verleend door het partnerschap voor ruimtebewaking en -monitoring van de Unie (EU-SST) en om te besparen op de tijd en het geld die moeten worden besteed aan het precies bepalen van de positie in de omloopbaan door dergelijke traceringsdiensten. Het vermogen om ruimtevaartuigen te traceren moet op het niveau van zowel het ruimtevaartuig als het grondsegment worden gewaarborgd.
- (60) Vanwege de toename van het schroot en het verkeer in omloopbanen is het gebruik van CA-ruimtediensten een must voor alle ruimtevaartuigen. Een dergelijke vereiste is noodzakelijk met het oog op de dagelijkse positiehandhaving van het ruimtevaartuig. Een verplicht abonnement op een CA-ruimtedienst moet centraal staan in de veiligheidseisen voor de ruimte. Als gevolg daarvan moet de entiteit die is belast met het leveren van de CA-ruimtedienst bepaalde capaciteiten kunnen aantonen.
- (61) Voorts zou het belasten van een entiteit met CA-dienst voor alle ruimtevaartuigen in de Unie de coördinatie van de respons bij een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang verbeteren, waarbij ook het risico zou worden beperkt dat een dergelijke waarschuwing aanleiding geeft tot verschillende reactiestrategieën, wat op zich weer tot een botsing zou kunnen leiden.
- (62) Het als onderdeel van de SSA-component uit hoofde van Verordening (EU) 2021/696 van het Europees Parlement en de Raad ontwikkelde EU-SST-partnerschap, of een eventuele opvolger daarvan, met gebruik van zijn sensoren en zeer ontwikkelde expertise, heeft aangetoond dat het in staat is om een groot aantal ruimtevaartuigen te beheren en daarmee dat het geschikt is als de entiteit van de Unie voor het aanbieden van CA-ruimtediensten, belast met de CA-ruimtedienst.
- (63) De productie van schroot kan het best worden voorkomen door het voorschrijven van de capaciteit om CA-manoeuvres uit te voeren en om satellieten in een kerkhofbaan te brengen. Derhalve moeten alle ruimtevaartuigen worden uitgerust met het vermogen tot herhaaldelijk manoeuvreren, met uitzondering van ruimtevaartuigen die onder de 400 km zijn gestationeerd, omdat de wrijving van de atmosfeer in dat geval op natuurlijke wijze zorgen voor een korte levensduur in omloop van het betreffende ruimtevaartuig.
- (64) Het is een gangbare praktijk dat exploitanten van ruimtevaartuigen toestemming krijgen om een ruimtemissie te verlengen. Bij het aanvragen van een verlenging moeten exploitanten van ruimtevaartuigen in de Unie echter worden verplicht om een

⁽¹⁰⁾ Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18>)

herzien plan voor de beperking van ruimteschroot in te dienen, om te waarborgen dat de langere duur van de missie geen risico van schrootproductie met zich meebrengt.

- (65) Vanwege het toegenomen verkeer in omloopbanen worden astronomen geconfronteerd met licht- en radiostoringen bij hun astronomische onderzoeken. Zulke storingen hebben directe impact op de mogelijkheden voor onderzoek en planetaire defensie. Derhalve moeten er risicobeperkende maatregelen worden ontwikkeld ter bescherming van een donker en stil hemelruim.
- (66) Constellaties zijn gunstig voor de doelmatige implementatie van ruimtediensten, ten bate van burgers en bedrijven. Maar vanwege hun hoge aantal is het effect daarvan op het ruimtemilieu aanzienlijker dan het effect van een ruimtevaartuig. Daarbij zou een rampzalige gebeurtenis binnen een constellatie kunnen leiden tot het Kesslersyndroom, waardoor de toegang tot de ruimte in de toekomst volledig zou worden belemmerd. Derhalve moeten er specifieke verplichtingen worden opgelegd voor constellaties, afhankelijk van de omvang van een constellatie.
- (67) Ter waarborging van de doelmatigheid van de essentiële vereisten die worden vastgesteld voor de veiligheid en duurzaamheid in de ruimte moeten er nadere technische elementen worden gespecificeerd om de rechtszekerheid voor ruimtevaartexploitanten te waarborgen.
- (68) Tot op heden is de cyberbeveiliging van de ruimtevaartsector slechts deels aan bod gekomen op het niveau van de Unie, door middel van een algemeen geldend kader zoals vastgesteld bij Richtlijn (EU) 2022/2555. De huidige regeling voor cyberbeveiliging omspant niet volledig alle soorten actoren en diensten die relevant zijn voor de ruimtevaartsector. Daarom moeten er cyberbeveiligingseisen worden vastgesteld met betrekking tot de aanbieders van niet-openbare netwerken en diensten voor elektronische communicatie, voor de entiteiten die onder het grootteplafond voor middelgrote ondernemingen vallen krachtens artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie⁽¹¹⁾ en voor onderzoeks- en onderwijsinstellingen, die gelijkelijk van toepassing moeten zijn op observatiegegevens en lanceringen die gebruikmaken van draagraketten buiten de Unie.
- (69) Tegelijkertijd vertoont het referentiekader voor cyberbeveiliging voor de ruimtevaartsector als geheel een gebrek aan afstemming en samenhang. Hoewel weerbaarheid van activa in eigendom van de Unie is gerealiseerd krachtens de onderdelen van het ruimtevaartprogramma van de Unie, kan er een lagere mate van bescherming gelden voor een deel van de activa van de nationale ruimte-infrastructuren. Een dergelijk verschil zou alleen maar toenemen en tot asymmetrieën leiden. Daarbij opereert het ruimtevaartprogramma van de Unie in een steeds verder verstrengelde architectuur met integratie van nationale commerciële satellietladingen. Derhalve moet de ruimte-infrastructuur van lidstaten afdoende opschalen naar een hogere mate van weerbaarheid om te voorkomen dat de beveiliging van activa in eigendom van de Unie en de werking van het ruimtevaartprogramma van de Unie in het gedrang komen en uiteindelijk om ongunstige gevolgen te vermijden voor de levering van ruimtegegevens en ruimtediensten die activiteiten en kritieke entiteiten en sectoren overall op de interne markt ondersteunen.

⁽¹¹⁾ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

- (70) Het huidige gebrek aan evenwicht wordt niet alleen veroorzaakt door het feit dat er ruimteprogramma's zijn ontwikkeld via parallelle trajecten (op het niveau van de Unie en van lidstaten). Het hangt tevens samen met de afwezigheid van een gemeenschappelijk referentiekader voor cyberbeveiliging en risicobeheer dat is toegesneden op de specifieke behoeften van de ruimte-infrastructuur. Hoewel slechts enkele lidstaten voor een normatieve benadering hebben gekozen, varieert het niveau of de diepte van dergelijke vereisten op verschillende plaatsen op de interne markt. De weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur is in veel gevallen afhankelijk van de financiële capaciteit en uiteindelijk van de bereidheid van bedrijven om zich aan goede praktijken voor risicobeheer te houden en cyberbeveiliging te integreren in hun ontwerp en uitvoering van ruimtemissies.
- (71) Om deze lacunes en onevenwichtigheden aan te pakken moet er een referentiekader voor weerbaarheid op maat worden vastgesteld voor de ruimtevaartsector als geheel. Die regels moeten van toepassing zijn op de volledige ruimte-infrastructuur overal in de Unie en gelden voor zowel activa in eigendom van de Unie als activa van nationale overheden en niet-gouvernementele organisaties. Alle grond-, ruimte- en verbindingssegmenten van de ruimte-infrastructuur moeten samenhangend worden behandeld, evenals de digitale en fysieke, zowel in de ruimte als op de grond gestationeerde systemen en subsystemen, met het oog op het afdekken van alle relevante risico's, zoals cyberrisico's, risico's van elektronische verstoring en fysieke risico's.
- (72) Aangezien deze verordening de mate van harmonisatie van het risicobeheer verhoogt die van toepassing is op de ruimtevaartsector, vormt dit hogere niveau tevens een toegenomen harmonisatie ten opzichte van de eisen van Richtlijn (EU) 2022/2555. Daarom moet deze verordening worden aangemerkt als *lex specialis* met betrekking tot artikel 21 van Richtlijn (EU) 2022/2555. Tegelijkertijd moet de ruimtevaartsector een sterke relatie behouden met het horizontale cyberbeveiligingskader van de Unie dat is vastgelegd in Richtlijn (EU) 2022/2555, ter waarborging van volledige overeenstemming met de cyberbeveiligingsregels en -strategieën die zijn vastgesteld door lidstaten en de institutionele configuratie die bij de betreffende richtlijn is opgezet. Zo moet de lacune tussen de referentiekaders voor weerbaarheid die van toepassing zijn op activa in eigendom van de Unie en op activa van lidstaten worden gedicht. Zo moeten er met het oog op vergroting van de harmonisatie strengere eisen voor risicobeheer gericht op de ruimtevaartsector worden ingevoerd in vergelijking met de huidige eisen die zijn vastgelegd in Richtlijn (EU) 2022/2555.
- (73) Het waarborgen van de cyberbeveiliging van de ruimte-infrastructuur is van het grootste belang bij alle fasen van ontwerp, ontwikkeling en exploitatie van de ruimte-infrastructuur. Daarom moeten er degelijke maatregelen voor risicobeheer worden vastgesteld voor de gehele levenscyclus van ruimtemissies, rekening houdend met alle hoofdfasen. Afdoende bescherming van alle activa, systemen en gegevens moet worden gerealiseerd, van ontwerp en productie tot lancering en exploitatie en ten slotte de eindfasen van de levenscyclus.
- (74) Het door ruimtevaartexploitanten in de Unie uitgevoerde risicobeheer moet draaien om risicobeoordelingen die worden uitgevoerd op het niveau van segment, systeem en onderdeel, op basis van risicoscenario's, in elk geval met betrekking tot de kritieke activa, zoals de technische systemen, vluchtsoftware, telemetrie-/afstandsbedieningseenheid, vluchtleidingscentra of ruimtevaartuigbesturingscentra. De lijst met categorieën van kritieke activa, operaties en fasen, gedurende de gehele levenscyclus van ruimtemissies, waarvoor dergelijke risicoscenario's moeten worden

ontwikkeld door ruimtevaartexploitanten in de Unie, evenals de risicoscenario's en methoden voor de modellering van dreigingen ter ondersteuning van die risicobeoordelingen, moet worden opgesteld door de Commissie.

- (75) In overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel moet deze verordening de bijzondere positie erkennen van ruimtevaartexploitanten die kleine ondernemingen dan wel onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn. Deze categorieën hebben vanwege hun grootte, middelen en de omvang van hun activiteiten mogelijk minder impact. In dit geval is de dwingende doelstelling het waarborgen van de bescherming van kritieke functies en activa en het aanpakken van kernrisico's, zoals het risico van verlies van controle over activa met voortstuwing en het vermogen om interferentie voort te brengen.
- (76) Met het oog op een gemeenschappelijke benadering voor de exploitatie van alle ruimte-infrastructuur moeten er basisregels worden vastgesteld voor identificatie en beheer van activa en het beheer van en de controle over toegangsrechten, ter waarborging van de toegangen in het grondsegment en de controle over het ruimtesegment. Kernelementen ter bescherming van de weerbaarheid van activa moeten worden vastgesteld, met name met het oog op de weerbaarheid van de netwerk- en informatiesystemen, rekening houdend met de noodzaak om doeltreffende technische controle over het ruimtesegment te houden.
- (77) Er moeten voor ruimtevaartexploitanten in de Unie minimale kernbeginselen worden vastgesteld om goede encryptiepraktijken te waarborgen, door het definiëren van een cryptografisch concept in het licht van de specifieke cyberbeveiligingsbehoeften van ruimtemissies, een beleid op maat voor het beheer van cryptografische sleutels, alsmede end-to-end-authenticatie van verbindingen tussen satellietbesturingscentra en het ruimtesegment.
- (78) Ruimtevaartexploitanten in de Unie moeten kernmaatregelen vaststellen met het oog op snelle en doeltreffende bedrijfscontinuïteits-, respons- en herstelmaatregelen, om te zorgen voor een doeltreffende respons op incidenten en ter bescherming van de continuïteit van kritieke operaties van ruimtemissies.
- (79) Om een hoge mate van weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur te bereiken, en in lijn met de huidige praktijken, moeten ruimtevaartexploitanten in de Unie worden verplicht om systemen regelmatig te testen, rekening houdend met de uitgevoerde risicobeoordelingen. Deze testen kunnen de uitvoering omvatten van penetratietesten op de veiligheidsmechanismen met betrekking tot de voorwaarden voor het uitvoeren van dergelijke testen en de criteria waaraan door de uitvoerders van de testen moet worden voldaan.
- (80) De complexiteit van de toeleveringsketen in de ruimtevaartsector kan specifieke cyberbeveiligingsrisico's met zich meebrengen, vanwege de veelheid aan bronnen die wordt ingezet voor het verkrijgen van onderdelen. Deze worden vaak wereldwijd ingekocht en hebben mogelijk niet de nodige integriteitscontroles doorstaan, met name bij het integreren of assembleren van onderdelen in of tot verschillende systemen van de ruimte-infrastructuur. Met het oog op dergelijke risico's moeten ruimtevaartexploitanten in de Unie een beheerkader voor toeleveringskaderrisico's opzetten met specifieke strategieën gericht op het verminderen van risico's in de toeleveringsketen door het implementeren van controlemechanismen voor de integriteit en authenticiteit van software, waarin de criteria worden vastgelegd voor het kiezen van softwareproducten, rekening houdend met de cyberbeveiliging van de

netwerk- en informatiesystemen die tijdelijk met elkaar worden verbonden, zoals bij het uitvoeren van onderhoud of ondersteuning.

- (81) Deze verordening moet integraal onderdeel uitmaken van het algemene kader van de Unie voor de weerbaarheid van kritieke entiteiten. Voor wat betreft activa in eigendom van de Unie, en in overeenstemming met Verordening (EU) 2021/696, waren lidstaten in het kader van Richtlijn 2008/114/EEG van de Raad⁽¹²⁾, inmiddels opgevolgd door Richtlijn 2022/2557, verplicht om ter bescherming van op hun grondgebied gelegen infrastructuur die deel uitmaakt van het ruimtevaartprogramma van de Unie te zorgen voor maatregelen die in ten minste gelijkwaardig zijn aan de maatregelen die werden vastgesteld in het kader van de omzetting van de betreffende richtlijn. Met het oog op een volledige overeenstemming met de huidige regels van de Unie betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en ter behoud van de volledige continuïteit in de relatie tussen de bijgewerkte algemene weerbaarheidsregeling en de geharmoniseerde regels op ruimtegebied moet voor wat betreft deze verordening een soortgelijke benadering worden gekozen met betrekking tot de relatie tussen Richtlijn (EU) 2022/2557 en deze verordening. Derhalve moeten met betrekking tot de fysieke weerbaarheid van het grondsegment alle ruimtevaartexploitanten in de Unie de bij deze verordening vastgestelde maatregelen toepassen en er zorg voor dragen dat deze ten minste geval gelijkwaardig zijn aan de uit hoofde van Richtlijn (EU) 2022/2557 genomen maatregelen. Bovendien moet worden verduidelijkt dat ruimtevaartexploitanten in de Unie, zoals omschreven door en vallend onder deze verordening, kunnen worden aangemerkt als kritieke entiteiten krachtens Richtlijn (EU) 2022/2557, wanneer het exploitanten betreft van de grondinfrastructuur bedoeld in punt 10 van de bijlage bij die verordening. Die richtlijn is derhalve van toepassing op ruimtevaartexploitanten in het toepassingsgebied van deze verordening voor zover zij door lidstaten worden aangemerkt als kritieke entiteiten. Aan de andere kant moet deze verordening gelden voor alle ruimtevaartexploitanten, of deze nu al dan niet als kritieke entiteiten worden aangemerkt krachtens die richtlijn. Ten slotte moet worden verduidelijkt dat het grondsegment zoals omschreven in en vallend onder deze verordening moet worden opgevat als de in die richtlijn genoemde grondinfrastructuur omvattend.
- (82) Richtlijn (EU) 2022/2557 omschrijft de minimale kernregels voor harmonisatie gericht op het versterken van de weerbaarheid van kritieke entiteiten en het verbeteren van de grensoverschrijdende samenwerking tussen bevoegde autoriteiten. Richtlijn (EU) 2022/2557 moet de grondslag blijven vormen voor de fysieke weerbaarheid van kritieke entiteiten die grondinfrastructuur exploiteren die binnen het toepassingsgebied van die richtlijn valt en waar deze verordening betrekking op heeft. Voor dergelijke entiteiten moet deze verordening gelden onverminderd Richtlijn (EU) 2022/2557 en als aanvulling daarop. De weerbaarheid van de kritieke entiteiten binnen het toepassingsgebied van Richtlijn (EU) 2022/2557 moet worden gewaarborgd overeenkomstig die richtlijn. De door deze entiteiten geëxploiteerde kritieke infrastructuur kan bestaan uit besturingscentra, antennes, testfaciliteiten, locaties, waaronder lanceerlocaties, fysieke apparatuur en onderdelen, hardware, systemen en

⁽¹²⁾ Richtlijn 2008/114/EG van de Raad van 8 december 2008 inzake de identificatie van Europese kritieke infrastructuren, de aanmerking van infrastructuren als Europese kritieke infrastructuren en de beoordeling van de noodzaak de bescherming van dergelijke infrastructuren te verbeteren (PB L 345 van 23.12.2008, blz. 75, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/114/oj>).

subsystemen die deel uitmaken van ruimte-infrastructuur, technische systemen, energiesystemen en voortstuwingssystemen.

- (83) Bovendien mag een kritieke entiteit volgens Richtlijn (EU) 2022/2557, indien zij reeds risicobeoordelingen heeft uitgevoerd of documenten heeft opgesteld op grond van verplichtingen die zijn opgenomen in andere rechtshandelingen die relevant zijn voor de risicobeoordeling door de kritieke entiteit, die beoordelingen en documenten gebruiken om aan bepaalde eisen van Richtlijn (EU) 2022/2557 te voldoen. Richtlijn (EU) 2022/2557 bevat in dit opzicht uitdrukkelijk de mogelijkheid dat een bevoegde autoriteit uit hoofde van die richtlijn bij de uitoefening van haar toezichthoudende taken en onder bepaalde voorwaarden verklaart dat de desbetreffende beoordeling volledig dan wel gedeeltelijk in overeenstemming is met de relevante verplichtingen krachtens die richtlijn.
- (84) Derhalve moeten, gezien de sterke verbanden tussen deze verordening en Richtlijn (EU) 2022/2557, bevoegde autoriteiten die uit hoofde van deze twee handelingen zijn opgericht samenwerken om de synergieën van hun respectievelijke werkzaamheden te versterken, met name wanneer risicobeoordelingen die krachtens deze verordening door ruimtevaartexploitanten in de Unie worden uitgevoerd binnen het toepassingsgebied van die richtlijn worden gebruikt om conformiteit met bepaalde eisen van die richtlijn aan te tonen.
- (85) Met betrekking tot de fysieke weerbaarheid van het ruimtesegment erkent deze verordening dat ISOS zouden bijdragen tot versterking van de mate van weerbaarheid en de levensduur van activa in de ruimte.
- (86) In aansluiting op het vaststellen van kernregels voor de afhandeling van en het onderzoek naar incidenten moet er een mechanisme worden vastgesteld voor het melden van incidenten door ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa van de Unie exploiteren, teneinde lacunes in de rapportage van incidenten op te vullen. Het agentschap moet toegang krijgen tot informatie over significante incidenten voor alle onderdelen van het ruimtevaartprogramma van de Unie door de oprichting van een centrum voor beveiligingsmonitoring in het kader van het ruimtevaartprogramma van de Unie dat ondersteuning en 24-uursmonitoring van de beveiliging van de relevante systemen zal leveren. Met het oog op samenhang met het algemene kader voor cyberbeveiliging moet een dergelijk mechanisme worden afgestemd op de rapportage van incidenten zoals vastgesteld bij Richtlijn (EU) 2022/2555.
- (87) Bovendien mag deze verordening voor wat betreft de melding van significante incidenten met gevolgen voor de ruimte-infrastructuur van lidstaten geen afbreuk doen aan de rapportagevereisten voor incidenten die momenteel zijn vastgesteld bij Richtlijn (EU) 2022/2555 of Richtlijn (EU) 2022/2557. Dientengevolge moeten de meldingsregels uit hoofde van die twee richtlijnen onverminderd van toepassing blijven op ruimtevaartexploitanten in de Unie die zijn aangemerkt als essentiële of belangrijke entiteiten, en respectievelijk kritieke entiteiten, uit hoofde van die richtlijnen.
- (88) De toezichthoudende autoriteiten die zijn opgericht bij Richtlijn (EU) 2022/2555 en Richtlijn (EU) 2022/2557 hoeven niet dezelfde te zijn als de bevoegde autoriteiten die worden aangewezen of opgezet uit hoofde van deze verordening. Met het oog op het vergroten van het inzicht en het bewustzijn van de desbetreffende bevoegde autoriteiten met betrekking tot de omvang en effecten van de significante incidenten met gevolgen voor de ruimte-infrastructuur moeten ruimtevaartexploitanten in de Unie significante incidenten met gevolgen voor nationale activa van de ruimte-

infrastructuur melden aan de bevoegde autoriteiten uit hoofde van deze verordening, die op hun beurt een samenvatting van de informatie met betrekking daarop moeten doorgeven aan het agentschap.

- (89) Er moet coördinatie en regelmatig overleg tussen het agentschap en de nationale bevoegde autoriteiten tot stand worden gebracht ter stroomlijning van de melding van incidenten in de ruimtevaartsector en om in de hele Unie een consistente benadering te realiseren met betrekking tot het afhandelen van significante incidenten met gevolgen voor de ruimte-infrastructuur. Het netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie (EUSRN) moet een belangrijke rol spelen bij het opbouwen van die consistentie en het waarborgen van de coördinatie met de relevante structuren die tot stand zijn gebracht door de algemene cyberbeveiligings- en weerbaarheidskaders die zijn vastgesteld bij Richtlijn (EU) 2022/2555 en Richtlijn (EU) 2022/2557, met name met het netwerk van computer security incident response teams en het Europese netwerk van verbindingsorganisaties voor cybercrises (EU-CyCLONe) die zijn opgezet krachtens Richtlijn (EU) 2022/2555, door bijvoorbeeld updates over de situaties te verstrekken of wanneer significante incidenten in de ruimte-infrastructuur mogelijke gevolgen hebben voor sectoren en diensten die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen. In het bijzonder zou de werking van het EUSRN tevens een essentiële rol spelen in het aansturen van voorstellen voor oplossingen ter stroomlijning van de melding van cyberincidenten in de gehele ruimtevaartsector, om dit af te stemmen op de vereenvoudigingsaanpak in het kader van NIS 2, waardoor de weg vrij wordt gemaakt voor volledige convergentie van de ruimtevaart- en cybersector, ten bate van de gehele ruimtevaartgemeenschap.
- (90) Het behouden van de weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur en ruimteactiviteiten vormt een kernelement van de eengemaakte markt voor ruimtegegevens en -diensten. Tegelijkertijd, en rekening houdend met het belang van de ruimtevaart voor een brede waaier aan toepassingen (civiel, veiligheid, defensie), moeten de bij de verordening vastgestelde weerbaarheidsmaatregelen ook in staat zijn om andere initiatieven te ondersteunen, bijvoorbeeld in het kader van de monitoring op ruimtedreigingen bij de ontwikkeling van de EU-architectuur voor respons op ruimtedreigingen. Een beter overzicht van het agentschap over door alle ruimtevaartexploitanten gemelde incidenten en coördinatie met de cyberautoriteiten zouden het netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie in staat stellen om bij te dragen tot de identificatie en melding van voorvallen in verband met ruimtesystemen die een dreiging voor de Unie en voor lidstaten vormen, zodat zij kunnen handelen en samenwerken in overeenstemming met Besluit (CFSP) 2021/698 van de Raad betreffende de beveiliging van systemen en diensten die worden gestationeerd, geëxploiteerd en gebruikt in het kader van het ruimtevaartprogramma van de Unie en die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid van de Unie.
- (91) Het vrijwillig delen van informatie met betrekking tot cyberdreigingen en cyberaanvallen, elektronische verstoring zoals het blokkeren of spoofen van signalen, indicatoren voor aantasting, vijandige tactieken, technieken en procedures, kwetsbaarheden, informatie over specifieke dreigingsactoren, alsmede het uitwisselen van goede praktijken voor cyberbeveiliging en aanbevelingen zou het algehele niveau van weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur verhogen. Het is daarom belangrijk om de voorwaarden vast te stellen voor dat delen van informatie dat bijdraagt tot versterking van het vermogen van ruimtevaartexploitanten om incidenten te voorkomen en de effecten daarvan te beheersen.

- (92) Ruimtevaartexploitanten in de Unie moeten dergelijke informatie delen via regelingen voor het delen van informatie die de mogelijk gevoelige gedeelde informatie goed beschermen en waarvoor specifieke gedragsregels gelden, met volledige inachtneming van de vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens, van regels inzake de bescherming van persoonsgegevens in overeenstemming met Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹³⁾, en van het mededingingsbeleid. De Commissie moet een actieve rol spelen bij het faciliteren van dergelijke regeling, door het ondersteunen en bevorderen van de oprichting van een EU-centrum voor informatie-uitwisseling en -analyse, tevens voortbouwend op de ervaring in andere sectoren.
- (93) Er moeten geharmoniseerde regels betreffende ecologische duurzaamheid worden vastgesteld om het potentieel van de interne markt te verwezenlijken en de ecologische duurzaamheid in de ruimtevaartsector te stimuleren, waarbij marktfragmentatie wordt voorkomen en de overgang naar een rechtvaardige, klimaatneutrale, hulpbronnen efficiënte en circulaire economie wordt bevorderd.
- (94) Een verschuiving richting op de circulaire economie gebaseerde en duurzame praktijken in de ruimte moet het duurzame gebruik van hulpbronnen bij ruimteactiviteiten op de lange termijn ondersteunen. Door te beginnen de beginselen van circulaire economie te omarmen moet de ruimtevaartindustrie duurzamere praktijken invoeren waarvan bekend is dat deze doeltreffend zijn, en tegelijkertijd ook de innovatie aansturen richting nieuwe producten met minder milieueffecten. Wat dit betreft moet ISOS tevens een centrale rol spelen bij het faciliteren van deze verschuiving richting duurzaamheid en een circulaire economie in de ruimte.
- (95) Aangezien deze verordening deel uitmaakt van de uitgebreide inspanningen van de Unie om een robuust beleidskader voor ecologisch duurzame producten, diensten en bedrijfsmodellen tot stand te brengen, moet de verordening een aanvulling vormen op de maatregelen vastgesteld bij het kader bestaande uit de verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en het actieplan voor de circulaire economie. De milieuvoetafdrukstudies in het kader van deze verordening moeten in die zin de ontwikkeling van betere praktijken voor ecologisch ontwerp ondersteunen en bijdragen aan het in kaart brengen van de energie- en materiaalstromen in de ruimtevaartsector van de Unie, met inbegrip van strategische en/of kritieke grondstoffen en ter facilitatie van een grotere weerbaarheid van toeleveringsketens.
- (96) Ruimtevaartexploitanten moeten daarom worden verplicht om de milieuvoetafdruk van hun ruimteactiviteiten gedurende de gehele levenscyclus van ruimtemissies te berekenen. Er moet een certificaat worden afgegeven door een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie die de verificatie en validatie van de berekening van de milieuvoetafdruk van ruimteactiviteiten uitvoeren, teneinde deze te onderschrijven.
- (97) Ter beperking van de milieueffecten van ruimteactiviteiten en om de duurzaamheid daarvan te bevorderen moet de Commissie een gedetailleerde methodologie ontwikkelen voor het berekenen van de milieuvoetafdruk van ruimteactiviteiten, op basis van wetenschappelijk verantwoorde beoordelingsmethoden of internationale normen, zoals die welke zijn omschreven in de aanbeveling van de Raad betreffende

⁽¹³⁾ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

het gebruik van milieuvoetafdrukmethoden, teneinde het onderling vergelijken van ruimtesystemen mogelijk te maken.

- (98) Tegelijkertijd kan de integriteit van de milieucclaims niet worden gestaafd zonder te beschikken over betrouwbare, vergelijkbare en verifieerbare informatie. De gegevens moeten een hoog betrouwbaarheidsniveau hebben. Gestandaardiseerde gegevens inzake de milieueffecten van ruimteactiviteiten moeten worden ingevoerd in een gecentraliseerde databank op het niveau van de Unie waarin gegevens met betrekking tot milieuvoetafdrukken worden opgeslagen, wat transparantie mogelijk maakt en samenwerking en het delen van gegevens met betrekking tot de levenscyclusbeoordeling (LCA) voor ruimteactiviteiten bevordert. Het eigendom van de Unie over de afgeleide datasets mag geen inbreuk maken op het eigendom van ruimtevaartexploitanten in de Unie, ruimtevaartexploitanten in derde landen en internationale organisaties over gegevens die worden opgenomen in de geaggregeerde en niet-geaggregeerde datasets die worden verzonden naar de databank van de Unie met betrekking tot milieuvoetafdrukken. Noch voor afgeleide datasets, noch voor geaggregeerde datasets mag het na publicatie door de Commissie mogelijk zijn de gegevens zodanig aan re-engineering of decompilatie te onderwerpen dat de herkomst van de gegevens geïdentificeerd wordt.
- (99) Alles ISOS moeten op een veilige, verantwoorde en vreedzame wijze worden uitgevoerd, met eerbiediging van de rechten van andere lidstaten en derde landen op het verkennen en het gebruik van de ruimte. Het nieuwe gebied van ISOS, met de bijbehorende toepassingen en mogelijkheden, moet gunstig zijn voor de toekomstige ontwikkeling van het ruimte-ecosysteem van de Unie, bijdragen aan het ontstaan van nieuwe markten (economie in de ruimte), duurzaamheid bevorderen en de weerbaarheid, het aanpassingsvermogen en de schaalbaarheid van de ruimte-infrastructuur versterken, naast het verlichten van de risico's in verband met ruimteschroot.
- (100) Hoewel de ISOS-technologie inherent een tweevoudige toepassing kent, moet een transparant kader op basis van kernbeginselen het risico verminderen van misbruik van capaciteiten en technologie in de context van het leveren van ISOS. Nu de eerste operaties en diensten in de ruimte al beschikbaar zijn in de Unie, zoals voor inspectie en vervoer, is het nodig om evenwijdig daaraan onderzoek naar en ontwikkeling van ISOS-technologie te bevorderen en speciale technologieën en diensten voor in de ruimte te demonstreren.
- (101) ISOS-ruimtemissies kunnen complex van aard zijn en vereisen daarom een gedetailleerde voorbereiding. Een servicer-ruimtevaartuig voert rendez-vous- en nabijheidsoperaties uit met de gespecificeerde mate van autonomie en voert kenmerkende operaties uit, zoals bijvoorbeeld koppelings-, robot- en bijtankoperaties. Het risico van botsing tussen een servicer-ruimtevaartuig en een client-ruimtevaartuig of het schrootobject moet worden vermeden en beheerst door middel van passende maatregelen, zoals het voorbereiden van het toekomstige ruimtevaartuig op het ondergaan van onderhoud in de ruimte.
- (102) Met betrekking tot het voorkomen van botsingen en de omloopbaan-verkeersregels moeten ruimtevaartexploitanten in de Unie en de aanbieder van CA-ruimtediensten in de Unie samenwerken om doelmatige ruimtediensten ter voorkoming van botsingen waarborgen, met name bij een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang.
- (103) Aangezien bevoegde autoriteiten de vergunningen afgeven aan ruimtevaartexploitanten in de Unie, is toegang tot gegevens vereist voor elk

afzonderlijk ruimtevaartuig met een vergunning, tot aan het einde van de levenscyclus. Voor een volledige benutting van de bestaande capaciteiten moeten de bevoegde autoriteiten gebruikmaken van de capaciteiten van het EU-SST-partnerschap voor het uitvoeren van de monitoring tijdens de omloopbaanfase en aan het einde van levenscyclus.

- (104) Voor een doelmatige reactie bij een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang tussen twee verschillende ruimtevaartuigen is een dialoog tussen de betrokken ruimtevaartuigexploitanten vereist. Om te zorgen dat een dergelijke dialoog snel kan worden ingezet, moet de aanbieder van CA-ruimtediensten optreden als facilitator, door te voorzien in de verschillende contactpunten voor ruimtevaartuigexploitanten in de Unie.
- (105) Vanwege het toenemende aantal waarschuwingen voor een voorval van bijzonder belang moeten ruimtevaartuigexploitanten in de Unie in staat zijn om vaker op zulke waarschuwingen te reageren. Bij ontvangst van een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang stelt de aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte een lijst met maatregelen voor aan de exploitant van het ruimtevaartuig. Ten behoeve van de responstijd van de aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen moet er een gestandaardiseerde procedure voor verkeersregels worden vastgesteld.
- (106) Lidstaten spelen een belangrijke rol bij de handhaving van deze verordening. Met het oog op de inherente verschillen tussen institutionele structuren op het nationale niveau en om bestaande regelingen in stand te houden moeten lidstaten een of meer bevoegde autoriteiten aanwijzen of oprichten die op het nationale niveau verantwoordelijk zijn voor het controleren van de toepassing van deze verordening. Als een lidstaat meerdere bevoegde autoriteiten heeft, moet voor de toepassing van deze verordening slechts een van die autoriteiten optreden als centraal contactpunt voor de betreffende lidstaat, ter vereenvoudiging van de communicatie met de Commissie.
- (107) Het is nodig om de convergentie te versterken van de bevoegdheden die bevoegde autoriteiten ter beschikking staan, teneinde een doeltreffende handhaving van deze Verordening op de gehele interne markt mogelijk te maken. Gemeenschappelijke minimale bevoegdheden in combinatie met voldoende middelen moet de doeltreffendheid van het toezicht waarborgen. Er moet daarom aan bevoegde autoriteiten een minimaal pakket van toezichts- en onderzoeksbevoegdheden worden toegekend krachtens de nationale wetgeving. Bij de uitoefening van hun bevoegdheden uit hoofde van deze verordening stellen de bevoegde autoriteiten zich objectief en onpartijdig op en blijven zij autonoom in hun besluitvorming. De leden van de bevoegde autoriteiten moeten zich onthouden van elke handeling die onverenigbaar is met hun taken en moeten onderworpen zijn aan vertrouwelijkheidsregels.
- (108) De lidstaten moeten alle nodige maatregelen treffen opdat de bepalingen van deze verordening worden uitgevoerd, onder meer door te voorzien in doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties bij inbreuk op de regels. Bij het vaststellen van boetebedragen moeten lidstaten in elk afzonderlijk geval alle relevante omstandigheden van de specifieke situatie afwegen, in het bijzonder rekening houdend met de aard, ernst en duur van de inbreuk, de duurzaamheid van de veroorzaakte schade en eventuele eerdere inbreuken.
- (109) Bevoegde autoriteiten moeten met elkaar samenwerken en goede praktijken met betrekking tot de toepassing van deze verordening uitwisselen, waaronder

bijvoorbeeld door het verlenen van wederzijdse bijstand en door gezamenlijke onderzoeken die met volledige eerbiediging van nationale procedures worden uitgevoerd.

- (110) Voor de technische beoordeling met betrekking tot de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten is gespecialiseerde kennis op die gebieden vereist. Bevoegde autoriteiten moeten in de meeste gevallen afgaan op de technische kennis en deskundigheid van technische instanties die in staat zijn beoordelingen en verificaties uit te voeren om na te gaan of aan de eisen van deze verordening is voldaan, zodat de bevoegde autoriteiten vervolgens de vergunningen voor het uitvoeren van ruimteactiviteiten kunnen afgeven.
- (111) Met het oog op de noodzaak van het behoud van flexibele regelingen moet het lidstaten vrij staan om ervoor te kiezen gebruik te maken van de ondersteuning van het agentschap of internationale organisaties met de technische deskundigheid voor het uitvoeren van dergelijke technische beoordelingen.
- (112) Lidstaten die van plan zijn om voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties op te richten en in te zetten, moeten gebruikmaken van de accreditatiesystemen waarin wordt voorzien door Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁴⁾ bij het aanwijzen van een aanmeldende autoriteit voor de beoordeling en monitoring van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties.
- (113) Ter waarborging van een consistent niveau van kwaliteit, deskundigheid en integriteit bij de uitvoering van de technische beoordeling van kwesties die onder deze verordening vallen, is het nodig om eisen vast te stellen voor wat betreft de competentie en onafhankelijkheid van en de afwezigheid van belangenverstrengeling bij die instanties. De aanmeldende autoriteiten van lidstaten moeten gebruikmaken van het elektronische aanmeldingssysteem dat door de Commissie is ontwikkeld en wordt beheerd in verband met aangemelde instanties voor andere gebieden van de interne markt (het NANDO-informatiesysteem).
- (114) De uit hoofde van deze verordening opgerichte bevoegde autoriteiten houden terdege rekening met technische beoordelingen en adviezen afgegeven door nationale bevoegde autoriteiten, centrale contactpunten of computer security incident response teams opgericht bij Richtlijn (EU) 2022/2555, teneinde convergentie van het toezicht te waarborgen en een cultuur te creëren waarin de toezichtsbevoegdheden van autoriteiten uit hoofde van Richtlijn (EU) 2022/2555 in acht worden genomen.
- (115) Aangepaste governancestructuren van het agentschap zijn essentieel voor een doeltreffende uitoefening van de uit hoofde van deze verordening toegekende taken. Er moet een conformiteitscommissie worden opgericht, die moet worden belast met het uitvoeren van alle technische beoordelingen die de Commissie in staat stellen besluiten te nemen over de vergunningen voor en het toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en over de registratie van en het doorlopende toezicht op exploitanten uit derde landen die ruimtegegevens en ruimtediensten leveren in de Unie.

⁽¹⁴⁾ Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en markttoezicht betreffende het verhandelen van producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 339/93 (PB L 218 van 13.8.2008, blz. 30, <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/765/oj>).

- (116) Om een goede en onafhankelijke werking van het agentschap te waarborgen moeten de leden van de conformiteitscommissie onafhankelijk en in het belang van de Unie handelen. Ze mogen geen instructies vragen, opvolgen of aanvaarden van een lidstaat, van instellingen, instanties of diensten van de Unie of van welke openbare of particuliere entiteit dan ook. Voorts moeten praktische regelingen voor voorkoming en beheer van belangenverstrengeling worden vastgelegd in het reglement van orde.
- (117) Als de noodzaak zich voordoet om kwesties te bespreken met betrekking tot taken of aspecten die van belang zijn voor agentschappen of instanties van de Unie, of die rechtstreeks verband houden met derde landen of internationale organisaties met betrekking tot activa van de ruimte-infrastructuur van dergelijke derde landen of internationale organisaties, of als de conformiteitscommissie verduidelijking of informatie van een toezichthoudende autoriteit van een derde land nodig heeft met betrekking tot aspecten waarbij de conformiteitscommissie de naleving van deze verordening moet vaststellen door in derde landen gevestigde aanbieders van ruimtediensten, moet deelname als waarnemers mogelijk zijn, onder voorbehoud van nadere regelingen ter vaststelling van de voorwaarden voor deelname van de vertegenwoordigers van dergelijke derde landen of internationale organisaties door het sluiten van hiertoe strekkende overeenkomsten.
- (118) Ter benutting van de specifieke competenties, technische vaardigheden en deskundigheid van de nationale bevoegde autoriteiten en de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties moet de conformiteitscommissie gebruikmaken van nationale toezichthoudende en technische capaciteiten in de vorm van het opzetten van speciale subcommissies met betrekking tot veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid, en het samenstellen van speciale multidisciplinaire gemeenschappelijke teams voor het uitvoeren van de technische controles.
- (119) Voor het opsporen van inbreuken op deze verordening, met betrekking tot de activa in eigendom van de Unie en de in derde landen gevestigde aanbieders van ruimtediensten, is het noodzakelijk dat de Commissie en het agentschap over doeltreffende bevoegdheden, instrumenten en middelen beschikken om de volledige doeltreffendheid van het toezicht te waarborgen. Daarom moeten de Commissie en het agentschap de bevoegdheid hebben om informatie op te vragen en om onderzoeken en inspecties ter plaatse uit te voeren. De Commissie moet toezichtsbevoegdheden verkrijgen een voorschrijven dat ruimtevaartexploitanten in de Unie van activa in eigendom van de Unie en in derde landen gevestigde aanbieders van ruimtediensten inbreuken beëindigen en boetes en dwangsommen opleggen.
- (120) In verband met de onderzoeks- en inspectiebevoegdheden kan toegang tot de lokalen van ruimtevaartexploitanten in de Unie van activa in eigendom van de Unie en van in derde landen gevestigde aanbieders van ruimtediensten nodig zijn wanneer aanbieders van ruimtediensten niet voldoen aan een informatieverzoek of wanneer documenten waar het informatieverzoek betrekking heeft, anders zouden worden verwijderd, gemanipuleerd of vernietigd. Dergelijke toegang moet gebaseerd zijn op de instemming van de entiteit in het derde land en de autoriteit van het derde land.
- (121) De eerbiediging van rechten van verweer van in een derde land gevestigde aanbieders van ruimtediensten moet gedurende het gehele proces van registratie en monitoring van doorlopende conformiteit door het agentschap gewaarborgd zijn, met name door te voorzien in een recht om met redenen omklede verklaringen in te dienen ten behoeve van de voorlopige beoordelingen in verband met de registratie, en een recht van

beroep tegen de besluiten van het agentschap bij zijn nieuw opgerichte kamer van beroep.

- (122) Alle bevoegdheden van het agentschap en de Commissie moeten worden uitgeoefend met volledige eerbiediging van de grondrechten en met inachtneming van de in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkende beginselen, in het bijzonder het recht op eerbiediging van het privéleven en het familie- en gezinsleven, de bescherming van persoonsgegevens, het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, de vrijheid van ondernemerschap, het recht op eigendom, het recht op consumentenbescherming, het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en het recht van verdediging. Derhalve dient deze verordening in het licht van deze rechten en beginselen te worden uitgelegd en toegepast.
- (123) Voorts moet een verzameling procedureregels worden ontworpen met betrekking tot de toepassing van onderzoeksbevoegdheden. Wanneer het agentschap of de Commissie ernstige aanwijzingen constateert dat er sprake is van feiten die vermoedelijk inbreuk maken op een of meer bepalingen van deze verordening, moeten zij onderzoeken uitvoeren met volledige eerbiediging van de rechten van verweer van de betrokken ruimtevaartexploitant in de Unie of aanbieder van ruimtediensten uit een derde land. Voor wat betreft het treffen van voorlopige maatregelen, wanneer dringend ingrijpen vereist is om onmiddellijk dreigende en significante schade te voorkomen, kunnen het agentschap en de Commissie kortere termijnen vaststellen voor het kenbaar maken van opmerkingen door de betreffende ruimtevaartexploitant en alleen gelegenheid voor het schriftelijk kenbaar maken van opmerkingen geven.
- (124) Om de rechten van verweer met betrekking tot alle besluiten van het agentschap doeltreffend te beschermen, om redenen van proceseconomie en om de lasten voor het Hof van Justitie van de Europese Unie te verlichten, moet het agentschap natuurlijke personen en rechtspersonen de mogelijkheid bieden om beroep in te stellen tegen besluiten die het in het kader van de het bij deze verordening toegekende bevoegdheden heeft genomen en die tot hen gericht zijn of hen rechtstreeks en individueel raken.
- (125) Er moet daarom een kamer van beroep worden opgericht om te waarborgen dat de partijen die gevolgen ondervinden van de door het agentschap genomen besluiten toegang hebben tot de nodige voorzieningen. De kamer van beroep moet onafhankelijk zijn van elke regelgevings- en administratieve structuur van het agentschap en niet gebonden zijn door om het even welke instructie. Tegen beslissingen van de bezwaarcommissie moet bij het Hof van Justitie van de Europese Unie beroep openstaan.
- (126) Deze verordening moet gebaseerd zijn op het actuele Europese normalisatiekader, op basis van de beginselen van de “nieuwe aanpak”, vastgelegd in de resolutie van de Raad van 7 mei 1985 betreffende de aanpak van technische harmonisatie en normalisatie, en op Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁵⁾. Aangezien deze verordening het eerste regelgevingsinitiatief op niveau

⁽¹⁵⁾ Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende Europese normalisatie, tot wijziging van de Richtlijnen 89/686/EEG en 93/15/EEG van de Raad alsmede de Richtlijnen 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG en 2009/105/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking

van de Unie op dit gebied betreft, moet er ook met betrekking tot normalisatie worden gekozen voor een evenwichtige en geleidelijke benadering. De benodigde technische eisen voor de implementatie van het e-certificaat door het agentschap, alsmede voor het donkere en stille hemelruim, moeten worden ontwikkeld via het normalisatieproces. Derhalve moet de Commissie Europese organisaties voor normalisatie verzoeken om normen te ontwikkelen met betrekking tot een dergelijke essentiële eis. De Commissie moet de bevoegdheid krijgen om uitvoeringshandelingen vast te stellen ter vaststelling van gemeenschappelijke specificaties voor die essentiële eisen onder beperkte omstandigheden, rekening houdend met de rol en functies van organisaties voor normalisatie.

- (127) Met het oog op het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak voor ruimtevaartexploitanten in de Unie die bereid zijn om verder te gaan dan het door deze verordening opgelegde referentiekader voor de veiligheid, weerbaarheid of ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten moet een kader voor een ruimtekenmerk van de Unie worden vastgesteld.
- (128) De regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie moeten de huidige lacunes opvullen die het gevolg zijn van het naast elkaar bestaan van verschillende normen of niet-ontwikkelde praktijken en zo bijdragen tot het opzetten van een gezamenlijke aanpak. Er moet een regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie worden ontwikkeld in samenwerking met lidstaten, de groep voor het ruimtekeurmerk van de Unie (EUSLG) en de groep van belanghebbende bij het ruimtekeurmerk (SSLG), onder leiding van de Commissie, ondersteund door het agentschap. De EUSLG moet bestaan uit vertegenwoordigers van bevoegde autoriteiten in de ruimtevaartsector en andere relevante nationale autoriteiten; de SSLG uit vertegenwoordigers van brancheorganisaties en academische instellingen.
- (129) Na een dergelijk verzoek moet het agentschap onverwijld potentiële regelingen opstellen voor het gespecificeerde toepassingsgebied en onderwerp. Door middel van openbare raadplegingen moet het agentschap alle vermoedelijke effecten van het verzoek van de Commissie op de markt evalueren, met name alle mogelijke effecten op het midden- en kleinbedrijf en op kleine midcaps, op innovatie, belemmeringen voor toegang tot de markt of bijbehorende kosten.
- (130) Er moet een pool van deskundigen worden gekozen ter evaluatie van de technische eisen voor elke afzonderlijke keurmerkregeling. Die pool van deskundigen moet bestaan uit vertegenwoordigers van academische instellingen en van de bij deze verordening aangewezen aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte, waarbij wordt gezorgd voor afwezigheid van belangenverstrengeling tussen de deskundigen, de inhoud van de keurmerkregeling en de aanvragers.
- (131) Ter facilitatie en begeleiding van de uitvoering van de bij deze verordening vastgestelde eisen moet er een verzameling ondersteunende en begeleidende maatregelen worden gehanteerd tot aan en gedurende de uitvoering daarvan. Die maatregelen zouden bestaan uit het verstrekken van advies en verlenen van bijstand aan ruimtevaartexploitanten bij het opstellen van technische dossiers voor vergunningverlening of registratie met betrekking tot kwesties die onder deze verordening vallen, evenals een verzameling maatregelen voor capaciteitsopbouw en financiering.

van Beschikking 87/95/EEG van de Raad en Besluit nr. 1673/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad Voor de EER relevante tekst (ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>)

- (132) De Commissie moet de criteria en de methodologie ontwikkelen voor het ondersteunen van bevoegde autoriteiten bij het evalueren van de veiligheidsrisicobeoordelingen en zo de vergelijkbaarheid van toetsingen van het toezicht mogelijk maken, en omschrijven wat wordt aangemerkt als een ernstige operationele verstoring van uitgevoerde ruimteactiviteiten, of van door een ruimtevaartexploitant geleverde diensten. Het gebruik van cryptografische producten moet nader worden omschreven door de Commissie, door de ontwikkeling van gedelegeerde handelingen voor cryptografische producten die gecertificeerd gaan worden via de toekomstige certificeringsregelingen voor cyberbeveiliging van de Unie, op basis van Verordening (EU) 2019/881 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁶⁾, ter waarborging van de bescherming van telemetrie en afstandsbediening.
- (133) Op het gebied van ecologische duurzaamheid moet de Commissie door middel van uitvoeringshandelingen nadere regels omschrijven, waaronder een specifieke methodologie voor de berekening en verificatie van de milieuvoetafdruk van ruimteactiviteiten.
- (134) Om te zorgen dat het regelgevingskader een gedegen afspiegeling vormt van ontwikkelingen in de techniek of nieuwe verbintenissen van de Unie uit hoofde van internationale verdragen, en dus naar vereist kan worden aangepast, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden toegekend om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ter wijziging van de voorkeursvolgorde voor de verwijdering van ruimtevaartuigen in een lage baan om de aarde, de technische vooruitgang met betrekking tot operaties en diensten in de ruimte in aanmerking te nemen en om de eisen van, en de elementen opgenomen in, de beveiligingsrisicobeoordelingen, de eisen voor fysieke weerbaarheid, de detectiesystemen en -mechanismen van de grondstations, de bescherming van het netwerk en informatiesystemen, de vereiste back-ups om een toereikend overlevingsvermogen van het ruimtesegment te waarborgen en om snel herstel na incidenten mogelijk te maken en het risicobeheer voor toeleveringsketens aan te vullen. Er moet aan de Commissie de bevoegdheid worden gedelegeerd om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ter aanvulling van deze verordening door het specificeren van het gebruik van gecertificeerde cryptografische producten en producten of diensten voor sleutelbeheer ter bescherming van de telemetrie en afstandsbediening, door het specificeren van de criteria voor ernstige operationele verstoringen van ruimteactiviteiten of -diensten, door het voor ISOS specificeren van de operationele modus en de benodigde vereisten voor actieve schrootverwijdering, door het specificeren van het bedrag van door het agentschap in rekening gebrachte vergoedingen en de wijze waarop deze moeten worden betaald, door het specificeren van de oplegging van boetes en periodieke dwangsommen, door het voorschrijven van de criteria voor de samenstelling en deskundigheid van het personeel waaruit de teams voor gezamenlijk onderzoek bestaan aan de technische commissies, en door het specificeren van de gebieden die profiteren van medefinanciering. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op

⁽¹⁶⁾ Verordening (EU) 2019/881 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake Enisa (het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging), en inzake de certificering van de cyberbeveiliging van informatie- en communicatietechnologie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 526/2013 (de cyberbeveiligingsverordening) (Voor de EER relevante tekst, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj>)

deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

- (135) Ter waarborging van eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om op grond van een gedetailleerde beoordeling gelijkwaardigheidsbesluiten af te geven, om afwijkingen voor draagraketten toe te staan wanneer aan een voorwaarde van algemeen belang wordt voldaan, om toe te staan dat een publieke entiteit uit een derde land ruimtediensten of ruimtegegevens levert in de Unie totdat er een internationale overeenkomst wordt gesloten, om maatregelen te ontwikkelen met het oog op voorkoming van botsingen bij lancering, het risico van slachtoffers bij lancering en bij terugkeer in de atmosfeer, de beperking van ruimteschroot van draagraketten, de traceerbaarheid van ruimtevaartuigen, omloopbaan-verkeersregels, de positiebepaling van ruimtevaartuigen in een omloopbaan, de beperking van ruimteschroot van ruimtevaartuigen, ruimtevaartuigconstellaties, het specificeren van de inhoud en modellen voor de melding van significante incidenten, het specificeren van de berekenings- en verificatiemethoden voor de voetafdruk van ruimteactiviteiten en de modellen en inhoud voor de rapportage met betrekking tot de milieuvoetafdrukverklaring, het specificeren van de ontwerpbeginnelsen voor SSI's en samenstelbare en uitwisselbare functionele satellietmodules voor ISOS, het vaststellen van de gemeenschappelijke specificaties met betrekking tot het e-certificaat en voor het donkere en stille hemelruim, het vaststellen van modellen voor de ruimtekeurmerkgeregelingen van de Unie en het vaststellen van nieuwe of gewijzigde ruimtekeurmerkgeregelingen van de Unie. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁷⁾.
- (136) De Commissie moet onmiddellijk toepasselijke uitvoeringshandelingen vaststellen wanneer, in naar behoren gemotiveerde omstandigheden in verband met crises of noodsituaties op de eengemaakte markt, dwingende redenen van urgentie het tijdelijk gebruik noodzakelijk maken van ruimtegegevens of -diensten die niet in het URSO zijn ingeschreven.
- (137) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk het tot stand brengen van een eengemaakte markt voor de ruimtesector, door middel van geharmoniseerde gemeenschappelijke regels voor het aanpakken van de belangrijkste risico's voor de ruimte-infrastructuur en ruimtediensten en daarmee het waarborgen van de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en vanwege de omvang of de gevolgen van het optreden beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie

⁽¹⁷⁾ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

vastgestelde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.

- (138) Naleving van de regels inzake ecologische duurzaamheid door ruimtevaartexploitanten die kleine ondernemingen dan wel onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn moet worden verplicht vanaf 48 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening en de eisen met betrekking tot de levering van ISOS moeten van toepassing zijn met ingang van 60 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening.
- (139) Bovendien houdt deze verordening rekening met de lange duur van de voorbereiding van ruimtemissies en de technische en complexe behoeften van de verschillende mijlpalen gedurende de ontwerp- en productiefase van ruimtevaartuigen. Er lijkt een overgangperiode nodig te zijn met het oog op die behoeften met betrekking tot de technische aanpassingen die vereist zijn in de voorbereidingsfasen van een ruimtemissie, in de context van de fase van kritische ontwerpevaluatie.
- (140) De ruimtevaartexploitanten moeten voldoende tijd krijgen om zich aan de eisen van deze verordening aan te passen. Deze verordening moet daarom van toepassing zijn met ingang van 24 maanden na de datum van inwerkingtreding,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Titel I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp

1. Bij deze verordening worden regels vastgesteld voor de totstandbrenging en werking van de interne markt voor ruimtegegevens en ruimtediensten.
2. Om een hoog gemeenschappelijk niveau van veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid van ruimtediensten te bereiken door middel van de exploitatie en het gebruik van ruimte-infrastructuur waarmee ruimtegegevens worden gegenereerd, worden in deze verordening geharmoniseerde regels vastgesteld inzake:
 - a) vergunningverlening voor, registratie van en toezicht op ruimteactiviteiten die worden uitgevoerd door in de Unie gevestigde aanbieders van ruimtediensten, respectievelijk de registratie van en het toezicht op ruimteactiviteiten die worden uitgevoerd door in derde landen gevestigde internationale organisaties en aanbieders van ruimtediensten bij het verstrekken van ruimtegegevens of ruimtediensten in de Unie, met betrekking tot veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid van ruimteactiviteiten;
 - b) regels voor het beheren van het verkeer in een omloopbaan, door het verstrekken van diensten ter voorkoming van botsingen;
 - c) aspecten op het gebied van governance en handhaving;
 - d) invoering van een ruimtevaartlabel van de Unie en maatregelen voor capaciteitsopbouw.

Artikel 2

Toepassingsgebied

1. Deze verordening geldt voor de volgende aanbieders van ruimtediensten:
 - a) ruimtevaartexploitanten;
 - b) aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte;
 - c) primaire aanbieders van ruimtegegevens;
 - d) internationale organisaties.
2. De bepalingen van titel IV, hoofdstukken I en V, zijn niet van toepassing op omloopbanen hoger dan de geostationaire baan.
3. Deze verordening is niet van toepassing op:
 - a) ruimteobjecten die uitsluitend worden gebruikt voor defensie- of nationale veiligheidsdoeleinden, ongeacht de aanbieder van ruimtediensten die de ruimteactiviteiten verricht;
 - b) ruimteobjecten die voor defensiedoeleinden tijdelijk worden ingezet in het kader van een militaire operatie en onder militaire controle zijn geplaatst, voor de duur van desbetreffende ruimtemissie;
 - c) de machtiging of het beheer van radiospectrumgebruik als geregeld bij Beschikking nr. 676/2002/EG, Richtlijn (EU) 2018/1972 en Besluit nr. 243/2012/EU;
 - d) activa die vóór 1 januari 2030 zijn gelanceerd.
4. De vereisten van titel IV, hoofdstuk I, voor het ontwerp en de vervaardiging van ruimteobjecten zijn van toepassing op ruimteobjecten indien bij de exploitatie ervan ruimtegegevens worden gegenereerd die worden gebruikt in de Unie of die de verstrekking van ruimtediensten in de Unie mogelijk maken.

Artikel 3

Vrij verkeer

1. De lidstaten mogen, om redenen die verband houden met de veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid, waarop deze verordening van toepassing is, de verstrekking van ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie door in het in artikel 24 bedoelde Unieregister van ruimteobjecten ingeschreven aanbieders van ruimtediensten niet beperken.
2. Niettegenstaande lid 1 mogen lidstaten, indien een aanbieder van ruimtediensten in de Unie voornemens is activiteiten te verrichten in of een te lancering uit te voeren vanuit een andere lidstaat dan de lidstaat van vestiging, bij het afgeven van de respectieve vergunningen voor de exploitatie of lancering, striktere vereisten op het gebied van veiligheid, weerbaarheid of milieuduurzaamheid opleggen in verband met de desbetreffende ruimtemissie, voor zover die vereisten objectief gezien noodzakelijk zijn om de veiligheid, weerbaarheid of milieuduurzaamheid van de respectieve op hun grondgebied vergunningplichtige exploitatie of lancering te beschermen.

3. De lidstaten verstrekken alle ter zake doende informatie over de in lid 2 bedoelde vereisten door middel van het overeenkomstig artikel 110 opgezette informatieportaal.

Artikel 4

Clausule inzake nationale veiligheid

Deze verordening laat de verantwoordelijkheden van de lidstaten om de nationale veiligheid en andere essentiële staatsfuncties te beschermen onverlet.

Artikel 5

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) “ruimteobject”: een door de mens vervaardigd voorwerp dat naar de kosmische ruimte wordt gestuurd, met inbegrip van een ruimtevaartuig en de orbitale trap van de draagraket;
- 2) “ruimtevaartuig”: een ruimteobject dat is ontworpen om een bepaalde functie of ruimtemissie te vervullen, zoals de levering van communicatie-, navigatie- of observatiediensten, of de uitvoering van operaties en diensten in de ruimte, met inbegrip van een satelliet, de bovenste trappen van de draagraket of het terugkeervoertuig;
- 3) “constellatie”: een groep ruimteobjecten die uit ten minste tien en niet meer dan 99 operationele ruimtevaartuigen bestaat, die samenwerken ten behoeve van een gemeenschappelijke ruimtemissie, overeenkomstig een vooraf vastgesteld plan voor stationering in een omloopbaan;
- 4) “megaconstellatie”: een constellatie die uit ten minste honderd en niet meer dan 999 operationele ruimtevaartuigen bestaat;
- 5) “gigaconstellatie”: een constellatie die uit ten minste duizend operationele ruimtevaartuigen bestaat;
- 6) “beschermd geostationair gebied”: een segment van de bolvormige schil die als volgt is gedefinieerd: laagste hoogte = geostationaire hoogte minus 200 km, bovenste hoogte = geostationaire hoogte plus 200 km –15 graden $\leq$ breedte $\leq$ +15 graden, geostationaire hoogte (de geostationaire baan bevindt zich op 35 786 km hoogte);
- 7) “minisatellietklasse”: een categorie satellieten met een gewicht van ten minste 201 kg en minder dan 600 kg;
- 8) “ruimtemissie”: een door de gebruiker omschreven missie die moet worden uitgevoerd door een ruimteobject;
- 9) “ruimte-infrastructuur”: een activum of een verzameling activa, systemen en subsystemen of onderdelen daarvan, dat wordt of die worden gebruikt om ruimteactiviteiten uit te voeren, door middel van de interactie en werking van de grond-, ruimte- en verbindingsegmenten;
- 10) “grondsegment”: het segment van de ruimte-infrastructuur op de aarde, dat zich bevindt op of buiten het grondgebied van de Unie, dat de in de bijlage bij Richtlijn (EU) 2022/2557 bedoelde grondinfrastructuur omvat, alsmede de

grondstations, terminals en grondapparatuur die nodig zijn om te communiceren met ruimteobjecten en die de uitvoering van ruimtevaartactiviteiten, de werking van vluchtleidingscentra en andere controlecentra op de grond, generieke grondinfrastructuur, netwerken op de grond, ondersteunende faciliteiten, zoals de faciliteiten voor assemblage, testen en integratie van ruimtevaartuigen, het lanceerplatform en de voor het uitvoeren van lanceeractiviteiten benodigde bijbehorende infrastructuur, ondersteunen;

- 11) “ruimtesegment”: het segment van de ruimte-infrastructuur in de kosmische ruimte, met inbegrip van ruimteobjecten, ruimtestations, ruimtesondes, bemande ruimtevervoerssystemen en aan boord gebrachte hardware en software in de informatiesystemen alsmede andere aan boord gebrachte materialen of apparatuur;
- 12) “ruimtegegevens”: uit de kosmische ruimte ontvangen gegevens, met inbegrip van, maar niet beperkt tot, gegevens met betrekking tot het onderscheppen, het lokaliseren en het doorgeven van een door een ruimteobject gegenereerd signaal, of observatiegegevens, en die afkomstig zijn van de aarde, van een hemellichaam, van een ruimteobject of uit de kosmische ruimte;
- 13) “ruimteactiviteiten”: een reeks verrichtingen tijdens het uitvoeren van activiteiten in de kosmische ruimte, te weten:
 - a) exploitatie en controle van ruimteobjecten, onder meer voor terugkeer;
 - b) lanceerdiensten, waaronder lanceerpogingen;
 - c) exploitatie en onderhoud van lanceerterreinen en -faciliteiten;
 - d) activiteiten in verband met de verkenning van de kosmische ruimte, zoals bemande ruimtevaart, vervoer door de ruimte en experimenten, ook van wetenschappelijke aard, in de kosmische ruimte;
 - e) activiteiten in verband met het gebruik en beheer van ruimteobjecten in de kosmische ruimte, zoals operaties en diensten in de ruimte (In-Space Operations and Services, ISOS);
 - f) operaties waarbij ruimteschroot wordt gemonitord;
 - g) operaties waarbij ruimteschroot wordt verwijderd;
- 14) “ruimtediensten”: de volgende diensten:
 - a) exploitatie en controle van een ruimteobject;
 - b) verstrekking van lanceerdiensten, alsook verstrekking van diensten op het gebied van de exploitatie en het onderhoud van de lanceerterreinen;
 - c) diensten die worden verstrekt door een primaire aanbieder van ruimtegegevens;
 - d) operaties en diensten in de ruimte (ISOS);
 - e) diensten ter voorkoming van botsingen;
- 15) “aanbieder van ruimtediensten”: een aanbieder van ruimtediensten die onder deze verordening vallen;
- 16) “ruimtevaartexploitant”: een publieke of particuliere entiteit die de ruimte-infrastructuur exploiteert, door ten minste een van de volgende ruimtediensten

te verrichten, op grond van een vergunning of een specifieke regeling voor de uitvoering van een nationaal ruimtevaartprogramma:

- a) exploitatie, controle en terugkeer van een ruimteobject (“exploitant van ruimtevaartuigen”);
 - b) uitvoering, controle en bewaking van de lancering van een ruimteobject (“uitvoerder van lanceringen”);
 - c) exploitatie, controle en onderhoud van faciliteiten in het grondsegment van ruimte-infrastructuur die wordt gebruikt voor de lancering (“exploitant van het lanceerterrein”);
 - d) exploitatie en controle van een ruimteobject met het oog op de uitvoering van operaties en de verstrekking van diensten in de ruimte, ook met betrekking tot respectievelijk aan andere ruimteobjecten (“aanbieder van operaties en diensten in de ruimte”);
- 17) “ruimtevaartexploitant in de Unie”: een ruimtevaartexploitant die is gevestigd in de Unie of waarover zeggenschap wordt uitgeoefend door een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een in de Unie gevestigde aanbieder van ruimtediensten is;
- 18) “zeggenschap”: voor de toepassing van punt 17, het vermogen om beslissende invloed op een juridische entiteit uit te oefenen, hetzij direct hetzij indirect, via een of meer intermediaire juridische entiteiten;
- 19) “ruimtevaartexploitant uit een derde land”: een in een derde land gevestigde ruimtevaartexploitant die:
- a) ruimtediensten verstrekt aan ruimtevaartexploitanten in de Unie, of in verband met de in de punten 20 en 21 gedefinieerde ruimteactiva;
 - b) zelf optreedt als primaire aanbieder van ruimtegegevens; of
 - c) diensten levert aan primaire aanbieders van ruimtegegevens;
- 20) “activa van de Unie”: materiële en immateriële activa die in eigendom zijn van de Unie en die zijn gecreëerd of ontwikkeld in het kader van het in [artikel 9, lid 1, van Verordening \(EU\) 2021/696](#) en [artikel 1 van Verordening \(EU\) 2023/588](#) bedoelde ruimtevaartprogramma van de Unie;
- 21) “gouvernementele of niet-gouvernementele ruimteactiva”: andere activa dan die welke zijn gedefinieerd in punt 20, hetzij in publieke of private handen, hetzij beheerd door een overheidsinstantie of een in lidstaat gevestigde particuliere partij, met inbegrip van activa voor tweërlei gebruik die onder civiele zeggenschap zijn geplaatst;
- 22) “primaire aanbieders van ruimtegegevens”: aanbieders van ruimtediensten, die zijn gevestigd in de Unie of in een derde land, die de eerste verwerking van ruimtegegevens op zich nemen die technisch toereikend is om de daarop volgende verstrekking van ruimtegegevens mogelijk te maken, als volgt:
- a) aanbieders van elektronischecomunicatiediensten, indien de betrokken ruimtegegevens communicatie behelzen;
 - b) aanbieders van ruimtediensten die zorgen voor de eerste verwerking van observatiegegevens, voordat deze anderszins worden verwerkt, indien de ruimtegegevens observatiegegevens behelzen;

- 23) “internationale organisatie”: een internationale organisatie die in de Unie ruimtediensten of ruimtegegevens verstrekt die zijn gegenereerd door ruimteobjecten die in een baan om de aarde zijn gebracht die niet hoger ligt dan de geostationaire baan en die door die internationale organisaties worden geëxploiteerd;
- 24) “aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte”: een aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen, met inbegrip van de Collision Avoidance Entity (CA Entity) in de Unie, of in een derde land gevestigde aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen;
- 25) “onderzoeks- en onderwijsinstelling”: een aanbieder van ruimtediensten die ruimteactiviteiten uitvoert voor experimentele doeleinden en de resultaten van dat onderzoek al dan niet voor commerciële doeleinden gebruikt;
- 26) “kleine en middelgrote ondernemingen” of “kmo’s”: kleine of middelgrote ondernemingen als gedefinieerd in [artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie](#);
- 27) “kleine midcaps”: ondernemingen als gedefinieerd in artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling C(2025) 3500 final van de Commissie;
- 28) “entiteiten die een vereenvoudigd risicobeheer toepassen”: ruimtevaartexploitanten die kleine ondernemingen of onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn en het in artikel 10, lid 3, en in artikel 15, lid 2, bedoelde vereenvoudigde risicobeheer toepassen;
- 29) “draagraket”: een systeem dat onderdeel is van het ruimtesegment en is ontworpen om een of meer ruimteobjecten naar de kosmische ruimte te vervoeren;
- 30) “orbitale trap van de draagraket”: een volledig element van een draagraket dat is ontworpen om tijdens een specifieke fase van de werking van de draagraket een bepaalde stuwkracht te leveren en een omloopbaan te bereiken;
- 31) “lanceerdienst”: een dienst die is bedoeld om een ruimteobject in een omloopbaan te brengen, met inbegrip van lanceerpogingen;
- 32) “lanceerterrein”: een locatie op de aarde, die onderdeel is van het grondsegment van de ruimte-infrastructuur, vanwaar de lancering van een ruimteobject plaatsvindt;
- 33) “voorvallen van bijzonder belang”: gevallen waarin ruimteobjecten elkaar tot op zeer kleine afstand naderen met een hoog risiconiveau, waarbij mogelijk manoeuvres ter voorkoming van botsingen moeten worden uitgevoerd door een ruimtevaartexploitant;
- 34) “nominaal bedrijf”: de uitvoering van voorgenomen taken of de werking waarvoor de orbitale trap van een ruimtevaartuig is ontworpen;
- 35) “conjunctiegegevensberichten”: informatie over een conjunctie tussen twee ruimteobjecten;
- 36) “voorkoming van botsingen”: de uitvoering van maatregelen ter voorkoming van botsingen om het risico op botsingen in de kosmische ruimte te verminderen;

- 37) “delta V”: de snelheidsverandering die nodig is om een specifieke omloopbaan of vliegroute te bereiken;
- 38) “relevant object”: ieder object dat betrokken is bij een situatie die gevolgen kan hebben voor de andere ruimteobjecten of de situatie op de aarde;
- 39) “terugkeer”: de permanente terugkeer van een ruimteobject in de dampkring van de aarde;
- 40) “verwijdering”: een reeks handelingen die worden uitgevoerd door een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket, met of zonder ondersteuning van een servicer-ruimtevaartuig, teneinde het risico op onopzettelijke fragmentatie blijvend te verminderen en omloopbanen voor de lange termijn op te ruimen;
- 41) “verwijderingsfase”: de periode tussen het einde van de ruimtemissie van een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket en het einde van de levensduur ervan;
- 42) “einde van de levensduur”: het ogenblik waarop een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket voorgoed wordt uitgeschakeld, wanneer de verwijderingsfase voor een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket wordt afgerond, een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket terugkeert in de dampkring van de aarde, of een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket niet langer door een ruimtevaartexploitant kan worden gecontroleerd;
- 43) “einde van de missie”: de fase waarin een ruimtevaartuig of een orbitale trap van een draagraket de taken voltooit waarvoor ze zijn ontworpen, behoudens de verwijdering ervan, onbruikbaar wordt als gevolg van een storing of blijvend wordt stopgezet als gevolg van een vrijwillige beslissing;
- 44) “passivering”: de handeling waarbij alle energiebronnen aan boord die onopzettelijke fragmentatie kunnen veroorzaken voorgoed worden uitgeput, gedeactiveerd of veilig worden gemaakt;
- 45) “ruimteschroot”: ieder ruimteobject, waaronder ruimtevaartuigen of brokstukken en delen daarvan die zich in een baan om de aarde of de maan bevinden of terugkeren in de dampkring van de aarde of de exosfeer van de maan, dat niet functioneel is of niet langer een bepaald doel dient, inclusief delen van raketten of kunstmanen, of inactieve kunstmanen;
- 46) “netwerk- en informatiesysteem”: een netwerk- en informatiesysteem als gedefinieerd in [artikel 6, punt 1\), van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#);
- 47) “beveiliging van netwerk- en informatiesystemen”: beveiliging van netwerk- en informatiesystemen als gedefinieerd in [artikel 6, punt 2, van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#);
- 48) “kritieke infrastructuur”: kritieke infrastructuur als gedefinieerd in artikel 2, punt 4, van Richtlijn (EU) 2022/2557;
- 49) “vluchtleidingscentrum”: het element van het grondsegment dat zich bezighoudt met de controle en monitoring van de uitvoering van een ruimtemissie;
- 50) “satellietbesturingscentrum”: het element van het grondsegment dat zich bezighoudt met de besturing van de configuratie van het satellietplatform;

- 51) “daadwerkelijke technische controle”: de garantie van een ruimtevaartexploitant dat een ruimteobject alleen commando’s uitvoert die worden uitgezonden door daartoe gemachtigde bronnen en dat die commando’s in de juiste volgorde en op het beoogde tijdstip worden uitgevoerd;
- 52) “telemetrie/afstandsbediening”: de verbindingen waarlangs de telemetriegegevens vanuit het ruimtesegment naar het grondsegment worden uitgezonden en de verbindingen waarlangs de afstandsbedieningsgegevens vanuit het grondsegment naar het ruimtesegment worden verzonden;
- 53) “weerbaarheid”: het vermogen om een incident te voorkomen, te beperken en te beheersen, en om bescherming te bieden en bestand te zijn tegen, te reageren op of zich aan te passen aan en zich te herstellen van een incident;
- 54) “cyberdreiging”: een cyberdreiging als gedefinieerd in [artikel 2, punt 8, van Verordening \(EU\) 2019/881](#);
- 55) “significante cyberdreiging”: een significante cyberdreiging als gedefinieerd in [artikel 6, punt 11, van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#);
- 56) “incident”: een gebeurtenis die nadelige gevolgen heeft voor:
- a) de beschikbaarheid, authenticiteit, integriteit of vertrouwelijkheid van de opgeslagen, verzonden of verwerkte gegevens of van de diensten die worden aangeboden door of toegankelijk zijn via netwerk- en informatiesystemen;
 - b) de fysieke beveiliging van de activa van ruimte-infrastructuur en van ruimtevaartexploitanten;
- 57) “incidentenbehandeling”: incidentenbehandeling als gedefinieerd in [artikel 6, punt 8, van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#);
- 58) “aanvullende effectcategorieën”: categorieën milieu-informatie die buiten de effectcategorieën van de milieuvoetafdruk vallen en die worden berekend en meegedeeld naast de resultaten van de milieuvoetafdruk voor een product;
- 59) “geaggregeerde dataset”: een levenscyclusinventarisatie (LCI) van uit meerdere eenheden bestaande processen of fasen in de levenscyclus, waarvoor alleen op geaggregeerd niveau, horizontaal of verticaal, inputs en outputs worden verstrekt;
- 60) “milieuduurzaamheid”: het vermogen om het natuurlijke milieu van de aarde in de loop van de tijd te behouden en te beschermen, door middel van passende praktijken en beleid dat voldoet aan de huidige behoeften zonder de beschikbaarheid van hulpbronnen in de toekomst in gevaar te brengen;
- 61) “uitsplitsing”: de bewerking waarbij een geaggregeerde dataset wordt gesplitst in kleinere horizontale of verticale datasets voor afzonderlijke processen;
- 62) “afgeleide dataset”: een dataset die is verkregen door twee of meer datasets door middel van wiskundige bewerkingen te combineren of door ten minste een dataset te combineren met omvangrijke aanvullende informatie of andere datasets;
- 63) “operaties en diensten in de ruimte (ISOS)”: activiteiten die worden uitgevoerd in de ruimte (in een omloopbaan in de kosmische ruimte), met het oog op de verstrekking van diensten met betrekking tot activa in het ruimtesegment, die

de uitvoering omvatten van taken als inspectie, rendez-vous, koppeling, reparatie, bijtanken, herconfiguratie, productie, montage en demontage, hergebruik, recycling, verwijdering en vervoer van operationele, niet-operationele en defecte objecten (schroot) in de ruimte, met behulp van een servicer-ruimtevaartuig met een hoge mate van autonomie, waaronder platforms of grotere constructies;

- 64) “ISOS-operatie”: de uitvoering van de voorgenomen ISOS-taken in verband met een of meer ruimteobjecten;
- 65) “ISOS-servicer-ruimtevaartuig”: een ruimtevaartuig dat speciaal is ontworpen om specifieke operaties en diensten in de ruimte uit te voeren respectievelijk te verstrekken;
- 66) “client-ruimtevaartuig”: een ruimtevaartuig dat operaties en diensten in de ruimte ontvangt;
- (67) “bevoegde autoriteit”: een overheidsinstantie die is opgericht of aangewezen als bevoegde autoriteit overeenkomstig artikel 28;
- 68) “voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie”: een in een lidstaat gevestigde technische instantie die technische beoordelingen uitvoert in verband met aangelegenheden die de veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten betreffen die onder deze verordening vallen en die bij de Commissie is aangemeld overeenkomstig deze verordening;
- 69) “technische beoordeling”: het proces waarmee wordt aangetoond dat aanbieders van ruimtediensten voldoen aan de technische vereisten van deze verordening;
- 70) “norm”: een norm als gedefinieerd in [artikel 2, punt 1, van Verordening \(EU\) nr. 1025/2012](#);
- 71) “gemeenschappelijke specificaties”: een aantal technische vereisten, met uitzondering van een norm, die een middel zijn om te voldoen aan de eisen die voor het e-certificaat en de licht- en radiovervuiling gelden;
- 72) “omzet”: het door een onderneming gegenereerde bedrag in de zin van [artikel 5, lid 1, van Verordening \(EG\) nr. 139/2004](#);
- 73) “ruimtevaartlabel van de Unie”: een document dat wordt afgegeven door het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma dat is opgericht bij [artikel 1 van Verordening \(EU\) 2021/696](#) (“het agentschap”) en dat aantoont dat een bepaald ruimteobject is beoordeeld op overeenstemming met de specifieke vereisten inzake veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid die zijn vastgesteld in een regeling voor het ruimtevaartlabel van de Unie;
- 74) “regeling voor het ruimtevaartlabel van de Unie”: een op Unieniveau vastgesteld uitgebreid pakket regels, normen en procedures die van toepassing zijn op de conformiteitscontrole van producten, processen en diensten, waaronder test- en inspectieactiviteiten die worden uitgevoerd in verband met aangelegenheden die de veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid betreffen;

- 75) “kritische ontwerpevaluatie”: het stadium in het engineering-, productie- en ontwikkelingsproces aan de hand waarvan wordt bepaald of het ontwerp en de configuratie van de systemen en subsystemen voldoen aan alle vastgestelde vereisten van de ruimtemissie, wat betreft de prestaties, de compatibiliteit, de productspecificaties, de risicobeoordeling, de planning van voorbereidende tests, de toereikendheid van voorbereidingen en de verstrekking van ondersteunende documenten, waardoor kan worden overgegaan tot uitvoering en integratie van systemen.

Titel II

VERGUNNINGVERLENING VOOR EN REGISTRATIE VAN RUIMTEACTIVITEITEN

Hoofdstuk I

VERGUNNINGVERLENING AAN RUIMTEVAARTEXPLOITANTEN IN DE UNIE

Artikel 6

Vergunningverlening voor het uitvoeren van ruimteactiviteiten

1. Ruimtevaartexploitanten in Unie verstrekken alleen ruimtediensten indien zij in een lidstaat een vergunning hebben verkregen om ruimteactiviteiten uit te voeren die aantoonbaar voldoen aan de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, naargelang het geval, afhankelijk van de betrokken categorie ruimtevaartexploitant.
2. Een lidstaat erkent de door een andere lidstaat afgegeven vergunningen met betrekking tot de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V.
3. Een vergunning wordt afgegeven door de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de aanvrager is gevestigd en, naargelang het geval, door de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de aanvrager voornemens is operaties respectievelijk een lancering uit te voeren, indien dat een andere lidstaat is dan de lidstaat van vestiging.

De bevoegde autoriteiten van die lidstaten zorgen voor coördinatie om hun respectieve vergunningsprocedures te vergemakkelijken.
4. Met het oog op de verlening van een vergunning houdt een bevoegde autoriteit rekening met het advies van de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie in het kader van overeenkomstig artikel 8 verrichte technische beoordelingen.
5. Ruimtevaartexploitanten in de Unie die voornemens zijn gebruik te maken van de door een ruimtevaartexploitant uit een derde land of een internationale organisatie geleverde ruimtediensten, overleggen aan de bevoegde autoriteiten, in hun vergunningsaanvraag, de registratie in het URSO van die ruimtevaartexploitant uit het derde land of die internationale organisatie, overeenkomstig artikel 17 of artikel 18, respectievelijk.

Indien de registratieprocedure in het URSO nog niet is afgerond, werkt de ruimtevaartexploitant in Unie nauw samen met de ruimtevaartexploitant uit het derde land of de internationale organisatie, de betrokken bevoegde autoriteit en het agentschap, onder meer door te vragen om actualisering van de status van de registratieprocedure.

Het agentschap verstrekt een dergelijke actualisering onmiddellijk om onnodige vertraging bij de vergunningsprocedure van de ruimtevaartexploitant in de Unie te voorkomen.

6. Indien de behoefte aan de verstrekking van ruimtediensten door een ruimtevaartexploitant uit een derde land of een internationale organisatie zich voordoet nadat een vergunning is afgegeven, bijvoorbeeld in het geval van operaties en diensten in de ruimte, stelt een ruimtevaartexploitant in de Unie de bevoegde autoriteit daarvan onverwijld in kennis, met overlegging van het bewijs van registratie in het URSO van die ruimtevaartexploitant uit het derde land of die internationale organisatie.

Artikel 7

Goedkeuringsprocedure

1. Een aanvrager vraagt een vergunning aan bij de in artikel 6, lid 3, bedoelde bevoegde autoriteit.
2. De vergunningsaanvraag omvat een technisch dossier met alle documentatie en bewijsmateriaal die nodig is om aan te tonen dat is voldaan aan de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, naargelang het geval.
3. In zijn vergunningsaanvraag deelt de aanvrager de bevoegde autoriteit mee welke voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie hij voornemens is in te schakelen voor de technische beoordeling van de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, naargelang het geval.
4. De lidstaten stellen werkwijzen vast aan de hand waarvan de bevoegde autoriteiten het technisch dossier kunnen doorsturen naar de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties die de aanvrager heeft vermeld, of aan de hand waarvan de aanvrager zich rechtstreeks kan richten tot de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties.
5. Een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie beoordeelt de vervulling van de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, naargelang het geval, en brengt binnen zes maanden na de datum van ontvangst van het technisch dossier een advies uit over de overeenstemming van de voorgenomen ruimtevaartactiviteiten met de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, naargelang het geval.

De bevoegde autoriteiten houden zoveel mogelijk rekening met de technische beoordeling die door de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties is uitgevoerd in verband met titel IV, hoofdstuk II, overeenkomstig artikel 8, lid 2, derde alinea.

6. Binnen twaalf maanden na de datum van ontvangst van de aanvraag geeft de bevoegde autoriteit de vergunning af of wijst zij de aanvraag af en stelt zij de aanvrager daarvan in kennis.

De termijn wordt opgeschort totdat de aanvrager op verzoek van de bevoegde autoriteit de volledige informatie heeft verschaft.

7. Met het oog op de registratie in het URSO, stelt de bevoegde autoriteit het agentschap in kennis van alle voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties en primaire aanbieders van ruimtediensten en van iedere ruimtevaartexploitant uit

een derde land aan wie zij een vergunning heeft verleend om een lancering uit te voeren vanaf haar grondgebied.

Artikel 8

Technische beoordelingen

1. Bij het opzetten van de systemen voor het verlenen van vergunningen bepalen de lidstaten of de technische beoordelingen moeten worden uitgevoerd door:
 - (a) voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties;
 - (b) internationale organisaties met specifieke technische deskundigheid op het gebied van de onder deze verordening vallende aangelegenheden;
 - (c) het agentschap;
 - (d) een combinatie van de in de punten a), b) en c) genoemde instanties.
2. Lidstaten die voornemens zijn gebruik te maken van de in lid 1, punt a), bedoelde mogelijkheid, vergewissen zich ervan dat voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties op hun grondgebied zijn gevestigd.

Met het oog op de uitvoering van technische beoordelingen ten aanzien van aangelegenheden die onder titel IV, hoofdstukken I tot en met V, vallen, maken de lidstaten gebruik van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties die op hun grondgebied zijn gevestigd.

De lidstaten vergewissen zich ervan dat de bevoegde autoriteit die is ingesteld krachtens artikel 8, lid 1, van Richtlijn 2002/2555 bevoegd is voor de uitvoering van de technische beoordelingen ten aanzien van aangelegenheden die onder titel IV, hoofdstuk II, vallen met betrekking tot ruimtevaartexploitanten in de Unie, behalve bij de exploitatie van in artikel 5, eerste alinea, punt 20, bedoelde activa.
3. De in lid 1, punt b), bedoelde aanbieders van ruimtediensten die technischebeoordelingsactiviteiten uitvoeren, moeten aan de vereisten van titel III, hoofdstuk I, afdeling 3, voldoen.

Lidstaten die gebruikmaken van het in lid 1, punt b), bedoelde systeem, waarborgen de gerechtelijke tenuitvoerlegging van de in de eerste alinea genoemde verplichting.
4. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van hun keuze in de zin van lid 1 en wijzigingen daarvan.

Artikel 9

Vergunningverlening voor constellaties

1. Indien de ruimtevaartexploitant in de Unie voornemens is een ruimtemissie uit te voeren waarbij een satellietconstellatie wordt gelanceerd, dient hij bij de bevoegde autoriteit een aanvraag in voor een enkelvoudige vergunning met betrekking tot de lancering of, naargelang het geval, de lancering en exploitatie, van alle satellieten die onderdeel zijn van de constellatie, mits aan alle volgende voorwaarden is voldaan:
 - (a) alle satellieten die zullen worden gelanceerd in het kader van de desbetreffende ruimtemissie zijn identiek en voeren dezelfde taken op dezelfde wijze uit;
 - (b) de lancering van alle satellieten zal worden uitgevoerd met behulp van dezelfde draagraket en vanaf hetzelfde lanceerterrein.

De ruimtevaartexploitant in de Unie zorgt ervoor dat de satellieten die onderdeel zijn van de constellatie voldoen aan de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, en verklaart dat aan de voorwaarden van de eerste alinea is voldaan.

2. Indien, na de ontvangst van een aanvraag overeenkomstig lid 1, eerste alinea, uit de beoordeling die door de bevoegde autoriteit wordt uitgevoerd met betrekking tot één satelliet die in het kader van de desbetreffende ruimtemissie zal worden gelanceerd, blijkt dat is voldaan aan de voorwaarden van titel IV, hoofdstukken I tot en met V, geeft de bevoegde autoriteit een vergunning af voor de gehele satellietconstellatie (“enkelvoudige vergunning”).
3. De bevoegde autoriteiten kunnen, vanaf de datum van afgifte van de enkelvoudige vergunning, steekproefsgewijze inspecties uitvoeren met betrekking tot een of meer satellieten die onderdeel zijn van die constellatie en die niet zijn onderworpen aan de controle vooraf waarop de enkelvoudige vergunning gebaseerd was.
4. De bevoegde autoriteit trekt de enkelvoudige vergunning in wanneer uit de resultaten van de steekproefsgewijze inspecties blijkt dat de satelliet niet aan de vereisten van de vergunning voldoet.
5. Indien bij de in lid 3 bedoelde steekproefsgewijze inspecties aspecten worden gevonden die strijdig zijn met de in lid 1, tweede alinea, bedoelde verklaring, zonder dat dit echter neerkomt op niet-naleving, en bij de beoordeling door de bevoegde autoriteit, rekening houdend met de door de ruimtevaartexploitant in de Unie verstrekte toelichtingen, geen grote risico's voor de desbetreffende ruimtemissie worden vastgesteld, kan de bevoegde autoriteit een sanctie opleggen.
6. De bevoegde autoriteiten beoordelen vergunningen voor de lancering van satellietconstellaties wanneer de eerste serie van de nieuwe generatie satellieten wordt gelanceerd.

Artikel 10

Lichte regelingen

1. De in artikel 6, lid 1, vermelde voorwaarden voor de verlening van een vergunning worden aangepast voor de in de leden 2, 3 en 4 bedoelde ruimtevaartexploitanten in de Unie, zoals bepaalde in deze leden.
2. Ruimtevaartexploitanten die onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn of die onderzoeksmissies in de ruimte uitvoeren, moeten voldoen aan de vereisten van titel IV, hoofdstuk I, afdeling 2, zoals voorzien in artikel 62.
3. Entiteiten die een vereenvoudigd risicobeheer toepassen, hoeven met betrekking tot titel IV, hoofdstuk II, alleen te voldoen aan de bepalingen van artikel 79, lid 1, eerste alinea, in verband met kritieke activa en kritieke functies.
4. Ruimtevaartexploitanten die kleine ondernemingen of onderzoeks- of onderwijsinstellingen zijn en die IOD/IOV-ruimtemissies (In-Orbit Demonstration and Validation) uitvoeren, worden, in verband met titel IV, hoofdstuk III, vrijgesteld van de in artikel 96, lid 2, genoemde verplichting.

Hoofdstuk II

VERGUNNINGVERLENING AAN

RUIMTEVAARTEXPLOITANTEN IN DE UNIE DIE ACTIVA VAN DE UNIE EXPLOITEREN

Artikel 11

Vergunningsaanvraag

1. Indien ruimteactiviteiten worden uitgevoerd in verband met activa van de Unie, verleent de Commissie een vergunning aan de entiteit die is belast met de uitvoering of exploitatie van het desbetreffende onderdeel van het programma van de Unie.

De in de eerste alinea bedoeld vergunning is gebaseerd op een technische beoordeling die door het agentschap is uitgevoerd met betrekking tot de vervulling door de aanvrager van de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V.

2. Afhankelijk van de specifieke governance van het onderdeel van het programma van de Unie, verschaft de aanvragende entiteit het agentschap en de Commissie alle technische details en toelichtingen waaruit blijkt dat is voldaan aan de vereisten van titel IV, hoofdstukken I tot en met V.

3. Uiterlijk dertig werkdagen na ontvangst van de vergunningsaanvraag van de entiteit gaat het agentschap na of de aanvraag volledig is.

Indien een vergunningsaanvraag niet volledig is of indien verdere verduidelijking nodig is, stelt het agentschap een termijn vast waarbinnen de aanvragende entiteit de benodigde aanvullende informatie moet verstrekken of opheldering moet verschaffen.

Nadat is vastgesteld dat de aanvraag volledig is, stelt het agentschap de aanvrager daarvan in kennis.

Artikel 12

Onderzoek door het agentschap

1. Binnen zes maanden na de datum van de in artikel 11, lid 3, derde alinea, bedoelde kennisgeving onderzoekt het agentschap overeenkomstig artikel 43, lid 1, punt a), de vergunningsaanvraag, door na te gaan of de aanvrager:

- (a) de nodige betrouwbaarheid, bekwaamheid en deskundigheid bezit om ruimteactiviteiten uit te voeren;
- (b) garandeert te voldoen aan de in deze verordening vastgelegde vereisten en naargelang het geval aan alle specifieke vereisten voor de uitvoering van de ruimtemissie, in de context van het in Verordening (EU) 2021/696 of Verordening (EU) 2023/588 genoemde ruimtevaartprogramma waarvoor een vergunningsaanvraag wordt ingediend;
- (c) geen bedreiging vormt voor de openbare orde, de veiligheid van personen en goederen alsmede de volksgezondheid in de Unie.

Het agentschap stelt een volledig met redenen omkleed besluit vast waarin de Commissie wordt voorgesteld een vergunning af te geven of te weigeren, op basis van de overeenkomstig artikel 43, lid 1, punt a), uitgevoerde technische beoordeling van de naleving.

Het agentschap stelt de Commissie onmiddellijk in kennis van zijn besluit.

2. Binnen dertig werkdagen na ontvangst van het in lid 1, tweede alinea, bedoelde besluit van het agentschap stelt de Commissie een besluit vast om de vergunning af te geven of te weigeren, en stelt zij de aanvrager daarvan onmiddellijk in kennis. Het besluit wordt van kracht na de kennisgeving daarvan aan de aanvrager.

De Commissie geeft alleen een vergunning af indien de aanvrager voldoet aan de in lid 1, eerste alinea, bedoelde vereisten.

3. Het agentschap schrijft de ruimtevaartexploitanten in de Unie aan wie overeenkomstig dit hoofdstuk een vergunning is verleend, onverwijld in in het URSO.

Artikel 13

Opschorting of intrekking van de vergunning

1. Een ruimtevaartexploitant in de Unie die activa van de Unie exploiteert stelt het agentschap onmiddellijk op de hoogte van:
 - (a) elke onvoorziene gebeurtenis die tot wijziging van zijn vergunning kan nopen;
 - (b) elke voorgenomen of aanstaande beëindiging van zijn activiteit.
2. Het agentschap stelt de Commissie voor de vergunning op te schorten of in te trekken, naargelang het geval, indien een ruimtevaartexploitant in de Unie die activa van de Unie exploiteert:
 - (a) de vergunning heeft verworven door middel van valse verklaringen of op enige andere onregelmatige wijze;
 - (b) niet langer voldoet aan de voorwaarden waaronder de vergunning is afgegeven en heeft verzuimd de corrigerende maatregelen te treffen waarom de Commissie heeft gevraagd.
3. Uiterlijk twee maanden na de ontvangst van het in lid 2, eerste alinea, bedoelde voorstel van het agentschap stelt de Commissie een besluit vast over de voorgestelde opschorting of intrekking.

De Commissie stelt de betrokken ruimtevaartexploitant in de Unie die activa van de Unie exploiteert en de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar die ruimtevaartexploitant in de Unie die activa van de Unie exploiteert is gevestigd onmiddellijk in kennis van haar besluit.

Hoofdstuk III

AANBIEDERS VAN RUIMTEDIENSTEN UIT DERDE LANDEN EN INTERNATIONALE ORGANISATIES

Artikel 14

Verstrekking van ruimtegegevens door ruimtevaartexploitanten en internationale organisaties

1. Ruimtevaartexploitanten uit derde landen die overeenkomstig artikel 17 zijn ingeschreven in het Unieregister van ruimteobjecten en die in het bezit zijn van het in artikel 25, lid 1, bedoelde e-certificaat, mogen ruimtediensten verlenen aan ruimtevaartexploitanten in de Unie en in verband met activa van de Unie en in artikel 5, eerste alinea, punt 21, bedoelde activa.

2. Internationale organisaties mogen krachtens hun verdragen alleen ruimtegegevens of ruimtediensten verstrekken in de Unie, naargelang het geval, indien de in de artikelen 107 en 108, respectievelijk, bedoelde overeenkomsten bestaan.

Internationale organisaties die ruimtegegevens of ruimtediensten verstrekken in de Unie moeten overeenkomstig de eerste alinea zijn ingeschreven in het URSO en in het bezit zijn van het in artikel 25, lid 1, bedoelde e-certificaat.

3. Lid 2 is niet van toepassing indien een internationale organisatie alleen technischebeoordelingsactiviteiten uitvoert in de zin van artikel 8, lid 1, punt b).

Artikel 15

Regels die gelden voor ruimtevaartexploitanten uit derde landen

1. Voor ruimtevaartexploitanten uit derde landen gelden de vereisten die van toepassing zijn op ruimtevaartexploitanten in de Unie die zijn vastgesteld in de artikelen 62, 66, 67, 69 tot en met 73, 75 tot en met 92, en 96 tot en met 100.

Daarnaast moeten ruimtevaartexploitanten uit derde landen:

- (a) zich abonneren bij een publieke of commerciële aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte;
- (b) garanderen dat de in punt a) bedoelde aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte over de technische middelen beschikt om het voorkomen van botsingen te beoordelen en voldoet aan de vereisten van punt 1, van bijlage IV;
- (c) het agentschap, in de aanvraag voor registratie in het URSO, in kennis stellen van de naam en de gegevens van de in punt a) bedoelde aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte.

Het agentschap neemt de in punt c), bedoelde informatie op in de artikel 67, lid 1, vermelde databank van de Unie met lijsten van contactgegevens.

2. Voor uitvoerders van lanceringen uit derde landen en exploitanten van lanceerterreinen uit derde landen gelden de in de artikelen 61, 75 tot en met 92, en 96 tot en met 100 vastgelegde vereisten die van toepassing zijn op uitvoerders van lanceringen en exploitanten van lanceerterreinen in de Unie.
3. Voor ISOS-aanbieders uit derde landen gelden de in artikel 101 vastgestelde vereisten die van toepassing zijn op ISOS-aanbieders in de Unie.
4. Voor aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte uit derde landen gelden de in de artikelen 102 en 103 vastgestelde vereisten die van toepassing zijn op aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte in de Unie.

Artikel 16

Regels voor in gelijkwaardige rechtsgebieden gevestigde ruimtevaartexploitanten uit derde landen

Ruimtevaartexploitanten uit derde landen die zijn gevestigd in gelijkwaardige rechtsgebieden waarvoor de Commissie overeenkomstig artikel 105 een gelijkwaardigheidsbesluit heeft vastgesteld, worden geacht te voldoen aan de vereisten van artikel 15.

Artikel 17

Registratie voor aanbieders van ruimtediensten uit derde landen

1. Op grond van een besluit van de Commissie om registratie toe te staan, overeenkomstig lid 5, schrijft het agentschap aanbieders van ruimtediensten uit derde landen die aantoonbaar voldoen aan de vereisten van titel IV, als vastgesteld in artikel 16 of artikel 15, in in het URSO.
2. Indien een ontheffing is toegestaan overeenkomstig artikel 19, worden aanbieders van ruimtediensten uit derde landen in het URSO ingeschreven op basis van een besluit van de Commissie zonder dat zij voldoen aan een of meer van de in artikel 15 vastgestelde voorwaarden.

Wanneer een lidstaat om een afwijking heeft verzocht om een ruimtevaartexploitant in de Unie in staat te stellen een lancering te laten uitvoeren door een ruimtevaartexploitant uit een derde land, verstrekt die ruimtevaartexploitant uit het derde land bewijs van dat verzoek aan het agentschap.
3. Een ruimtevaartexploitant uit een derde land die zich overeenkomstig lid 1 in het URSO wil laten inschrijven, dient daartoe een aanvraag in bij het agentschap. De aanvraag bevat al het bewijsmateriaal dat nodig is om aan te tonen dat is voldaan aan de in lid 1 bedoelde vereisten.

Het agentschap bewaart al het bewijsmateriaal dat door de aanvragers tijdens de registratieprocedure is vertrekt.
4. Het agentschap beoordeelt de registratieaanvraag en stelt de ruimtevaartexploitant uit het derde land in kennis van het resultaat van zijn voorlopige beoordeling. Het agentschap staat toe dat die ruimtevaartexploitant uit het derde land een met redenen omklede verklaring indient en aanvullende toelichtingen of aanvullende bewijsmateriaal verstrekt.
5. Uiterlijk vijf maanden na de ontvangst van de in lid 3, eerste alinea, bedoelde aanvraag, doet het agentschap de Commissie een voorstel om een besluit te nemen tot goedkeuring of afwijzing van de registratie in het URSO van een ruimtevaartexploitant uit een derde land.
6. De Commissie baseert zich bij haar besluit op het in lid 5 genoemde voorstel van het agentschap en stelt de ruimtevaartexploitant uit het derde land en het agentschap in kennis van dat besluit.
7. Indien artikel 16 van toepassing is, gaat het agentschap er bij de registratie van uit dat:
 - (a) de ruimtevaartexploitant uit het derde land een vergunning in een derde land heeft en onder voortdurend toezicht in een derde land staat;
 - (b) de Commissie op grond van lid 105 een gelijkwaardigheidsbesluit heeft vastgesteld.
8. Indien overeenkomstig artikel 19 een afwijkingsaanvraag is ingediend, gaat het agentschap over tot registratie van de ruimtevaartexploitant uit het derde land in het URSO nadat de Commissie haar besluit heeft vastgesteld overeenkomstig artikel 19, lid 5, eerste alinea.

Artikel 18

Registratie van internationale organisaties

1. Indien is voldaan aan de voorwaarden van artikel 107 of artikel 108, schrijft het agentschap internationale organisaties in in het URSO.
2. Voor de toepassing van lid 1, zijn artikel 17, leden 3, 4, 5, 7 en 8, alsmede de artikelen 19, 21 en 22 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 19

Afwijkingen

1. Een lidstaat kan de Commissie verzoeken een besluit vast te stellen op grond waarvan het agentschap een uitvoerder van lanceringen uit een derde land die niet aan een of meer van de in artikel 15, lid 2, bedoelde voorwaarden voldoet, mag inschrijven, indien aan de in lid 2 bedoelde voorwaarden van algemeen belang is voldaan.

Een lidstaat dient een aanvraag in overeenkomstig lid 3, eerste alinea.

Voor activa van de Unie beoordeelt de Commissie op eigen initiatief of is voldaan aan de in lid 2 bedoelde voorwaarde van algemeen belang.

2. Wat lanceerdiensten betreft, moet een lidstaat aantonen dat de door een uitvoerder van lanceringen uit een derde land aangeboden lanceerdiensten de toegang tot en het gebruik van de ruimte vergemakkelijken wanneer aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan:
 - (a) er is in de Unie geen vervanging of realistisch alternatief voorhanden voor de door de desbetreffende uitvoerder van lanceringen uit het derde land aangeboden lanceerdiensten;
 - (b) de door de desbetreffende uitvoerder van lanceringen uit het derde land aangeboden lanceerdiensten zijn bevorderlijk voor de technologische capaciteiten van strategisch belang voor de Unie of de lidstaten.
3. In de in lid 1 bedoelde aanvraag:
 - (a) moet worden aangegeven wie de uitvoerder van lanceringen uit het derde land is voor wie om een afwijking wordt gevraagd;
 - (b) moeten op duidelijke, ondubbelzinnige en uitputtende wijze alle in artikel 15, lid 2, vastgestelde vereisten worden vermeld waarvoor om een afwijking wordt gevraagd;
 - (c) moeten de noodzakelijke technische bijzonderheden over de betrokken ruimtemissie worden beschreven;
 - (d) moet het nodige bewijs worden verschaft om aan te tonen dat aan de andere vereisten is voldaan.

In de aanvraag met betrekking tot een uitvoerder van lanceringen uit een derde land worden, zo mogelijk, alternatieve risicobeperkende maatregelen voorgesteld om ervoor te zorgen dat de doelstellingen die worden nagestreefd met de in artikel 15, lid 2, bedoelde vereisten waarvoor om een afwijking wordt gevraagd, volledig of ten minste ten dele worden verwezenlijkt.

4. Na ontvangst van de in lid 3 bedoelde aanvraag zendt de Commissie deze door aan het agentschap. Binnen één maand geeft het agentschap een technische beoordeling af over de naleving van de voorwaarden van artikel 15 waarvoor geen afwijking is aangevraagd.
5. Binnen twee maanden na de ontvangst van de door het agentschap op grond van lid 4 afgegeven technische beoordeling stelt de Commissie op basis van die technische beoordeling een besluit vast om een afwijking te verlenen aan de desbetreffende uitvoerder van lanceringen uit het derde land, indien de Commissie concludeert dat aan de in lid 2 bedoelde voorwaarde van algemeen belang is voldaan, of een besluit om die afwijking te weigeren indien zij concludeert dat niet aan die voorwaarde van algemeen belang is voldaan.

Deze besluiten worden vastgesteld als uitvoeringshandelingen overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
6. Wanneer de Commissie overeenkomstig lid 5, eerste alinea, een afwijking verleent aan een uitvoerder van lanceringen uit een derde land, verleent zij tegelijkertijd een afwijking aan de ruimtevaartexploitant in de Unie die gebruikmaakt van de diensten van de desbetreffende uitvoerder van lanceringen uit het derde land.

Artikel 20

Publieke entiteiten uit derde landen

1. Op verzoek van een publieke entiteit uit een derde land om toestemming voor het verstrekken van ruimtediensten of ruimtegegevens in de Unie, of op verzoek van een lidstaat, als bedoeld in lid 2, beoordeelt de Commissie, bijgestaan door het agentschap, eerst of die publieke entiteit uit het derde land een overheidsinstantie is dan wel activa van ruimte-infrastructuur exploiteert of bezit die militaire systemen zijn, ook met civiele gebruiksdoeleinden.

In zijn technische bijstand aan de Commissie inventariseert het agentschap alle relevante activiteiten en diensten die door die publieke entiteit uit het derde land worden uitgevoerd respectievelijk verstrekt, en brengt het alle relevante activa van ruimte-infrastructuur in kaart die deze publieke entiteit uit het derde land exploiteert of bezit.
2. Een lidstaat kan de Commissie verzoeken een publieke entiteit uit een derde land toe te staan ruimtediensten of ruimtegegevens te verstrekken in de Unie.

Ter ondersteuning van zijn aanvraag kan een lidstaat zich beroepen op een openbaar belang voor een of meer lidstaten om ononderbroken en ongehinderde toegang tot de desbetreffende door die publieke entiteit van het derde land geleverde ruimtegegevens of ruimtediensten te verkrijgen, of naargelang het geval, veilig te stellen, en als bewijs de gevolgen voor de desbetreffende markten op het niveau van de Unie of van de lidstaten aanvoeren die aan het verlies van die toegang verbonden zijn.
3. De Commissie kan op eigen initiatief de in lid 1 bedoelde beoordeling uitvoeren.
4. Indien de Commissie bij de in lid 1 bedoelde beoordeling concludeert dat er geen beveiligingsrisico's zijn voor de Unie of de lidstaten, kan zij een besluit vaststellen op grond waarvan de desbetreffende publieke entiteit van het derde land ruimtediensten of ruimtegegevens mag verstrekken in de Unie.

Het in de eerste alinea bedoelde besluit blijft geldig tot de datum waarop een met het desbetreffende derde land gesloten internationale overeenkomst van kracht wordt waarbij de voorwaarden worden geregeld op grond waarvan een publieke entiteit uit een derde land ruimtediensten of ruimtegegevens mag verstrekken in de Unie, of tot de datum waarop de Commissie een gelijkwaardigheidsbesluit heeft vastgesteld voor dat derde land, indien dit eerder is.

Het agentschap schrijft de betrokken publieke entiteit uit het derde land onverwijld in in het URSO op grond van het besluit van het overeenkomstig de eerste alinea door de Commissie vastgestelde besluit.

Het in de eerste alinea bedoelde besluit wordt vastgesteld als uitvoeringshandeling overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Artikel 21

Noodclausule

1. Indien zich in een lidstaat een noodsituatie of crisis voordoet, of een incident of aanval verstorende gevolgen heeft voor meerdere lidstaten of de instellingen van de Unie, voert de Commissie zo spoedig mogelijk, op eigen initiatief of op verzoek van de betrokken lidstaten, een beoordeling uit.

De Commissie kan op basis van deze beoordeling het gebruik toestaan van ruimtegegevens of ruimtediensten door aanbieders van ruimtediensten die niet in het URSO zijn ingeschreven, overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

2. Het in lid 1 bedoelde besluit wordt zo spoedig mogelijk, en afhankelijk van de ernst, duur en gevolgen van de desbetreffende noodsituatie, crisis of verstoring, bevestigd, ingetrokken of verlengd overeenkomstig de in artikel 8 van Verordening (EU) nr. 182/2011 bedoelde procedure.

Artikel 22

Opschorting of intrekking van de registratie

1. Het agentschap doet de Commissie een voorstel om de registratie in het URSO van een ruimtevaartexploitant uit een derde land in te trekken indien:
 - (a) het agentschap op grond van bewijsmateriaal vaststelt dat de ruimtevaartexploitant uit het derde land niet langer voldoet aan een of meer van de vereisten van artikel 16 of 15, naargelang het geval, en niet in staat is de corrigerende maatregelen te treffen die nodig zijn om de voortdurende naleving daarvan te waarborgen;
 - (b) de desbetreffende toezichthoudende autoriteit van een derde land de aan de betrokken aanbieder van ruimtediensten verleende exploitatie- of lanceervergunning heeft opgeschort of ingetrokken.
2. Alvorens een voorstel tot opschorting of intrekking van een vergunning in te dienen bij de Commissie, op de in lid 1, punt a), vermelde gronden, treedt het agentschap in dialoog met de betrokken ruimtevaartexploitant uit het derde land over de redenen, de context, de omvang en de ernst van de niet-naleving alsmede over de corrigerende maatregelen en termijnen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat die

ruimtevaartexploitant uit het derde land aan de vereisten voldoet, met inachtneming van de noodzaak van de technische aanpassing.

Tijdens deze dialoog stelt het agentschap de ruimtevaartexploitant uit het derde land in de gelegenheid om opmerkingen te maken over de gronden waarop het agentschap voornemens is zijn voorstel vast te stellen, om toelichtingen te verstrekken en ter zake doende documentatie en bewijsmateriaal in te dienen om zijn toelichtingen te staven, met inbegrip van technische analyses, en ervoor te zorgen dat aan de vereisten wordt voldaan.

3. Uiterlijk twee maanden na de ontvangst van het in lid 1, eerste alinea, bedoelde voorstel stelt de Commissie een besluit vast.
4. In het in lid 1, punt b), bedoelde geval en ten minste dertig dagen alvorens een opschortings- of intrekkingbesluit te nemen, brengt de Commissie de desbetreffende toezichthoudende autoriteit van het derde land op de hoogte van haar voornemen om de registratie in het URSO op te schorten of in te trekken.
5. De Commissie brengt de bevoegde autoriteiten onverwijld op de hoogte van alle acties die moeten worden ondernomen of maatregelen die moeten getroffen overeenkomstig de leden 2 en 4.

Het agentschap publiceert een samenvatting van de informatie over een opschorting of intrekking op zijn website en het URSO-portaal.

6. Een besluit van de Commissie om een registratie in het URSO op te schorten of in te trekken wordt van kracht op een datum die wordt bepaald in het besluit van de Commissie. Bij het vaststellen van die datum houdt de Commissie, handelend op voorstel van het agentschap, rekening met de tijd die nodig is om de desbetreffende contracten aan te passen.

Afhankelijk van de complexiteit van de contractuele aanpassingen die mogelijk vereist zijn, wordt de registratie uiterlijk 16 maanden na de datum waarop het besluit tot intrekking is vastgesteld, ingetrokken.

Artikel 23

Wettelijke vertegenwoordiger in de Unie

1. Ruimtevaartexploitanten uit derde landen wijzen schriftelijk een of meer rechtspersonen in een of meer lidstaten aan om op treden als hun wettelijke vertegenwoordiger in de Unie.
2. De wettelijke vertegenwoordiger in de Unie wordt door de ruimtevaartexploitant uit het derde land gemachtigd om naast of in plaats van de ruimtevaartexploitant uit het derde land als aanspreekpunt op te treden voor de bevoegde autoriteiten, de Commissie en het agentschap over alle kwesties die verband houden met de naleving van deze verordening. Hij beschikt over alle nodige bevoegdheden en middelen om een efficiënte en vlotte samenwerking met deze autoriteiten te waarborgen.

Hoofdstuk IV

VERSTREKKING VAN RUIMTEGEGEVENS EN RUIMTEDIENSTEN IN DE UNIE EN ELEKTRONISCHE TRACEERBAARHEID

Artikel 24

Unieregister van ruimteobjecten (URSO)

1. Het agentschap zet een Unieregister van ruimteobjecten (URSO) op voor de registratie van:
 - (a) ruimtevaartexploitanten in de Unie aan wie overeenkomstig artikel 6, lid 1, een vergunning is verleend en die bij het agentschap zijn aangemeld door de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 7, lid 7;
 - (b) ruimtevaartexploitanten in de Unie die entiteiten zijn die belast zijn met de uitvoering of exploitatie van het desbetreffende onderdeel van het programma van de Unie, op basis van een vergunning die overeenkomstig artikel 12, lid 2, door de Commissie is afgegeven;
 - (c) ruimtevaartexploitanten van derde landen voor wie overeenkomstig een registratiebesluit is vastgesteld overeenkomstig artikel 17, lid 1;
 - (d) internationale organisaties die zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 18, lid 1.
2. Het agentschap stelt de geconsolideerde lijsten van alle in lid 1 bedoelde aanbieders van ruimtediensten op, werkt deze bij en publiceert deze op de URSO-website.
3. Het URSO beschikt over een gecentraliseerde inventaris en een centraal platform.

Artikel 25

Elektronisch certificaat (e-certificaat)

1. Na voltooiing van de registratie in het URSO geeft het agentschap een elektronisch certificaat ("e-certificaat") af en stelt dit ter hand aan de aanbieders van ruimtediensten, met uitzondering van de aanbieders van ruimtediensten ter voorkoming van botsingen.
2. Op het in lid 1 bedoelde e-certificaat worden de ruimtemissies en de ruimteobjecten vermeld waarmee de ruimtegegevens zijn gegenereerd of waarmee de verstrekking van ruimtediensten mogelijk is gemaakt, en wordt bevestigd dat die ruimteobjecten in overeenstemming zijn met de vereisten van deze verordening.
3. De contracten van de in artikel 2, lid 1, punten a), c) en d), bedoelde aanbieders van ruimtediensten voor de verstrekking van ruimtegegevens en ruimtediensten in de Unie gaan vergezeld van het in lid 1 bedoelde e-certificaat.
4. De volgende informatie wordt doorgestuurd door de bevoegde autoriteiten, met betrekking tot ruimtevaartexploitanten in de Unie, overeenkomstig artikel 7, lid 7, en rechtstreeks door ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties, om het agentschap in staat te stellen het in lid 1 bedoelde e-certificaat af te geven en te genereren:

- (a) gegevens over de betrokken aanbieder van ruimtediensten, zoals de naam, het fysieke adres, het internetadres, de lidstaat of, naargelang het geval, het derde land van vestiging en vergunning, de naam en het adres van de bevoegde autoriteit of , naargelang het geval, de desbetreffende toezichthoudende autoriteit van het derde land;
 - (b) bijzonderheden over het soort uitgevoerde ruimtediensten, met vermelding van de lidstaat of lidstaten of derde landen waar deze worden uitgevoerd;
 - (c) technische bijzonderheden over het ruimteobject dat wordt geëxploiteerd of gelanceerd en de desbetreffende ruimtemissie.
- 5. Voor de doeleinden van het in artikel 104 bedoelde verzoek om normalisatie, moet het in lid 1 genoemde e-certificaat voldoen aan de volgende vereisten:
 - (a) door middel van het e-certificaat wordt vastgesteld dat bepaalde ruimtegegevens worden gegenereerd met behulp van een duidelijk omschreven ruimtemissie en ruimteobject;
 - (b) wat observatiegegevens betreft is het op grond van het e-certificaat toegestaan de stroom ruimtegegevens te volgen, vanaf het ogenblik waarop deze door een bepaald ruimteobject worden gegenereerd tot aan de opname ervan in de eerste ruimtedienst waarvoor gebruikmaakt wordt van die ruimtegegevens;
 - (c) voor het e-certificaat worden algoritmen gebruikt om de integriteit van ruimtegegevens te verifiëren terwijl deze in daaropvolgende diensten worden opgenomen.
- 6. Met het oog op het genereren van het in lid 1 bedoelde e-certificaat kan het agentschap de bevoegde autoriteiten en de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties in voorkomend geval om technische bijstand verzoeken met betrekking tot de in lid 5 genoemde elementen.

Artikel 26

Verstrekking van ruimtediensten en ruimtegegevens in de Unie

- 1. Indien aanbieders van ruimtediensten, met uitzondering van aanbieders van ruimtediensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte, voor het eerst ruimtegegevens of ruimtediensten verstrekken in de Unie, moeten zij beschikken over het in artikel 25, lid 1, bedoelde e-certificaat.
- 2. Zij moeten ervoor zorgen dat het e-certificaat is gehecht aan hun contracten voor de verstrekking van ruimtegegevens of ruimtediensten.

Artikel 27

Vereisten voor primaire aanbieders van ruimtegegevens

- 1. Primaire aanbieders van ruimtegegevens mogen alleen ruimtegegevens verstrekken in de Unie indien deze ruimtegegevens zijn gegenereerd door middel van in het URSO ingeschreven ruimteobjecten.
- 2. Indien primaire aanbieders van ruimtegegevens waarschuwingen of klachten ontvangen over mogelijke onregelmatigheden, waarschuwen zij hun leveranciers en contactpersoon tegelijk met het agentschap of de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar zij zijn gevestigd.

Titel III

ASPECTEN VAN GOVERNANCE

Hoofdstuk I

GOVERNANCE IN DE LIDSTATEN

AFDELING 1

BEVOEGDE AUTORITEITEN

Artikel 28

Aanwijzing of oprichting van bevoegde autoriteiten

1. Elke lidstaat wijst een overheidsinstantie aan of richt deze op om op te treden als bevoegde autoriteit die is belast met de vergunningverlening voor en het toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie en voor alle markttoezichtactiviteiten die nodig zijn om te waarborgen dat ruimtegegevens in overeenstemming met deze verordening worden gebruikt.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteiten de onafhankelijkheid, deskundigheid, financiële en personele middelen, operationele capaciteit en bevoegdheden bezitten die nodig zijn om de in lid 1 bedoelde functies uit te voeren.

Artikel 29

Toezichthoudende taken met betrekking tot ruimtevaartexploitanten in de Unie

1. De bevoegde autoriteiten houden toezicht op de ruimteactiviteiten die worden uitgevoerd door ruimtevaartexploitanten in de Unie, met name door:
 - (a) de toepassing van in deze verordening vastgelegde vereisten te controleren;
 - (b) onderzoeken uit te voeren;
 - (c) interne registers van inbreuken op de in deze verordening vastgelegde vereisten bij te houden;
 - (d) in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten te waarborgen dat deze verordening in de hele Unie op consistente wijze wordt toegepast;
 - (e) het bewustzijn en begrip van de in deze verordening vastgelegde vereisten te bevorderen;
 - (f) audits uit te voeren;
 - (g) de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties te verzoeken om technische beoordelingen uit te voeren overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a);
 - (h) in de context van de toezichthoudende taken de toepassing door ruimtevaartexploitanten in de Unie van het evenredigheidsbeginsel te evalueren;
 - (i) verslag uit te brengen aan de Commissie over de belangrijkste toezichthoudende activiteiten in verband met de toepassing van deze verordening.

2. De lidstaten zorgen voor degelijk toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie die nationale ruimtevaartprogramma's uitvoeren, door de scheiding van de rollen in acht te nemen en belangenconflicten te voorkomen.

Artikel 30

Toezichtsbevoegdheden

1. De bevoegde autoriteiten beschikken over alle toezichts-, onderzoeks-, corrigerende en sanctiebevoegdheden die nodig zijn voor de uitoefening van de in artikel 29 bedoelde functies en taken.
2. Bij het uitvoeren van de toezichtsactiviteiten met betrekking tot titel IV, hoofdstuk II, zorgen de bevoegde autoriteiten voor coördinatie met de overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Richtlijn 2022/2555 aangewezen bevoegde autoriteiten die belast zijn met de toezichthoudende taken van die richtlijn.

De lidstaten kunnen de bevoegde autoriteiten machtigen om relevante toezichthoudende activiteiten en taken met betrekking tot titel IV, hoofdstuk II, van deze verordening, te delegeren aan de overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Richtlijn 2022/2555 opgerichte bevoegde autoriteiten.

De in de eerste en tweede alinea bedoelde toezichthoudende taken uit hoofde van Richtlijn 2022/2555 worden zodanig uitgevoerd dat de integriteit van de in lid 1 bedoelde toezichthoudende taken volledig wordt gewaarborgd.

3. Bevoegde autoriteiten beschikken ten minste over de volgende onderzoeksbevoegdheden:
 - (a) te verlangen dat alle benodigde gegevens en documenten worden verstrekt;
 - (b) toegang te verkrijgen tot ruimten, terreinen en vervoermiddelen, met inbegrip van alle uitrustingen en middelen voor gegevensverwerking;
 - (c) bewijzen van de naleving van de vereisten van deze verordening alsmede van het onderliggende bewijsmateriaal te verlangen;
 - (d) de technische beoordelingen te evalueren die uit hoofde van artikel 8 zijn uitgevoerd door de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties;
 - (e) inspecties ter plaatse en elders, met inbegrip van audits, uit te voeren.
4. Indien de bevoegde autoriteiten inspecties uitvoeren, wordt aan de gemachtigde ambtenaren de bevoegdheid verleend om:
 - (a) alle ruimten, terreinen en vervoermiddelen van de desbetreffende ruimtevaartexploitanten in de Unie te betreden;
 - (b) de boeken en andere zakelijke bescheiden te onderzoeken, ongeacht de drager waarop zij zijn opgeslagen, zich toegang te verschaffen tot alle informatie die toegankelijk is voor de ruimtevaartexploitanten in Unie waarop de inspectie betrekking heeft, en kopieën of uittreksels van die boeken of zakelijke bescheiden te maken of erom te verzoeken;
 - (c) elke vertegenwoordiger van het personeel of elk personeelslid van de ruimtevaartexploitant in de Unie op wie de inspectie betrekking heeft te vragen om toelichting bij feiten en om documenten die het voorwerp van de inspectie uitmaken, en de antwoorden op te tekenen;

- (d) ruimten en boeken of bescheiden van de onderneming te verzegelen voor de duur van, en voor zover nodig voor, de inspectie.
5. Bevoegde autoriteiten beschikken ten minste over de volgende corrigerende bevoegdheden:
- (a) waarschuwingen te geven over vermeende inbreuken op de in deze verordening vastgelegde vereisten;
 - (b) ruimtevaartexploitanten in de Unie te gelasten een gedraging te staken die de bevoegde autoriteiten in strijd achten met de vereisten van deze verordening;
 - (c) ruimtevaartexploitanten in de Unie te gelasten naleving van de vereisten te waarborgen op de wijze en binnen de termijn die door de bevoegde autoriteiten worden vastgesteld;
 - (d) ruimtevaartexploitanten in de Unie te gelasten de tekortkomingen te verhelpen die zijn vastgesteld door de bevoegde autoriteiten in verband met de toepassing van de vereisten van deze verordening, onder meer door corrigerende maatregelen te treffen met betrekking tot inbreuken op de vereisten van deze verordening;
 - (e) gedurende een bepaalde periode een controlefunctionaris aan te wijzen om toezicht te houden op het proces om ervoor te zorgen dat ruimtevaartexploitanten in de Unie zich gedragen in overeenstemming met de vereisten van deze verordening.
6. De bevoegde autoriteiten beschikken ten minste over de volgende sanctiebevoegdheden:
- (a) de bevoegdheid om een administratieve geldboete wegens niet-naleving of een administratieve sanctie in verband met een inbreuk op de in deze verordening vastgestelde vereisten op te leggen, of een relevante administratieve of gerechtelijke instantie daarom te verzoeken;
 - (b) de bevoegdheid om de vergunning tijdelijk ten dele of volledig op te schorten, of een relevante administratieve of gerechtelijke instantie daarom te verzoeken;
 - (c) de bevoegdheid om de vergunning voor het uitvoeren van ruimteactiviteiten in te trekken wanneer een ruimtevaartexploitant in de Unie niet langer voldoet aan de voorwaarden waaronder een vergunning is afgegeven, of wanneer een ruimtevaartexploitant in de Unie terechtkomt in een situatie waarin de vergunning op grond van nationaal recht moet worden ingetrokken.
- Een overeenkomstig punt b) opgelegde tijdelijke opschorting is van toepassing totdat de betrokken ruimtevaartexploitant in de Unie alle acties onderneemt die nodig zijn om de problemen te verhelpen die zijn vastgesteld door de bevoegde autoriteit, of om alle door de bevoegde autoriteit voorgeschreven maatregelen volledig na te leven.
7. Bevoegde autoriteiten kunnen op eigen initiatief besluiten voorlopige maatregelen op te leggen aan ruimtevaartexploitanten in de Unie, met name in dringende gevallen, om te voldoen aan de vereisten van deze verordening.
8. De lidstaten kunnen bij wet bepalen dat bevoegde autoriteiten, naast de in de leden 3 en 7 bedoelde bevoegdheden bijkomende bevoegdheden hebben. De uitoefening van die bevoegdheden doet geen afbreuk aan de doeltreffende toepassing van dit hoofdstuk.

Administratieve sancties

1. De lidstaten stellen regels vast inzake sancties voor inbreuken op deze verordening. Die sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. De lidstaten stellen de Commissie onverwijld van die bepalingen alsook van alle latere wijzigingen daarvan in kennis.
2. Bij het bepalen van de administratieve sanctie en de hoogte van de administratieve geldboete nemen de bevoegde autoriteiten alle ter zake doende omstandigheden in aanmerking, zoals in voorkomend geval:
 - (a) de ernst en de duur van de inbreuk en de duurzaamheid van de schade die door de inbreuk is veroorzaakt;
 - (b) eerdere inbreuken door de voor de inbreuk verantwoordelijke natuurlijke persoon of rechtspersoon;
 - (c) de materiële of immateriële schade die is veroorzaakt door of vanwege de inbreuk, met inbegrip van financiële of economische schade en effecten op andere diensten, en de criteria die relevant zijn voor het effect van een inbreuk, zoals het aantal getroffen gebruikers of de omvang van het door een derde als gevolg van de inbreuk geleden verlies;
 - (d) opzet of nalatigheid van de pleger van de inbreuk;
 - (e) door de ruimtevaartexploitant in de Unie getroffen maatregelen om de schade te voorkomen of te beperken;
 - (f) de mate waarin wordt samengewerkt met de bevoegde autoriteiten en eventuele belemmeringen van inspecties, audits of andere monitoringactiviteiten van de bevoegde autoriteiten nadat de inbreuk is ontdekt;
 - (g) de grootte van de door de voor de inbreuk verantwoordelijke natuurlijke persoon of rechtspersoon behaalde winsten of vermeden verliezen;
 - (h) de noodzaak van een afschrikkende werking van de administratieve geldboete.
3. Bevoegde autoriteiten motiveren hun handhavingsmaatregelen.
4. De toezichtmaatregelen moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn, waarbij rekening wordt gehouden met alle omstandigheden van elk individueel geval. Alvorens een toezichtmaatregel vast te stellen brengen de bevoegde autoriteiten de ruimtevaartexploitanten in de Unie van hun voorlopige bevindingen op de hoogte en geven zij de ruimtevaartexploitanten in de Unie een redelijk termijn om opmerkingen te maken.
5. De lidstaten zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteiten de bevoegdheid hebben om inbreuken op deze verordening direct ter kennis te brengen van een gerechtelijke autoriteit en dat zij het recht hebben om uit eigen hoofde deel te nemen aan alle soorten gerechtelijke procedures inzake de handhaving van deze verordening, onder meer door beroepen in te stellen.

AFDELING 2

MONITORING VAN VOOR RUIMTEACTIVITEITEN BEVOEGDE TECHNISCHE INSTANTIES

Artikel 32

Gebruik van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties

1. Lidstaten die gebruikmaken van de in artikel 8, lid 1, punt a), bedoelde mogelijkheid zorgen ervoor dat voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties worden aangewezen, beoordeeld en gemonitord door overheidsinstanties en dat zij ter kennis worden gebracht van de Commissie, overeenkomstig artikel 33.
2. De lidstaten kunnen de beoordelings- en monitoringtaken toevertrouwen aan de nationale accreditatie-instantie in de zin van en overeenkomstig [Verordening \(EG\) nr. 765/2008](#). De Commissie maakt die informatie openbaar.
3. De lidstaten zien erop toe dat de in lid 1 bedoelde overheidsinstantie:
 - (a) zodanig is georganiseerd en werkt dat zich geen belangenconflicten voordoen met de technischebeoordelingsactiviteiten die worden uitgevoerd door de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties;
 - (b) de taken met betrekking tot het aanwijzen, beoordelen en monitoren van de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties op objectieve en onpartijdige wijze uitvoert;
 - (c) over voldoende personeel beschikt om haar taken uit te voeren.

Artikel 33

Aanmeldingsprocedure

1. De lidstaten melden alle aangewezen voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties die op hun grondgebied zijn gevestigd, aan bij de Commissie. Voor deze aanmelding maken zij gebruik van het informatiebeheerssysteem Nando (New Approach Notified and Designated Organisations, Nando).
2. De lidstaten kunnen bij de Commissie alleen voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties aanmelden die voldoen aan de vereisten van artikel 35.
3. De in lid 1 bedoelde aanmelding omvat de volgende informatie:
 - (a) de volgende bijzonderheden van de uitgevoerde technischebeoordelingsactiviteiten die zijn uitgevoerd op basis van de aangelegenheden waarop deze verordening betrekking heeft en alle beoordelingsmodules, waarbij wordt aangegeven welke processen, diensten of producten worden bestreken in verband met aangelegenheden waarop deze verordening betrekking heeft;
 - (b) alle desbetreffende bekwaamheidsattesten.
4. Indien een aanmelding niet gebaseerd is op het in artikel 34, lid 5, punt b), bedoelde accreditatiecertificaat, verstrekken de lidstaten aan de Commissie en de andere lidstaten bewijsmateriaal ter staving van de bekwaamheid van deze voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie en zien zij erop toe dat deze

instantie regelmatig wordt gemonitord en blijft voldoen aan de vereisten van artikel 35.

5. Een instantie mag alleen activiteiten in de hoedanigheid van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie verrichten indien de Commissie of een lidstaat geen bezwaar heeft gemaakt binnen twee maanden na de datum van de aanmelding, mits deze instantie het in artikel 34, lid 5, punt b), bedoelde accreditatiecertificaat overlegt, of binnen drie maanden na de datum van aanmelding, mits deze instantie het in artikel 34, lid 6, bedoelde schriftelijk bewijsmateriaal overlegt.

AFDELING 3

VOOR RUIMTEACTIVITEITEN BEVOEGDE TECHNISCHE INSTANTIES

Artikel 34

Proces om een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties te worden

1. Een entiteit die beoogt technische beoordelingen uit te voeren met betrekking tot een of meer van de aangelegenheden uit titel IV, hoofdstuk I tot en met V, dient bij de relevante autoriteit, zoals bedoeld in artikel 32, in de lidstaat waar de entiteit gevestigd is, een aanvraag in te dienen om te worden aangewezen als een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie.
2. Als de technische-beoordelingswerkzaamheden betrekking hebben op aangelegenheden uit titel IV, hoofdstuk II, maken lidstaten gebruik van nationale bevoegde autoriteiten die zijn aangewezen in artikel 8 van [Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#).
3. Bij het uitvoeren van hun taken van vergunningverlening en toezicht zoals bedoeld in artikel 28, lid 1, houden bevoegde autoriteiten terdege rekening met de technische beoordelingen die zijn uitgevoerd door de in lid 2 genoemde instanties en autoriteiten en dragen ze zorg voor convergentie van het toezicht met de in artikel 8 van Richtlijn 2022/2555 genoemde autoriteiten.

Lidstaten zorgen door middel van mechanismen en protocollen voor nauwe samenwerking tussen de betreffende autoriteiten en de bevoegde autoriteiten die zijn aangewezen uit hoofde van artikel 28, lid 1, van deze verordening.
4. Wanneer een publieke entiteit die technische beoordelingen uitvoert in verband met de bij titel IV, hoofdstuk I en hoofdstuk V vastgestelde eisen deel uitmaakt van de administratieve structuur van de in artikel 28, lid 1, bedoelde bevoegde autoriteit, wordt de in lid 1 bedoelde aanvraag ingediend door de bevoegde autoriteit.
5. De in lid 1 genoemde entiteiten geven aan voor welke van de aangelegenheden in titel IV, hoofdstuk I tot en met V de aanvraag om een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie te worden wordt ingediend, en:
 - (a) verstrekt een beschrijving van alle uit te voeren technische-beoordelingswerkzaamheden;
 - (b) vermeldt de/het eventueel aanwezige accreditatiecertificaat/-certificaten, afgegeven door een nationale accreditatie-instantie, waarin wordt verklaard dat de betreffende instantie voldoet aan de bij artikel 35 vastgestelde eisen;

- (c) vermeldt indien van toepassing een geldig document dat blijkt geeft van de aanwijzing van de aanvrager als een aangemelde instantie uit hoofde van relevante wetgeving van de Unie betreffende harmonisatie.
6. Als een aanvrager niet in staat is om het in lid 5, punt b, bedoelde accreditatiecertificaat voor te leggen, verstrekt het aan de in artikel 32 bedoelde autoriteit al het schriftelijke bewijsmateriaal aan de hand waarvan de betreffende autoriteit verificaties of regelmatige monitoring kan uitvoeren ter waarborging van de naleving van de eisen van artikel 35.
 7. Als de aanvrager al uit hoofde van wetgeving van de Unie betreffende harmonisatie is aangewezen als een aangemelde instantie, kunnen alle documenten en certificaten in verband daarmee worden gebruikt ter ondersteuning van zijn aanwijzing als een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie krachtens deze verordening.
 8. Als aan de voorwaarden in lid 5 is voldaan, keurt de in artikel 32 genoemde autoriteit de aanvraag goed. De technische instantie, de bevoegde autoriteiten van de betreffende lidstaat en de Commissie worden in kennis gesteld van dat besluit.
 9. Een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie werkt de in lid 5, 6 en 7 bedoelde documentatie bij telkens wanneer zich relevante veranderingen voordoen, hetgeen de aanmeldende autoriteit in staat stelt om de doorlopende conformiteit van de betreffende voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie met de eisen van artikel 35 te monitoren.

Artikel 35

Eisen voor de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties

1. Voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties moeten voldoen aan de bij punt 1 van bijlage IX vastgestelde eisen.
2. Wanneer er technische-beoordelingswerkzaamheden worden uitgevoerd in verband met titel IV, hoofdstuk III, moet een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie naast de in lid 1 genoemde verplichting voldoen aan de bij punt 2 van bijlage IX vastgestelde eisen.
3. Voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties die technische-beoordelingswerkzaamheden uitvoeren in verband met titel IV, hoofdstuk I en V, moeten overheidsinstanties zijn.
4. Een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie die taken in verband met de technische beoordeling uitbesteedt, stelt de in artikel 32 bedoelde autoriteit daarvan in kennis en waarborgt dat de onderaannemer voldoet aan de in punt 1 en 2 genoemde eisen.

Voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties houden alle documenten met betrekking tot de beoordeling van de kwalificaties van de onderaannemer en tot de uitgevoerde werkzaamheden ter beschikking van de in artikel 32 bedoelde autoriteit.

Artikel 36

Identificatienummers

De Commissie kent een identificatienummer toe aan elke voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie en maakt de lijst met voor ruimteactiviteiten bevoegde technische

instantie in de Unie openbaar, tezamen met hun identificatienummers en de in titel IV genoemde aangelegenheden waarvoor ze zijn aangemeld.

Artikel 37

Wijziging van aanmelding

1. De in artikel 32 bedoelde autoriteit moet naar gelang de situatie de aanmelding van een voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie die niet meer voldoet aan de bij artikel 35 vastgestelde eisen of niet aan haar verplichtingen voldoet aan restricties onderwerpen, opschorten of intrekken. Die autoriteit stelt de Commissie en de andere lidstaten daarvan in kennis.
2. Bij onderwerping aan restricties, opschorting of intrekking van de aanmelding, of wanneer een op het gebied van een lidstaat gevestigde voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie haar werkzaamheden heeft gestaakt, neemt de betreffende lidstaat passende maatregelen om de dossiers van de betreffende voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie over naar een andere voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instantie of, als dat niet mogelijk is, naar het agentschap of de internationale organisatie bedoeld in artikel 8, lid 1, punt b).

Artikel 38

Beroep tegen besluiten van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties

Lidstaten dragen er zorg voor dat beroep mogelijk is tegen besluiten van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties.

Artikel 39

Coördinatie van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties

De Commissie maakt passende coördinatie van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties in de hele Unie mogelijk, onder meer door het opzetten van sectorale groepen van voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties.

Hoofdstuk II

GOVERNANCE OP HET NIVEAU VAN DE UNIE

AFDELING 1

TAKEN EN STRUCTUREN VAN HET AGENTSCHAP

Artikel 40

Taken van het agentschap

1. Het agentschap is belast met de volgende taken met betrekking tot de bij titel II tot en met VI van deze verordening vastgestelde eisen:
 - (a) het uitvoeren van de technische beoordelingen die de Commissie in staat stellen om besluiten te nemen over de vergunningverlening voor en het doorlopende toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en over de registratie van en het doorlopende toezicht op exploitanten uit derde landen;

- (b) het op verzoek uitvoeren van de in artikel 8, lid 1, punt c), bedoelde technische beoordelingen;
- (c) het op grond van een besluit van de Commissie uitvoeren van de registratie van ruimtevaartexploitanten uit derde landen en van internationale organisaties overeenkomstig artikel 17 en artikel 18;
- (d) het opzetten en beheren van het URSO overeenkomstig artikel 24;
- (e) het afgeven van het in artikel 25, lid 1 bedoelde e-certificaat;
- (f) het beheer van de inschrijving in het URSO en respectievelijk het opschorten of intrekken van de registratie daarin overeenkomstig artikel 22;
- (g) het opzetten en beheren van de databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang overeenkomstig artikel 67, lid 1;
- (h) het verslag doen aan de Commissie over de toepassing van vereenvoudigd risicobeheer overal in de Unie en het indienen van passende aanbevelingen overeenkomstig artikel 79, lid 3, eerste alinea;
- (i) het coördineren van de overeenkomstig artikel 94, lid 1, opgerichte netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie (EUSRN) en het beheer van het secretariaat van het EUSRN;
- (j) het bijdragen aan de oprichting en het onderhoud van het kader voor het ruimtekeurmerk van de Unie overeenkomstig de bepalingen van titel VI, hoofdstuk II;
- (k) het beheren van een website met actuele informatie, en het publiciteit verzorgen, over de ruimtekeurmerkregelingen van de Unie en de ruimtekeurmerken van de Unie overeenkomstig artikel 111, lid 5;
- (l) het bijstaan van de Commissie bij het opstellen van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen op grond van deze verordening, en bij het opstellen van voorstellen tot wijziging van deze verordening, door het afgeven van aan de Commissie gerichte formele technische adviezen;
- (m) het uitgeven van aan de bevoegde autoriteiten en de ruimtevaartexploitanten in de Unie gericht richtsnoeren en het doen van aanbevelingen aan een of meer bevoegde autoriteiten, ter bevordering van consistente toezichtspraktijken overal in de Unie en de eenvormige toepassing van het Unierecht;
- (n) het op verzoek van de Commissie met betrekking tot onder deze verordening vallende aangelegenheden bijdragen aan het vaststellen, meten, rapporteren en analyseren van prestatie-indicatoren, in het bijzonder met betrekking tot significante incidenten en tot botsingen;
- (o) het bieden van alle noodzakelijke technische, wetenschappelijke en administratieve adviezen en ondersteuning aan de Commissie, om die in staat te stellen haar toezichtstaken uit hoofde van deze verordening uit te voeren;
- (p) het tot stand brengen van samenwerking met toezichthoudende autoriteiten van derde landen, internationale organisaties of instanties daarvan, en het bevorderen en faciliteren van bewustzijn op internationaal niveau met betrekking tot de bij deze verordening vastgestelde eisen;

- (q) het naar gepast samenwerken met andere instellingen, organen en instanties van de Unie wanneer de werkzaamheden van de betreffende instellingen, organen en instanties van de Unie betrekking hebben op technische aspecten in verband met de veiligheid, weerbaarheid en ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten, of andere relevante kwesties, zoals de inzet van artificiële intelligentie bij het uitvoeren van ruimteactiviteiten.
2. Alvorens de in lid 1, punt l), bedoelde technische adviezen in te dienen, alsmede alvorens de in lid 1, punt m) bedoelde richtsnoeren uit te geven, houdt het agentschap openbare raadplegingen.
- Op zijn laatst op 1.8.2028 dient het agentschap bij de Commissie technische adviezen in teneinde de Commissie bij te staan bij het opstellen van de in artikel 113 bedoelde gedelegeerde handelingen en van de in artikel 59, lid 3, eerste alinea, in artikel 61, lid 3, eerste alinea, in artikel 63, lid 2, in artikel 68, lid 2, eerste alinea, in artikel 69, lid 2, eerste alinea, in artikel 70, lid 3, eerste alinea, in artikel 73, lid 4, eerste alinea, in artikel 93, lid 8, in artikel 96, lid 7, tweede alinea, in artikel 97, lid 4, in artikel 101, lid 5, eerste alinea, in artikel 104, lid 2 en in artikel 111, lid 4, eerste alinea, bedoelde uitvoeringshandelingen.
3. Alvorens een nieuw richtsnoer of een nieuwe aanbeveling af te geven neemt het agentschap de bestaande richtsnoeren en aanbevelingen door om dubbele richtsnoeren en aanbevelingen te voorkomen.

Artikel 41

Vergoedingen van het agentschap

1. Het agentschap brengt krachtens de in lid 3 bedoelde gedelegeerde handeling vergoedingen in rekening bij ruimtevaartexploitanten in de Unie, ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties teneinde de kosten die het agentschap oploopt bij het uitvoeren van taken uit hoofde van deze verordening volledig te vergoeden, met inbegrip van het vergoeden van de kosten voor het werk van de in artikel 44, lid 2, eerste alinea, genoemde teams voor gezamenlijk onderzoek, of de kosten van het door onafhankelijke deskundigen verstrekte advies.
2. Het bedrag van de in lid 1 bedoelde vergoeding die in rekening wordt gebracht bij een aanbieder van ruimtediensten moet alle kosten dekken die ontstaan door de uitvoering van de bij deze verordening vastgestelde taken. Het bedrag moet evenredig zijn aan de omzet van de betreffende aanbieder van ruimtediensten.
3. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 113 en in aanvulling op deze verordening gedelegeerde handelingen vast te stellen waarin het bedrag van de vergoedingen en de wijze waarop deze moeten worden betaald, worden bepaald.

Artikel 42

Structuren van het agentschap

Met het oog op de in artikel 43 bedoelde taken worden hierbij een conformiteitscommissie en een kamer van beroep opgericht binnen het agentschap.

Taken van de conformiteitscommissie

1. De conformiteitscommissie wordt belast met:
 - (a) het afgeven van technische voorstellen aan de Commissie voor de vergunningverlening overeenkomstig artikel 12, lid 2, aan exploitanten van activa in eigendom van de Unie die door de Commissie worden belast met het uitvoeren of de exploitatie van het desbetreffende onderdeel van het programma van de Unie, zoals bedoeld in dat artikel, en het gedurende de gehele geldigheidsduur van een dergelijke vergunning uitvoeren van technische-beoordelingswerkzaamheden om de Commissie in staat te stellen tot het doorlopende toezicht op dergelijke exploitanten met het oog op het waarborgen van de naleving van de bij deze verordening vastgestelde eisen;
 - (b) het uitvoeren van technische-beoordelingswerkzaamheden in verband met de bij titel IV, hoofdstuk I, II, III, IV en V vastgestelde eisen, voordat bevoegde autoriteiten vergunningen afgeven aan aanbieders van ruimtediensten in de Unie, met betrekking tot de in artikel 5, eerste alinea, punt 21 bedoelde activa, wanneer een lidstaat heeft besloten om het agentschap te belasten met de uitvoering van de betreffende technische beoordeling, krachtens artikel 8, lid 1, punt c);
 - (c) het beoordelen en afgeven van technische voorstellen aan de Commissie met betrekking tot de doorlopende conformiteit van ruimtevaartexploitanten uit derde landen met de bij titel IV vastgestelde eisen, op de wijze die wordt omschreven in respectievelijk artikel 15 en artikel 16.
2. Voor de toepassing van lid 1 heeft de conformiteitscommissie de volgende bevoegdheden:
 - (a) het op de in lid 3 omschreven wijze nemen van technische-beoordelingsbesluiten waarin aan de Commissie wordt voorgesteld om overeenkomstig artikel 11, lid 1, eerste alinea, een vergunning te verlenen aan ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en zijn belast met de uitvoering of exploitatie van onderdelen van het programma van de Unie, overeenkomstig artikel 12, lid 2, alsmede het gedurende de volledige geldigheidsduur van een dergelijke vergunningverlening aan de Commissie voorstellen van eventueel benodigde toezichtmaatregelen;
 - (b) het nemen van technische-beoordelingsbesluiten met betrekking tot de vervulling van de bij titel IV, hoofdstuk I, II, III, IV en V vastgestelde eisen, wanneer een lidstaat het agentschap krachtens artikel 8, lid 1, punt c), belast met het uitvoeren van de technische beoordeling;
 - (c) het op grond van een door de Commissie uit hoofde van artikel 11, lid 1, eerste alinea, artikel 17, lid 6 en artikel 22, lid 6, eerste alinea, genomen besluit zorg dragen voor de inschrijving in hetURSO en respectievelijk de opschorting of intrekking van de registratie in hetURSO, van ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en ruimtevaartexploitanten uit derde landen, en die van internationale organisaties, uit hoofde van artikel 17, 18 en 22, en het beheren van hetURSO en het bijbehorende platform;

- (d) het nemen van technische-beoordelingsbesluiten en het voorstellen van maatregelen aan de Commissie ter waarborging van de conformiteit van ruimtevaartexploitanten uit derde landen, nadat deze zijn ingeschreven, met de bij titel IV vastgestelde eisen, op de wijze die wordt omschreven in artikel 15 en artikel 16;
 - (e) het afgeven van de artikel 25, lid 1 bedoelde e-certificaten;
 - (f) het goedkeuren van de conclusies van de verslagen die door de in artikel 44, lid 2, tweede alinea, bedoelde technische commissies, worden ingediend bij het uitvoeren van de in lid 1 bedoelde technische beoordelingen;
 - (g) het opstellen en openbaar maken van de geconsolideerde lijsten met in hetURSO geregistreerde aanbieders van ruimtediensten overeenkomstig artikel 24, lid 2;
 - (h) het vaststellen en openbaar maken van haar reglement van orde.
3. Met het oog op het nemen van de in lid 2 bedoelde besluiten handelt de conformiteitscommissie als volgt:
- (a) conformiteit met de bij titel IV, hoofdstuk I, III, IV en V vastgestelde eisen wordt vastgesteld door middel van overeenkomstig artikel 44, lid 1, uitgevoerde technische beoordelingen;
 - (b) conformiteit met de bij titel IV, hoofdstuk II vastgestelde eisen wordt als volgt vastgesteld:
 - (i) voor technische-beoordelingsbesluiten betreffende de in lid 1, punt a), bedoelde aanbieders van ruimtediensten wordt de conformiteit door de raad voor beveiligingshomologatie, vastgesteld overeenkomstig hoofdstuk II van Verordening (EU) 2021/696;
 - ii) voor technische-beoordelingsbesluiten betreffende de in lid 1, punt b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten wordt de conformiteit vastgesteld overeenkomstig artikel 44, lid 1.

Artikel 44

Technische configuraties van de conformiteitscommissie

1. De conformiteitscommissie werkt in drie technische-commissieconfiguraties, als volgt:
 - (a) de technische commissie voor veiligheidsconformiteit;
 - (b) de technische commissie voor weerbaarheidsconformiteit;
 - (c) de technische commissie voor conformiteit betreffende ecologische duurzaamheid.
 2. De in lid 1 bevoegde technische commissies worden samengesteld uit teams voor gezamenlijk onderzoek die bestaan uit leden van het agentschap, bevoegde autoriteiten en voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties.
- Na voltooiing van hun technische beoordelingen dienen de technische commissies verslagen in bij de conformiteitscommissie.

De technische commissies worden ondersteund door een technisch secretariaat dat de benodigde voorbereidingswerkzaamheden verricht om de conformiteitscommissie in staat te stellen haar taken uit hoofde van deze verordening te vervullen.

3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter aanvulling op deze verordening, door de criteria voor de samenstelling en deskundigheid van de teams voor gezamenlijk onderzoek voor te schrijven aan de technische commissies, teneinde een evenwichtige deelname van personeel van de bevoegde autoriteiten en de voor ruimteactiviteiten bevoegde technische instanties te waarborgen, alsmede om de details voor hun aanwijzing, taken en werkafspraken te specificeren.

Artikel 45

Samenstelling van de conformiteitscommissie en stemprocedure

1. De conformiteitscommissie bestaat uit één vertegenwoordiger van elke lidstaat en één vertegenwoordiger van de Commissie.

De ambtstermijn van de leden van de conformiteitscommissie bedraagt vier jaar en kan worden verlengd.

2. De vertegenwoordigers van de organen of instanties van de Unie en van derde landen of internationale organisaties kunnen bij uitzondering worden uitgenodigd om de vergaderingen van de conformiteitscommissie bij te wonen als waarnemers, als volgt:

- (a) voor wat betreft de vertegenwoordigers van organen of instanties van de Unie, voor kwesties met betrekking tot taken of aspecten die van belang zijn voor de betreffende organen of instanties van de Unie;
- (b) voor wat betreft de vertegenwoordigers van derde landen of internationale organisaties, voor kwesties die hen rechtstreeks aangaan, met name betreffende activa van de ruimte-infrastructuur in hun eigendom of op hun grondgebied, of voor kwesties die rechtstreeks verband houden met de conformiteit van ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties met deze verordening.

3. De regelingen betreffende de voorwaarden voor de in lid 2 bedoelde deelname van de vertegenwoordigers van derde landen of internationale organisaties worden in de desbetreffende overeenkomsten vastgelegd en stemmen overeen met het reglement van orde van de conformiteitscommissie.

4. De besluiten van de conformiteitscommissie worden vastgesteld bij consensus van al haar leden die stemrecht hebben. Als er geen consensus kan worden bereikt, stelt de conformiteitscommissie besluiten vast met gekwalificeerde meerderheid, overeenkomstig artikel 16 VEU.

De vertegenwoordiger van de Commissie heeft geen stemrecht.

De voorzitter van de conformiteitscommissie ondertekend namens de registratiecommissie de door die laatste vastgestelde besluiten.

Artikel 46

Kamer van beroep

1. Er wordt een kamer van beroep opgericht. De kamer van beroep wordt belast met het beschikken over beroep aangetekend tegen besluiten van het agentschap.
2. De kamer van beroep bestaat uit zes leden en zes plaatsvervangers die op basis van een door de Commissie vastgestelde lijst met gekwalificeerde kandidaten worden aangesteld door de raad van bestuur op grond van hun relevante deskundigheid op het gebied van ruimterecht of ruimteactiviteiten, met name met betrekking tot kwesties in verband met veiligheid, risicobeheer, cyberbeveiliging of ecologische duurzaamheid van ruimteactiviteiten, dan wel ISOS.
3. Twee leden van de kamer van beroep en twee plaatsvervangers worden aangesteld door de in [artikel 72, lid 1, van Verordening \(EU\) 2021/696](#) bedoelde raad van bestuur, uit een shortlist die door de Commissie wordt voorgesteld na een openbare oproep tot het indienen van blijken van belangstelling die wordt gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie.
4. De leden van de kamer van beroep zijn onafhankelijk bij het vaststellen van hun beschikkingen. Ze zijn niet gebonden aan om het even welke instructie. Ze verrichten geen andere taken binnen, noch in verband met, het agentschap of zijn raad van bestuur, raad voor beveiligingshomologatie of conformiteitscommissie.
5. De ambtstermijn van de leden van de kamer van beroep bedraagt vier jaar. Eenmalige herbenoeming is mogelijk. Leden van de kamer van beroep worden tijdens hun ambtstermijn niet uit hun ambt ontheven, tenzij ze volgens een besluit van de raad van bestuur schuldig zijn bevonden aan ernstig wangedrag.
6. De beschikkingen van de kamer van beroep worden vastgesteld bij een meerderheid van vier van de zes leden. De kamer van beroep wijst zelf zijn voorzitter aan.
De voorzitter en de leden hebben gelijke stemrechten.
7. Het agentschap draagt zorg voor afdoende operationele en secretariaatsondersteuning voor de kamer van beroep.

Artikel 47

Beroep

1. Er kan beroep worden ingesteld tegen een door het agentschap krachtens titel II, hoofdstuk II, III en IV, krachtens artikel 43, lid 2, krachtens de artikelen 49 tot en met 52, en krachtens titel IV genomen besluit, evenals tegen elk ander besluit van het agentschap gericht aan een natuurlijke persoon of rechtspersoon of dat, hoewel het de vorm heeft van een besluit gericht aan een andere persoon, de betreffende persoon rechtstreeks en individueel raakt.
2. Het beroep wordt tezamen met de uiteenzetting van de gronden voor het beroep binnen drie maanden na de datum van kennisgeving van het betreffende besluit aan de betrokken persoon, dan wel bij gebreke daarvan, binnen drie maanden na de dag van publicatie van het besluit door het agentschap, schriftelijk bij het agentschap ingediend.
3. Een uit hoofde van lid 1 ingesteld beroep heeft geen opschortende werking met betrekking tot de toepassing van het in dat lid bedoelde besluit. De kamer van beroep kan wel besluiten om de toepassing van het aangevochten besluit op te schorten als de kamer dat gezien de omstandigheden noodzakelijk acht.

4. De kamer van beroep neemt binnen twee maanden na instelling van een beroep een besluit ter zake. De kamer van beroep kan het besluit bekrachtigen, dan wel de zaak terugverwijzen naar de conformiteitscommissie. Die laatste is gebonden aan de beschikking van de kamer van beroep.

De door de kamer van beroep vastgestelde beschikkingen worden met redenen omkleed en door de autoriteit bekendgemaakt.
5. De Commissie is bevoegd om de details van de procedure voor de kamer van beroep vast te stellen overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
6. Een beroep tot nietigverklaring van een besluit dat het agentschap uit hoofde van deze verordening heeft genomen of een beroep wegens nalaten te handelen binnen de gestelde termijnen, kan pas bij het Hof van Justitie van de Europese Unie worden ingeleid nadat de hierboven genoemde beroepsprocedure is uitgeput.

AFDELING 2

BEVOEGDHEDEN VAN DE COMMISSIE EN HET AGENTSCHAP MET BETREKKING TOT RUIMTEVAARTEXPLOITANTEN IN DE UNIE DIE ACTIVA IN EIGENDOM VAN DE UNIE EXPLOITEREN EN AANBIEDERS VAN RUIMTEDIENSTEN UIT DERDE LANDEN

Artikel 48

Toepassingsgebied en uitoefening van bevoegdheden door het agentschap en de commissie

1. De Commissie oefent met ondersteuning en bijstand van het agentschap het toezicht op de volgende aanbieders van ruimtediensten uit met betrekking tot conformiteit met de bij deze verordening vastgestelde eisen, op de in deze afdeling omschreven wijze, als volgt:
 - (a) ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en zijn belast zijn met de uitvoering of exploitatie van de onderdelen van het programma van de Unie, op basis van de door de Commissie overeenkomstig artikel 12, lid 2, afgegeven vergunning;
 - (b) ruimtevaartexploitanten uit derde landen;
 - (c) internationale organisaties, overeenkomstig respectievelijk artikel 107, lid 3, en artikel 108.
2. Voor de uitvoering van de in artikel 40, lid 1, punt a), bedoelde technische beoordelingen heeft het agentschap de in artikel 49, 50, 51 en 52 genoemde bevoegdheden.

Het agentschap stelt de Commissie in kennis van elk van de in artikel 49, 50, 51 en 52 genoemde maatregelen.
3. De Commissie en het agentschap oefenen afzonderlijk dan wel gezamenlijk elk van de in artikel 49, 50, 51 en 52 genoemde taken uit.
4. Zonder afbreuk te doen aan de respectievelijke bevoegdheden van de instellingen van de Unie en van lidstaten, kan het agentschap voor de toepassing van lid 1, punt b), na het sluiten van de in artikel 106, lid 1, bedoelde internationale overeenkomsten, administratieve samenwerkingsafspraken maken met de betrokken autoriteiten van

derde landen, met het oog op een soepele uitvoering van inspecties wanneer aan de bij artikel 52, lid 1, vastgestelde voorwaarden wordt voldaan.

Die samenwerkingsafspraken scheppen geen wettelijke verplichtingen voor de Unie en haar lidstaten en beletten lidstaten en hun bevoegde autoriteiten niet om bilaterale of multilaterale afspraken te maken met derde landen en hun betrokken autoriteiten.

5. In die samenwerkingsafspraken wordt ten minste het volgende gespecificeerd:
- (a) de gedetailleerde procedures en aspecten van coördinatie met betrokken autoriteiten van derde landen die het agentschap in staat stellen om uit hoofde van artikel 52 inspecties uit te voeren in de lokalen van de in lid 1, punt b), bedoelde aanbieders van ruimtediensten die buiten de Unie zijn gevestigd;
 - (b) de details met betrekking tot de voorwaarden voor de deelname van vertegenwoordigers van betrokken autoriteiten van het derde land aan inspecties die door het agentschap worden uitgevoerd uit hoofde van artikel 52, met name wanneer de in lid 1, punt b) bedoelde aanbieders van ruimtediensten openbare entiteiten zijn;
 - (c) de benodigde protocollen en mechanismen met het oog op de overdracht van alle relevante gegevens tussen het agentschap en de autoriteiten van het derde land, met name de mechanismen voor onverwijlde inkennisstelling door een autoriteit van het derde land bij een situatie waarin is geconstateerd dat de in lid 1, punt b), bedoelde aanbieders van ruimtediensten inbreuk hebben gemaakt op vereisten waarvan de naleving voor hen verplicht is, krachtens de geldende wetgeving van het betrokken derde land, evenals de rechtsmiddelen en sancties die zijn toegepast;
 - (d) eventueel benodigde coördinatie van toezichtwerkzaamheden die respectievelijk uit hoofde van deze verordening en door de autoriteiten van het derde land worden uitgevoerd;
 - (e) het regelmatig verstrekken van actuele informatie inzake ontwikkelingen in de regelgeving of het toezicht in het betrokken derde land.

Artikel 49

Informatieverzoek

1. De Commissie en het agentschap kunnen een besluit afgeven dat in artikel 48, lid 1, punten a), b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten informatie verstrekken die de Commissie en het agentschap nodig hebben voor het uitvoeren van hun taken uit hoofde van deze verordening, met inbegrip van eventueel relevante zakelijke documenten, audit- en incidentenverslagen, of informatie over uitbestede werkzaamheden.
2. In hun uit hoofde van lid 1 genomen beslissingen vermelden de Commissie en het agentschap het doel van het verzoek, specificeren ze welke informatie vereist is, bepalen ze een termijn voor het verstrekken van de informatie, specificeren ze de toepasselijke boetes uit hoofde van artikel 55, lid 1, punt c), voor het verstrekken van onvolledige, onjuiste of misleidende informatie of toelichtingen, de mogelijkheid om het desbetreffende besluit te laten toetsen door het Hof van Justitie en de uit hoofde van artikel 47 beschikbare rechtsmiddelen.

3. De in artikel 48, lid 1, punten a), b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten verstrekken de verzochte informatie.

Artikel 50

Onderzoeksbevoegdheden

1. De Commissie en het agentschap voeren respectievelijk onderzoek uit bij de in artikel 48, lid 1, punten a), b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten.
2. De Commissie en het agentschap geven aan de door hen aangewezen ambtenaren een machtiging af voor het uitvoeren van de in lid 1 bedoelde onderzoeken. De functionarissen van de Commissie en het agentschap oefenen hun onderzoeksbevoegdheden uit na het voorleggen van die machtiging.

De Commissie en het agentschap kunnen andere personen uit de in artikel 44, lid 1, bedoelde teams voor gezamenlijk onderzoek of auditors belasten met de taak om onderzoek uit te voeren samen met de ambtenaren van het agentschap.

3. In de in lid 2, eerste alinea bedoelde machtiging worden het doel, het onderwerp en de uit te voeren handelingen omschreven, evenals de boetes waarin wordt voorzien door artikel 55, lid 1, punt c), en die kunnen worden toegepast wanneer de productie van de in lid 4, eerste alinea genoemde elementen, dan wel de antwoorden op de vragen en de verzochte toelichtingen uit hoofde van lid 4, punt c), onjuist of misleidend zijn.
4. De functionarissen van de Commissie en het agentschap krijgen de bevoegdheid om:
 - (a) alle voor de uitvoering van hun taken relevante bescheiden, gegevens, procedures en ander materiaal te onderzoeken, ongeacht de aard van de informatiedrager;
 - (b) voor echt gewaarmerkte kopieën of uittreksels te maken of te verkrijgen van dergelijke bescheiden, gegevens, procedures en ander materiaal;
 - (c) alle personen die voorwerp zijn van onderzoek of hun vertegenwoordigers of personeelsleden op te roepen en te verzoeken om mondelinge of schriftelijke toelichting bij feiten of documenten met betrekking tot het onderwerp en het doel van de inspectie, en de antwoorden op te tekenen;
 - (d) overzichten van telefoon- en dataverkeer op te vragen.
5. De respectievelijk in artikel 48, lid 1, punten a), b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten zijn verplicht om zich te schikken in onderzoeken.

Geruime tijd vóór de datum van het onderzoek stellen de Commissie en het agentschap de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar het geplande onderzoek gaat worden uitgevoerd in kennis van de namen van de gemachtigde functionarissen en andere in lid 2, tweede alinea bedoelde personen, naargelang van toepassing is.

6. De functionarissen van de betrokken bevoegde autoriteit staan op verzoek van de Commissie en het agentschap de gemachtigde functionarissen van de Commissie en het agentschap en andere gemachtigde personen bij in het uitvoeren van hun taken. De functionarissen van de betrokken bevoegde autoriteit mogen het betreffende onderzoek op verzoek bijwonen.

Inspecties ter plaatse in de Unie

1. De Commissie en het agentschap mogen alle benodigde inspecties ter plaatsen uitvoeren in alle lokalen, op alle terreinen en in alle eigendommen van de ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren, evenals in alle lokalen, op alle terreinen en in alle eigendommen van de in artikel 48, lid 1, punten b) en c), bedoelde aanbieders van ruimtediensten die in de Unie gevestigd zijn.
2. De in lid 1 bedoelde inspecties worden uitgevoerd op grond van de besluiten van respectievelijk de Commissie en het agentschap dat er een onderzoek ter plaatse moet worden uitgevoerd.

In dat besluit worden de gemachtigde functionarissen van de Commissie en het agentschap en andere door de Commissie en het agentschap voor het uitvoeren van de inspectie gemachtigde personen aangewezen.

Het doel, het onderwerp en de datum van de inspectie worden in het besluit vermeld. Het omvat een verwijzing naar de boetes en dwangsommen waarin wordt voorzien door artikel 56, lid 1, voor situaties wanneer de betrokken personen zich niet schikken in de inspectie, evenals de mogelijkheid om het betreffende besluit te laten toetsen door het Hof van Justitie en de uit hoofde van artikel 47 beschikbare rechtsmiddelen.

3. De functionarissen van de Commissie en het agentschap en andere overeenkomstig lid 2, tweede alinea tot het uitvoeren van een inspectie ter plaatse gemachtigde personen mogen alle lokalen, terreinen of eigendommen betreden van respectievelijk de ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en de in artikel 48), lid 1, punten b) en c) bedoelde aanbieders van ruimtediensten. Zij hebben alle bij artikel 50, lid 4, vastgestelde bevoegdheden en de bevoegdheid om alle lokalen, boeken en bescheiden te verzegelen voor de duur van en voor zover nodig voor de inspectie.
4. De Commissie en het agentschap stellen de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de inspectie uitgevoerd gaat worden, voldoende tijd vóór de inspectie hiervan in kennis. Inspecties worden uitgevoerd als de betrokken autoriteit geen bezwaar heeft gemaakt.

De in lid 2, tweede alinea bedoelde functionarissen oefenen hun bevoegdheden uit na voorlegging van het in lid 2, eerste alinea bedoelde besluit.

5. Ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en in artikel 48), lid 1, punten b) en c) bedoelde aanbieders van ruimtediensten schikken zich in de inspecties ter plaatse die worden uitgevoerd krachtens het besluit van het agentschap en de Commissie.
6. De functionarissen van de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de inspectie uitgevoerd gaat worden en de door die bevoegde autoriteiten gemachtigde personen staan de in lid 2, tweede alinea bedoelde functionarissen op verzoek van de Commissie of het agentschap bij. De functionarissen van de bevoegde autoriteiten mogen op verzoek ook de inspecties ter plaatse bijwonen.
7. De Commissie en het agentschap mogen de bevoegde autoriteiten verzoeken om namens hen specifieke onderzoekstaken en inspecties ter plaatse uit te voeren zoals

bepaald in dit artikel en in artikel 50. Daartoe genieten de bevoegde autoriteiten ten minste dezelfde bevoegdheden als vastgesteld bij dit artikel en artikel 50.

Artikel 52

Inspecties ter plaatse buiten de Unie

1. Wanneer de Commissie en het agentschap niet in staat zijn hun bij deze verordening vastgestelde taken ter vervullen door middel van interactie met de in artikel 23 bedoelde wettelijke vertegenwoordigers van de in artikel 48, lid 1, punt b), bedoelde aanbieders van ruimtediensten, mogen de Commissie en het agentschap inspecties ter plaatse uitvoeren in de lokalen, op de terreinen en in de eigendommen van in artikel 48, lid 1, punt b), bedoelde aanbieders van ruimtediensten die buiten de Unie zijn gevestigd, mits aan alle volgende voorwaarden is voldaan:
 - (a) de betrokken aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punt b), stemt in met de uitvoering van een inspectie in een derde land; en
 - (b) de betrokken autoriteit van het derde land is officieel in kennis gesteld door het agentschap en heeft er geen bezwaar tegen gemaakt.
2. Wanneer de Commissie en het agentschap handelen uit hoofde van lid 1, hebben zij de bevoegdheden die zijn vermeld in:
 - (a) artikel 49;
 - (b) artikel 50, lid 4, punten a), b) en c);
 - (c) artikel 51, lid 3.

Artikel 53

Procedure voor onderzoek door het agentschap

1. Wanneer het agentschap ernstige aanwijzingen heeft van inbreuken op de bij titel IV vastgestelde technische eisen, stelt het agentschap een onderzoek in.
2. Functionarissen die het onderzoek uitvoeren, zijn bevoegd om informatie op te vragen overeenkomstig artikel 49 en om onderzoeken en respectievelijk inspecties ter plaatse te verrichten overeenkomstig de artikelen 50 en 51.

Artikel 54

Maatregelen na een onderzoek door het agentschap

1. Wanneer het agentschap op grond van het in artikel 53, lid 2, bedoelde onderzoek de voorlopige vaststelling doet dat een ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert, respectievelijk een aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), inbreuk heeft gemaakt op de bij deze verordening vastgestelde eisen, zoals omschreven in bijlage X, doet het agentschap een voorstel aan de Commissie om het bestaan van een inbreuk op deze verordening vast te stellen en een of meer van de in artikel 55, lid 1, eerste alinea, genoemde maatregelen vast te stellen met betrekking tot de betrokken ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert of aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c).

Het agentschap omschrijft alle feitelijke elementen, de regels die zijn geschonden en het voorgestelde boetebedrag.

De Commissie kan op eigen initiatief, op verzoek van een lidstaat of na een klacht onderzoek doen naar elke inbreuk op deze verordening.

2. Bij het indienen van het in lid 1, eerste alinea, bedoelde voorstel overweegt het agentschap rekening de aard en de ernst van de inbreuk op basis van zijn voorlopige bevindingen, rekening houdend met de volgende criteria:
 - (a) de ernst en de duur van de inbreuk en de duurzaamheid van de schade die door de inbreuk is veroorzaakt;
 - (b) eerdere inbreuken die zijn gepleegd door de betreffende ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert;
 - (c) de materiële of immateriële schade die is veroorzaakt, of die zou kunnen worden veroorzaakt, door of vanwege de inbreuk, met inbegrip van financiële of economische schade en effecten op andere diensten, evenals alle criteria die relevant zijn met betrekking tot het effect van de inbreuk, zoals het aantal getroffen gebruikers of de omvang van de door een derde als gevolg van de betreffende inbreuk geleden verliezen;
 - (d) de opzet of nalatigheid van de pleger van de inbreuk;
 - (e) de door de ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert genomen maatregelen ter voorkoming of beheersing van de in punt c) bedoelde materiële of immateriële schade;
 - (f) de mate van medewerking tijdens de onderzoeksprocedure, met inbegrip van eventuele belemmering van audits of monitoringactiviteiten, na het ontdekken van de inbreuk;
 - (g) de omvang van de door de voor de inbreuk verantwoordelijke natuurlijke persoon of rechtspersoon behaalde winsten of vermeden verliezen;
 - (h) mogelijke systemische gevolgen die de betreffende inbreuk met zich kan meebrengen;
 - (i) de noodzaak van een afschrikkende werking van de administratieve boetes.
3. Wanneer het resultaat van een onderzoek uit hoofde van deze afdeling het agentschap niet in staat stelt tot een conclusie over het al dan niet bestaan van een inbreuk op deze verordening, stelt het agentschap een besluit vast ter sluiting van het onderzoek. Het stelt de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Artikel 55

Toezichtmaatregelen van de Commissie

1. Bij ontvangst van het in artikel 54, lid 1, eerste alinea bedoelde voorstel kan de Commissie een of meer van de volgende maatregelen nemen:
 - (a) vaststellen dat er sprake is van een inbreuk en de ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert of de aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), gelasten om de inbreuk te beëindigen;
 - (b) wanneer nodig op grond van een constatering op het eerste gezicht dat er sprake is van een inbreuk, voorlopige maatregelen gelasten ter voorkoming van eventuele onherstelbare schade;

- (c) krachtens artikel 56 een administratieve boete of indien van toepassing een dwangsom opleggen;
 - (d) de vergunning van de betreffende ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert, of respectievelijk de registratie in hetURSO van de betreffende aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), opschorten of intrekken;
 - (e) een openbare kennisgeving afgeven waarin de ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert of de aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), die verantwoordelijk is voor de inbreuk wordt aangeduid, alsmede de aard van de inbreuk.
2. Bij het nemen van de in lid 1 bedoelde maatregelen overweegt de Commissie de aard en ernst van de inbreuk, rekening houdend met de in artikel 54, lid 2, vermelde criteria.

Artikel 56

Boetes en dwangsommen

1. Wanneer het agentschap krachtens artikel 54, lid 1, eerste alinea, voorstelt dat de Commissie met betrekking tot een ruimtevaartexploitant in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteert of een aanbieder van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), een boete of dwangsom oplegt vanwege een inbreuk op deze verordening, kan de Commissie in het besluit ter vaststelling van de inbreuk een boete of dwangsom opnemen overeenkomstig de leden 2, 3, 4, 5, 6 en 7.
2. Een inbreuk wordt geacht opzettelijk te zijn gepleegd als uit objectieve elementen blijkt dat een persoon doelbewust handelde om de betreffende inbreuk te plegen.
3. Het maximale bedrag van de in lid 1 bedoelde boete is tweemaal het bedrag van de winst die is gemaakt of tweemaal het bedrag van de verliezen die zijn vermeden tengevolge van de inbreuk, indien dit kan worden vastgesteld, of als die vaststelling niet mogelijk is, 2 % van de totale wereldwijde jaaromzet, zoals omschreven in het relevante Unierecht, van een rechtspersoon in het voorgaande boekjaar.
4. Bij het vaststellen van de hoogte van de krachtens lid 1 op te leggen boete houdt de Commissie rekening met de bij artikel 54, lid 2, vastgestelde criteria.
5. De Commissie kan periodieke boetes en dwangsommen opleggen om ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en respectievelijk aanbieders van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), te dwingen om de inbreuk te beëindigen of zich te schikken in een onderzoek, en in het bijzonder om de volledige bescheiden, gegevens, procedures of andere vereiste materialen over te dragen, en om elke andere informatie verstrekt in een onderzoek dat is ingesteld bij een besluit krachtens artikel 50 compleet te maken en te corrigeren.
6. Een dwangsom is doeltreffend en evenredig. De dwangsom wordt opgelegd per dag vertraging.
7. Een dwangsom wordt opgelegd voor een periode van maximaal zes maanden na de kennisgeving van het besluit van de Commissie, tenzij bij herziening van die

maatregel aan het einde van de periode van zes maanden wordt vastgesteld dat de maatregel zijn doel niet heeft bereikt.

8. De bedragen van de boetes en de dwangsommen worden toegewezen aan de algemene begroting van de Europese Unie.
9. Met betrekking tot het opleggen van boetes en dwangsommen uit hoofde van dit artikel stelt de Commissie gedelegeerde handelingen vast overeenkomstig artikel 113, als aanvulling op deze verordening, waarin het volgende wordt vastgesteld:
 - (a) de gedetailleerde criteria en methode voor het vaststellen van het bedrag van de boetes en dwangsommen;
 - (b) de gedetailleerde voorschriften voor de onderzoeken, bijbehorende maatregelen en verslaglegging, alsmede de besluitvorming, met inbegrip van bepalingen inzake de rechten van verweer, inzage in dossiers, juridische vertegenwoordiging, vertrouwelijkheid en tijdelijke voorzieningen; en
 - (c) de procedures voor het innen van de boetes en dwangsommen.
10. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft volledige rechtsmacht ter zake van toetsing van besluiten tot het opleggen van boetes of dwangsommen. Het kan een opgelegde boete of dwangsom vernietigen of het bedrag daarvan verlagen of verhogen.

Artikel 57

Het recht om te worden gehoord van de personen die het voorwerp van onderzoeken zijn

1. Alvorens een besluit vast te stellen uit hoofde van de artikelen 55 en 56 geeft de Commissie ruimtevaartexploitanten in de Unie die activa in eigendom van de Unie exploiteren en aanbieders van ruimtediensten zoals bedoeld in artikel 48, lid 1, punten b) en c), op wie de procedure betrekking heeft, de gelegenheid om gehoord te worden met betrekking tot de bevindingen en gronden op grond waarvan de Commissie beoogt een besluit vast te stellen.

De Commissie baseert haar besluiten uitsluitend op bevindingen waarover de personen op wie de procedure betrekking heeft, in de gelegenheid zijn gesteld opmerkingen te maken.

2. Personen op wie de procedure betrekking heeft, zijn gerechtigd tot inzage in het dossier in bezit van de Commissie, onder voorbehoud van het gerechtvaardigde belang van andere personen bij de bescherming van hun bedrijfsgeheimen.

Het recht van inzage in het dossier strekt zich niet uit tot vertrouwelijke informatie of tot interne voorbereidingsdocumenten van het agentschap of van de Commissie.

Titel IV

TECHNISCHE REGELS

Hoofdstuk I

VEILIGHEID EN DUURZAAMHEID IN DE RUIMTE

AFDELING 1

DRAAGRAKETTEN

Artikel 58

Veiligheidsplan voor lancering

De uitvoerder van lanceringen in de Unie dient bij de bevoegde autoriteit een veiligheidsplan voor lancering in overeenkomstig punt 3 van bijlage I.

Artikel 59

Veiligheids- en coördinatiemaatregelen tijdens lancering en terugkeer in de atmosfeer

1. Uitvoerders van lanceringen in de Unie nemen passende maatregelen ter beheersing van het risico van botsing tussen de draagraket en vliegtuigen, zeeschepen of ruimtevaartuigen, en schroot in een omloopbaan, tijdens de lancerings- en terugkeerfase.
2. De in lid 1 bedoelde beheersingsmaatregelen omvatten:
 - (a) uitvoering van de bij punt 1.1 van bijlage I vastgestelde vereiste coördinatie met de bevoegde autoriteiten met betrekking tot luchtverkeersdiensten, de aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte en de aanbieders van luchtverkeersdiensten die gevolgen zouden kunnen ondervinden;
 - (b) uitvoering van een risicobeoordeling (voorkoming van botsingen bij lancering ofwel Launch Collision Avoidance (LCOLA)) overeenkomstig punt 1.2 van bijlage I en de dienovereenkomstige toepassing van het sluitingsvenster voor lanceringen;
 - (c) berekening en beperking van het risico op slachtoffers bij lancering en bij terugkeer in de atmosfeer overeenkomstig punt 1.3 van bijlage I.
3. De Commissie doet het volgende door middel van uitvoeringshandelingen:
 - (a) de methode ontwikkelen ter berekening van de LCOLA op grond van de kans op een botsing, die wordt aangepast afhankelijk van de grootte van het betreffende object en op de vraag of het ruimtevaartuig al dan niet bewoonbaar of actief is;
 - (b) uit bestaande methoden een methode kiezen en een nieuwe methode ontwikkelen ter berekening van het gezamenlijke risico op slachtoffers ten gevolge van de lancering en de terugkeer in de atmosfeer, terdege rekening houdend met de volgende elementen:

- (i) alle fenomenen die leiden tot een risico van rampzalige schade (opstijgingsfase, uitval van trap na loskoppeling, terugkeer in de atmosfeer van een in een baan gebracht dek, fase voor terugwinning van een herbruikbaar dek);
 - ii) trajecten voorafgaand aan fragmentatie (in de atmosfeer of in de ruimte), afhankelijk van de overwogen vluchttijden en storingen;
 - iii) de bijbehorende scenario's voor fragmentatie en het ontstaan van schroot, bij de terugkeer in de atmosfeer of ten tijde van de neutralisatie van de draagraket en de terugkeer naar de aarde van een element van de draagraket;
 - iv) de verspreiding op de grond van het schroot en de evaluatie van de effecten daarvan;
 - (v) de betrouwbaarheid van de draagraket voor de lanceerfase, met inbegrip van, indien van toepassing, tijdens de terugwinningsfase;
 - vi) de betrouwbaarheid van het manoeuvre voor het uit de omloopbaan halen van het in een baan gebrachte element van de draagraket, in het geval van een gecontroleerde terugkeer in de atmosfeer;
- (c) de drempelwaarden voor de slachtofferrisico's vaststellen, in overeenstemming met punt 1.3, punt b), van bijlage I, voor de genoemde risicoscenario's;
- (d) de minimale eisen voor coördinatie tussen de uitvoerder van lanceringen in de Unie, de aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte, de bevoegde autoriteiten en aanbieders van verkeersdiensten ter beoordeling van de effecten van lanceeroperaties op andere luchtverkeersdiensten tijdens de lancering- en terugkeerfase en om de verstoring tot een minimum te beperken.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 60

Vluchtveiligheidssysteem

1. Draagraketten moeten zijn voorzien van een traceerinrichting of een traceermethode bieden die realtime monitoring van de positie en snelheid van de draagraket mogelijk maakt.
2. Draagraketten moeten minimaal zijn voorzien van een zendsysteem voor telemetriegegevens ter monitoring van de prestatiegegevens van de draagraket, behalve wanneer bij de analyse voorafgaand aan de vlucht wordt vastgesteld dat de vlucht van de draagraket niet resulteert in een onbekend en gevaarlijk verspreidingseffectgebied.
3. Uitvoerders van lanceringen in de Unie voeren een risicobeoordeling uit ter identificatie van mogelijke risicoscenario's en uitvoering van beheersingsmaatregelen, overeenkomstig punt 2.1 van bijlage I.
4. Uitvoerders van lanceringen in de Unie voegen een boordsysteem voor neutralisatie van de draagraket toe, overeenkomstig punt 2.2 van bijlage I.

Beperking van ruimteschroot voor draagraketten

1. Uitvoerders van lanceringen in de Unie beperken het ontstaan van ruimteschroot door uitvoering van de volgende maatregelen:
 - (a) beperking van gepland vrijkomen van schroot naar de aarde, tijdens nominaal bedrijf, door de bij punt 1.1 van bijlage II vastgestelde maatregelen;
 - (b) bescherming tegen onopzettelijke fragmentatie, door de bij punt 1.2 van bijlage II en punt 1.3 van bijlage II vastgestelde uitvoeringsmaatregelen;
 - (c) verwijdering aan het einde van de levenscyclus, overeenkomstig punt 2 van bijlage II.
2. Uitvoerders van lanceringen in de Unie dienen de volgende plannen voor de beperking van ruimteschroot in:
 - (a) een schrootbeheersingsplan, overeenkomstig de bij punt 3.1 van bijlage II vastgestelde technische en operationele eisen;
 - (b) een plan voor verwijdering aan het einde van de levenscyclus, overeenkomstig punt 3.2 van bijlage II.
3. De Commissie doet het volgende door middel van uitvoeringshandelingen:
 - (a) de termijn vaststellen waarna een in een lage baan om de aarde ingezette draagraket wordt verwijderd, overeenkomstig punt 1.1.1, punt e), van bijlage II, met inbegrip van specifieke maatregelen voor het pyrotechnische systeem en de vaste of hybride brandstof;
 - (b) de veilige regio en tijd vaststellen voor verwijdering van in een middelhoge baan om de aarde ingezette draagraketten wordt verwijderd, overeenkomstig punt 1.1.1, punt d), van bijlage II, met inbegrip van specifieke maatregelen voor het pyrotechnische systeem en de vaste of hybride brandstof;
 - (c) de kansdrempelwaarde vaststellen voor het risico van onopzettelijke fragmentatie in de omloopbaan als gevolg van interne oorzaken, overeenkomstig punt 1.2.1 van bijlage II;
 - (d) de duur en de drempelwaarde vaststellen voor het risico van fragmentatie als gevolg van een botsing, overeenkomstig punt 1.3 van bijlage II;
 - (e) de voorwaarden ontwikkelen voor het ontwerp van de draagraket met het oog op vernietiging bij terugkeer in de atmosfeer en ongecontroleerde terugkeer, zoals bedoeld in punt 2.2, punt b), onder ii), van bijlage II; en
 - (f) de methode ontwikkelen voor berekening van de kans op geslaagde verwijdering en de procentuele drempelwaarde zoals bedoeld in punt 2.5 van bijlage II.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

AFDELING 2 RUIMTEVAARTUIGEN

Artikel 62

Bijzondere regeling voor ruimtevaartuigen voor onderzoek en onderwijs

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie die missies voor onderzoek en onderwijs uitvoeren, zijn vrijgesteld van de eisen die zijn vastgesteld bij:
 - (a) artikel 66, voor onderzoeksruimtevaartuigen die zijn beoogd te worden ingezet in een omloopbaan boven de in dat artikel voorgeschreven grens en onder de 600 km, waarbij:
 - (i) een traceerbaarheidssysteem een nauwkeurige positiebepaling van het ruimtevaartuig mogelijk maakt en;
 - ii) in de desbetreffende ruimtemissiedocumenten is aangetoond waarom de manoeuvreerbaarheidsfuncties niet behouden zijn gebleven;
 - (b) artikel 72, voor ruimtevaartuigen die zijn beoogd om minder dan één jaar lang in omloop te blijven;
 - (c) punt 2.3 van bijlage IV;
 - (d) punt 2.5 van bijlage IV;
 - (e) punt 1.2.1, punt e), onder iv), van bijlage V;
 - (f) punt 4.3, punt f), onder iii), van bijlage V.

Voor de toepassing van punt c) van de eerste alinea is er een contactpunt beschikbaar om binnen een redelijke tijd te reageren voor lage/middelhoge/geostationaire omloopbanen.

Voor de toepassing van punt d) van de eerste alinea mag de ruimtevaartuigexploitant in de Unie die het onderzoeksruimtevaartuig exploiteert de in artikel 64, lid 1, bedoelde aanbieders van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte van de Unie verzoeken om bijstand bij het verstrekken van de efemeriden en covarianties van zijn ruimtevaartuig.

Voor de toepassing van punt e) van de eerste alinea wordt met het oog op een redundantieverplichting rekening gehouden met de technische beperkingen in verband met de omvang van het ruimtevaartuig.

2. De in lid 1 vermelde uitzonderingen worden per afzonderlijk geval beoordeeld, rekening houdend met de omvang en het gewicht van het ruimtevaartuig en met de duur en omloopbaan van de missie.

Artikel 63

Traceerbaarheid

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat een ruimtevaartuig is voorzien van de technische middelen om traceerbaarheid en nauwkeurige bepaling van de positie in de omloopbaan mogelijk te maken, overeenkomstig punt 1 van bijlage III.

Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat systemen in het grondsegment in staat zijn gegevens te verwerken in een bestaande erkende gegevensindeling, overeenkomstig punt 2 van bijlage III.

2. De Commissie specificeert door middel van uitvoeringshandelingen de vereiste mate van precisie voor de traceerbaarheid van ruimtevaartuigen, zoals bedoeld in punt 1.1 van bijlage III. Die uitvoeringshandeling wordt vastgesteld volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Artikel 64

Voorkoming van botsingen

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie nemen een abonnement op de ruimtediensten ter voorkoming van botsingen die worden verleend door de aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte die is belast met het in artikel 58, lid 2, van Verordening (EU) 2021/696 bedoelde subonderdeel voor ruimtebewaking en -monitoring (SST) (“de aanbieder in de Unie van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte”).
2. Het in lid 1 bedoelde abonnement geldt voor alle fasen van een ruimtemissie, waaronder de fasen baanverhoging, ISOS en einde van de levenscyclus, met uitzondering van de fase van terugkeer in de atmosfeer.
3. Tijdens bedrijf stellen ruimtevaartuigexploitanten in de Unie de aanbieder in de Unie van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte onverwijld in kennis van het volgende:
 - (a) elke geplande verandering in de operatie;
 - (b) het besluit om met de verwijderingsfase te beginnen en de fase van het einde van de levenscyclus in te zetten, door drie maanden voorafgaand aan de begindatum van de procedure de desbetreffende informatie te verstrekken;
 - (c) alle ongeplande veranderingen in de werkzaamheden, onder meer met betrekking tot problemen die zich voordoen gedurende de levenscyclus van de ruimtemissie en in de verwijderingsfase, die gevolgen zouden hebben met de naleving van deze verordening, zonder onterechte vertraging.
4. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie voldoen aan de bij punt 2 van bijlage IV vastgestelde eisen en werken overeenkomstig de daarbij vastgestelde eisen samen met de aanbieder in de Unie van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte.
5. Bij ontvangst van een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang stellen ruimtevaartuigexploitanten in de Unie de aanbieder in de Unie van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte onverwijld in kennis van alle maatregelen die worden genomen om de botsing te voorkomen, overeenkomstig punt 2 van bijlage IV.

Artikel 65

Diensten voor terugkeer

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie zenden alle benodigde gegevens en informatie, zoals positiebepaling, de toestand van het ruimtevaartuig en de mogelijkheid tot communicatie, aan de in artikel 64, lid 1, bedoelde aanbieder in de Unie van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte, met het oog op een

nauwkeurigere terugkeer, onverminderd de verzending naar de entiteit die is belast met de diensten voor terugkeer in het in artikel 58, lid 2, van Verordening (EU) 2021/696 bedoelde subonderdeel voor ruimtebewaking en -monitoring (SST).

2. De in lid 1 bedoelde entiteit belast met de diensten voor terugkeer draagt zorg voor de benodigde coördinatie met de relevante autoriteiten en aanbieders van luchtverkeersdiensten om het effect van de terugkeer op andere verkeersdiensten tot een minimum te beperken.

Artikel 66

Manoeuvreerbaarheid van ruimtevaartuigen

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat een ruimtevaartuig zodanig wordt ontworpen, geproduceerd en bestuurd dat het ruimtevaartuig kan beschikken over manoeuvreerbaarheidscapaciteiten voor omloopbanen met een apogeum boven de 400 km en dat deze capaciteiten geactiveerd zijn.
2. De in lid 1 bedoelde manoeuvreerbaarheidscapaciteit moet ten minste:
 - (a) voldoen aan de bij punt 2 van bijlage IV vastgestelde eisen en het mogelijk te maken op een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang, overeenkomstig artikel 64, lid 5;
 - (b) het uitvoeren van de verwijdering aan het einde van de levenscyclus overeenkomstig artikel 70, lid 1, punt c), mogelijk maken;Het grondsegment is in staat tot het ontvangen van omloopbaanprognoses en het verwerken van gegevens overeenkomstig punt 2 van bijlage III.

Artikel 67

Databank met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang

1. Het agentschap zet een databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang ("databank met lijsten van contactgegevens") op en beheert deze.
2. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie stellen het agentschap in kennis van de contactgegevens van hun relevante medewerkers die zijn belast met werkzaamheden voor voorkoming van botsingen en voor terugkeer in de atmosfeer, zodat deze door het agentschap in de databank met lijsten van contactgegevens kunnen worden ingeschreven overeenkomstig lid 1.
3. Het agentschap deelt de database met lijsten met contactgegevens met de in artikel 64, lid 1, bedoelde aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte van de Unie.

Artikel 68

Omloopbaan-verkeersregels

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie voldoen aan de bij punt 2 van bijlage IV vastgestelde verkeers- en coördinatievoorschriften voor omloopbanen.

2. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen regels vast waarin de bij punt 2 van bijlage IV vastgestelde eisen voor het voorkomen van botsingen worden omschreven.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 69

Positiebepaling in de omloopbaan

1. Voorafgaand aan de lancering analyseren ruimtevaartuigexploitanten in de Unie de gekozen omloopbaan en delen zij de redenen voor die keuze mee.

Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie kiezen de omloopbaan op grond van een analyse die rekening houdt met de bestaande ruimtevaartuigen en het schroot in omloopbanen.

2. De Commissie ontwikkelt door middel van uitvoeringshandelingen:

- (a) specifieke methoden ter berekening van de verstopping van lage, middelhoge en geostationaire omloopbanen;
- (b) methoden ter berekening van de keuze van de omloopbaan, op basis van erkende en geavanceerde methoden.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 70

Beperking van ruimteschroot

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie nemen de volgende maatregelen:

- (a) beperking van gepland landen van schroot op de aarde, tijdens nominaal bedrijf, overeenkomstig punt 1.1 van bijlage V;
- (b) beperking van het risico van onopzettelijke fragmentatie, overeenkomstig punt 1.2 van bijlage V en punt 1.3 van bijlage V;
- (c) uitvoering van de verwijdering aan het einde van de levenscyclus, overeenkomstig punt 3 van bijlage V;
- (d) vaststelling van een plan voor respons bij storingen, overeenkomstig punt 4.3 van bijlage V;
- (e) waarborging van de betrouwbaarheid van het ontwerp, overeenkomstig punt 2.1 van bijlage V; en
- (f) opzetten van de operationele procedures voor kwaliteits- en betrouwbaarheidscontrole, overeenkomstig punt 2.2 van bijlage V.

2. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie stellen de volgende plannen voor de beperking van ruimteschroot op en tonen de vervulling van de bij lid 1 vastgestelde eisen aan:

- (a) een schrootbeheersingsplan, overeenkomstig punt 4.1 van bijlage V;
- (b) een plan voor verwijdering aan het einde van de levenscyclus, overeenkomstig punt 4.2 van bijlage V;

- (c) een plan voor respons bij storingen, overeenkomstig punt 4.3 van bijlage V.
3. De Commissie kan door middel van uitvoeringshandelingen:
- (a) de maatregelen ontwikkelen ter beperking van het ontstaan van schroot, door voor het geplande vrijkomen van schroot restricties op te leggen voor wat betreft aantallen en duur in de omloopbaan, met inbegrip van specifieke regels voor pyrotechnische vernietiging en het ontwerp van raketmotoren met vaste brandstof zoals bedoeld in punt 1.1 van bijlage V;
 - (b) maatregelen ter beperking van het risico van fragmentatie ontwikkelen met het oog op:
 - (i) het beperken van de inwendige oorzaken van fragmentatie en het risico van botsing zoals bedoeld in punt 1.2.1, punt a), van bijlage V;
 - ii) het ontwikkelen van de ontwerp- en productie-eisen ter beperking van het risico van fragmentatie als gevolg van botsing, zoals bedoeld in punt 1.3, punten a) en b), van bijlage V;
 - iii) het ontwikkelen van de methode ter berekening van de kans op botsingen en de drempelwaarde zoals bedoeld in punt 1.3, punten c) en d), van bijlage V;
 - (c) de maatregelen voor het einde van de levenscyclus specificeren door:
 - (i) het bepalen van de drempelwaarde voor de kans op een geslaagde verwijdering en de rekenmethode zoals bedoeld in punt 3.1.2 van bijlage V en punt 3.1.3 van bijlage V;
 - ii) het definiëren van de maximale levensduur in een lage omloopbaan vóór terugkeer, zoals bedoeld in punt 3.4.2 van bijlage V;
 - iii) het ontwikkelen van de eisen met betrekking tot terugkeer uit een lage omloopbaan, zoals bedoeld in punt 3.5.4 van bijlage V, punt 3.5.6 van bijlage V en punt 3.5.8 van bijlage V;
 - iv) het vaststellen van de specifieke eisen voor de terugkeer uit een middelhoge omloopbaan, zoals bedoeld in punt 3.6 van bijlage V;
 - (d) de technische voorwaarden te specificeren voor zachte passivering zoals bedoeld in punt 1.2.1, punt e), onder v), punt 2, van bijlage V, en voor passivering voor terugkeer zoals bedoeld in punt 1.2.1, punt f), van bijlage V;
- Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 3.3 van bijlage V vastgestelde voorkeursvolgorde, met het oog op het afspiegelen en aanpassen van die volgorde in het licht van de technologische vooruitgang op het gebied van ISOS.

Artikel 71

Verlenging van missies

1. Wanneer een ruimtevaartuigexploitant in de Unie wenst een ruimtemissie te verlengen, dient die ruimtevaartuigexploitant in de Unie bij de bevoegde autoriteit

een verzoek in tot verlenging van de ruimtemissie, ten minste drie maanden vóór het geplande einde van de betreffende ruimtemissie.

2. Na een overeenkomstig lid 1 ingediend verzoek kunnen de bevoegde autoriteiten besluiten om de duur van een door een ruimtevaartuigexploitant in de Unie uitgevoerde ruimtemissie te verlengen tot na de termijn waarvoor de aanvankelijke vergunning werd verleend.
3. De bevoegde autoriteit keurt het verzoek tot verlenging van de ruimtemissie goed mits het ruimtevaartuig nog steeds voldoet aan de bij bijlage V vastgestelde eisen.

Artikel 72

Licht- en radiovervuiling

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie stellen een plan vast met afdoende maatregelen ter beperking van de licht- en radiovervuiling overeenkomstig lid 2.
2. De visuele magnitude voor ruimtevaartuigen gedurende de volledige levenscyclus, met inbegrip van de ontwerpeisen met betrekking tot coatings of afschermingen met lage reflectie, bedraagt minimaal zeven.

Het in lid 1 bedoelde plan omvat alle volgende elementen:

- (a) een beschrijving van de door de ruimtevaartuigexploitant in de Unie uitgevoerde technische en operationele maatregelen ter beperking van de zichtbare helderheid van de visuele helderheid van het ruimtevaartuig en ter minimalisatie van het effect van satellieten op astronomische waarnemingen;
- (b) een beschrijving van de door de ruimtevaartuigexploitant in de Unie uitgevoerde technische en operationele maatregelen ter beperking van storingen voor radioastronomische observatoria en ter minimalisatie van het effect van satellieten op astronomische waarnemingen.

Artikel 73

Constellaties

1. Ruimtevaartuigexploitanten in de Unie die een constellatie, een megaconstellatie of een gigaconstellatie exploiteren:
 - (a) dragen er zorg voor dat elk afzonderlijk ruimtevaartuig een voortstuwingssysteem heeft;
 - (b) houden in het grondsegment een catalogus bij van de banen van de afzonderlijke ruimtevaartuigen en voeren dagelijks controles van het botsingsrisico uit;
 - (c) waarborgen de veiligheid overeenkomstig de bij punt 1 van bijlage VI vastgestelde eisen met betrekking tot maatregelen ter voorkoming van botsingen binnen constellaties;
 - (d) voldoen aan de in punt 2 van bijlage VI bedoelde bijkomende verslagleggingsverplichtingen.
2. Ruimtevaartuigexploitant in de Unie die een megaconstellatie of een gigaconstellatie exploiteren:
 - (a) houden bij de keuze van de omloopbaan rekening met de volgende elementen:

- (i) het effect van de inzet van de volledige constellatie op de verstopping van de omloopbaan;
 - ii) vóór het kiezen van de omloopbaan, met de bestaande in omloop zijnde constellaties;
 - iii) zorgen dat de gekozen omloopbaan niet zodanig samenvalt met die van andere ruimteobjecten dat dit een groot aantal terugkerende en systematische conjunctiesituaties met zich meebrengt;
 - iv) het totale aantal verwachte manoeuvres ter voorkoming van botsingen dat wordt verwacht gedurende de levenscyclus van de satellietconstellatie.
 - (b) beperken de gevolgen van dead-on-arrival-ruimtevaartuigen door injectie van ruimtevaartuigen in een omloopbaan:
 - (i) die een korte periode voor terugkeer in de atmosfeer van het ruimtevaartuig mogelijk maakt;
 - ii) met beperkte botsingsrisico's.
 - (c) dragen er zorg voor dat de in artikel 70, lid 1, punt c), bedoelde verzochte kans op een geslaagde verwijdering evenredig is aan het aantal ruimtevaartuigen;
 - (d) dragen er zorg voor dat de in de omloopbaan doorgebrachte tijd na het einde van de levenscyclus lager is in vergelijking met de bij bijlage V vastgestelde tijd.
3. Ruimtevaartuigexploitant in de Unie die een gigaconstellatie exploiteren, verstrekken tijdens het ontwerp en de exploitatie van het ruimtevaartuig de bevoegde autoriteit een plan dat aantoont dat er voldoende brandstof beschikbaar is voor het hoge aantal manoeuvres in verband met het verwachte aantal gevallen waarin voorkomen van een botsing vereist zal zijn.
4. De Commissie doet het volgende door middel van uitvoeringshandelingen:
- (a) het risico van botsingen binnen constellaties specificeren, overeenkomstig punt 1.2, punt c), van bijlage VI;
 - (b) licht- en radiovervuiling beperken, overeenkomstig punt 2.1 van bijlage VI.
- Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 74

Toepasselijkheid van producteisen

In de contracten die ze sluiten met toeleverende fabrikanten waarborgen ruimtevaartuigexploitanten in de Unie de conformiteit van onder contract geproduceerde ruimteobjecten c.q. de conformiteit van onderdelen met de bij dit hoofdstuk vastgestelde ontwerp- en productie-eisen.

Hoofdstuk II

WEERBAARHEID VAN DE RUIMTE-INFRASTRUCTUUR

AFDELING 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 75

Relatie met de richtlijnen NIS 2 en CER

1. Betreffende ruimtevaartuigexploitanten in de Unie die krachtens artikel 3 van Richtlijn (EU) 2022/2555 zijn aangemerkt als essentiële of belangrijke entiteiten met betrekking tot onder deze verordening vallende ruimteactiviteiten en ruimtediensten, wordt deze verordening voor wat betreft artikel 21 van Richtlijn (EU) 2022/2555, in verband met beheersingsmaatregelen voor cyberbeveiligingsrisico's, aangemerkt als een sectorspecifieke rechtshandeling van de Unie, voor de toepassing van artikel 4 van die richtlijn.
2. Wanneer ruimtevaartuigexploitanten in de Unie zijn aangemerkt als kritieke entiteiten overeenkomstig Richtlijn (EU) 2022/2557, is deze verordening van toepassing in aanvulling op Richtlijn (EU) 2022/2557.
3. Voor de toepassing van dit hoofdstuk werken de bevoegde autoriteiten als volgt samen met de krachtens artikel 9, lid 1, van Richtlijn 2022/2557 aangewezen of opgerichte autoriteiten:
 - (a) in het kader van het ondersteuning van de uit hoofde van deze verordening, krachtens artikel 78, lid 2 uit te voeren risicobeoordelingen, en de uit hoofde van Richtlijn (EU) 2022/2557, krachtens artikel 12, lid 2, tweede alinea, en krachtens artikel 13, lid 2, uit te voeren risicobeoordelingen;
 - (b) wanneer dat nodig is ter waarborging van consistentie in de toepassing van deze verordening en Richtlijn (EU) 2022/2557, en van het delen van informatie, onder meer voor de in de artikelen 11, 15, 18 en 21 van die richtlijn vermelde doelstellingen.

AFDELING 2

RISICOBEGHEER

Artikel 76

Risicobegheer gedurende de levenscyclus van ruimtemissies

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie nemen alle benodigde maatregelen ter beheersing van de risico's voor de beveiliging van het netwerk en de informatiesystemen en de beveiliging van de fysieke infrastructuur en het milieu, in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel, rekening houdend met hun risicoprofiel en omvang, evenals met de aard, schaal en complexiteit van hun ruimteactiviteiten.

De in de eerste alinea bedoelde maatregelen zijn:

- (a) uitgebreid, ter bescherming van, afhankelijk van de uitgevoerde taken, alle segmenten van de ruimte-infrastructuur, waaronder de grondinfrastructuur, met inbegrip van de systemen en subsystemen daarvan;

- (b) gepast en evenredig aan de risico's;
 - (c) gebaseerd op een alle risico's omvattende aanpak.
2. De in lid 1, eerste alinea bedoelde maatregelen stellen ruimtevaartexploitanten in de Unie in staat om:
- (a) te allen tijde de weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur te waarborgen;
 - (b) doeltreffende technische controle over hun ruimtemissies te houden, met toelating van een mate van risico dat gepast is, in overeenstemming met de doelstellingen en kenmerken van elke ruimtemissie en conform de instructies van toezichthouders.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie houden in elk geval risico met de volgende criteria bij het beoordelen van de gepaste en consistente mate van risico overeenkomstig lid 2, punt b):
- (a) het type en de kenmerken van de ruimtemissie, zoals de specifieke doelstellingen, de omloopbaan en de constellatiegrootte daarvan;
 - (b) het effect op andere ruimteactiviteiten;
 - (c) de grootte van de desbetreffende entiteit, de mate van blootstelling aan risico en de kans op en ernst van incidenten, met inbegrip van de effecten daarvan op samenleving en economie.
4. Ruimtevaartexploitanten in de Unie beheren de in lid 1, eerste alinea bedoelde risico's ter waarborging van de digitale en fysieke weerbaarheid van de ruimte-infrastructuur, gedurende de gehele levenscyclus van ruimtemissies, rekening houdend met:
- (a) de concept- en ontwerpfase, met inbegrip van de voorbereidingsactiviteiten voor de productiefase, zoals missieanalyse, systeemanalyse, systeemdefinitie, systeemontwerp, tot en met volledige bepaling van de systemen;
 - (b) de productie- en testfasen, zoals de productie-, assemblage-, integratie-, verificatie-, validatie- en kwalificatiefase;
 - (c) de operationele fase, met inbegrip van:
 - (i) de fasen van vervoer, inbedrijfstelling, lancering en vroege omloopbaan;
 - ii) de exploitatie van een ruimteobject, de routinefase, de werkzaamheden met betrekking tot besturing, beheer en monitoring van een ruimtemissie en alle ter zake doende coördinatie daarvan;
 - iii) onderhoud van het grondsegment en het ruimtesegment;
 - iv) het uitvoeren van werkzaamheden en diensten in de ruimte, zoals onderhoud in de omloopbaan;
 - (d) de eindfasen van de levenscyclus, met name het einde van de ruimtemissie en de passiverings-, verwijderings- en buitenbedrijfstellingsfase en de fase van het uit de omloopbaan halen;
 - (e) alle ondersteunende activiteiten, zoals vervoer, opslag, logistiek, onderhoudsdiensten en beheer van de algemene ICT-infrastructuur.

5. Ruimtevaartexploitanten in de Unie zetten een beheersysteem voor informatiebeveiliging op, voeren dit uit en onderhouden het overeenkomstig de relevante normen.

Het in de eerste alinea bedoelde beheersysteem voor informatiebeveiliging maakt deel uit van het algehele risicobeheer van ruimtevaartexploitanten in de Unie en wordt zodanig uitgevoerd dat zij in staat worden gesteld om alle bronnen van risico doelmatig en toereikend aan te passen, overeenkomstig artikel 78, lid 1, punt a), en de bij lid 2, punt b), vastgestelde beginselen.

6. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen beleid en procedures vast, voeren deze uit en passen deze toe ter beoordeling of de maatregelen voor het beheer van cyberbeveiligingsrisico's doeltreffend worden uitgevoerd en gehandhaafd.

Artikel 77

Organisatorische aspecten

1. Het beheersorgaan van een ruimtevaartexploitant in de Unie houdt toezicht op, is verantwoordelijk voor en wordt aansprakelijk gehouden voor de uitvoering van de maatregelen voor risicobeheer die zijn genomen om naleving van de bij dit hoofdstuk vastgestelde eisen te waarborgen.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie zetten interne mechanismen op, herzien deze en bewaken deze, met betrekking tot het beveiligingsbeleid ten aanzien van personeel, om te zorgen dat alle medewerkers beveiligingsverantwoordelijkheden begrijpen en zich ertoe verbinden, in lijn met hun rollen en taken. Ruimtevaartexploitanten in de Unie zetten personeelsbeleid op ter waarborging van alle benodigde antecedentenonderzoeken en controles gedurende alle aanwervings- en tuchtprocedures.

Artikel 78

Risicobeoordelingen

1. Gedurende de gehele levenscyclus van ruimtemissies doen ruimtevaartexploitanten in de Unie het volgende:
 - (a) doorlopend alle bronnen van risico's identificeren en beoordelen;
 - (b) de geïdentificeerde risico's regelmatig evalueren;
 - (c) kwetsbaarheden en incidenten op fysiek en cyberbeveiligingsgebied identificeren en in het licht van de in lid 2 bedoelde risicobeoordeling analyseren wanneer dergelijke kwetsbaarheden niet onmiddellijk kunnen worden hersteld of beheerst;
 - (d) speciale risicobehandelingsplannen opstellen voor alle geïdentificeerde kwetsbaarheden die een groter risico dan het in artikel 76, lid 2, punt b), bedoelde risico met zich meebrengen.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie voeren risicobeoordelingen uit overeenkomstig punt 1 van bijlage VII.
3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde deze verordening aan te vullen door:

- (a) het vaststellen, met het oog op de in punt 1.4, punt f) van bijlage VII bedoelde risicoscenario's, van de criteria voor de identificatie van:
 - (i) kritieke activa, kritieke functies, kritieke operaties en kritieke fasen, gedurende de gehele levenscyclus van ruimtemissies, waarvoor ruimtevaartexploitanten in de Unie beveiligingsrisicoscenario's moeten ontwikkelen;
 - ii) kritieke activa en kritieke functies zoals bedoeld in artikel 79, lid 1, eerste alinea, waarvoor de entiteiten die een vereenvoudigd risicobeheer toepassen beveiligingsrisicoscenario's moeten ontwikkelen;
- (b) risicoscenario's ontwikkelen die zijn toegesneden op de risico's de ruimtevaartexploitanten in de Unie en respectievelijk entiteiten die een vereenvoudigd risicobeheer toepassen, moeten aanpakken;
- (c) een lijst met minimale beveiligingsdoelstellingen vaststellen, met inbegrip van de risiconiveau's waarmee rekening moet worden gehouden;
- (d) de criteria en de methodologie ontwikkelen ter waarborging van de vergelijkbaarheid van risicobeoordelingen, ten behoeve van de toezichtsactiviteiten ("toetsingen van het toezicht") van bevoegde autoriteiten;
- (e) dreigingsmodelleringsmethoden ontwikkelen ter ondersteuning van de risicobeoordelingen voor verschillende segmenten en systemen van de ruimte-infrastructuur;
- (f) door ruimtevaartexploitanten in de Unie toe te passen risicobehandelingsmaatregelen ontwikkelen.

Artikel 79

Vereenvoudigd risicobeheer

1. Entiteiten waarvoor het in artikel 10, lid 3, bedoelde vereenvoudigde risicobeheer van toepassing is, passen de bij punt 9 van bijlage VII vastgestelde maatregelen alleen toe met betrekking tot kritieke activa en kritieke functies, wanneer dat nodig is voor het aanpakken van de risico's van:
 - (a) verlies van controle over activa met voortstuwing;
 - (b) verlies van controle over activa met het vermogen om interferenties uit te zenden waarbij de kans bestaat dat de beveiliging van andere ruimteoperaties daardoor in het gedrang komt.
2. Bevoegde autoriteiten dienen bij het agentschap de lijst in met entiteiten die een vereenvoudigd risicobeheer toepassen.
3. Het agentschap doet jaarlijks verslag aan de Commissie over de toepassing van het vereenvoudigde risicobeheer overal in de Unie. Het agentschap kan aanbevelingen indienen ter bevordering van de convergentie van het toezicht binnen de interne markt.

De belangrijkste bevindingen van de in de eerste alinea bedoelde verslagen worden, indien gepast, op de agenda gezet van de vergaderingen van het krachtens artikel 94, lid 1, opgerichte netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de EU.
4. Om mogelijk te maken dat de bepalingen van deze verordening worden aangepast aan nieuwe wetenschappelijke en technische ontwikkeling, op basis van de beste

beschikbare technieken, is de Commissie bevoegd om overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 9 van bijlage VII vastgestelde eisen.

Artikel 80

Identificatie en beheer van informatie en activa van de ruimte-infrastructuur

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen uitgebreid beleid voor de categorisering en het beheer van informatie en activa van de ruimte-infrastructuur op, handhaven dit en werken het bij.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie identificeren en documenteren activa in overeenstemming met punt 2 van bijlage VII, rekening houdend met de in artikel 78, lid 2, bedoelde risicobeoordelingen en evenredig met de in artikel 83 bedoelde noodzaak tot het monitoren en detecteren van incidenten.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie delen informatie in categorieën in aan de hand van informatiebeveiligingsbehoeften, minimaal op basis van:
 - (a) de noodzaak om de vertrouwelijkheid, integriteit, authenticiteit en beschikbaarheid van informatie te waarborgen;
 - (b) de mate van kritiekheid die vereist is vanwege het beveiligingsniveau van de betreffende ruimtemissie.
4. Voor de toepassing van de leden 1, 2 en 3 zetten ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die vereenvoudigd risicobeheer toepassen, met betrekking tot de in artikel 79, lid 1, eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies inventarissen op en handhaven ze die.

De in de eerste alinea bedoelde inventarissen worden opgesteld per afzonderlijke ruimtemissie en vermelden de herkomst en de actuele fysieke locatie van activa aan, met inbegrip van de identificatie van een cloudservice, wanneer relevant. Inventarissen moeten actueel zijn.

Artikel 81

Beheer en controle van toegangsrechten

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie voeren beheer en controle van toegangsrechten uit door middel van protocollen voor identiteits- en toegangsbeheer.
2. In de in lid 1 bedoelde protocollen worden de voorwaarden en procedures vastgesteld voor de logische en fysieke toegangsrechten tot systemen en activa, waaronder voor toegang van afstand.
3. De in lid 1 bedoelde protocollen voor identiteits- en toegangsbeheer:
 - (a) zijn in staat tot het beveiligen van de toegang tot het grondsegment en tot de centra voor besturing van het ruimtesegment;
 - (b) maken de beperking mogelijk van fysieke en logische toegang tot alle kritieke activa, kritieke informatie, kritieke functies, kritieke operaties en, indien gepast, kritieke apparatuur of informatie die is geïdentificeerd overeenkomstig artikel 80, lid 2;

(c) zijn toegesneden op standaardwerkzaamheden en op noodsituaties, om doeltreffende en tijdige respons mogelijk te maken bij activering van de in artikel 87 bedoelde respons- en herstelplannen.

4. De in lid 2 bedoelde voorwaarden en procedures worden vastgesteld met het oog op het afgeven, het doorlopende beheer (met inbegrip van wijzigingen, upgrades en downgrades), het herroepen, het beëindigen, de verificatie en de controle van logische en fysieke toegangsrechten voor alle geautoriseerde apparaten, processen en gebruikers.

Die voorwaarden en procedures zijn gebaseerd op de beginselen van “need to know” en “the least privilege” (beperking tot wat noodzakelijk is om een gerechtvaardigde en goedgekeurde toepassing of activiteit te waarborgen).

5. De in lid 2 bedoelde identiteits- en toegangsrechten worden automatisch herroepen wanneer de autorisatie van medewerkers of apparaten verloopt of niet meer nodig is.
6. De in lid 1 bedoelde protocollen voor identiteits- en toegangsbeheer waarborgen de afdoende bescherming van overeenkomstig artikel 80, lid 2, geïdentificeerde informatie en activa tegen risico's, waaronder die van beschadiging, onjuist gebruik of toegang of gebruik door onbevoegden.

Artikel 82

Fysieke weerbaarheid

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie nemen de bij punt 3 van bijlage VII vastgestelde maatregelen en alle andere maatregelen die nodig en toereikend zijn om de weerbaarheid van fysieke activa te waarborgen en die ten minste gelijkwaardig zijn aan de in artikel 13 van Richtlijn (EU) 2022/2557 bedoelde technische, beveiligings- en organisatiemaatregelen ter waarborging van de weerbaarheid van de grondsegmenten.
2. Wanneer ruimtevaartuigexploitanten in de Unie zijn aangemerkt als kritieke entiteiten overeenkomstig Richtlijn (EU) 2022/2557, is deze verordening van toepassing onverminderd, en in aanvulling op, die richtlijn.
3. Ruimtevaartexploitanten definiëren en beschermen gebieden die activa en informatie bevatten die op grond van de krachtens artikel 80, lid 2 uitgevoerde identificatie als gevoelig worden beschouwd of als kritiek zijn aangemerkt en houden deze gescheiden.
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 3 van bijlage VII vastgestelde eisen teneinde deze aan te passen aan wetenschappelijke en technische ontwikkelingen, op basis van de beste beschikbare technieken.

Artikel 83

Detectie en monitoring van incidenten

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie monitoren doorlopend het optreden van afwijkingen en incidenten door middel van gepaste detectiesystemen en -mechanismen.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die het vereenvoudigde risicobeheer toepassen, met betrekking tot de in artikel 79, lid 1,

eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies, dragen er zorg voor dat de grondstations toegang hebben tot detectiesystemen en -mechanismen die ten minste voldoen aan de bij punt 4 van bijlage VII vastgestelde eisen.

3. Het ruimtevaartuig en het grondsegment worden geconfigureerd voor het respectievelijk genereren en ontvangen, bij detectie van een incident, van een beveiligingsvoorval dat naar een subsysteem voor beveiligingsmonitoring wordt gestuurd. Het subsysteem voor beveiligingsmonitoring van het grondsegment is, voor wat informatietechnologie betreft, gescheiden van de rest van de infrastructuur (logische scheiding).
4. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat de detectiesystemen en -mechanismen regelmatig worden getest overeenkomstig de artikelen 88 en 89.
5. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 4 van bijlage VII vastgestelde lijst met eisen teneinde deze aan te passen aan wetenschappelijke en technische ontwikkelingen, op basis van de beste beschikbare technieken.

Artikel 84

Preventie en bescherming

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie snijden de uit hoofde van dit hoofdstuk vastgestelde maatregelen betreffende de cyberbeveiliging van het ruimtevaartuig en het grondsegment toe op de specifieke behoeften van de ruimtemissie en bestrijken de bij de in artikel 78, lid 2, bedoelde beveiligingsrisicobeoordeling geïdentificeerde risico's in voldoende mate.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat het netwerk en de informatiesystemen voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - (a) ze voldoen aan de bij punt 5.1 van bijlage VII vastgestelde eisen;
 - (b) ze zijn zo geconfigureerd dat het grondsegment toezicht kan houden op de telemetrie/afstandsbediening en toezicht kan houden op de toestand van het ruimtevaartuig;
 - (c) ze stellen ruimtevaartexploitanten in de Unie in staat om doeltreffende technische controle over het ruimtesegment te houden.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die vereenvoudigd risicobeheer toepassen, dragen er met betrekking tot de in artikel 79, lid 1, eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies zorg voor dat alleen geautoriseerde apparaten communiceren met de systemen die de leiding hebben over de controle, de bediening van een satelliet en de configuratie van de ruimtemissie.

Daartoe voldoen zij ten minste aan de bij punt 5.2 van bijlage VII en punt 5.3 van bijlage VII vastgestelde eisen.
4. Ruimtevaartexploitanten in de Unie voeren preventie- en beschermingsmaatregelen uit die noodzakelijk en toereikend zijn om de weerbaarheid van ruimteactiviteiten te waarborgen, door ten minste de bij punt 5.4 van bijlage VII vastgestelde maatregelen met betrekking tot het grondsegment te nemen.
5. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 5 van bijlage VII vastgestelde eisen teneinde

deze aan te passen aan wetenschappelijke en technische ontwikkelingen, op basis van de beste beschikbare technieken.

Artikel 85

Cryptografie en encryptie

1. Op grond van de in artikel 78, lid 2, bedoelde risicobeoordeling voldoen ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die vereenvoudigd risicobeheer toepassen, met betrekking tot de in artikel 79, lid 1, eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies aan het volgende:
 - (a) ze definiëren een cryptografisch concept ter waarborging van de cyberbeveiliging van ruimtemissies, terdege rekening houdend met alle criteria ter zake, zoals de doelstelling van de ruimtemissies, de kenmerken van de nuttige lading, alle functionele vereisten en eventuele dreigingsscenario's;
 - (b) ze kiezen cryptografische mechanismen in overeenstemming met de relevante normen en de aanbevelingen van bevoegde autoriteiten;
 - (c) ze stellen beleid en procedures in voor het gebruik van cryptografie en encryptie voor hun ruimtemissies.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen een levenscyclusbeheerbeleid voor de cryptografische sleutels vast waarin de regels worden vastgelegd voor bescherming en beheer van cryptografische sleutels met het oog op het veilig generen, gebruiken, bewaren, distribueren en verwijderen daarvan.
3. Voor de toepassing van lid 1, eerste alinea voeren ruimtevaartexploitanten in de Unie ten minste de volgende eisen uit:
 - (a) end-to-end-authenticatie van de verbindingen tussen satellietbesturingscentra en het ruimtesegment, door het gebruik van cryptografische mechanismen tussen het grondsegment en de satelliet;
 - (b) waarborging van de encryptie van afstandsbedieningssignalen met overweging van de in artikel 78, lid 2, bedoelde risicobeoordelingen, en het opvolgen van aanbevelingen uit toetsingen van het toezicht;
 - (c) waarborging van de beschikbaarheid van cryptografische sleutels en parameters die benodigd zijn ter waarborging van de in artikel 87 bedoelde respons- en herstelplannen, door middel van redundante cryptografische apparatuur of door de implementatie van escrowing van sleutels.
4. De Commissie is overeenkomstig artikel 113 bevoegd tot het vaststellen van gedelegeerde handelingen als nadere aanvulling op het gebruik door ruimtevaartexploitanten in de Unie van cryptografische producten en daarmee samenhangende producten of diensten voor sleutelbeheer uit hoofde van de krachtens artikel 49 van Verordening (EU) 2019/881 vastgestelde Europese cyberbeveiligingscertificeringsregelingen, ter waarborging van de bescherming van de telemetrie en afstandsbediening.

Artikel 86

Beheer van back-ups en redundanties

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die vereenvoudigd risicobeheer toepassen, dragen met betrekking tot de in artikel 79, lid 1, eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies zorg voor een degelijk en uitgebreid beleid voor back-upbeheer teneinde het herstel van het netwerk en de informatiesystemen mogelijk te maken en om, met minimale uitvaltijd en beperkte verstoring of herstel van verloren gegevens, de herstelprocessen en het ophalen van gegevens mogelijk te maken bij activering van de herstelmaatregelen bij respons en herstel na rampzalige gebeurtenissen.

Het betreffende beleid specificeert welke gegevens onder het back-upbeheer vallen, hoe vaak de back-ups worden uitgevoerd en de gebruikte herstelprocedures en -methoden.
2. Ruimtevaartexploitanten dragen er zorg voor dat de back-upsystemen niet de beveiliging van het netwerk en de informatiesystemen aantasten, noch de vertrouwelijkheid, integriteit, authenticiteit en beschikbaarheid van gegevens.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, en respectievelijk entiteiten die vereenvoudigd risicobeheer toepassen, dragen met betrekking tot de in artikel 79, lid 1, eerste alinea bedoelde kritieke activa en kritieke functies zorg voor toereikende redundantie van relevante onderdelen van het netwerk en de informatiesystemen in het grondsegment.

Met name:

- (a) waarborgen zij de redundantie van andere elementen dan de onderdelen van het netwerk en de informatiesystemen, die nodig is ter bescherming van de continuïteit van werkzaamheden, bijvoorbeeld redundantie van de stroomvoorziening in de vorm van aggregaten voor secundaire verwerkingslocaties;
 - (b) dragen zij zorg voor geografische scheiding op verschillende locaties, naargelang passend wordt geacht, van redundante elementen en van back-ups;
 - (c) waarborgen zij een toereikend overlevingsvermogen van het ruimtesegment, zonder interventie, om snel herstel na incidenten mogelijk te maken, met name bij cyberaanvallen, rampen, storingen alsmede bij onopzettelijke onderbreking van diensten.
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere specificatie van de eisen betreffende de vereiste back-ups ter waarborging van het overlevingsvermogen van het ruimtesegment en om snel herstel na incidenten mogelijk te maken, teneinde de bepalingen van deze verordening te kunnen aanpassen aan wetenschappelijke en technische ontwikkelingen, op basis van de beste beschikbare technieken.

Artikel 87

Bedrijfscontinuïteitsbeleid en respons- en herstelplannen

1. Als onderdeel van hun risicobeheer stellen ruimtevaartexploitanten in de Unie maatregelen voor incidenten- en crisisbeheer vast en documenteren zij deze. De maatregelen worden gestructureerd vastgelegd in een bedrijfscontinuïteitsbeleid dat ten uitvoering wordt gebracht door middel van op maat gemaakte respons- en herstelplannen.

2. De in lid 1 bedoelde respons- en herstelplannen stellen ruimtevaartexploitanten in de Unie in staat om snel en doeltreffend te reageren op incidenten en de ongunstige gevolgen daarvan te beheersen.
3. De door ruimtevaartexploitanten in de Unie genomen maatregelen voor crisisbeheer bouwen voort op de binnen het ruimtesegment en het grondsegment vastgestelde maatregelen, met inbegrip van redundantie en back-ups, om in het bijzonder het volgende te beheersen:
 - (a) natuurrampen;
 - (b) bedrijfsongevallen;
 - (c) storingen in de netvoorzieningen, met name tijdens de operatiefasen;
 - (d) verlies van energieopwekking, stroomuitval en -storingen en veranderingen in de conditionering van de relevante apparatuur;
 - (e) verlies van fysieke activa in het grondsegment, waaronder bijvoorbeeld verlies van vluchtleidingscentra, verlies van satellietbesturingscentra en verlies van de onderlinge grondverbindingen daartussen;
 - (f) storingen in de radiofrequentieverbindingen van grond naar ruimte, van ruimte naar grond en van ruimte naar ruimte;
 - (g) gewijzigde of aangetaste onderdelen van het grondsegment, waaronder met betrekking tot de cryptografische sleutels.

Bij het uitvoeren van de bij de eerste alinea vastgestelde eisen houden ruimtevaartexploitanten in de Unie rekening met de noodzaak tot het handhaven van doeltreffende technische controle over het ruimtesegment, het waarborgen van de continuïteit van diensten en het minimaliseren van de gebieden met onbeschikbaarheid van diensten.
4. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat medewerkers die betrokken zijn bij het uitvoeren van bedrijfscontinuïteitsmaatregelen en het implementeren van respons- en herstelplannen de volledige en toereikende opleiding hebben ondergaan om hun rol te kunnen vervullen.

Artikel 88

Tests

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen een testprogramma voor het netwerk en de informatiesystemen vast, als integraal onderdeel van hun risicobeheer, en handhaven en evalueren dat programma.
2. Het in lid 1 bedoelde testprogramma omvat testcampagnes die alle benodigde tests omvatten, met name in het licht van de in artikel 78, lid 2, bedoelde risicobeoordeling.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat ze, voorafgaand aan de lancering, of in het geval van satellieten die deel uitmaken van een constellatie, voorafgaand aan de lancering van de eerste groep satellieten, en vervolgens ten minste elke drie jaar, penetratietesten aan de hand van dreigingen (Threat Led Penetration Testing; TLPT) uit.

Het plan voor testers die een TLPT uitvoeren, omschrijft het bestek en de methodologie van de TLPT, de entiteit die is belast met het uitvoeren van de test en

de beheersingsstrategie voor eventuele risico's die het uitvoeren van de TLPT met zich kan meebrengen.

Testers die TLPT uitvoeren, voldoen aan de volgende eisen:

- (a) ze zijn in de hoogste mate geschikt en gerenommeerd;
- (b) ze beschikken over alle technische en organisatorische bekwaamheden en tonen specifieke deskundigheid op het gebied van penetratietests aan;
- (c) ze bieden onafhankelijke borging of een auditverslag;
- (d) ze stellen een correctieplan voor met het oog op de geconstateerde risico's.

Testers die geen deel uitmaken van de bedrijfsstructuur van de ruimtevaartexploitanten in de Unie zijn gecertificeerd door een accreditatie-instantie van een lidstaat of houden zich aan formele gedragscodes of ethische kaders. Ze hebben een volledig dekkende relevante beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor risico's van wangedrag en nalatigheid.

Ruimtevaartexploitanten in de Unie monitoren systeemstoringen en afwijkingen die tijdens de testprocedures worden waargenomen en evalueren of deze kritiek van aard zijn.

Artikel 89

Onderwijs en opleiding

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie bieden hun medewerkers passende opleiding, overeenkomstig de leden 2, 3, 4, 5 en 6.
2. Alle medewerkers van ruimtevaartexploitanten in de Unie worden afdoende en doorlopend opgeleid en volgen de in punt 7.1 van bijlage VII bedoelde opleidingen.
3. Ruimtevaartexploitanten dragen er zorg voor dat alle medewerkers opleidingen op maat krijgen overeenkomstig punt 7.2 van bijlage VII.
4. Alle beveiligingsmedewerkers die voor de ruimtevaartexploitanten in de Unie werken, beschikken over de vereiste beveiligingsvaardigheden en zijn afdoende opgeleid.
5. Medewerkers van ruimtevaartexploitanten in de Unie die in een gevoelige omgeving werken of met gevoelige apparatuur of gegevens werken, worden regelmatig opgeleid in de beste methoden en praktijken om de betreffende taken uit te voeren.
6. Ruimtevaartexploitanten in de Unie integreren de uit de afhandeling van incidenten getrokken lessen door het bijwerken van bedrijfscontinuïteitsplannen, trainingssessies en personeelstestprogramma's.

Artikel 90

Beleid voor communicatie en bekendmaking bij crises

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen een crisiscommunicatiestrategie vast die verantwoordelijke bekendmaking van significante incidenten mogelijk maakt en gericht en toegesneden is op elk van de volgende categorieën:
 - (a) medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van risicobeheerstaken, met name responsmaatregelen en respons- en herstelmaatregelen;

- (b) andere dan de in punt a) bedoelde medewerkers, voor zover de communicatie met die medewerkers geschikt wordt geacht om het algemene bewustzijn binnen het bedrijf te waarborgen, op grond van het need-to-know-beginsel;
 - (c) cliënten, om hen te waarschuwen voor, en zich bewust te maken van, significante cyberdreigingen;
 - (d) bij satellieten die plaats bieden aan ladingen van derden, waarbij een incident een ongunstig effect heeft gehad op de werking van het satellietplatform, de betreffende externe entiteit, in overeenstemming met een vooraf gedefinieerde overeenkomst en volgens in het respons- en rampherstelplan vastgelegde instructies.
2. Ten minste één persoon in de bedrijfsstructuur van ruimtevaartexploitanten in de Unie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de in lid 1 bedoelde communicatiestrategie en vervult de functie van persfunctionaris.

Artikel 91

Afhandeling van incidenten

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen een procedure voor incidentenbeheer vast en voeren deze uit, die ze in staat stelt om incidenten onverwijld te detecteren, te identificeren, ze af te handelen en erop te reageren en om significante incidenten conform artikel 93 te melden.

Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen rollen en verantwoordelijkheden in met betrekking tot de verschillende soorten incidenten, aangepast aan de verschillende risicoscenario's.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dragen er zorg voor dat in elk geval de significante incidenten onmiddellijk aan het hogere personeel voor risicobeheer worden gemeld.

Het beheerorgaan ontvangt, met vaste regelmaat, vast te stellen door de hoofdfunctionaris voor informatiebeveiliging, de beveiligingsmanager of de hoofdfunctionaris voor risicobeheer, voldoende informatie over het significante incident, een beoordeling van de effecten daarvan, informatie over de respons- en herstelmaatregelen die zijn genomen en eventuele aanvullende controlemechanismen en procedures die worden vastgesteld in de nasleep van het betreffende significante incident.
3. Wanneer een satelliet plaats biedt aan ladingen van derden, en een incident een ongunstig effect heeft gehad op de werking van het satellietplatform, stellen ruimtevaartexploitanten in de Unie de betreffende externe entiteit daarvan in kennis en volgen ze de instructies die zijn vastgelegd in de gedefinieerde overeenkomsten zoals bedoeld in de tweede alinea, alsmede de instructies die zijn vastgelegd in de respons- en rampherstelplannen.

Ten behoeve van het waarborgen van de snelle en doeltreffende afhandeling van incidenten sluiten ruimtevaartexploitanten in de Unie overeenkomsten met externe entiteiten waarvan een lading in de satelliet is geplaatst.
4. Ruimtevaartexploitanten pakken de onderliggende oorzaken van incidenten aan teneinde het optreden van incidenten in de toekomst te voorkomen.

Risicobeheer van toeleveringsketens

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen een kader vast voor het risicobeheer van toeleveringsketens. Hun contracten met toeleverende fabrikanten en dienstverleners bevatten aspecten met betrekking tot de beveiliging van toeleveringsketens, met name betreffende eisen voor informatiebeveiliging.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie baseren hun risicobeheer van toeleveringsketens op een strategie ter beperking van risico's in de toeleveringsketen die ten minste de in punt 6 van bijlage VII bedoelde maatregelen omvat.
3. Ruimtevaartexploitanten stellen een inventaris op van ten minste de kritieke activa die niet afkomstig zijn uit de Unie, die, gezien de in artikel 78, lid 2, bedoelde risicobeoordeling, benodigd zijn om doeltreffende technische controle over de ruimtemissie te behouden, zoals controle over de omloopbaan, met het oog op het ondersteunen van de analyse van de mate van afhankelijkheid van de ruimtemissies op de desbetreffende activa.
4. Om mogelijk te maken dat de bepalingen van deze verordening worden aangepast aan nieuwe wetenschappelijke en technische ontwikkeling, op basis van de beste beschikbare technieken, is de Commissie bevoegd om overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter wijziging van de bij punt 6 van bijlage VII vastgestelde lijst met eisen.

AFDELING 3

MELDEN VAN INCIDENTEN

Melden van significante incidenten

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie melden significante incidenten die gevolgen hebben voor de activa in eigendom van de Unie aan de in [artikel 34, lid 4, van Verordening \(EU\) 2021/696](#) bedoelde structuur.
2. Onverminderd lid 3 melden de ruimtevaartexploitanten in de Unie de significante incidenten die gevolgen hebben voor de in artikel 5, eerste alinea, punt 21, bedoelde activa aan de bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 28, lid 1. De bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 28, lid 1, zenden op hun beurt een samenvatting van elk gemeld incident naar het agentschap.
3. Wanneer ruimtevaartexploitanten in de Unie worden aangemerkt als essentiële of belangrijke entiteiten overeenkomstig de [bijlagen I](#) of [II bij Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#), wordt de in lid 2 bedoelde melding gedaan via de krachtens artikel 10, lid 1, van Richtlijn 2022/2555 opgerichte CSIRT's of, waar van toepassing, de krachtens artikel 8, lid 1, van Richtlijn 2022/2555 opgerichte bevoegde autoriteit, die onverwijld alle relevante gemelde informatie doorgeeft aan de in artikel 28, lid 1, bedoelde bevoegde autoriteiten, met inbegrip van alle technische ondersteuning en feedback die dergelijke CSIRT's of autoriteiten aan de ruimtevaartexploitanten hebben verleend overeenkomstig artikel 23 van die richtlijn.

Wanneer ruimtevaartexploitanten in de Unie krachtens Richtlijn (EU) 2022/2557 als kritieke entiteiten zijn aangemerkt, bepalen de lidstaten of de ruimtevaartexploitanten in de Unie de in de eerste alinea bedoelde melding rechtstreeks aan de in artikel 28,

lid 1, bevoegde autoriteiten doen, dan wel aan de aan de in artikel 15 van die richtlijn bedoelde autoriteiten of op enige andere wijze.

In dat geval zijn de bepalingen van lid 7 van overeenkomstige toepassing wat de te verstrekken gegevens betreft.

4. Voor ruimtevaartexploitanten in de Unie die respectievelijk als essentiële of belangrijke entiteit overeenkomstig de [bijlagen I](#) of [II bij Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#) of als kritieke entiteiten overeenkomstig [Richtlijn \(EU\) 2022/2557](#) zijn aangemerkt, laat de in de leden 2 en 3 bedoelde meldingsplicht de in rapportageverplichtingen van [artikel 23 van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#) en de meldingsplicht van artikel 15, leden 1 en 2, van [Richtlijn \(EU\) 2022/2557](#), respectievelijk, onverlet.
5. Onverminderd de technische input, het advies of de corrigerende maatregelen en de daaropvolgende follow-up die, in voorkomend geval, overeenkomstig het nationale recht door de CSIRT's kunnen worden verstrekt op grond van [artikel 11 van Richtlijn \(EU\) 2022/2555](#), kunnen de bevoegde autoriteiten feedback geven aan de ruimtevaartexploitanten in de Unie, door relevante geanonimiseerde informatie en inlichtingen over cyberdreigingen beschikbaar te stellen, en kunnen zij de toegepaste corrigerende maatregelen bespreken en onderzoeken hoe de nadelige grensoverschrijdende effecten zo veel mogelijk kunnen worden beperkt en verzacht.
6. Een incident wordt als significant beschouwd als:
 - (a) het een ernstige operationele verstoring van de door de ruimtevaartexploitanten in de Unie verrichte ruimtevaartactiviteiten of verleende diensten of aanzienlijke financiële verliezen voor de ruimtevaartexploitanten in de Unie heeft veroorzaakt of kan veroorzaken;
 - (b) het andere natuurlijke of rechtspersonen heeft getroffen of kan treffen door aanzienlijke materiële of immateriële schade te veroorzaken.
7. Ruimtevaartexploitanten in de Unie dienen bij het agentschap, voor de in lid 1 bedoelde verplichting, en respectievelijk bij de bevoegde autoriteiten, voor de in lid 2 bedoelde verplichting, de volgende informatie in:
 - (a) onverwijld en in elk geval binnen 12 uur nadat zij kennis hebben gekregen van het significante incident, met betrekking tot activa die eigendom zijn van de Unie, en binnen 24 uur voor activa als bedoeld in artikel 5, eerste alinea, punt 21), een vroegtijdige waarschuwing, waarin wordt aangegeven of het significante incident vermoedelijk door een onrechtmatige of kwaadwillige handeling is veroorzaakt, dan wel grensoverschrijdende gevolgen zou kunnen hebben;
 - (b) onverwijld en in elk geval binnen 72 uur nadat zij kennis hebben gekregen van het significante incident, een verslag met, indien van toepassing, een update van de in punt a) bedoelde informatie, een initiële beoordeling van het significante incident, met inbegrip van de ernst en de gevolgen ervan en, indien beschikbaar, de indicatoren voor aantasting;
 - (c) op verzoek van de bevoegde autoriteit of, indien van toepassing, het agentschap, een tussentijds verslag met relevante updates van de situatie;
 - (d) uiterlijk één maand na de indiening van het in punt b) bedoelde verslag, een eindverslag waarin het volgende is opgenomen:

- (i) een gedetailleerde beschrijving van het significante incident, met inbegrip van de ernst en de gevolgen ervan;
 - ii) het soort bedreiging of de grondoorzaak die waarschijnlijk tot het significante incident heeft geleid;
 - iii) de toegepaste en lopende risicobeperkende maatregelen;
 - iv) in voorkomend geval, de grensoverschrijdende gevolgen van het significante incident;
- (e) indien het significante incident nog aan de gang is op het moment dat het in punt d) bedoelde eindverslag wordt ingediend, een voortgangsverslag op dat moment en binnen één maand nadat zij het significante incident hebben afgehandeld, een eindverslag.

De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter aanvulling op deze verordening, door de criteria te specificeren voor wat een ernstige operationele verstoring van de door een ruimtevaartexploitant in de Unie verrichte ruimtevaartactiviteiten of verleende diensten in de zin van lid 6, punt a), is, met inbegrip van de relevante materialiteitsdrempels.

8. De Commissie is bevoegd overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure uitvoeringshandelingen vast te stellen om de inhoud van de informatie die overeenkomstig lid 7 moet worden gemeld nader te specificeren en de modellen en procedures vast te stellen voor het melden van die informatie.

Artikel 94

Netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie

1. Het netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie (EUSRN) wordt opgericht ter ondersteuning van de coördinatie en uitwisselingen tussen het agentschap en de bevoegde autoriteiten bij het vervullen van hun respectieve mandaten met betrekking tot respectievelijk activa in eigendom van de Unie en de in artikel 5, eerste alinea, punt 21), bedoelde activa.
2. Het EUSRN heeft de volgende taken:
 - (a) ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten een samenhangende aanpak hanteren bij het verstrekken van advies en ondersteuning als bedoeld in artikel 93, lid 5, en de ruimtevaartexploitanten in de Unie ondersteunen bij het bereiken van samenhang bij het monitoren en afhandelen van significante incidenten;
 - (b) met betrekking tot significante incidenten die gevolgen hebben voor de in artikel 5, eerste alinea, punt 21), bedoelde activa, nadelige gevolgen voor de werking van het in artikel 1 van Verordening (EU) 2021/696 bedoelde ruimtevaartprogramma van de Unie voorkomen en daartoe de nodige coördinatie bevorderen en de vaststelling door de Commissie en het agentschap ondersteunen van de maatregelen die nodig zijn om dergelijke nadelige gevolgen te voorkomen, volgens de bij de artikelen 28, 29 en 34 van Verordening (EU) 2021/696 verleende mandaten, teneinde de doelstellingen van artikel 4, lid 1, punt c), van die verordening te bereiken;
 - (c) de samenhang waarborgen van de overeenkomstig artikel 34, lid 6, en artikel 42 van Verordening (EU) 2021/696 genomen nationale maatregelen voor de bescherming van infrastructuuractiva die zich op het grondgebied van

de lidstaten bevinden, voor de grondsegmenten, die een integrerend deel uitmaken van het ruimtevaartprogramma van de Unie;

- (d) eventuele relevante ontwikkeling inzake risico's die van invloed zijn op de ruimtevaartinfrastructuuractiva, een samenhangende benadering bij de monitoring en het beheer van cyberrisico's voor de ruimtevaartsector in de Unie bevorderen, beste praktijken bespreken en informatie uitwisselen over relevante weerbaarheidsmaatregelen;
 - (e) gezamenlijke vergaderingen organiseren met de overeenkomstig artikel 14, lid 1, opgerichte NIS-samenwerkingsgroep, of met het overeenkomstig artikel 16, lid 1, van Richtlijn (EU) 2022/2555 opgerichte EU-CyCLONe, teneinde relevante informatie over de ruimtevaartsector uit te wisselen met betrekking tot cyberdreigingen, incidenten, kwetsbaarheden, bewustmakingsinitiatieven, opleidingen, oefeningen en vaardigheden, capaciteitsopbouw, normen en technische specificaties.
3. Het EUSRN zal bestaan uit vertegenwoordigers van de bevoegde autoriteiten, de Commissie, het agentschap en de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO).
- Waar passend kan de Commissie of het agentschap vertegenwoordigers van andere instellingen, agentschappen of organen van de Unie, met name het Agentschap voor cyberbeveiliging van de Europese Unie (Enisa), het Europees Defensieagentschap (EDA) of de Militaire Staf van de Europese Unie (EUMS), uitnodigen om specifieke vergaderingen van het EUSRN bij te wonen.
4. Het EUSRN wisselt regelmatig informatie uit met en rapporteert aan het in artikel 15 van Richtlijn (EU) 2022/2555 bedoelde netwerk van computer security incident response teams (CSIRT-netwerk), aan Enisa en aan het in artikel 16 van die richtlijn bedoelde Europees netwerk van verbindingsorganisaties voor cybercrises (EU-CyCLONe), teneinde situatie-updates en beoordelingen te verstrekken in verband met significante incidenten die gevolgen hebben voor de in artikel 5, eerste alinea, punt 21), van deze verordening bedoelde activa en om mogelijke gevolgen van significante incidenten voor andere sectoren en diensten die onder het toepassingsgebied van die richtlijn vallen te bespreken.
5. De Commissie zorgt voor coördinatie tussen het EUSRN en de overeenkomstig artikel 19 van Richtlijn (EU) 2022/2557 opgerichte groep voor de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tussen het EUSRN en de overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn (EU) 2022/2555 opgerichte samenwerkingsgroep.
6. Het EUSRN vergadert regelmatig en ten minste halfjaarlijks. Het agentschap zit de technische werkgroepen voor.

Naast de in lid 1 bedoelde regelmatige vergaderingen houdt het EUSRN elke 18 maanden een algemene zitting over het bevorderen van strategische samenwerking op het gebied van ruimtevaart en het uitwisselen van relevante updates en analyses. De Commissie zit de algemene zittingen voor.

AFDELING 4

INFORMATIE-UITWISSELING EN BEWUSTZIJN

Artikel 95

Informatie-uitwisseling over cyberdreigingen

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie kunnen op vrijwillige basis onderling relevante informatie op het gebied van cyberbeveiliging uitwisselen, met inbegrip van relevante informatie over cyberaanvallen, cyberdreigingen, elektronische interferenties zoals verstoring, spoofing, informatie over indicatoren voor aantasting, vijandige tactieken, technieken en procedures, bijna-incidenten, kwetsbaarheden, dreigingsactorspecifieke informatie en kunnen cyberbeveiligingswaarschuwingen en aanbevelingen betreffende de configuratie van cyberbeveiligingsinstrumenten om cyberaanvallen te detecteren uitwisselen, wanneer dat uitwisselen van informatie:
 - (a) beoogt incidenten te voorkomen, te detecteren, erop te reageren of ervan te herstellen of de gevolgen ervan te beperken;
 - (b) het niveau van de cyberbeveiliging en de algehele weerbaarheid van ruimtevaartexploitanten in de Unie verhoogt, met name door de bewustwording met betrekking tot cyberdreigingen te vergroten, het vermogen van dergelijke dreigingen om zich te verspreiden te beperken of te belemmeren, de ontwikkeling van verdedigingscapaciteiten en gedeelde kennis over het opsporen van dreigingen, beheersings- en preventietechnieken, beperkingsstrategieën, respons- en herstelfasen te ondersteunen of gezamenlijk onderzoek naar cyberdreigingen door publieke en particuliere entiteiten te bevorderen;
 - (c) plaatsvindt binnen vertrouwensgemeenschappen van ruimtevaartexploitanten in de Unie;
 - (d) gedaan wordt via regelingen die de potentieel gevoelige aard van de gedeelde informatie beschermen en waarvoor gedragsregels gelden waarin de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie, de regels inzake de bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679 en de richtsnoeren inzake mededingingsbeleid volledig worden gerespecteerd.
2. In de in lid 1, punt d), bedoelde regelingen wordt het volgende omschreven of meegedeeld:
 - (a) de voorwaarden voor toe te treden tot en deel te nemen aan informatie-uitwisselingsregelingen en het soort informatie dat moet worden gedeeld;
 - (b) de operationele aspecten, zoals het gebruik van specifieke ICT-platforms en automatiseringsinstrumenten;
 - (c) nadere informatie over de betrokkenheid van overheidsinstanties bij de informatie-uitwisselingsregelingen en de hoedanigheid waarin die instanties aan dergelijke regelingen kunnen deelnemen.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie stellen de bevoegde autoriteiten in kennis van hun deelname aan de in lid 1 bedoelde informatie-uitwisselingsregelingen op het gebied van cyberbeveiliging bij toetreding tot en uittreding uit dergelijke regelingen.
4. De Commissie vergemakkelijkt, met de hulp van het agentschap, de opzet van de in lid 1, punt d), bedoelde informatie-uitwisselingsregelingen op het gebied van cyberbeveiliging door de activiteiten van het Centrum voor informatie-uitwisseling en -analyse op het gebied van ruimtevaart van de EU te ondersteunen en te bevorderen.

Hoofdstuk III

MILIEUDUURZAAMHEID VAN RUIMTEVAARTACTIVITEITEN

Artikel 96

Milieuvoetafdruk van ruimtevaartactiviteiten

1. Duurzaamheid heeft betrekking op duurzaamheid in de ruimte en duurzaamheid op aarde (milieuduurzaamheid).
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, met uitzondering van de in artikel 10, lid 4, bedoelde exploitanten, berekenen de milieuvoetafdruk van de ruimtevaartactiviteiten die zij uitvoeren.
3. Ruimtevaartexploitanten in de Unie verplichten hun toeleveranciers contractueel om alle gegevens te verstrekken die de ruimtevaartexploitanten in de Unie nodig hebben om de in lid 2 bedoelde verplichting na te komen.
4. In het kader van de in artikel 6 bedoelde vergunningsaanvraag dienen de aanvragers bij de bevoegde autoriteiten een milieuvoetafdrukverklaring in.
5. De milieuvoetafdrukverklaring toont ten minste aan dat de ruimtevaartexploitanten in de Unie de milieuvoetafdruk van de activiteiten die zij voornemens zijn uit te voeren, overeenkomstig artikel 97 hebben berekend.
6. De in lid 4 bedoelde milieuvoetafdrukverklaring gaat vergezeld van de volgende documenten:
 - (a) een milieuvoetafdrukcertificaat dat wordt afgegeven overeenkomstig artikel 98, lid 2;
 - (b) de milieuvoetafdrukstudie ter ondersteuning van de resultaten van de milieuvoetafdrukverklaring;
 - (c) de geaggregeerde en uitgesplitste gegevensreeksen op basis waarvan de milieuvoetafdruk overeenkomstig lid 2 is berekend;
 - (d) het bewijs van verzending van de geaggregeerde en uitgesplitste gegevensreeksen aan de Commissie, overeenkomstig artikel 99, lid 1, eerste alinea.
7. De milieuvoetafdrukverklaring omvat de volgende informatie:
 - (a) de naam, geregistreerde handelsnaam of hun geregistreerde merknaam van de ruimtevaartexploitanten in de Unie, hun postadres en elektronische communicatiemiddelen;
 - (b) informatie over het soort ruimtevaartactiviteiten dat zij voornemens zijn uit te voeren en het soort producten, stoffen of materialen waarop de milieuvoetafdrukverklaring van toepassing is;
 - (c) het bewijs dat de milieuvoetafdruk is berekend en geverifieerd overeenkomstig de regels voor berekening en verificatie die zijn vastgelegd in de op grond van artikel 97, lid 4, vastgestelde uitvoeringshandeling;

- (d) De milieuvoetafdrukprestatieklasse waartoe het ruimtevaartuig behoort, in overeenstemming met de regels die zijn vastgelegd in de op grond van artikel 97, lid 4, vastgestelde uitvoeringshandeling.

De Commissie is bevoegd overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure uitvoeringshandelingen vast te stellen met daarin de modellen en inhoud van de overeenkomstig lid 6, eerste alinea, te melden informatie.

- 8. Tot en met 31 december 2031 zijn de volgende ruimtevaartexploitanten in de Unie vrijgesteld van de verplichtingen van de artikelen 96, 97, 98, 99 en 100:
 - (a) kleine ondernemingen;
 - (b) onderzoeks- en onderwijsinstellingen.

Artikel 97

Berekening van de milieuvoetafdruk en verificatie van de ruimtevaartactiviteiten

- 1. De milieuvoetafdruk van ruimtevaartactiviteiten omvat de ruimtevaartmissies in alle banen om de aarde, met inbegrip van kerkhofbanen.
- 2. De in artikel 96, lid 2, bedoelde berekening heeft betrekking op alle activiteiten die worden verricht gedurende de gehele levenscyclus van een ruimtevaartmissie, waaronder de eerste fasen, zoals ontwerp en ontwikkeling, de productiefase, de operationele fasen en de eindfasen van de levenscyclus.
- 3. De milieuafdruk van ruimtevaartactiviteiten die worden uitgevoerd van het ruimtevaartprogramma van de Unie en het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit heeft betrekking op de in artikel 3, lid 1, punten a) tot en met c) en punt e), van Verordening (EU) 2021/696 en in [artikel 1 van Verordening \(EU\) 2023/588](#) bedoelde componenten.
- 4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure uitvoeringshandelingen vast te stellen om de methode voor de berekening en verificatie van de milieuvoetafdruk van ruimtevaartactiviteiten te specificeren, door rekening te houden met wetenschappelijk onderbouwde beoordelingsmethoden en relevante internationale normen in overeenstemming met Aanbeveling (EU) 2021/2279 van de Commissie⁽¹⁸⁾. Deze uitvoeringshandelingen worden herzien om rekening te houden met de wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen en om ze aan te passen aan de technologische vooruitgang.

Artikel 98

Milieuvoetafdrukcertificaat

- 1. Bij het aanvragen van een vergunning overeenkomstig artikel 7, lid 1, moet de aanvrager in het bezit zijn van een certificaat dat aantoont dat de milieuvoetafdruk van zijn geplande ruimtevaartactiviteiten is berekend overeenkomstig de in artikel 96, lid 2, vastgestelde vereisten.

⁽¹⁸⁾ Aanbeveling (EU) 2021/2279 van de Commissie van 15 december 2021 betreffende het gebruik van milieuvoetafdrukmethoden voor het meten en bekendmaken van de milieuprestatie van producten en organisaties gedurende hun levenscyclus (PB L 471 van 30.12.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2279/oj>).

2. Het in lid 1 bedoelde certificaat wordt afgegeven door een bevoegde technische instantie voor ruimtevaartactiviteiten die technische beoordelingen uitvoert, met inbegrip van verificatie en validatie, voor de toepassing van de artikelen 96, 97, 98, 99 en 100.

Artikel 99

Toezending van gegevensreeksen aan de aan de milieuvoetafdruk gerelateerde databank van de Unie

1. Alvorens overeenkomstig artikel 7, lid 1, een vergunning aan te vragen, zenden aanvragers de in artikel 96, lid 6, punt c), bedoelde geaggregeerde en uitgesplitste gegevensreeksen aan de Commissie toe.

De Commissie neemt deze gegevensreeksen op in de databank van de Unie waarin aan de milieuvoetafdruk gerelateerde gegevens worden opgeslagen en geeft een ontvangstbewijs af aan de aanvragers daarvan.
2. Binnen twee weken na de datum van kennisgeving aan ruimtevaartexploitanten uit derde landen van het besluit inzake hun registratie in het URSO, zend het agentschap de in artikel 96, lid 6, punt c), bedoelde geaggregeerde en uitgesplitste gegevensreeksen, die deze aanbieders van ruimtediensten overeenkomstig artikel 15, lid 1, eerste alinea, of artikel 15, lid 2, hebben overgelegd in hun aanvraag van registratie in het URSO, aan de Commissie toe voor opname in de databank van de Unie waarin aan de milieuvoetafdruk gerelateerde gegevens worden opgeslagen.

De Commissie geeft een ontvangstbewijs af.
3. De Commissie waarborgt de vertrouwelijkheid van de gegevens die zijn opgenomen in de uitgesplitste gegevensreeksen.
4. De in lid 1 bedoelde geaggregeerde gegevensreeksen worden door de Commissie openbaar gemaakt via de aan de aan de milieuvoetafdruk gerelateerde databank van de Unie.

Artikel 100

Gebruik van uitgesplitste gegevensreeksen voor beleidsvorming

1. De Commissie gebruikt de in artikel 99 bedoelde uitgesplitste gegevensreeksen uitsluitend voor beleidsvormingsactiviteiten of om regelgeving te actualiseren, en voor het opstellen van afgeleide gegevensreeksen.
2. Ruimtevaartexploitanten in de Unie, ruimtevaartexploitanten uit derde landen en internationale organisaties blijven volledig eigenaar van de gegevens in de geaggregeerde en uitgesplitste gegevensreeksen die overeenkomstig artikel 99 zijn toegezonden.
3. De Unie verworft de exclusieve wereldwijde eigendom van de intellectuele-eigendomsrechten in verband met de afgeleide gegevensreeksen die zijn opgesteld op basis van de in lid 1 bedoelde uitgesplitste gegevensreeksen.

Hoofdstuk IV

DIENSTEN EN ACTIVITEITEN IN DE RUIMTE (IN-SPACE SERVICES AND OPERATIONS — ISOS)

Artikel 101

ISOS

1. Ruimtevaartexploitanten in de Unie die ISOS uitvoeren moeten met ingang van 1 januari 2034 voldoen aan de vereisten van dit artikel en van bijlage VIII.
2. Voor activa die eigendom zijn van de Unie geldt dat ruimtevaartuigen van een hogere klasse dan minisatellieten die door ruimtevaartexploitanten in de Unie worden geëxploiteerd over een bepaalde minimale technische capaciteit moeten beschikken om diensten in de ruimte te ontvangen.
3. Teneinde de in lid 2 bedoelde minimale technische capaciteit te waarborgen, moet een door ruimtevaartexploitanten in de Unie geëxploiteerd client-ruimtevaartuig uitgerust zijn met specifieke diensteninterfaces voor ruimtevaartuigen (Spacecraft Service Interfaces — SSI).
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde deze verordening aan te vullen met:
 - (a) de belangrijkste kenmerken van de speciale operationele modus voor de dienst die een coöperatief gedrag van het client-ruimtevaartuigen garandeert en het risico op botsingen en storingen na de dienst minimaliseert;
 - (b) wanneer ruimtevaartobjecten andere ruimtevaartuigen in gevaar brengt en het risico van baanvervuiling verhogen, de vereisten voor het uit de baan halen van schrootobjecten door middel van ISOS (actieve verwijdering van schroot), met inbegrip van de vereisten die van toepassing zijn op het werkingsconcept.
5. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen het volgende vast:
 - (a) de ontwerpbeginselen voor de specifieke SSI als bedoeld in lid 3;
 - (b) de ontwerpbeginselen voor samenstelbare en uitwisselbare functionele satellietmodules (satAPPs) die aan ruimtevaartuigen kunnen worden gekoppeld om het ruimtevaartuig van nieuwe functionaliteit of nuttige lading te voorzien, met behulp van SSI's.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Hoofdstuk V

REGELS VOOR HET VERKEER IN DE OMLOOPBANEN

Artikel 102

Toezichttoetsingen en updates van de instantie voor het voorkomen van botsingen

1. Een bevoegde autoriteit kan de in artikel 64, lid 1, bedoelde aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte van de Unie verzoeken om actuele informatie over zijn ruimtevaartuigen, in het kader van de jaarlijkse verslaglegging of van specifieke onderzoeken naar exploitanten van ruimtevaartuigen in de Unie.

2. Bij ontvangst van een dergelijk verzoek brengt de in artikel 64, lid 1, bedoelde aanbieder van diensten ter voorkoming van botsingen in de ruimte van de Unie verslag uit aan de bevoegde autoriteit over de vraag of:
 - (a) de door de exploitant van ruimtevaartuigen in de Unie getroffen maatregelen voldoen in alle fasen van de ruimtemissie aan de in artikel 70, lid 2, eerste alinea, bedoelde plannen voor de beperking van ruimteschroot;
 - (b) de positie in de ruimte in overeenstemming is met de gekozen omloopbaan, overeenkomstig artikel 69;
 - (c) de exploitant van het ruimtevaartuig van de Unie voldoet aan de vereisten van artikel 64, leden 1, 2, 3 en 4, en, in voorkomend geval, artikel 101, lid 3.

Artikel 103

Voorwaarden voor uitwijkmanoeuvres ter voorkoming van botsingen bij voorvallen van bijzonder belang

1. Wanneer de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het voorkomen van botsingen een waarschuwing voor een voorval van bijzonder belang tussen twee manoeuvreerbare ruimtevaartuigen publiceert en besluit dat een van de twee betrokken ruimtevaartuigen een uitwijkmanoeuvre ter voorkoming van een botsing moet uitvoeren, moet het voorgestelde uitwijkmanoeuvre zijn gebaseerd op de volgende beginselen:
 - (a) zoveel mogelijk rekening houden met de bescherming van bemande voertuigen;
 - (b) het aanvankelijke botsingsrisico met ten minste één orde van grootte verminderen tot onder de manoeuvredrempel voor waarschuwingen voor voorvallen van bijzonder belang, en
 - (c) geen onredelijke risico's op secundaire conjuncties creëren.
2. Wanneer beide ruimtevaartuigen zijn geregistreerd bij de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het vermijden van botsingen streven exploitanten van ruimtevaartuigen in de Unie ernaar het in lid 1 bedoelde uitwijkmanoeuvre ter voorkoming van een botsing binnen een redelijke termijn uit te voeren, onder coördinatie van die entiteit.
3. Indien er binnen een redelijke termijn geen overeenstemming kan worden overeenkomstig lid 2, stelt de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het vermijden van botsingen een actiestrategie voor. In die strategie wordt rekening gehouden met de voorrangsregels, op basis van ten minste de volgende elementen:
 - (a) bescherming van bemande voertuigen;
 - (b) betrokkenheid van een ruimtevaartuig dat deel uitmaakt van een constellatie;
 - (c) de operationele capaciteit voor uitwijkmanoeuvres ter voorkoming van een botsing;
 - (d) de staat van de ruimtevaartuigen;
 - (e) de excentriciteit van de banen van de ruimtevaartuigen;
 - (f) de leeftijd van de ruimtevaartuigen;
 - (g) de fase en het type van de respectieve ruimtemissie.

4. Wanneer een van beide ruimtevaartuigen niet geregistreerd is bij de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het vermijden van botsingen, neemt die entiteit contact op met het respectieve ruimtevaartuig.
5. Indien contact kan worden gemaakt op grond van lid 4, moet de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het vermijden van botsingen in de mate van het mogelijke:
 - (a) informatie uitwisselen over de instrumenten en methoden die worden gebruikt om de botsingsrisico's te berekenen;
 - (b) alle nodige gegevens en berekeningsresultaten delen om ervoor te zorgen dat een botsing wordt voorkomen;
 - (c) samen met de exploitanten van beide ruimtevaartuigen de beste manoeuvres ter voorkoming van botsingen bepalen, rekening houdend met de elementen van het in lid 3 bedoelde actieplan.
6. Wanneer de in lid 4 bedoelde pogingen om contact te maken niet slagen of wanneer na een redelijke termijn geen contacten kunnen worden gelegd, beveelt de in artikel 64, lid 1, bedoelde entiteit voor het vermijden van botsingen aan de exploitant van het ruimtevaartuig van de Unie een actiestrategie aan die ten minste de naleving van de in lid 1 genoemde beginselen waarborgt en stelt zij de andere exploitant van een ruimtevaartuig van de Unie in kennis van de voorgenomen actie.

Hoofdstuk VI

NORMALISATIE EN GEMEENSCHAPPELIJKE SPECIFICATIES

Artikel 104

Normen

1. De Commissie verzoekt overeenkomstig [artikel 10, lid 1, van Verordening \(EU\) nr. 1025/2012](#) een of meer Europese normalisatieorganisaties verzoeken om Europese normen op te stellen in verband met de volgende essentiële vereisten:
 - (a) de vereisten van artikel 72, lid 2, eerste alinea, voor het aantonen dat aan artikel 72, lid 1, is voldaan;
 - (b) de vereisten van artikel 25, lid 5, eerste alinea, voor het aantonen dat aan artikel 25, lid 2, is voldaan.

Bij het voorbereiden van de in de eerste alinea bedoelde normalisatieverzoeken kan de Commissie rekening houden met bestaande of in ontwikkeling zijnde Europese of internationale normen, teneinde de ontwikkeling van normen te vereenvoudigen, overeenkomstig [Verordening \(EU\) nr. 1025/2012](#).
2. Wanneer aan de in lid 3 bedoelde voorwaarden is voldaan, stelt de Commissie uitvoeringshandelingen vast met gemeenschappelijke specificaties inzake technische vereisten die een middel bieden om te voldoen aan de in lid 1, eerste alinea, opgenomen essentiële vereisten.
3. De in lid 2 bedoelde uitvoeringshandelingen worden vastgesteld in elk van de volgende gevallen waarin de Commissie overeenkomstig [artikel 10, lid 1, van Verordening \(EU\) nr. 1025/2012](#) een of meer Europese normalisatieorganisaties heeft verzocht een norm op te stellen voor de in lid 1, eerste alinea, bedoelde essentiële vereisten en zich een van de volgende situaties voordoet:

- (a) vereisten vallen niet onder geharmoniseerde normen of delen daarvan, waarvan de referenties in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt;
- (b) vereisten vallen onder geharmoniseerde normen, of onderdelen daarvan, waarvan de referenties in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt, maar de toepassing van die normen of onderdelen daarvan leidt tot niet-naleving van de vastgestelde essentiële vereisten, of
- (c) de Commissie is van mening dat er een dringend probleem moet worden aangepakt met betrekking tot niet-conforme producten.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 3, bedoelde raadplegingsprocedure vastgesteld.

TITEL V

GELIJKWAARDIGHEIDSBESLUITEN, INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN EN REGELINGEN VOOR INTERNATIONALE ORGANISATIES

Artikel 105

Gelijkwaardigheid

1. De Commissie kan op basis van een gedetailleerde beoordeling door middel van uitvoeringshandelingen een gelijkwaardigheidsbesluit vaststellen overeenkomstig artikel 114, lid 2, waarin wordt verklaard dat het rechts- en toezichtskader van een derde land waarborgen dat in dat land gevestigde ruimtevaartexploitanten uit derde landen voldoen aan wettelijk bindende vereisten die gelijkwaardig zijn aan de in deze verordening neergelegde vereisten in dat derde land onderworpen zijn aan doeltreffend toezicht en doeltreffende handhaving.
2. Het rechts- en toezichtskader van een derde land wordt alleen als gelijkwaardig aan deze verordening beschouwd indien het ten minste aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - (a) de ruimtevaartexploitanten uit het derde land zijn doorlopend onderworpen aan een vergunningsplicht en aan effectief toezicht en effectieve handhaving;
 - (b) de in het derde land gevestigde ruimtevaartexploitanten uit een derde land zijn onderworpen aan juridisch bindende voorschriften die gelijkwaardig zijn aan de vereisten van artikel 15, en
 - (c) het rechts- en toezichtskader van dat derde land biedt een effectief gelijkwaardig systeem voor de erkenning van aanbieders van ruimtediensten waaraan uit hoofde van rechtsstelsels van derde landen een vergunning is verleend.
3. De Commissie kan specifieke voorwaarden verbinden aan de gelijkwaardigheidsbesluiten, bijvoorbeeld wanneer de omvang en reikwijdte van de door ruimtevaartexploitanten uit het derde land verstrekte ruimtegegevens of ruimtediensten waarschijnlijk van strategisch belang zullen zijn voor de Unie, of om ervoor te zorgen dat de Commissie, het agentschap en de bevoegde autoriteiten over de nodige instrumenten beschikken om regelgevingsarbitrage te voorkomen.

In een besluit wordt vermeld of de gelijkwaardigheid voor bepaalde tijd wordt toegekend.

4. De Commissie stelt het Europees Parlement en de Raad jaarlijks in kennis van de gelijkwaardigheidsbesluiten die zij in het verslagleggingsjaar heeft genomen of ingetrokken.
5. Het agentschap brengt samenwerkingsregelingen tot stand met de relevante bevoegde autoriteiten van derde landen waarvan de wettelijke en toezichtskaders als gelijkwaardig zijn erkend in overeenstemming met lid 1.

In die regelingen wordt ten minste het volgende gespecificeerd:

- (a) de mechanismen voor informatie-uitwisseling tussen het agentschap en de relevant toezichthoudende autoriteiten van de betrokken derde landen, met inbegrip van toegang tot alle door het agentschap gevraagde informatie met betrekking tot de ruimtevaartexploitanten uit derde landen die daar een vergunning hebben gekregen;
 - (b) de mechanismen voor een snelle kennisgeving aan het agentschap wanneer een bevoegde autoriteit van een derde land van oordeel is dat de ruimtevaartexploitant uit een derde land die het agentschap overeenkomstig artikel 24 in het URSO heeft geregistreerd, de voorwaarden voor vergunning in dat derde land of andere wettelijke bepalingen die deze ruimtevaartexploitanten uit derde landen moeten naleven, heeft geschonden;
 - (c) de procedures voor de coördinatie van activiteiten, met inbegrip van onderzoek en inspecties ter plaatse die het agentschap kan uitvoeren, in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, nadat het de bevoegde autoriteiten van het derde land daarvan naar behoren in kennis heeft gesteld.
6. De Commissie controleert in samenwerking met het agentschap of het rechts- en toezichtskader van een derde land nog steeds gelijkwaardig is aan de in deze verordening neergelegde vereisten.

Wanneer het rechts- en toezichtskader van een derde land niet langer gelijkwaardig is, trekt de Commissie het desbetreffende gelijkwaardigheidsbesluit in.

Artikel 106

Internationale overeenkomsten met derde landen

1. De Unie kan met derde landen samenwerkingsovereenkomsten sluiten betreffende aangelegenheden die onder deze verordening vallen, met name om:
 - (a) de wederzijdse erkenning te vergemakkelijken van regels betreffende aangelegenheden die onder deze verordening vallen;
 - (b) de wederzijdse erkenning te vergemakkelijken van technische beoordelingen die zijn uitgevoerd door bevoegde technische instanties voor ruimtevaartactiviteiten en door relevante autoriteiten en technische instanties van derde landen;
 - (c) een nadere omschrijving van en procedures vast te stellen voor de afwijking voor lanceerdiensten als bedoeld in artikel 19;
 - (d) de voorwaarden vast te stellen voor het gebruik in de Unie van ruimtediensten of ruimtegegevens die zijn verstrekt door een ruimtevaartexploitant uit een derde land die een overheidsinstantie is of die militaire ruimtevaartinfrastructuuractiva exploiteert of bezit, ook voor civiel gebruik.

2. Het agentschap kan samenwerken met andere betrokken toezichthoudende autoriteiten van derde landen dan die welke zijn bedoeld in lid 1, punt b), en kan, na goedkeuring door de Commissie, memoranda van overeenstemming en werkafspraken sluiten met dergelijke autoriteiten of met organen van internationale organisaties.

Artikel 107

Regelingen voor internationale organisaties

1. De Commissie kan via bijdrageovereenkomsten een internationale organisatie belasten met de uitvoering van taken in verband met de exploitatie van activa die eigendom zijn van de Unie.

In deze bijdrageovereenkomsten worden de voorwaarden en de praktische en operationele regelingen vastgesteld voor het toezicht op de toepassing door die internationale organisatie van de in titel IV vastgestelde vereisten.

2. Wanneer een internationale organisatie de in lid 5, eerste alinea, punt 21), bedoelde activa exploiteert, zien de lidstaten erop toe dat die internationale organisatie de in titel IV vastgestelde vereisten naleeft, in de context van de in artikel 6, lid 1, bedoelde vergunningen.
3. Wanneer een internationale organisatie haar eigen ruimtevaartinfrastructuuractiva exploiteert, streeft de Unie ernaar overeenkomsten met die internationale organisatie te sluiten.

De in de eerste alinea bedoelde overeenkomst bevat de voorwaarden en de praktische en operationele regelingen om het toezicht te waarborgen op de toepassing door die internationale organisatie van de in titel IV vastgestelde vereisten, met inachtneming van haar institutionele kader.

Artikel 108

Betrekkingen met het Europees Ruimteagentschap

1. De Unie streeft ernaar een overeenkomst te sluiten met het Europees Ruimteagentschap (ESA) om de met deze doelstellingen nagestreefde doelstellingen te verwezenlijken en de samenwerking tussen de Unie en ESA te versterken.
2. In de in lid 1 bedoelde overeenkomst worden de voorwaarden vastgesteld voor de uitvoering door ESA van de in titel IV vastgestelde vereiste, alsmede de praktische en operationele regelingen om het toezicht op de toepassing van deze vereisten te waarborgen, en met name:
 - (a) wanneer ESA niet de exploitant is van de activa in eigendom van de Unie, de regelingen die nodig zijn opdat ESA de technische beoordeling kan uitvoeren die de Commissie in staat stelt te beoordelen of de ruimtevaartexploitant in de Unie van de activa in eigendom van de Unie voldoet aan de vereisten van de verordening, met het oog op het verlenen van de vergunning en het uitvoeren van het doorlopende toezicht als bedoeld in artikel 11, lid 1, eerste alinea;
 - (b) wanneer de activa in eigendom van de Unie hetzij door ESA worden geëxploiteerd, hetzij eigendom zijn van ESA, de nodige regelingen en voorwaarden voor het toestaan van de technische beoordelingsactiviteiten en de taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht;

- (c) eventuele ondersteuning die door ESA kan worden verleend met betrekking tot de technische specificaties die nodig zijn voor normalisatie, onder toezicht van de Commissie, rekening houdend met de bestaande internationale technische normen voor ruimtevaartactiviteiten.
- 3. ESA kan de lidstaten ondersteunen bij het uitvoeren van technische beoordelingen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b).

In de in lid 1 bedoelde overeenkomst worden de voorwaarden vastgesteld voor de erkenning van ESA als bevoegde technische instantie voor ruimtevaartactiviteiten.
- 4. Op verzoek van de Commissie kan ESA als waarnemer of als lid deelnemen aan alle relevante technische adviesgroepen die in het kader van deze verordening worden opgericht.

TITEL VI

ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN

Hoofdstuk I

MAATREGELEN VOOR CAPACITEITSOPBOUW

Artikel 109

Capaciteitsopbouw

- 1. De Commissie ondersteunt ruimtevaartexploitanten, bevoegde autoriteiten en bevoegde technische instanties voor ruimtevaartactiviteiten bij de uitvoering van deze verordening, door:
 - (a) in nauwe samenwerking met het agentschap en met Enisa, waar nodig, richtsnoeren, methoden en beste praktijken te ontwikkelen met betrekking tot het volgende:
 - (i) het gebruik, in het kader van openbare aanbestedingsprocedures op het nationale niveau, van overeenkomstig artikel 112, lid 4, afgegeven EU-keurmerken voor de veiligheid in de ruimte;
 - ii) vereisten voor nieuwe gebieden of gebieden in ontwikkeling, zoals “on orbit”-diensten of regels voor het verkeer in de omloopbanen;
 - iii) in voorkomend geval, andere aangelegenheden die onder deze verordening vallen;
 - (b) met de hulp van het agentschap, samenwerking en informatie-uitwisseling over aangelegenheden die onder titel IV, hoofdstuk II, vallen te bevorderen, door de opzet van informatie-uitwisselingsregelingen als bedoeld in artikel 29 van Richtlijn (EU) 2022/2555 te vergemakkelijken.
- 2. De Commissie biedt ondersteuning voor capaciteitsopbouw en onderzoeks- en innovatieactiviteiten door medefinanciering te verstrekken voor gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten om de sector in staat te stellen technologische oplossingen toe te passen die de naleving van de vereisten van deze verordening op de volgende gebieden vergemakkelijken:
 - (a) de ontwikkeling van encryptietechnologieën en -protocollen;
 - (b) de ontwikkeling van veiligheidsvoorzieningen in de vaartuigen;

- (c) de ontwikkeling van ISOS-technologieën en -concepten;
- (d) eventuele andere aangelegenheden die onder deze verordening vallen.

De Commissie stelt overeenkomstig artikel 113 gedelegeerde handelingen vast om deze verordening aan te vullen door de in de eerste alinea, punt c), bedoelde aangelegenheden te omschrijven.

3. De Commissie verstrekt financiering voor:
 - (a) de ontwikkeling van normen voor neutralisatoren voor lanceerinrichtingen;
 - (b) de verstrekking van vouchers ter ondersteuning van de deelname van ruimtevaartexploitanten aan coachingprogramma's teneinde een deel van de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de vereisten van artikel 96; lid 2, te compenseren.
4. De Commissie vergemakkelijkt de toegang tot de in artikel 88, lid 3, eerste alinea, bedoelde dreigingsgestuurde penetratietests door de beschikbaarheid van dergelijke testdiensten in de Unie in kaart en raamovereenkomsten te ontwikkelen om een snelle en betaalbare toegang te waarborgen, met name voor kmo's en kleine midcapondernemingen.

Artikel 110

Informatieportaal

1. De Commissie zet met de steun van het agentschap een informatieportaal op ter ondersteuning van deze verordening (hierna "informatieportaal" genoemd) en beheert dit ook met de steun van het agentschap.
2. Het informatieportaal vervult de volgende functies:
 - (a) ruimtevaartexploitanten helpen bij de uitvoering van deze verordening;
 - (b) checklists met betrekking tot de naleving verstrekken om de vrijwillige naleving van de krachtens artikel 111, lid 4, eerste alinea, opgezette regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie te vergemakkelijken;
 - (c) de opzet van eventuele relevante centrale contactpunten door de lidstaten ondersteunen.
3. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van alle nationale helpdeskportalen die zijn opgezet om vragen over de regels, procedures en vergunningsprocessen te behandelen.

De Commissie zorgt ervoor dat deze helpdeskportalen interoperabel zijn met het informatieportaal.

Hoofdstuk II

KADER VOOR EEN RUIMTEKEURMERK VAN DE UNIE

Artikel 111

REGELINGEN VOOR EEN RUIMTEKEURMERK VAN DE UNIE

1. De Commissie ontwikkelt een kader voor een ruimtekeurmerk om een betere vrijwillige naleving van strenge normen ter bescherming van ruimtevaartactiviteiten te bevorderen.

Het kader voor een ruimtekeurmerk van de Unie bestaat uit regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie als bedoeld in de leden 2 en 3.

2. Een regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie bevat nadere vereisten om:
 - (a) de risico's in verband met ruimteschroot te beperken;
 - (b) de veiligheid en duurzaamheid van ruimteobjecten in een baan om de aarde, de veiligheid van luchtvaartuigen tijdens de vlucht of de veiligheid van personen en eigendommen op de grond bij het uitvoeren van ruimteactiviteiten te verbeteren;
 - (c) de door ruimtevaartuigen veroorzaakte lichtvervuiling te verminderen;
 - (d) de door ruimtevaartuigen veroorzaakte radiovervuiling te verminderen;
 - (e) de weerbaarheid van ruimtevaartinfrastructuur te waarborgen, met name wat betreft kritieke activa en de weerbaarheid van de toeleveringsketen;
 - (f) diensten en activiteiten in de ruimte mogelijk te maken;
 - (g) bij te dragen tot een vermindering van de milieueffecten van ruimtevaartactiviteiten.
3. Op verzoek van de Commissie stelt het agentschap een kandidaatregeling op of stelt het een actualisering van een bestaande regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie voor.

In een regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie kunnen een of meer van de volgende beschermingsniveaus worden gespecificeerd voor de specifieke ruimtemissies, diensten of producten waarop zij betrekking heeft: “basis”, “substantieel” of “hoog”.

In een dergelijk geval zorgt het ervoor dat het gespecificeerde beschermingsniveau strookt met het beschermingsniveau dat overeenstemt met de vereisten die zijn vastgelegd in de respectieve regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie.
4. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen het volgende vast:
 - (a) een model voor de elementen van de regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie, met inbegrip van de looptijd ervan;
 - (b) regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie op basis van de kandidaatregeling of actualisering van een bestaande regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 114, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.
5. Het agentschap houdt een speciale website bij waar actuele informatie te vinden is over de regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie en de ruimtekeurmerken van de Unie en waar deze worden bekendgemaakt.

Artikel 112

Toekenning en gebruik van een ruimtekeurmerk van de Unie

1. Wanneer een ruimtevaartexploitant voornemens is ruimtekeurmerk van de Unie te verkrijgen, dient hij bij het agentschap een aanvraag voor een ruimtekeurmerk van de Unie in, samen met een gedetailleerd technisch dossier waaruit blijkt dat hij voldoet

aan de vereisten van de regeling(en) voor een ruimtekeurmerk van de Unie waarvoor het ruimtekeurmerk van de Unie wordt aangevraagd.

Het agentschap stelt de Commissie onmiddellijk in kennis van de aanvraag.

2. Het agentschap verstrekt de Commissie een gedetailleerd advies over de overeenstemming van de aanvraag met de vereisten van de relevante regeling(en) voor een ruimtekeurmerk van de Unie.
3. Op basis van de beoordeling van het agentschap neemt de Commissie door middel van uitvoeringshandelingen een besluit over de aanvragen.
4. Het agentschap geeft ruimtekeurmerken van de Unie af aan ruimtevaartexploitanten wier aanvragen overeenkomstig lid 3 door de Commissie zijn goedgekeurd, voor een looptijd van een ruimtekeurmerk die in de desbetreffende regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie zal worden gespecificeerd.
5. Het agentschap controleert regelmatig op eigen initiatief of naar aanleiding van een klacht of een houder van een ruimtekeurmerk van de Unie voldoet aan de vereisten van het respectieve ruimtekeurmerk van de Unie. Wanneer het agentschap constateert dat de houder van een ruimtekeurmerk van de Unie niet aan de vereisten voldoet, trekt het het ruimtekeurmerk van de Unie in. Alvorens het ruimtekeurmerk van de Unie in te trekken, moet het agentschap de houder van het ruimtekeurmerk van de Unie de mogelijkheid bieden om een met redenen omklede verklaring in te dienen.
6. De houder van een ruimtekeurmerk van de Unie stelt het agentschap in kennis van alle naderhand ontdekte onregelmatigheden met betrekking tot de ruimtemissie, de dienst of het product waarvoor het keurmerk is afgegeven die gevolgen kunnen hebben voor de naleving van de vereisten van het respectieve ruimtekeurmerk van de Unie.
7. Valse of misleidende reclame of het gebruik van een ruimtekeurmerk van de Unie of een logo dat tot verwarring met een ruimtekeurmerk van de Unie leidt, is verboden.

TITEL VII

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 113

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen als bedoeld in artikel 41, lid 3, artikel 44, lid 3, artikel 56, lid 9, eerste alinea, artikel 70, lid 4, artikel 78, lid 3, artikel 79, lid 4, artikel 82, lid 4, artikel 83, lid 5, artikel 84, lid 5, artikel 85, lid 4, artikel 86, lid 4, artikel 92, lid 4, artikel 93, lid 7, tweede alinea, artikel 101, lid 4, eerste alinea en artikel 109, lid 2, tweede alinea, wordt aan de Commissie verleend voor onbepaalde tijd met ingang van 1 januari 2027.
3. Voor elke in lid 2 bedoelde gedelegeerde handeling dient het agentschap, na een openbare raadpleging te hebben gehouden, uiterlijk op 1 juli 2028 bij de Commissie een formeel technisch advies. Voor aangelegenheden die onder titel IV, hoofdstuk II, vallen, raadpleegt het agentschap Enisa.

4. De in artikel 41, lid 3, artikel 44, lid 3, artikel 56, lid 9, eerste alinea, artikel 70, lid 4, artikel 78, lid 3, artikel 79, lid 4, artikel 82, lid 4, artikel 83, lid 5, artikel 84, lid 5, artikel 85, lid 4, artikel 86, lid 4, artikel 92, lid 4, artikel 93, lid 7, tweede alinea, artikel 101, lid 4, eerste alinea en artikel 109, lid 2, tweede alinea, bedoelde bevoegdheidsdelegatie kan te allen tijden worden ingetrokken door het Europees Parlement of door de Raad.

Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

5. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
6. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
7. Een overeenkomstig artikel 41, lid 3, artikel 44, lid 3, artikel 56, lid 9, eerste alinea, artikel 70, lid 4, artikel 78, lid 3, artikel 79, lid 4, artikel 82, lid 4, artikel 83, lid 5, artikel 84, lid 5, artikel 85, lid 4, artikel 86, lid 4, artikel 92, lid 4, artikel 93, lid 7, tweede alinea, artikel 101, lid 4, eerste alinea, en artikel 109, lid 2, tweede alinea, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 114

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van [Verordening \(EU\) nr. 182/2011](#).
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is [artikel 5 van Verordening \(EU\) nr. 182/2011](#) van toepassing.
3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.
4. Het comité komt bijeen in de onderstaande specifieke configuraties:
 - (a) veiligheidsconfiguratie;
 - (b) weerbaarheidsconfiguratie;
 - (c) milieuduurzaamheidsconfiguratie;
 - (d) ISOS-configuratie;
 - (e) ruimtegegevensconfiguratie.
5. Overeenkomstig door de Unie gesloten internationale overeenkomsten mogen vertegenwoordigers van derde landen of internationale organisaties worden

uitgenodigd als waarnemer bij de vergaderingen van het comité onder de voorwaarden die zijn vastgelegd in zijn reglement van orde, rekening houdend met de beveiliging van de Unie.

Artikel 115

Beroepsgeheim

1. Alle uit hoofde van deze verordening door een persoon, orgaan of autoriteit zoals bedoeld in lid 2 ontvangen, uitgewisselde of doorgegeven vertrouwelijke informatie valt onder de voorwaarden van het beroepsgeheim als neergelegd in de leden 2 en 3.
2. Onverminderd de uitwisseling en het gebruik van informatie overeenkomstig deze verordening, geldt de geheimhoudingsplicht voor alle personen die werken of hebben gewerkt voor de Commissie of het agentschap, de bevoegde autoriteiten of een bevoegde technische instantie voor ruimtevaartactiviteiten, een autoriteit, een natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie de bevoegde autoriteiten of de bevoegde technische instanties voor ruimtevaartactiviteiten bevoegdheden en taken hebben gedelegeerd, met inbegrip van auditors en deskundigen waarmee zij een contract hebben gesloten.
3. Onder het beroepsgeheim vallende informatie, waaronder in de context van de uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten uit hoofde van deze verordening en de overeenkomstig Richtlijn (EU) 2022/2555 en Richtlijn (EU) 2022/2557 aangewezen of ingestelde bevoegde autoriteiten, wordt aan geen enkele andere persoon of autoriteit verstrekt, tenzij op grond van Unierechtelijke of nationaalrechtelijke bepalingen.
4. Alle informatie die op grond van deze verordening wordt uitgewisseld tussen bevoegde autoriteiten en die betrekking heeft op zakelijke of operationele omstandigheden en economische of persoonlijke kwesties wordt als vertrouwelijk beschouwd en is onderworpen aan de geheimhoudingsplicht, behalve als de bevoegde autoriteit bij het starten van de mededeling ervan verklaart dat die informatie mag worden bekendgemaakt of als de bekendmaking ervan noodzakelijk is in het kader van juridische procedures.

Artikel 116

Evaluatie en herziening

1. Vóór 1 december 2035 en vervolgens om de vijf jaar, dient de Commissie bij het Europees Parlement, de Raad een verslag in over de evaluatie van deze verordening, met inbegrip van de ecologische, economische en sociale gevolgen van ruimtevaartactiviteiten op andere sectoren, en dient zij in voorkomend geval een verslag in over de herziening ervan, waar nodig vergezeld van een wetgevingsvoorstel. De verslagen worden openbaar gemaakt.
2. Voor de in lid 1 bedoelde evaluatie en herziening kan de Commissie het agentschap en de lidstaten om gegevens en informatie verzoeken. Het agentschap en de lidstaten verstrekken de gevraagde gegevens en informatie onverwijld aan de Commissie.
3. Bij de uitvoering van de in lid 1 vermelde evaluatie en herziening neemt de Commissie de standpunten en bevindingen van het agentschap, het Europees Parlement, de Raad de lidstaten en de bevoegde autoriteiten, alsmede de standpunten van andere relevante instanties en organisaties of bronnen in aanmerking.

Artikel 117

Verslaglegging aan de Commissie

De lidstaten dienen uiterlijk op 1 december 2031 en vervolgens elk jaar een verslag over de staat van uitvoering van deze verordening in bij de Commissie. Dat verslag bevat informatie over handhavingsacties en updates over de ruimtevaartsector op nationaal niveau, zoals aspecten in verband met de mededinging die van invloed zijn op de werking van de interne markt en elementen met betrekking tot de behoeften op het gebied van publieke en particuliere uitgaven.

In hun eerste verslag geven de lidstaten bij de Commissie aan welke voorbereidende acties en maatregelen zij op nationaal niveau hebben genomen, met inbegrip van aanpassingen om de vlotte toepassing van deze verordening te verzekeren.

Artikel 118

Overgangsperiode

1. Voor vergunningen met betrekking tot activa waarvan de lancering is gepland na 1 januari 2030 en waarvoor de fase van de kritieke ontwerpbeoordeling op [JO: calculate 12 months from the date of entry into force of this Regulation] is beëindigd, is deze verordening pas van toepassing met ingang van 1 januari 2032.
2. De bevoegde autoriteiten en het agentschap gaan, respectievelijk met betrekking tot ruimtevaartexploitanten in de Unie en met betrekking tot ruimtevaartexploitanten uit derde landen, na of de in lid 1 bedoelde fase van kritische ontwerpbeoordeling is voltooid op het tijdstip waarop de exploitanten van ruimtevaartuigen het bewijs overleggen dat zij hebben verkregen van de relevante entiteit die contractueel belast is met de technische goedkeuring van het ontwerp van het ruimtevaartuig.

Artikel 119

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing met ingang van 1 januari 2030.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter
[...]

Voor de Raad
De voorzitter
[...]

FINANCIEEL EN DIGITAAL MEMORANDUM

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de veiligheid, veerkracht en duurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten in de Unie.

1.2. Betrokken beleidsterreinen

Een nieuw plan voor duurzame welvaart en concurrentievermogen in Europa

Welvaart en concurrentievermogen

1.3. Doelstellingen

1.3.1. Algemene doelstellingen

De voorgestelde verordening heeft tot doel de ontwikkeling en de werking van de interne markt voor de ruimtevaartsector te ondersteunen.

1.3.2. Specifieke doelstellingen

Specifieke doelstelling nr.

Het voorstel bevat vier specifieke doelstellingen:

i) een EU-kader tot stand brengen dat het gedrag van ruimtevaartexploitanten in de Unie zodanig reguleert dat wordt voorzien in een stabiel, voorspelbaar en concurrerend ondernemingsklimaat dat innovatie ten goede komt;

ii) de traceerbaarheid van ruimteobjecten verzekeren en de hoeveelheid ruimteschroot die bij ruimtevaartactiviteiten wordt gegenereerd, verminderen;

iii) een samenhangend basisniveau van weerbaarheid voor de ruimtevaartsector tot stand brengen door middel van een risicobeoordelingskader en cyberbeveiligingsregels die zijn toegesneden op de ruimtevaartinfrastructuur;

iv) een gemeenschappelijke methode ontwikkelen om de milieueffecten van ruimtevaartactiviteiten in de Unie te beoordelen en te meten.

1.3.3. Verwachte resultaten en gevolgen

Vermeld de gevolgen die het voorstel/initiatief zou moeten hebben op de begunstigden/doelgroepen.

De voorgestelde verordening zou de voorwaarden voor de werking van de interne markt voor ruimtegegevens en -diensten verbeteren, met aanzienlijke positieve gevolgen voor de ruimtevaartsector van de EU en het concurrentievermogen van deze sector.

Het ontwikkelen van de interne markt voor de ruimtevaart zou zorgen een sterkere integratie tussen de lidstaten, de nodige voorwaarden scheppen voor een betere markttoegang voor ondernemingen, innovatie in de gehele sector stimuleren, meer particuliere investeringen aantrekken en de administratieve lasten voor ondernemingen verlagen.

Maatregelen invoeren om de traceerbaarheid van ruimteobjecten te garanderen en de hoeveelheid ruimteschroot te verminderen zou bijdragen aan een veiligere en duurzamere ruimteomgeving. Dit zou het risico van botsingen en het ontstaan van

ruimteschroot aanzienlijk verminderen, wat zowel operationele satellieten als de duurzaamheid van de omloopbanen op de lange termijn zou beschermen.

Het ontwikkelen van een samenhangend basisniveau voor alle ruimtevaartinfrastructuuractiva en het invoeren van risicobeoordelingskaders die zijn toegesneden op de cyberbeveiligingsbehoeften van de ruimtevaartsector zou de weerbaarheid van ruimtevaartactiviteiten in de Unie tegen cyberdreigingen versterken. Dit zou vertrouwen wekken in de capaciteit van belanghebbenden, waaronder particuliere ondernemingen en overheidsinstanties, wat het gebruik van ruimtediensten verder zou stimuleren, investeringen zou aantrekken en de groei van een robuuste en veilige ruimtevaartsector in de EU zou stimuleren.

De ontwikkeling van een gemeenschappelijke methode om de milieueffecten van ruimtevaartactiviteiten te meten zou een geïnformeerde besluitvorming op basis van gestandaardiseerde meetgegevens vergemakkelijken, waardoor ondernemingen zouden kunnen investeren in groenere technologieën en beleidsmakers de voordelen en de risico's van ruimtevaartactiviteiten tegen elkaar zouden kunnen afwegen.

Tot slot zou de geslaagde uitvoering van de verordening het vermogen van de Unie om haar stempel te drukken op mondiale normen op het gebied van de ruimtevaart en het concurrentievermogen van de bedrijfstak van de Unie op de mondiale markten vergroten.

In de effectbeoordeling bij deze verordening werd het totale jaarlijkse voordeel voor ondernemingen (satellietexploitanten) op 677,5 miljoen EUR geschat, waarmee de kosten die voortvloeien uit de vereisten van de nieuwe verordening volledig worden gecompenseerd. Voor overheidsinstanties van lidstaten worden de nalevings- en handhavingskosten geschat op 1 tot 4 VTE's.

1.3.4. Prestatie-indicatoren

Vermeld de indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de beoordeling van de resultaten

De volgende reeks indicatoren zal worden gebruikt om toezicht te houden op de geslaagde uitvoering van deze verordening en om de gevolgen ervan op en de reactie van de markt, en met name kmo's, te beoordelen.

Specifieke doelstellingen	Indicator	Methoden	Uitgangswaarden	Doel ⁽¹⁾	Jaarlijkse voortgangsraming	Evaluatiefrequentie
De ontwikkeling en werking van	Ruimtevaartactiviteiten binnen de interne	Verslaglegging door de lidstaten	0	100 %	100 % na datum van inwerkingtreding	Jaarlijks

⁽¹⁾ De doelwaarden worden geschat voor een periode van tien jaar na de inwerkingtreding van de handeling, rekening houdend met de gemiddelde levensduur van commerciële satellieten in alle omloopbanen.

de interne markt voor de ruimtevaartsector of ondersteunen	markt die voldoen aan de voorgestelde wetgeving				g van de handeling	
Traceerbaarheid van ruimteobjecten verzekeren en hoeveelheid ruimtes chroot vermindern	Aantal voorvallen van bijzonder belang	Via EU-SST-partnerschap	622 (LEO) 33 (MEO) 101 (GEO)	Vermindering met 10 %	Vermindering met ~5 % per jaar	Jaarlijks
Traceerbaarheid van ruimteobjecten verzekeren en hoeveelheid ruimtes chroot vermindern	Aantal geslaagde verwijderingen aan het einde van de levensduur	Via EU-SST-partnerschap	GEO: 60 % LEO: 65 %	90 % voor alle omloopbanen	Stijging met ~3 % per jaar	Jaarlijks
Een risicobeoordeling kadert opzette n dat is toegesneden op cyberbeveiliging voor ruimte-	Aantal gemelde significante cyberincidenten beperkt	EUSPA via het verslagleggingsmechanisme (voor activa in EU-eigendom) Computer security	Niet verstrekt	Vermindering met 50 %	50 % na datum van inwerkingtreding van de wet	Jaarlijks

infrastructuur		incident response teams (CSIRT's)/centrale contactpunten (volgens NIS) en de nationale ruimtemonitoringcentra voor de overige activa				
Een gemeenschappelijke methode vaststellen om de milieueffecten van ruimteactiviteit en te meten	% vertegenwoordiging van het EU-marktaandeel in de ontwikkeling van PEFCR's	Verslaggeving door de lidstaten	0 %	≥51 %	≥51 %	Jaarlijks
Een gemeenschappelijke methode vaststellen	% van ruimtevaartexploitanten die milieuraportage	Verslaggeving door de lidstaten	40 % ⁽²⁾	80 % ⁽³⁾	80 % na de opzet van het PEFCR-kader	Jaarlijks

⁽²⁾ Rekening houdend met het feit dat verschillende nationale ruimtewetten in de EU, zoals die van Frankrijk, België, Denemarken, Finland en Griekenland, exploitanten al verplichten om milieueffectrapportages over te leggen voor het verlenen van licenties.

⁽³⁾ Rekening houdend met het feit dat micro-ondernemingen en universiteiten mogelijk zullen worden vrijgesteld en dat zij goed zijn voor ongeveer 10-20 % van de ruimtemissies in Europa.

en om de milieufacten van ruimteactiviteit en te meten	e uitvoeren					
Een gemeenschappelijke methode vaststellen om de milieufacten van ruimteactiviteit en te meten	Aantal ruimtemissies waarbij het gestandaardiseerde kader voor levenscyclusbeoordeling is geïntegreerd	Verslaggeving door de lidstaten	nvt (gebrek aan gestandaardiseerd kader voor levenscyclusbeoordeling van ruimtevaartactiviteiten)	80 % ⁽⁴⁾	Na vaststelling van het LCA-kader	Jaarlijks na ontwikkeling kader
Een gemeenschappelijke methode vaststellen om de milieufacten van ruimteactiviteit en te meten	Milieuvoetafdruk van ruimtevaartactiviteiten (bv. CO ₂ -emissies)	Verslaggeving door de lidstaten	nvt. (geen gemeenschappelijke meetmethode)	Te monitoreren	Na vaststelling van PEFCR-kader, dan jaarlijkse reductie doelstellingen	Jaarlijks na ontwikkeling kader

1.4. Het voorstel/initiatief betreft:

- ☒ een nieuwe actie
- ☐ een nieuwe actie na een proefproject/voorbereidende actie⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ Ibidem.

- ☐ **de verlenging van een bestaande actie**
- ☐ **de samenvoeging of ombuiging van een of meer acties naar een andere/een nieuwe actie**

1.5. Motivering van het voorstel/initiatief

1.5.1. Behoeften waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief

13 lidstaten beschikken over ruimtevaartwetgeving en andere zijn bezig met het opstellen van ruimtevaartwetgeving om de uitbreiding van ruimtevaartactiviteiten en de opkomst van nieuwe spelers op de markt aan te pakken. Het gebrek aan coördinatie en de verschillen in regelgeving hebben geleid tot een versnipperd rechtskader dat belemmeringen kan opwerpen voor de verstrekking van ruimtediensten en ruimtegegevens op de interne markt.

Zonder coördinatie zullen de middelen en benaderingen om ruimtevaartactiviteiten in de Unie te reguleren verder uiteenlopen. Met de voorgestelde verordening wordt dus voorzien in een gerichte harmonisatie van de belangrijkste vereisten voor het verlenen van vergunningen voor het aanbieden van ruimtevaartactiviteiten en ruimtediensten. De kernvereisten hebben voornamelijk betrekking op de veiligheid, de weerbaarheid en de milieuduurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten. Voor ISOS en orbitaal verkeer gelden beperkte bepalingen.

Een samenhangend en uniform beschermingsniveau voor alle ruimtevaartinfrastructuuractiva vergemakkelijkt de verlening van ruimtediensten en het vrije verkeer van ruimtegegevens die worden gegenereerd door het gebruik van dergelijke ruimtevaartinfrastructuur en vergroot de capaciteit van ruimtevaartexploitanten om ongehinderd ruimtevaartactiviteiten te verrichten in meerdere rechtsgebieden. Deze verordening zou zo rechtszekerheid scheppen voor ruimtevaartexploitanten en gebruikers in de Unie.

De verordening is van toepassing op alle activa die na 1 januari 2030 worden gelanceerd. Voor activa die zich nog in een fase van kritisch ontwerp bevinden, is in de verordening evenwel voorzien in een overgangperiode van 24 extra maanden om overeenstemming te bereiken.

Bepaalde aspecten, bijvoorbeeld met betrekking tot governance, moeten tegen 2030 klaar zijn voor uitvoering. De lidstaten dienen er te voor zorgen dat zij tegen die datum bestaande autoriteiten aanwijzen of nieuwe autoriteiten oprichten om de in de verordening vastgestelde taken uit te voeren en technische deskundigheid en capaciteit opbouwen om een vlotte uitvoering van deze verordening mogelijk te maken, dankzij bevoegde technische instanties voor ruimteactiviteiten die technische beoordelingstaken uitvoeren.

Op Unieniveau dient het EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma (hierna “het agentschap” genoemd) alle nodige structuren, interne processen en procedures op te zetten om de nieuwe taken die er bij de verordening aan zijn toevertrouwd, uit te oefenen.

De nieuwe taken betreffen met name de technische beoordeling, teneinde de Commissie bij te staan en te ondersteunen bij nieuwe taken op het gebied van

⁽⁵⁾ In de zin van artikel 58, lid 2, punt a) of b), van het Financieel Reglement.

vergunningverlening aan en toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie van activa die eigendom zijn van de Unie, registratie van en toezicht op exploitanten uit derde landen, en technische beoordelingen uit te voeren voor lidstaten die op hun grondgebied geen bevoegde technische instanties hebben. Daarnaast staat het agentschap in voor de coördinatie van de activiteiten van het netwerk voor weerbaarheid in de ruimte van de Unie (EUSRN), monitort het incidenten met betrekking tot activa die eigendom zijn van de Unie, beheert het de opzet en uitvoering van de nieuwe regelingen voor een ruimtekeurmerk van de Unie en draagt het bij aan de ontwikkeling en uitvoering van diverse ondersteunende maatregelen waarin deze verordening voorziet.

Het agentschap dient zich voor te bereiden op de uitoefening van zijn nieuwe bevoegdheden op het gebied van technische beoordeling om de Commissie bij te staan bij de uitoefening van toezichttaken en op de opzet van specifieke interne structuren voor dat doel, zoals de raad voor de naleving en de bezwaarcommissie.

Tegen de tijd dat de verordening van toepassing is, moet al een aantal databanken en aanverwante instrumenten zijn opgezet, met name het Unieregister van ruimteobjecten (URSO) en de EU-databank met lijsten van contactgegevens voor waarschuwingen voor voorvallen van bijzonder belang.

De Europese Commissie werkt door middel van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen de technische vereisten voor de uitvoering van de regels in deze verordening verder uit en verleent normalisatiemandaten voor de ontwikkeling van geharmoniseerde normen.

Tot slot wordt een reeks ondersteunende maatregelen genomen, via maatregelen voor capaciteitsopbouw, technische bijstand en financiering, om de lidstaten en de ruimtevaartsector te ondersteunen bij en voor te bereiden op de uitvoering van de verordening en om bij te dragen tot het compenseren van een deel van de mogelijke uitvoeringskosten, bijvoorbeeld voor startende en groeiende ondernemingen, voor kmo's en voor kleine midcapondernemingen.

- 1.5.2. Toegevoegde waarde van de deelname van de EU (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder "toegevoegde waarde van het optreden van de EU" verstaan de waarde die het optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaten zou zijn gecreëerd.

Ruimtevaartactiviteiten hebben een sterke grensoverschrijdende dimensie, aangezien ruimtevaartinfrastructuur die in één lidstaat wordt vervaardigd, vaak wordt gebruikt door ondernemingen die actief zijn op de gehele interne markt, terwijl ruimtevaartexploitanten vaak meerdere vergunningen moeten aanvragen in verschillende lidstaten. Het lappendeken van mogelijk uiteenlopende nationale regels dat nu ontstaat, kan een concurrerende interne markt voor ruimtevaartproducten en ruimtediensten en -gegevens belemmeren.

Gezamenlijke actie op het niveau van de Unie is nodig om het gemeenschappelijke niveau van veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten in de gehele Unie te verhogen. Dit biedt een duidelijke meerwaarde ten opzichte van afzonderlijke maatregelen door de lidstaten, door 1) gelijke mededingingsvoorwaarden te scheppen in de gehele Unie, door de kernvereisten inzake de vergunningsvoorwaarden met betrekking tot de veiligheid,

weerbaarheid en milieueffecten van ruimtevaartactiviteiten op elkaar af te stemmen; 2) te zorgen voor een betere coördinatie tussen de lidstaten om zo overlappingsen, dubbele regels en conflicten te vermijden, door samenhangende mechanismen voor de gehele interne markt in te voeren; 3) het beschermingsniveau van ruimtevaartinfrastructuur op homogene wijze te verbeteren, door de capaciteit van die infrastructuur om ruimtegegevens te verstrekken, te versterken, wat het op zijn beurt mogelijk maakt om diensten te verlenen op de gehele interne markt, en 4) de samenhang te verzekeren bij het berekenen van de milieueffecten van ruimtevaartactiviteiten in de Unie.

Een gemeenschappelijke benadering tot veilige, weerbare en duurzame ruimtevaartactiviteiten op het niveau van de Unie zou meerdere voordelen opleveren voor de ruimtevaartsector in de Unie, door te zorgen voor rechtszekerheid, belemmeringen voor de verstrekking van ruimtediensten en -gegevens weg te nemen, de administratieve lasten en de kosten in verband met de vele uiteenlopende nationale vereisten te verlagen, de concurrentie te stimuleren en toegang te bieden tot grotere markten.

Een gecoördineerd optreden zou de Unie in staat stellen om toekomstige mondiale normen voor de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten te sturen en te versterken, waardoor de Unie op mondiaal niveau normbepalend zou worden op een gebied waar dringend oplossingen nodig zijn om de opkomende risico's voor het gebruik van omloopbanen en van de kosmische ruimte aan te pakken.

De Unie zou er tegelijkertijd naar streven overeenkomsten inzake wederzijdse erkenning uit te onderhandelen met derde landen, om zo de markttoegang voor de ruimtevaartsector van de EU te verbeteren.

1.5.3. Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan

Deze verordening is de eerste in haar soort op het gebied van de ruimtevaart en introduceert een gerichte harmonisatie van belangrijke aspecten op het gebied van vergunningverlening voor het uitvoeren van ruimtevaartactiviteiten. Tegelijkertijd bouwt zij voort op bepaalde elementen van het nieuwe wetgevingskader en op de lessen die zijn getrokken uit de uitvoering van de harmonisatiewetgeving van de Unie voor producten en diensten.

Om het concurrentievermogen en de innovatie van de ruimtevaartsector in de Unie te behouden en te versterken, met name wat startende ondernemingen, kmo's en onderzoeksinstituten betreft, zullen in deze verordening ook lessen worden getrokken uit de meest recente wetgevingshandelingen, zoals de AI-verordening of de verordening cyberweerbaarheid.

In dit verband zal deze verordening a) een reeks ondersteunende maatregelen bevatten om ondernemingen, met name startende en doorgroeiende ondernemingen, kmo's en kleine midcapondernemingen, te helpen om aan de in deze verordening vastgestelde maatregelen te voldoen, waaronder coaching en mentoring, technische bijstand en steun voor de ontwikkeling van nieuwe technologische oplossingen; b) evenredigheid in de regels inbouwen, door te voorzien in lichtere regelingen op basis van andere criteria, zoals de omvang van de ruimtevaartexploitant, het kritieke karakter van de ruimtemissie, het ruimtevaartactivum of de gebruikte omloopbaan.

1.5.4. Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten

De verordening bevat belangrijkste gemeenschappelijke en minimumvereisten voor de veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten voor ruimtevaartexploitanten in de Unie, en voor in derde landen gevestigde exploitanten die ruimtegegevens verstrekken in de Unie.

Tegelijkertijd bouwt deze verordening voort op bepaalde basiselementen van het nieuwe wetgevingskader, zoals de aangemelde instanties, conformiteitsbeoordelingen en de ontwikkeling van geharmoniseerde normen, die evenwel worden afgestemd op en aangepast aan de behoeften van de ruimtevaart, waarbij rekening wordt gehouden met een geleidelijke aanpak van de regelgeving op dit gebied.

Het voorstel zou voortbouwen op en de coördinatie verzekeren met de structuren en mechanismen die zijn ontwikkeld in het kader van andere wetgeving inzake weerbaarheid en cyberbeveiliging, zoals Richtlijn 2022/2555 (NIS2-richtlijn) en Richtlijn 2022/2557 (CER-richtlijn).

Wat milieuduurzaamheid betreft, geeft de integratie van de beginselen van levenscyclusbeoordeling (LCA) in ruimtevaartactiviteiten uiting aan het overkoepelende doel van de Unie om de duurzaamheid en milieuverantwoordelijkheid in de ruimtevaartsector te vergroten.

De overeenstemming verzekeren met de verordening inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten (Verordening (EU) 2024/1781), uit hoofde waarvan een digitaal productpaspoort vereist zal zijn voor producten die onder deze verordening vallen en dus mogelijk zelfs van toepassing zal zijn op ruimtevaartactiviteiten, wordt uiterst belangrijk. De specifieke doelstellingen en beperkingen van ruimtevaartactiviteiten zullen in aanmerking worden genomen bij het reguleren van producten die van invloed zijn op deze activiteiten.

De integratie van LCA in ruimtevaartgerelateerde projecten, door het gebruik van een gemeenschappelijke methode (gebaseerd op de aanbeveling van de Commissie inzake de milieuoetafdruk en milieuoetafdrukmethoden, C(2021) 9332 final), maakt het gemakkelijker om het regelgevingskader na te leven en verbetert de duurzaamheidsbeoordelingen en informatieverschaffing over duurzaamheid en bevordert zo de afstemming op de MFK-doelstellingen en synergieën met andere instrumenten die gericht zijn op het op duurzame en verantwoorde wijze bevorderen van de ruimtevaartactiviteiten in de Unie.

1.5.5. Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking

Het beheer van de aan het agentschap toegewezen actiegebieden sluit aan bij het bestaande mandaat en de algemene taken. Voor deze actiegebieden kunnen echter specifieke profielen of nieuwe opdrachten nodig zijn, die niet volledig kunnen worden opgevangen door de bestaande middelen van het agentschap of kunnen worden opgelost door middel van hertoewijzing.

Voor bepaalde horizontale taken (bv. administratieve ondersteunen, juridisch advies, contractbeheer) zou het agentschap gebruik kunnen maken van bestaande middelen, wat de efficiëntie ten goede zou komen. Ook zullen synergieën worden opgezet met bestaande interne technische structuren (bv. beveiligde informatieomgeving voor de uitwisseling van gerubriceerde informatie met de centra voor beveiligingscontrole van de lidstaten).

1.6. Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief

- ☐ **beperkte geldigheidsduur**
 - ☐ van kracht van [DD/MM]YYYY tot en met [DD/MM]YYYY
 - ☐ financiële gevolgen vanaf YYYY tot en met YYYY voor vastleggingskredieten en vanaf YYYY tot en met YYYY voor betalingskredieten.
- ☒ **onbeperkte geldigheidsduur**
 - uitvoering met een opstartperiode vanaf 2030 tot en met 2031, gevolgd door een volledige uitvoering.

1.7. Wijzen van uitvoering van de begroting⁽⁶⁾

- ☒ **Direct beheer** door de Commissie
 - ☒ door haar diensten, waaronder het personeel in de delegaties van de Unie
 - ☐ door de uitvoerende agentschappen
- ☐ **Gedeeld beheer** met de lidstaten
- ☐ **Indirect beheer** door begrotingsuitvoeringstaken toe te vertrouwen aan:
 - ☐ derde landen of de door hen aangewezen organen
 - ☐ internationale organisaties en hun agentschappen (geef aan welke)
 - ☐ de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds
 - ☐ de in de artikelen 70 en 71 van het Financieel Reglement bedoelde organen
 - ☐ publiekrechtelijke organen
 - ☐ privaatrechtelijke organen met een openbaredienstverleningstaak, voor zover zij zijn voorzien van voldoende financiële garanties
 - ☐ privaatrechtelijke organen van een lidstaat, waaraan de uitvoering van een publiek-privaat partnerschap is toevertrouwd en die zijn voorzien van voldoende financiële garanties
 - ☐ organen waaraan of personen aan wie de uitvoering van specifieke maatregelen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid in het kader van titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie is toevertrouwd en die worden genoemd in de betrokken basishandeling
 - ☐ in een lidstaat gevestigde organen die onder het privaatrecht van een lidstaat of onder het Unierecht vallen en die in aanmerking komen om overeenkomstig sectorspecifieke regelgeving te worden belast met de uitvoering van middelen van de Unie of begrotingsgaranties, voor zover dergelijke organen onder zeggenschap staan van publiekrechtelijke

⁽⁶⁾ Nadere gegevens over de wijzen van uitvoering van de begroting en verwijzingen naar het Financieel Reglement zijn beschikbaar op BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

organen of privaatrechtelijke organen met een openbardienstverleningstaak, en beschikken over voldoende financiële garanties in de vorm van hoofdelijke aansprakelijkheid van de controlerende organen of gelijkwaardige financiële garanties, die voor elke actie beperkt kunnen blijven tot het maximumbedrag van de steun van de Unie

Opmerkingen

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake het toezicht en de verslagen

De verordening zal periodiek worden geëvalueerd met het oog op herziening, dat wil zeggen binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de verordening, en vervolgens om de vijf jaar. Daarnaast moeten de Europese Commissie en het agentschap verschillende toezichtsmaatregelen uitvoeren om de doeltreffendheid en efficiëntie van de maatregelen voortdurend te evalueren in het kader van het toezicht op de controle van de toepassing van deze maatregelen, waaronder toezicht op en analyse van nieuwe aspecten in verband met de toepassing van de vereisten.

De specifieke doelstellingen en overeenkomstige indicatoren zullen jaarlijks worden gecontroleerd.

De Europese Commissie verricht meer specifiek een kortetermijnevaluatie om de prestaties van het agentschap met betrekking tot zijn taken uit hoofde van deze verordening te beoordelen. De Commissie brengt aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de bevindingen van de evaluatie.

2.2. Beheers- en controlesystemen

2.2.1. Rechtvaardiging van de voorgestelde wijzen van uitvoering van de begroting, uitvoeringsmechanismen voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie

Bij de verordening worden nieuwe inhoudelijke vereisten voor ruimtevaartactiviteiten in de gehele Unie vastgesteld, waarbij wordt gezorgd voor eerlijke concurrentie tussen marktdeelnemers op de interne markt. Deze nieuwe regels vereisen een coherentiemechanisme voor de grensoverschrijdende toepassing van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening, alsook directe toezichts- en handhavingsbevoegdheden voor de Europese Commissie en technischebeoordelingstaken voor het agentschap.

Om deze nieuwe taken te kunnen uitvoeren, moeten de diensten van de Europese Commissie en het agentschap over voldoende middelen beschikken⁽⁷⁾. Voor de

⁽⁷⁾ Geschat wordt dat het agentschap vanaf 2028 17 VTE's nodig zal hebben voor het beheer van de nieuwe taken en dat Enisa vanaf 2018 eveneens 1 VTE nodig zal hebben. De nieuwe taken van het agentschap omvatten onder meer de ontwikkeling van een regeling voor een ruimtekeurmerk van de Unie voor ruimtevaartactiviteiten en het beheer van de activiteiten in verband met de technische beoordelingen ter ondersteuning van de Commissie bij de vergunningverlening aan en het toezicht op ruimtevaartexploitanten in de Unie van activa die eigendom zijn van de Unie, exploitanten uit derde landen en internationale organisaties, alsmede de uitoefening van dergelijke ondersteunende onderzoeksbevoegdheden (inspecties, onderzoeken) in deze context. De operationele kosten in verband met de nieuwe taken van het agentschap zullen worden gefinancierd via een stelsel van registratierechten, sancties en boeten die aan ruimtevaartexploitanten (in de EU en daarbuiten) worden

handhaving en de geslaagde uitvoering van de nieuwe verordening zullen naar schatting 3 VTE's binnen de Europese Commissie nodig zijn (voor toezichthoudende taken en besluiten).

Voor de voorbereidende activiteiten tijdens de aanloopfase tot eind 2027 zijn naar schatting 2 VTE's nodig, die zullen worden aangevraagd bovenop de middelen die beschikbaar zijn in het huidige meerjarig financieel kader (2021-2027).

2.2.2. Informatie over de vastgestelde risico's en het systeem of de systemen voor interne controle die zijn opgezet om die risico's te beperken

Met deze verordening wordt de basis gelegd voor de interne markt voor de ruimtevaart. Meerdere uiteenlopende nationale regelgevingsbenaderingen kunnen de interne markt versnipperen, waardoor het voor ruimtevaartbedrijven moeilijk wordt om hun weg te vinden in uiteenlopende rechtskaders en deze toe te passen.

Deze verordening strekt tot harmonisering van verschillende kernvereisten op het gebied van vergunningverlening voor en registratie van ruimtevaartactiviteiten (technische voorschriften op het gebied van de veiligheid, weerbaarheid en duurzaamheid van ruimtevaartactiviteiten) en bevat daartoe een governancestructuur.

Deze benadering moet rechtszekerheid scheppen, grensoverschrijdende belemmeringen wegnemen en de administratieve lasten kosten die voortvloeien uit de vele uiteenlopende nationale vereisten verlagen. Dit zou de manier van werken van ruimtevaartexploitanten in de Unie vereenvoudigen, met name voor nieuwe spelers op de markt. Om het risico van forumshoppen te vermijden en een samenhangende aanpak van het nieuwe regelgevingskader te waarborgen, zal de Europese Commissie nieuwe toezichts- en handhavingsbevoegdheden toegekend krijgen terwijl het agentschap de bevoegdheid krijgt om de Commissie bij te staan door technische beoordelingen uit te voeren. Om het risico van administratieve lasten voor de sector te beperken, is een lichte regeling gepland voor startende ondernemingen, kmo's en kleine midcapondernemingen. Om de ruimtevaartsector te ondersteunen bij de uitvoering van de verordening, zijn bovendien specifieke ondersteunende maatregelen gepland om een deel van de mogelijke kosten van de uitvoering ervan voor de sector, en met name voor startende ondernemingen en kmo's, te compenseren.

2.2.3. Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding tussen de controlekosten en de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting)

n.v.t.

2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden

De voor deze verordening vereiste aanvullende kredieten zullen onder de bestaande fraudepreventiemaatregelen vallen die van toepassing zijn op de Europese Commissie en de agentschappen van de Unie.

opgelegd. De personeelsgerelateerde kosten van het agentschap en de operationele kosten voor keurmerken zullen niet worden gedekt door dit stelsel.

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

3.1. Rubrieken van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonderdelen voor uitgaven

Bestaande begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen.

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Begrotings onderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK ⁽⁸⁾	van EVA-landen ⁽⁹⁾	van kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten ⁽¹⁰⁾	van andere derde landen	andere bestemmingsontvangsten
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE

Te creëren nieuwe begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen.

⁽⁸⁾ GK = gesplitste kredieten/NGK = niet-gesplitste kredieten.

⁽⁹⁾ EVA: Europese Vrijhandelsassociatie.

⁽¹⁰⁾ Kandidaat-lidstaten en, in voorkomend geval, potentiële kandidaten van de Westelijke Balkan.

Rubriek van het meerjarigfinancieel kader	Begrotings onderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK	van EVA-landen	van kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten	van andere derde landen	andere bestemmings-ontvangsten
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE
	[XX.YY.Y Y.YY]	GK/NGK	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE	JA/NEE

3.2. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten

3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten

☒ Voor het voorstel/initiatief zijn geen beleidskredieten nodig

☐ Voor het voorstel/initiatief zijn beleidskredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.1.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Rubriek van het meerjarigfinancieel kader	Nummer					
DG: <.....>		Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027

Beleidskredieten							
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1a)					0,000
	Betalingen	(2a)					0,000
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1b)					0,000
	Betalingen	(2b)					0,000
Uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten ⁽¹¹⁾							
Begrotingsonderdeel		(3)					0,000
TOTAAL kredieten voor DG <.....>	Vastleggingen	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
TOTAAL beleidskredieten	Vastleggingen	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹¹⁾ Technische en/of administratieve bijstand en uitgaven ter ondersteuning van de uitvoering van programma's en/of acties van de EU (vroegere "BA"-onderdelen), onderzoek onder contract, eigen onderzoek.

TOTAAL kredieten onder RUBRIEK <....> van het meerjarig financieel kader	Vastleggingen	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DG: <.....>			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
Beleidskredieten							
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1a)					0,000
	Betalingen	(2a)					0,000
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1b)					0,000
	Betalingen	(2b)					0,000
Uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten ⁽¹²⁾							
Begrotingsonderdeel		(3)					0,000
TOTAAL kredieten voor DG <.....>	Vastleggingen	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
DG: <.....>			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027

⁽¹²⁾ Technische en/of administratieve bijstand en uitgaven ter ondersteuning van de uitvoering van programma's en/of acties van de EU (vroegere "BA"-onderdelen), onderzoek onder contract, eigen onderzoek.

Beleidskredieten							
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1a)					0,000
	Betalingen	(2a)					0,000
Begrotingsonderdeel	Vastleggingen	(1b)					0,000
	Betalingen	(2b)					0,000
Uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten ⁽¹³⁾							
Begrotingsonderdeel		(3)					0,000
TOTAAL kredieten voor DG <.....>	Vastleggingen	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
TOTAAL beleidskredieten	Vastleggingen	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

⁽¹³⁾ Technische en/of administratieve bijstand en uitgaven ter ondersteuning van de uitvoering van programma's en/of acties van de EU (vroegere "BA"-onderdelen), onderzoek onder contract, eigen onderzoek.

TOTAAL kredieten onder RUBRIEK <....> van het meerjarig financieel kader	Vastleggingen	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
TOTAAL beleidskredieten (alle beleidsrubrieken)	Vastleggingen	(4)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	(5)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL uit het budget van specifieke programma's gefinancierde kredieten (alle beleidsrubrieken)		(6)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL kredieten onder de rubrieken 1 tot en met 6 van het meerjarig financieel kader (referentiebedrag)	Vastleggingen	=4+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Betalingen	=5+6	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Rubriek van het meerjarigfinancieel kader		7			“Administratieve uitgaven” ⁽¹⁴⁾		
DG: DEFIS			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
Personele middelen			0,000	0,000	0,000	0,376	0,376

⁽¹⁴⁾ The necessary appropriations should be determined using the annual average cost figures available on the appropriate BUDGpedia webpage.

Andere administratieve uitgaven		0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
TOTAAL DG DEFIS	Kredieten	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
DG: <.....>		Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
Personele middelen		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Andere administratieve uitgaven		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL DG <.....>	Kredieten	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL kredieten onder RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader	(totaal vastlegging en = totaal betalingen)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

		Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
TOTAAL kredieten onder de RUBRIEKEN 1 tot en met 7⁽¹⁵⁾	Vastleggingen	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
van het meerjarig financieel kader	Betalingen	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

3.2.2. Geraamde output, gefinancierd uit beleidskredieten

⁽¹⁵⁾ Na 2027 wordt voorgesteld om de geschatte kosten van het voorstel te financieren uit het volgend MFK, zonder op de goedkeuring van het MFK en de programma's vooruit te lopen.

Vastleggingskredieten, in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Ver meld doels telling en outp uts ↓			Jaar 2024		Jaar 2025		Jaar 2026		Jaar 2027		Vul zoveel jaren in als nodig om de duur van de gevolgen weer te geven (zie punt 1.6)						TOTAAL	
	OUTPUTS																	
	Soort (16)	Gem . koste n	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Aant al	Kos- ten	Tota al aanta l	Total e koste n
SPECIFIEKE DOELSTELLING NR. 1 ⁽¹⁷⁾ : [...]																		
— Outp ut																		
— Outp ut																		
— Outp ut																		

⁽¹⁶⁾ Outputs zijn de te verstrekken producten en diensten (bv. aantal gefinancierde studentenuitwisselingen, aantal km aangelegde wegen enz.).

⁽¹⁷⁾ Zoals beschreven in punt 1.4.2 “Specifieke doelstellingen”.

Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 1																	
SPECIFIEKE DOELSTELLING NR. 2...																	
— Outp ut																	
Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 2																	
TOTAAL																	

3.2.3. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten

- ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen administratieve kredieten nodig
- ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn administratieve kredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.3.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

GOEDGEKEURDE KREDIETEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
RUBRIEK 7					
Personele middelen	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376

Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
Subtotaal RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,426
Buiten RUBRIEK 7					
Personele middelen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.3. Totaal kredieten

TOTAAL GOEDGEKEURDE KREDIETEN + EXTERNE BESTEMMINGSONTVANGSTEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
RUBRIEK 7					
Personele middelen	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0,050	0,050
Subtotaal RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426
Buiten RUBRIEK 7					

Personele middelen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL	0,000	0,000	0,000	0,426	0,426

De benodigde kredieten voor personeel en andere administratieve uitgaven zullen worden gefinancierd uit de kredieten van het DG die reeds voor het beheer van deze actie zijn toegewezen en/of binnen het DG zijn herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het beherende DG kunnen worden toegewezen.

3.2.4. Geraamde personeelsbehoeften

- ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen personele middelen nodig
- ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn personele middelen nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.4.1. Gefinancierd uit goedgekeurde begroting

Raming in voltijdequivalenten (vte's)⁽¹⁸⁾

GOEDGEKEURDE KREDIETEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027
Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)				
20 01 02 01(centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)	0	0	0	2

⁽¹⁸⁾ Please specify below the table how many FTEs within the number indicated are already assigned to the management of the action and/or can be redeployed within your DG and what are your net needs.

20 01 02 03 (EU-delegaties)		0	0	0	0
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 11 (eigen onderzoek)		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)		0	0	0	0
Extern personeel (in vte's)					
20 02 01(AC, END van de “totale financiële middelen”)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END en JPD in de EU-delegaties)		0	0	0	0
Admin. ondersteuning [XX.01.YY.YY]	— centrale diensten	0	0	0	0
	— EU-delegaties	0	0	0	0
01 01 01 02(AC, END — onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END — eigen onderzoek)		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — rubriek 7		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — buiten rubriek 7		0	0	0	0
TOTAAL		0	0	0	2

3.2.4.3. Totale personeelsbehoeften

TOTAAL GOEDGEKEURDE KREDIETEN +	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027
---	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

EXTERNE BESTEMMINGSONTVANGSTEN					
Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)					
20 01 02 01 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)		0	0	0	2
20 01 02 03 (EU-delegaties)		0	0	0	0
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 11 (eigen onderzoek)		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)		0	0	0	0
Extern personeel (in voltijdequivalenten)					
20 02 01 (AC, END van de “totale financiële middelen”)		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END en JPD in de EU-delegaties)		0	0	0	0
Admin. ondersteuning [XX.01.YY.YY]	— centrale diensten	0	0	0	0
	— EU-delegaties	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END — onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END — eigen onderzoek)		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — rubriek 7		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — buiten rubriek 7		0	0	0	0
TOTAAL		0	0	0	2

Aantal personeelsleden dat nodig is voor de uitvoering van het voorstel (in vte's):

	Uit te voeren door bestaand personeel van de diensten van de Commissie	Uitzonderlijk aanvullend personeel*		
		Te financieren uit rubriek 7 of onderzoek	Te financieren uit BA-onderdeel	Te financieren uit vergoedingen
Personeelsformatieposten	2		n.v.t.	
Extern personeel (AC, END, INT)				

Beschrijving van de uit te voeren taken door:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	Om de initiële coördinatieactiviteiten te starten die nodig zijn voor de voorbereiding van een aantal vergaderingen, ontwerpverslagen en beleidswerkzaamheden voor de opzet en invoering van alle interne structuren, processen en procedures die nodig zijn om de nieuwe taken uit te voeren die bij de ruimtevaartverordening aan het agentschap zijn toevertrouwd. Tot de initiële activiteiten kunnen ook de voorbereidende werkzaamheden behoren die nodig zijn om met de ontwikkeling en invoering te starten van sommige digitale oplossingen en aanverwante instrumenten waarin de ruimtevaartverordening voorziet.
Extern personeel	

3.2.5. Overzicht van het geschatte effect op met digitale technologie samenhangende investeringen

Verplicht: in onderstaande tabel moet de beste schatting worden gegeven van de met digitale technologie samenhangende investeringen die uit het voorstel/initiatief voortvloeien.

De kredieten onder rubriek 7 moeten in uitzonderlijke gevallen in het desbetreffende onderdeel worden opgenomen, indien vereist voor de uitvoering van het voorstel/initiatief.

De kredieten onder de rubrieken 1 t/m 6 moeten worden weergegeven als “IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma’s”. Deze uitgaven betreffen het operationele budget dat gebruikt moet worden voor hergebruik, koop of ontwikkeling van IT-platforms of tools die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het initiatief, alsook daarmee verband houdende investeringen (bv. licenties, studies, gegevensopslag enz.). De in deze tabel vermelde informatie moet in overeenstemming zijn met de gegevens in deel 4, “Digitale dimensies”.

TOTAAL Digitale en IT-kredieten	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021-2027
RUBRIEK 7					
IT-uitgaven (algemeen)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Subtotaal RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Buiten RUBRIEK 7					
IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma’s	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader

Het voorstel/initiatief:

- ☒ kan volledig worden gefinancierd door middel vanerschikking binnen de relevante rubriek van het meerjarig financieel kader (MFK)
- ☐ vereist een beroep op de niet-toegewezen marge in de desbetreffende rubriek van het MFK en/of op de speciale instrumenten zoals gedefinieerd in de MFK-verordening
- ☐ vereist een herziening van het MFK

3.2.7. Bijdragen van derden

Het voorstel/initiatief:

- ☒ voorziet niet in medefinanciering door derden
- ☐ voorziet in medefinanciering door derden, zoals hieronder wordt geraamd:

Kredieten in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	Totaal
Medefinancieringsbron					
TOTAAL medegefinancierde kredieten					

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

- ☒ Het voorstel/initiatief heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten
- ☐ Het voorstel/initiatief heeft de hieronder beschreven financiële gevolgen:
- ☐ voor de eigen middelen
 - ☐ voor overige ontvangsten
 - ☐ geef aan of de ontvangsten worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen voor uitgaven

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Begrotingsonderdeel ontvangsten:	voor	Voor het lopende begrotingsjaar beschikbare kredieten	Gevolgen van het voorstel/initiatief ⁽¹⁹⁾			
			Jaar	Jaar	Jaar	Jaar

⁽¹⁹⁾ Voor traditionele eigen middelen (douanerechten en suikerheffingen) moeten nettobedragen worden vermeld, d.w.z. na aftrek van 20 % aan inningskosten.

		2024	2025	2026	2027
Artikel					

Vermeld voor de toegewezen ontvangsten de betrokken begrotingsonderdelen voor uitgaven.

[...]

Andere opmerkingen (bv. over de methode/formule voor de berekening van de gevolgen voor de ontvangsten of andere informatie).

[...]

4. DIGITALE DIMENSIES

4.1. Voorschriften met digitale relevantie

In het wetgevingsvoorstel is voorzien in de ontwikkeling en invoering van een aantal digitale oplossingen en aanverwante instrumenten om de lidstaten te ondersteunen en de ruimtevaartsector bij te staan in de tijdige uitvoering van de verordening. Het gebruik van digitale oplossingen moet diverse activiteiten vergemakkelijken, waaronder de verwerking van gegevens (verzamelen, beheren, opslaan), activiteiten met betrekking tot toezicht en volgen, de verslaglegging en prestatieanalyse, en moet de contacten tussen de relevante belanghebbenden vlotter laten verlopen:

Omschrijving van het vereiste	Betrokken categorieën belanghebbenden	Betrokken proces(sen)
Het register van ruimteobjecten (URSO) is een digitaal register dat zal worden gebruikt voor het verzamelen, verwerken en uitwisselen van gegevens met betrekking tot de geregistreerde ruimtevaartexploitanten die gemachtigd zijn om ruimtediensten te exploiteren en te verlenen in de Unie.	EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma, aanbieders van ruimtediensten van buiten de EU	Opzet en beheer van een digitaal register
De EU-databank met lijsten van contactgegevens voor waarschuwingen voor voorvallen van bijzonder belang is een digitale oplossing die zal worden gebruikt voor het verzamelen, verwerken en uitwisselen van gegevens met betrekking tot de contactgegevens van medewerkers die belast zijn met werkzaamheden voor voorkoming van botsingen en voor terugkeer in de atmosfeer die worden gemeld door de ruimtevaartuigexploitanten die actief zijn in de Unie.	EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma, aanbieders van ruimtediensten van de EU en daarbuiten	Opzet en beheer van een digitale databank
Het one-stop-informatieportaal is een digitaal platform dat zal worden gebruikt voor het verzamelen, verwerken en	Europese Commissie, EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma, lidstaten, aanbieders van ruimtediensten in de EU	Opzet en beheer van een digitaal platform

uitwisselen van gegevens om een aantal diensten te verlenen voor het beheer van het licentieproces voor het uitvoeren van ruimtevaartactiviteiten op nationaal niveau.		
Het elektronisch traceerbaarheidscertificaat wordt afgegeven aan aanbieders van ruimtevaartdiensten om aan te tonen dat ruimteobjecten aan de vereisten van de verordening voldoen met het oog op het gebruik ervan in de Unie.	EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma, aanbieders van ruimtediensten	Opzet en beheer van de digitale oplossing
De milieuvoetafdrukdatabank is een digitale openbare databank die zal worden gebruikt voor verzamel- en verwerkingsactiviteiten. Via deze databank worden ook de gegevens openbaar gemaakt die nodig zijn om de milieuvoetafdruk te berekenen.	Europese Commissie, EU-Agentschap voor het ruimtevaartprogramma, lidstaten, aanbieders van ruimtediensten uit de EU	Opzet en beheer van de digitale databank

4.2. Gegevens

1) Register van ruimteobjecten (URSO): In het URSO zal informatie worden verzameld en verwerkt over aanbieders van ruimtevaartdiensten die een vergunning hebben of geregistreerd zijn om ruimtediensten te exploiteren en aan te bieden in de EU. Het gegevensbeheer zal stroken met de Europese datastrategie, waarbij de nadruk zal liggen op veilig delen, hergebruik en minimale overlapping via het eenmaligheidsbeginsel. Het agentschap zal het URSO opzetten en beheren en zorgen voor de transparantie en samenhangende handhaving in alle lidstaten.

2) Databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang: deze databank zal de contactgegevens bevatten van medewerkers die belast zijn met werkzaamheden voor het voorkomen van botsingen en voor de terugkeer in de atmosfeer. Zij zal zo worden ontworpen dat zij voldoet aan gestandaardiseerde gegevensformaten en de gegevensbescherming waarborgt. In overeenstemming met het eenmaligheidsbeginsel zal deze databank erop gericht zijn bestaande geverifieerde contactgegevens te hergebruiken om overbodige vermeldingen tot een minimum te beperken. Wanneer de operationele verantwoordelijkheden veranderen, zullen de aanbieders van ruimtediensten bijgewerkte gegevens aan het agentschap verstrekken om tijdige waarschuwingen en responscoördinatie mogelijk te maken.

3) One-stop-informatieportaal: dit portaal zal het vergunningsproces voor ruimtevaartactiviteiten stroomlijnen. Het zal worden opgezet rond gemeenschappelijke gegevensnormen voor een naadloze integratie met bestaande systemen. Het eenmaligheidsbeginsel vermindert dubbele verzoeken om informatie, terwijl periodieke gegevensuitwisselingen, naar aanleiding van licentieaanvragen of -actualisering, ervoor zullen zorgen dat de autoriteiten, het agentschap en de exploitanten de voortgang bij de licentieverlening effectief kunnen volgen.

4) Elektronisch certificaat: het elektronisch certificaat zal aantonen dat de aanbieder van ruimtediensten voldoet aan de verordening, die technische specificaties bevat. In overeenstemming met de Europese datastrategie zal het agentschap ernaar streven bestaande register- en licentiegegevens te gebruiken om dubbel werk te voorkomen. Het certificaat zal worden afgegeven wanneer een exploitant voldoet aan de vereisten van de verordening.

5) Milieuvoetafdrukdatabank: De milieuvoetafdrukdatabank zal hoogwaardige inventarisgegevens over de levenscyclus verstrekken, in overeenstemming met de EU-normen, om zo studies in verband met de milieuvoetafdruk van producten en organisaties voor de ruimtevaart te ondersteunen. Zij volgt de Europese datastrategie door hergebruik van gegevens, interoperabiliteit en transparantie te bevorderen, om zo de naleving van de duurzaamheidsdoelstellingen te verzekeren. De databank volgt het eenmaligheidsbeginsel door overlappingen te voorkomen door bestaande gegevensreeksen te integreren. Gegevens worden verstrekt door belanghebbenden uit de sector, onderzoeksinstellingen en overheden en zijn publiek toegankelijk, waarbij toegang wordt verleend aan ondernemingen en beleidsmakers voor de verplichte verslaglegging en voor duurzaamheidsbeoordelingen. Uitwisselingen vinden plaats op basis van nalevingsverplichtingen en vrijwillige milieueffectbeoordelingen, die periodiek of naar behoefte worden uitgevoerd.

4.3. Digitale oplossingen

In de context van de verordening worden de volgende digitale oplossingen overwogen:

- het Register van ruimteobjecten (URSO) is een digitaal platform dat door het agentschap wordt opgezet en beheerd en de lijst van geregistreerde ruimtevaartexploitanten die een vergunning hebben om ruimtediensten te exploiteren en aan te bieden in de Unie;

- de databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang, een digitaal register dat door het agentschap wordt opgezet en beheerd en dat de contactgegevens bevat van de relevante medewerkers die belast zijn met werkzaamheden voor het voorkomen van botsingen en voor de terugkeer in de atmosfeer die door ruimtevaartuigexploitanten worden gemeld;

- het one-stop-informatieportaal, een digitaal platform dat door de Europese Commissie wordt opgezet en beheerd met de hulp van het agentschap en dat een aantal diensten aanbiedt voor het beheer van het licentieproces voor het uitvoeren van ruimtevaartactiviteiten op nationaal niveau (one-stop-shopbenadering), om zo te zorgen voor administratieve vereenvoudiging en gestroomlijnde nalevingsprocedures, in het bijzonder voor startende en groeiende ondernemingen, kmo's en kleine midcapondernemingen, en voor de interoperabiliteit tussen het nationale en het EU-niveau;

- het elektronisch traceerbaarheidscertificaat, een digitaal certificaat dat door het agentschap wordt afgegeven aan aanbieders van ruimtevaartdiensten om aan te tonen dat ruimteobjecten aan de vereisten van de verordening voldoen met het oog op het gebruik ervan in de Unie;
- de PEFCR4Space Calculator, een hulpmiddel om de milieuvoetafdruk van ruimtegerelateerde activiteiten te berekenen door de richtsnoeren en normen van de categorieregels voor de milieuvoetafdruk van de ruimtevaartsector te volgen;
- de PEFCR4Space Helpdesk, een dienst die ondersteuning en begeleiding biedt aan gebruikers bij het toepassen van de categorieregels voor de milieuvoetafdruk van producten die specifiek zijn ontworpen voor de ruimtevaartsector, om hen zo te helpen bij eventuele problemen of vragen die zij zouden tegenkomen;
- in de openbare milieuvoetafdrukdatabank worden inventarisgegevens over de levenscyclus verzameld die nodig zijn om de milieuvoetafdruk in de ruimtevaartsector te beoordelen.

4.4. Interoperabiliteitsbeoordeling

- Register van ruimteobjecten (URSO): het URSO zal de grensoverschrijdende interoperabiliteit ondersteunen door gedeelde regelgevingskaders en technische normen toe te passen, zodat het agentschap licentie- en monitoringgegevens kan registreren. Daarbij kunnen maken Interoperabel Europa-oplossingen worden gebruikt, zoals gestandaardiseerde gegevensidentificatoren;
- Databank van de Unie met lijsten van contactgegevens voor waarschuwing bij voorvallen van bijzonder belang: De databank zal zorgen voor onmiddellijke grensoverschrijdende communicatie bij botsingen of terugkeergebeurtenissen, waarbij geharmoniseerde gegevensformaten worden gebruikt voor contactgegevens en waarschuwingsprotocollen. Met deze regeling zal de coördinatie in noodsituaties tussen belanghebbenden binnen en buiten de EU worden gestroomlijnd, waarbij de metagegevens en authenticatieoplossingen van Interoperabel Europa helpen om de registers te standaardiseren;
- One-stop-informatieportaal: Het portaal wordt ontworpen voor de naadloze interactie tussen meerdere nationale en EU-systemen, waarbij interoperabiliteit wordt gestimuleerd via gestandaardiseerde formaten voor gegevensuitwisseling, protocollen en een uniforme digitale interface om de administratieve lasten te beperken;
- E-certificaat: Het e-certificaat zal gebruikmaken van interoperabele digitale handtekeningen en gestandaardiseerde gegevensvelden voor naleving.
- Milieuvoetafdrukdatabank: De milieuvoetafdrukdatabank van de Unie ondersteunt grensoverschrijdende digitale overheidsdiensten door een gestandaardiseerde uitwisseling van gegevens over milieueffecten tussen EU-entiteiten en overheidsinstanties mogelijk te maken. Zij bevordert de grensoverschrijdende interoperabiliteit door middel van juridische, semantische en technische afstemming, door gebruik te maken van Interoperabel Europa-oplossingen zoals normen voor metagegevens en op API-gebaseerde gegevensuitwisseling. Belangrijke belemmeringen zijn onder meer verschillen in de regelgeving, inconsistenties tussen gegevensformaten en problemen met de technische integratie. Deze beoordeling is in overeenstemming met Verordening (EU) 2024/903 (verordening Interoperabel Europa) en ondersteunt de doelstellingen van de Europese Green Deal en de circulaire economie.

4.5. Maatregelen ter ondersteuning van de digitale uitvoering

Met het wetgevingsvoorstel worden de ontwikkeling en invoering beoogd van verschillende digitale oplossingen en aanverwante instrumenten om de lidstaten te ondersteunen en de ruimtevaartsector bij te staan in de tijdige uitvoering van het voorstel.

De digitale oplossingen zullen worden gebruikt voor het verzamelen, verwerken en uitwisselen van gegevens over de verschillende gebieden waarop het voorstel betrekking heeft (veiligheid, weerbaarheid en milieuduurzaamheid) en met betrekking tot het vergunningsproces voor het uitvoeren van ruimtevaartactiviteiten op nationaal niveau en de registratie van exploitanten uit derde landen op het niveau van de Unie. De Europese Commissie en het agentschap zullen een directe en actieve rol spelen in de ontwikkeling en het beheer van deze digitale oplossingen.